

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL FINANTELOR

RAPORT
PRIVIND SITUAȚIA MACROECONOMICĂ
PE ANUL 2023
ȘI PROIECȚIA ACESTEIA PE ANII
2024-2026

Cuvânt Înainte

Capitolul 1

Cadrul macroeconomic extern și intern

Capitolul 2

Coordonate ale construcției bugetare pe anul 2023

2.1. Obiectivele politicii fiscale și bugetare pe orizontul 2023-2026

2.2. Obiectivul bugetar pe termen mediu

Capitolul 3

Evoluții macroeconomice și bugetare

3.1. Execuția bugetului general consolidat în primele 10 luni ale anului 2022

3.2. Evoluții și tendințe macroeconomice interne 2022-2026

3.3. Cheltuieli fiscale

Capitolul 4

Politica fiscal-bugetară și de administrare fiscală

4.1. Realizări estimate în anul 2022 față de măsurile asumate prin Raportul anterior

4.2. Scurtă caracterizare a politicii fiscale pe perioada 2023-2026, principalele obiective pe termen mediu

4.3. Politica de cheltuieli

4.4. Politica de administrare fiscală

Capitolul 5

Politici finanțate prin proiectul de buget în anul 2023

5.1. Finanțarea unităților administrativ-teritoriale

5.2. Investițiile publice semnificative prioritizate

Capitolul 6

Datoria publică, finanțarea deficitului bugetar și acordarea de garanții

Capitolul 7

Perspective bugetare pentru perioada 2024-2026

7.1. Bugetul general consolidat pe termen mediu

7.2. Finanțări de la Uniunea Europeană

7.3. Contribuția României la bugetul Uniunii Europene

Cuvânt înainte

Raportul privind situația macroeconomică pe anul 2023 și proiecția acesteia pe anii 2024-2026 a fost elaborat în baza art.35 alin (2) din Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare și are la bază prevederile Strategiei fiscal-bugetare pentru perioada 2023-2025 și prognoza cadrului macroeconomic pe termen mediu 2020-2026 (prognoza de toamnă 2022).

Documentul surprinde în mod obiectiv și realist tabloul sintetic previzibil al evoluției economiei românești 2023-2026, obiectivele, țintele și prioritățile mix-ului de politici macroeconomice fiscal - bugetare, economice și sociale ce vor fi promovate în anul 2023 și perspectiva 2024-2026, în contextul calității de stat membru al României la Uniunea Europeană, dar și oportunități ce pot fi valorificate pentru transformarea economiei românești într-o economie rezilientă și robustă la șocuri adverse.

Transformările majore pe care le-a cunoscut economia mondială impulsionate de globalizare și digitalizare sau remodelate de puncte cheie de inflexiune, cum ar fi criza financiară din 2008-2009, pandemia Covid-19, impactul crizelor suprapuse, inflația în creștere și tensiunile geopolitice, au necesitat un răspuns substanțial, fără precedent din partea autorităților de pe tot globul pentru a atenua consecințele lor economice și sociale, precum și o cooperare strategică consolidată. Măsurile întreprinse au reușit să asigure redresarea economiei românești, cu o creștere de 4,6% în anul 2022, mai mare comparativ cu cea estimată a fi înregistrată la nivelul UE cât și al Zonei Euro de 3,3% și respectiv 3,2% (în anul 2022) economia românească dovedind o reziliență peste așteptări la șocurile asupra ofertei, realizând în anul curent o creștere economică robustă.

Prognoza de toamnă a Uniunii Europene pe anul 2022 estimează o încetinire a creșterii în anul 2023 la nivelul UE și al Zonei Euro, creșterea PIB ajungând la 0,3% în 2023 în ansamblu, atât în UE, cât și în zona euro, tendință care se reflectă și la nivelul economiei românești pentru care se estimează o decelerare a creșterii la 1,8%, pentru anul 2023, însă mai mare ca media europeană, încetinire datorată evenimentelor extreme care au marcat economia mondială: suita de crize suprapuse, agresiunea rusă împotriva Ucrainei, inflația în creștere.

Caracteristicile construcției bugetare pe anul 2023 și orizontul 2024-2026, care vor susține efortul României pentru o economie robustă, care să facă față provocărilor viitoare.

În actualele condiții interne și internaționale, **dezvoltarea vizionară și durabilă devine o provocare, motiv pentru care politica fiscal bugetară reflectată în proiectul de buget pe anul 2023 a fost concepută astfel încât să trimită un mesaj de încredere, realism, coerență și responsabilitate, pe măsură ce efectele crizei sanitare sunt contracarate, importante fonduri sunt direcționate către susținerea investițiilor, concomitent cu susținerea grupurilor defavorizate afectate de suita**

crizelor actuale, a creșterii inflației și în contextul agresiunii ruse împotriva Ucrainei.

Principiile de bază ale acestui proiect de buget sunt: transparența, realismul, evitarea risipei banului public, modernitatea, reconsiderarea priorităților de finanțare în acord cu noile provocări europene, accelerarea oportunității de utilizare a fondurilor europene 2021 - 2027 și a celor alocate reformelor finanțate din Mecanismul de Redresare și Reziliență pentru creșterea rezilienței economiei românești, în condițiile în care nu avem de-a face cu fenomene conjuncturale, ci cu tendințe de durată, în consonanță cu ceea ce se petrece în Uniunea Europeană și pe tot mapamondul.

🚧 *Proiectul de buget este configurat pe un cadru economic cu o creștere economică de 2,8% prevăzută pentru anul 2023, în condițiile în care șocul economic provocat de pandemie este unul dintre cele mai semnificative din istoria recentă, acesta având, în cazul României, particularitatea unei reveniri relativ rapide a PIB real.*

<i>Evoluția indicatorilor macroeconomici pe termen mediu</i> <i>- modificare procentuală față de anul anterior -</i>					
	2022	2023	2024	2025	2026
Produsul intern brut,					
- preturi curente – mld. lei	1.396,2	1.552,1	1.713,7	1.858,2	1.998,3
- creșterea reală, %	4,6	2,8	4,8	5,0	4,5
Contul curent – mil. euro	-24.827	-26.580	-26.946	-26.769	-26.522
- % din PIB	-8,8	-8,5	-7,9	-7,3	-6,8
Creșterea prețurilor de consum, %					
- sfârșitul anului	15,2*)	8,0*)	3,7	2,9	2,6
- media anuală	13,5*)	9,6*)	5,7	3,2	2,9
Câștigul salarial mediu brut lunar - lei	6120	6789	7484	8076	8665
Câștigul salarial mediu net lunar - lei	3801	4235	4686	5071	5451
Câștigul salarial real, %	-2,0	1,7	4,7	4,9	4,5
Numărul mediu de salariați-mii persoane	5175	5252	5383	5523	5635
Numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul anului					
- mii persoane	227	215	209	201	190
- rata șomajului înregistrat, %	2,9	2,7	2,6	2,4	2,3

Sursa CNSP

*) Prognoza inflației s-a realizat în condițiile legislative actuale

Obiectivele politicii fiscal bugetare pe anul 2023 și orizontul 2024-2026:

Acestea au fost stabilite pe baza Programului de Guvernare 2021-2024 fundamentate pe o strategie coerentă, realistă, bazată pe reforme pentru o viață decentă și care particularizează obiectivele europene la realitățile și posibilitățile naționale și a celorlalte documente programatice ale României ca stat membru al Uniunii Europene.

Construcția bugetului pentru anul 2023 a reprezentat un proces responsabil având în vedere necesitatea de a concilia gestionarea situațiilor dificile cu care se confruntă România (criza sanitară, șocul prețurilor la energie, conflictual ucrainean), **care reclamă resurse adecvate, cu nevoia stringentă de consolidare bugetară**, în condițiile în care efectele pandemiei încă sunt resimțite la nivel național și global și la care se adaugă și alte provocări.

Prioritatea politicii fiscal bugetare în 2023, va fi marcată de **o susținere financiară adecvată realizării ritmice și integrale a obiectivelor dezvoltării economico-sociale** mai ales în condițiile crizei multiple al cărei sfârșit nu poate fi încă anticipat, fiind deosebit de important să se asigure, din timp, resursele necesare pentru depășirea dificultăților cu care ne confruntăm.

Bugetul național și politicile fiscale, în ansamblu, constituie principalele pârghii de influențare a pieței, de corectare a derapajelor acesteia și de imprimare a evoluției societății românești pe o direcție cât mai favorabilă, în primă și ultimă instanță, pentru populația țării.

OBIECTIVELE POLITICII FISCAL BUGETARE

- ✚ Continuarea măsurilor pentru o redresare economică robustă, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și intruzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare** care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;
- ✚ Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024, contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;**
- ✚ Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României;**
- ✚ Consolidarea unei politici fiscale predictibile ferm angajate pe panta de reducere a deficitului bugetar, pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de suita de crize cu care se confruntă societatea, simplificarea fiscalității și fluidizarea proceselor interne, pentru a crea premisa unei creșteri economice sănătoase și durabile;**
- ✚ Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil;**
- ✚ Măsuri consistente pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe :**

- ✓ **Finanțarea unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, reforme în domeniul muncii, al pensiilor, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de *agresiunea rusă împotriva Ucrainei*;**
- ✓ **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat** la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;
- ✓ **Întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora**, prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european.

Măsurile anului 2023

- în anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul brut al salariilor de bază/soldelor de funcție/salariilor de funcție/indemnizațiilor de încadrare lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 10% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, fără a se depăși valoarea nominală pentru anul 2022 stabilită potrivit anexelor la Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, respectiv prin înmulțirea coeficienților de ierarhizare cu 2.500 lei.
- În anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se menține cel mult la nivelul quantumului acordat pentru luna decembrie 2022, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții.
- Menținerea quantumului indemnizației de hrană la nivelul din anul 2022
- **munca suplimentară efectuată peste durata normală a timpului de lucru de către personalul din sectorul bugetar încadrat în funcții de execuție sau de conducere, precum și munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările în vigoare, nu se lucrează în cadrul schimbului normal de lucru se vor compensa numai cu timp liber corespunzător acestora cu anumite excepții prevăzute de lege.**
- **În anul 2023 nu se acorda personalului bugetar bilete de valoare, cu excepția tichetelor de creșă, reglementate de Legea nr. 165/2018 privind acordarea билетelor de valoare, cu modificările și completările ulterioare, precum și premii.**
- menținerea în anul 2023 a voucherelor de vacanță în quantum de 1.450 lei pentru personalul plătit din fonduri publice;
- **în anul 2023 se pot acorda premii pentru sportivi și colectivele tehnice care au obținut performante deosebite la acțiunile sportive internaționale și naționale oficiale, pentru elevii, studenții, cercetătorii și profesorii care au obținut distincții la olimpiadele internaționale și concursurile internaționale și naționale pe discipline de învățământ și pentru profesorii care i-au pregătit pe aceștia, cu încadrarea în alocarea bugetară.**

- În anul 2023, cuantumul compensației bănești, respectiv al alocației valorice pentru drepturile de hrană, valoarea financiară anuală a normelor de echipare și valoarea financiară a drepturilor de echipament se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2022.
- În anul 2023 nu se acordă ajutoarele sau, după caz, indemnizațiile la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă.
- la data de 1 ianuarie 2023 se stabilește punctul de pensie la 1785 lei în creștere cu 12,5% față de anul 2022. Începând cu anul 2024 aceasta valoare se majorează cu rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicatori definitivi, cunoscuți în anul curent pentru anul calendaristic anterior, comunicați de Institutul Național de Statistică. Majorarea și data de acordare se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat."
- începând cu 1 ianuarie 2023, **pensiile militare de stat** ale căror cuantumuri brute recalculat, stabilite și/sau actualizate, după caz, potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 31.12.2017, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, **se indexează din oficiu**, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 12,5%, fără să depășească 3.256 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 8,5%, fără să depășească 4.687 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 6,5%, fără să depășească 6.103 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 5,2%, fără să depășească 7.518 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 4,4%, fără să depășească 8.902 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 3,5%, fără să depășească 10.000 lei.
- începând cu 1 ianuarie 2023, pensiile militare de stat stabilite potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 01.01.2018, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, se indexează din oficiu, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 3,8%, fără să depășească 3.076 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 2,5%, fără să depășească 4.485 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 1,9%, fără să depășească 5.888 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 1,5%, fără să depășească 7.295 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 1,3%, fără să depășească 8.687 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 1%, fără să depășească 10.000 lei.
- începând cu data de 1 ianuarie 2023 **indemnizația socială pentru pensionari este de 1.125 lei.**

- **În anul 2023 se acordă un ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii**, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale **ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 de lei, în funcție de veniturile lunare realizate**. Ajutorul financiar se plătește, din oficiu, în luna ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023.
- a) în cuantum de 1.000 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
- b) în cuantum de 800 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
- c) în cuantum de 600 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- (2) Ajutorul financiar prevăzut la alin. (1) se plătește în două tranșe, în lunile ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023, astfel:
- a) în cuantum de 500 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
- b) în cuantum de 400 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
- c) în cuantum de 300 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- Plata eșalonată a hotărârilor judecătorești având ca obiect acordarea de drepturi salariale personalului din sectorul bugetar;
- În anul 2023 se mențin în plată la nivelul acordat/cuvenit pentru luna decembrie 2022:
 - a) indemnizațiile prevăzute de Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat;
 - b) drepturile prevăzute de Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția indemnizațiilor prevăzute la art. 1 alin.(1);
 - c) drepturile prevăzute de Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - d) drepturile prevăzute de Legea nr. 49/1999 privind pensiile I.O.V.R., cu modificările și completările ulterioare;
 - e) indemnizațiile prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - f) indemnizațiile prevăzute de Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 - 1961, cu modificările și completările ulterioare;

g) indemnizația prevăzută de Legea nr. 109/2005 privind instituirea indemnizației pentru activitatea de liber profesionist a artiștilor interpreți sau executanți din România, republicată;

h) indemnizația președintelui Consiliului National al Organizațiilor de Pensionari și al Persoanelor Vârstnice, prevăzută de Legea nr. 16/2000 privind organizarea și funcționarea Consiliului National al Organizațiilor de Pensionari și al Persoanelor Vârstnice, republicată;

i) indemnizațiile acordate membrilor Academiei Române, membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România, membrilor Academiei de Științe Medicale din România, membrilor Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești" și membrilor Academiei de Științe Tehnice din România;

j) sprijinul material acordat urmașilor membrilor Academiei Române și urmașilor membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România;

k) ajutorul lunar pentru soțul supraviețuitor, acordat în temeiul Legii nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor, cu modificările ulterioare;

l) indemnizațiile reparatorii lunare, potrivit art. 4 alin. (2) și art. 7 din Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944 - 31 decembrie 1961, cu modificările și completările ulterioare;

m) drepturile prevăzute de Legea nr. 168/2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În anul 2023 indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoașterii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2022.

- **Neactualizarea în anul 2023 a pensiilor de serviciu cu rata medie anuală a inflației pentru anumite categorii de personal stabilite de lege.**
- **Începând cu data de 1 ianuarie 2023, invalizilor de război, veteranilor de război și văduvelor de război li se acordă o indemnizație după cum urmează:**

a) invalizilor de război:

- ✓ 1.950 de lei lunar, pentru marii mutilați și cei încadrați în gradul I de invaliditate;
- ✓ 1.300 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul II de invaliditate;
- ✓ 1.170 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul III de invaliditate;

b) veteranilor de război:

- ✓ 780 de lei lunar;

c) văduvelor de război, dacă nu s-au recăsătorit:

- ✓ 780 de lei lunar."

- în luna ianuarie 2023 persoanele cu dizabilități beneficiază în mod excepțional de o indemnizație compensatorie. De indemnizația compensatorie vor beneficia persoanele cu handicap existente în plată în luna decembrie 2022 pentru prestațiile sociale prevăzute de art. 58 alin.(4) și (5) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Indemnizația compensatorie se stabilește pentru adultul cu handicap la nivelurile menționate reprezentând valoarea în lei a indemnizației lunare acordată în baza art. 58 alin.(4) lit. a), respectiv la art. 58 alin.(4) lit.b) (iii) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare , iar pentru copilul cu handicap la nivelul reprezentând valoarea în lei a prestației sociale acordată în baza art. 58 alin.(5) din același act normativ.
- **numărul maxim de posturi finanțat în anul 2023 din fonduri publice de către instituțiile și autoritățile publice, indiferent de modul de finanțare și subordonare să fie stabilit astfel încât să se asigure plata integrală a drepturilor de natură salarială acordate în condițiile legii cu încadrarea în cheltuielile de personal.** Ordonatorii de credite vor stabili numărul maxim de posturi care se finanțează, cu respectarea acestei condiționalități;
- **Menținerea nivelului rentelor viagere în cuantumul aflat în plată în luna decembrie 2022** prevăzute la art. 64 din Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare;
- **Menținerea cuantumului lunar al indemnizației de merit acordată în baza Legii nr. 118/2002 la nivelul din luna decembrie 2022, de 6.240 lei.**
- **Prorogarea prevederilor Legii educației naționale nr.1/2011, cu privire la alocarea de la bugetul de stat și bugetele locale a echivalentului a 6% din produsul intern brut și acordarea din fonduri publice a 1% din produsul intern brut pentru cercetare - măsură prevăzută și în Ordonanța Guvernului nr.57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică;**
- **În anul 2023 se acordă reduceri de tarife sau, după caz, gratuități, numai în limita a 3 călătorii dus-întors sau 6 călătorii simple, la facilitățile de transport prevăzute în o serie de acte normative.**
 - a) art. 5 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare;
 - b) art. 210 alin. (3) din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor.
- **Cupoanele sociale și sprijinul pentru învățare prevăzute la art. 27 alin. (6) și art.356 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, nu se acordă până la data de 31 decembrie 2023.**
- **Începând cu data de 1 ianuarie 2023, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de 3.000 lei lunar, pentru un program normal de lucru în medie de 165,333 ore pe lună, reprezentând 18,145 lei/oră, se precizează în proiect.**

Se estimează că majorarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată va avea efecte pozitive asupra creșterii economice prin stimularea ocupării, creșterii puterii de cumpărare a salariaților și reducerii muncii la negru, dar va avea impact și asupra creșterii consumului.

 Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024

	Deficite bugetare în perioada 2020-2026						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,40	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,40	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00	-3,13

Planificarea bugetară pe anul 2023 și estimările pe perioada 2024-2025 își menține angajamentul ferm de ajustare a deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor, vizând o creștere mai limitată a cheltuielilor curente și o continuare a eforturilor de îmbunătățire a colectării veniturilor. În acest context, deficitul bugetar ESA în anul 2023 este estimat la 4,4 % din PIB, urmând ca acesta să ajungă în anul 2026 la 2,9 % din PIB, respectiv o reducere de 1,5 puncte procentuale față de anul 2023, încadrându-se la sfârșitul orizontului de prognoză (anul 2024) în prevederile regulamentelor europene, respectiv 2,95 % din PIB în anul 2024. Deficitul bugetar cash atinge în anul 2024 valoarea de 2,95% din PIB, cu care se încadrează în regulamentele europene.

În termeni structurali, se estimează că deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), se va menține pe tot orizontul de referință, dar continuă să se ajusteze și în anul 2023, cu 1,87 puncte procentuale față de 2022, pentru ca în anul 2026 să înregistreze 3,13% din PIB, respectiv o ajustare de 0,66 puncte procentuale față de anul 2023.

Pe termen mediu (2023 - 2026), în condiții de consolidare fiscală, datoria guvernamentală brută, conform metodologiei UE se va menține la un nivel sustenabil ce nu va depăși 49,80%¹ din PIB, sub nivelul de 60% din PIB, în timp ce datoria guvernamentală netă (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB.

¹ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

✚ **Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României**

Cheltuieli de investiții 2020-2026

	2020 realizări	2021 realizări	2022 execuție preliminată	2023 propuneri	2024 estimări	2025 estimări	2026 estimări
Cheltuieli totale BGC (mil. lei)	424.455	459.627	553.157	608.124	618.547	668.714	713.070
- % din PIB	39,79	38,89	39,62	39,18	36,09	35,99	35,68
Cheltuieli de investiții BGC (mil. lei)	53.165,7	59.259,8	87.147,1	112.053	109.251,0	133.236	154.145,7
- % în PIB	4,98	5,01	6,24	7,22	6,38	7,17	7,71

Notă: Cheltuielile de investiții cuprind cheltuielile aferente programelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare (FEN postaderare), cheltuieli de capital și cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă

În anul 2023 cheltuielile destinate investițiilor însumează aprox. 112,1 miliarde lei, reprezentând aproximativ 7,22% în PIB, iar în anul 2026 acestea însumează aprox. 154,2 miliarde lei, deci se constată o creștere în valoare nominală față de anul 2023.

În anii 2022, 2023 și 2025 și 2026 se constată o **îmbunătățire a structurii cheltuielilor de investiții** în sensul creșterii ponderii cheltuielilor aferente proiectelor finanțate din fonduri externe și PNRR din cadrul surselor de finanțare.

Efectuarea unui volum mare de cheltuieli investiționale din partea sectorului public, cu **vârfuri de peste 7% din PIB în perioada 2023-2026** este susținut de fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele ce provin din Mecanismul de Redresare și Reziliență care finanțează reformele din PNRR, care degrevează efortul național.

✚ **Susținerea mediului de afaceri este o altă coordonată a construcției bugetare pe anul 2023 prin sprijinirea sectorului IMM, caracterizat prin dinamism și diversitate, prin finanțarea unor programe importante:**

Finanțarea schemelor de ajutor de stat

- ✓ Programul "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții", include scheme de ajutor de stat care se aplică atât întreprinderilor mari cât și IMM-urilor, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții, creării de noi locuri de muncă, precum și modernizarea sau dezvoltarea IMM-urilor;

- ✓ Schemă de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare;
- ✓ Scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie, cu modificările și completările ulterioare;
- ✓ *Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-19;*
- ✓ Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE", cu modificările și completările ulterioare;
- ✓ Scheme de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST,
- ✓ Instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor, ca urmare a *agresiunii ruse împotriva Ucrainei*;
- ✓ *Programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească;*

 Măsurile consistente pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe :

- finanțarea unor reforme în domeniul muncii, al pensiilor, unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei; *Creșterea veniturilor populației își găsește concretizarea în creșterea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, majorarea punctului de pensie și a indemnizației sociale pentru pensionari garantată, acordarea unei indemnizații compensatorii persoanelor cu dizabilități, a unui ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 de lei, în funcție de veniturile lunare realizate, dar și acordarea unor reduceri de tarife sau, după caz, gratuități, la facilitățile de transport prevăzute de o serie de acte normative, etc , măsuri care pot fi regăsite și aprofundate în cuprinsul raportului. Măsurile asumate de Guvern vor avea ca rezultat întărirea coeziunii sociale și reducerea decalajelor față de statele dezvoltate ale Uniunii Europene.*
- **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat**, de unde rezultă și modernitatea acestui buget, la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;

Adoptarea Hotărârii nr.467/2022 din 6 aprilie 2022 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare și execuție a programelor bugetare va contribui la performanța alocărilor bugetare, a transparenței și predictibilității politicilor finanțate, **va fi un pas crucial în schimbarea filozofiei bugetare pe bază de performanță.**

✚ **Întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora, prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european.**

✚ **Cuvintele cheie care caracterizează acest proiect de buget sunt reconsiderare, recalibrare, întrucât se constată o îmbunătățire a compoziției cheltuielilor bugetare în favoarea investițiilor și scăderea ponderii cheltuielilor materiale, a celor de personal, a celor cu asistența socială în total cheltuieli bugetare, măbind spațiul de manevră pentru cheltuieli cu rol în asigurarea și menținerea creșterii economice, dar și o îmbunătățire a structurii cheltuielilor de investiții în favoarea creșterii ponderii proiectelor europene în totalul surselor de finanțare.**

✚ **De remarcat că bugetul pe anul 2026 prevede cel mai mare volum de investiții de 7,71% în PIB, cel mai mare procent înregistrat pe orizontul de referință.**

Indicatorii bugetari pe anul 2023

Proiecția veniturilor bugetului general consolidat pe perioada 2023-2026 s-a realizat pe baza indicatorilor macroeconomici pentru orizontul de referință, precum și a reglementărilor existente în prezent în domeniul fiscal.

Pe termen mediu, pe fondul revigorării economice, veniturile bugetare se vor înscrie pe un trend ascendent în valoare nominală.

Astfel, în anul 2023 veniturile bugetare în termeni nominali sunt estimate la 539,8 miliarde lei (34,78 din PIB), în creștere în valoare nominală pe orizontul de referință, ajungând în anul 2026 la 655,1, miliarde lei (32,78% din PIB).

Cele mai mari ponderi în cadrul veniturilor bugetare în anul 2023 le înregistrează **contribuțiile de asigurări sociale (30,0% din total venituri), urmate de TVA(21,1 %) sume primite de la UE (13,2% din total venituri), și accize (7,1 %).**

De remarcat **tendința de creștere în anul 2023 în totalul veniturilor bugetare față de anul 2022 a sumelor provenind de la UE**, ce vor avea o contribuție pozitivă la creșterea economică, banii europeni constituind o sursă de finanțare care degrevează bugetul național si un mijloc de implementare a unor reforme în acord cu agenda europeană.

Ponderea veniturilor in total venituri bugetare pe anii 2022-2023

- milioane lei-

	2022		2023	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Venituri bugetare total	100,0	473.003	100,0	539.831
Impozit pe profit	5,8	27.228	6,1	33.106
Impozit pe salarii si venit	7,0	33.168	7,0	37.569
Impozite si taxe pe proprietate	1,5	6.921	1,8	9.908
TVA	20,1	95.233	21,1	113.796
Accize	7,6	35.775	7,1	38.510
Impozit pe comerț exterior si tranzacțiile internaționale	0,4	2.125	0,4	2.362
Alte venituri fiscale	6,2	29.558	4,4	23.745
Contribuții asigurări sociale	29,9	141.660	30,0	162.194
Venituri nefiscale	9,1	42.906	8,5	45.963
Venituri din capital	0,3	1.457	0,3	1.379
Sume primite de la UE	12,0	56.971	13,2	71.299

POLITICA DE CHELTUIELI

Măsurile pe termen mediu

- ✓ Asigurarea unui nivel sustenabil pentru cheltuielile cu salariile și pensiile în sectorul public;
- ✓ Orientarea resurselor disponibile către investiții publice de antrenare în domeniile: infrastructură, agricultură și dezvoltarea rurală, energia și tehnologia avansată susținute, tranziție verde și digitală la care se adaugă resurse din fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și Mecanismului de redresare și reziliență.
- ✓ Reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții cofinanțate din fonduri europene, trăsătură care se constată pe toată perioada de referință.
- ✓ Accelerarea ritmului de cheltuire a fondurilor europene pentru îmbunătățirea ratei de absorbție și operaționalizarea PNRR.
- ✓ Continuarea finanțării schemelor de ajutor de stat și în perioada 2023-2025, pentru a contribui la crearea de noi locuri de muncă, realizarea de investiții care utilizează tehnologii noi, obținerea de produse, servicii, tehnologii inovative, cu efecte asupra creșterii economice și asigurării stabilității macroeconomice, ceea ce reflectă o atitudine prietenoasă cu mediul de afaceri.
- ✓ Continuarea procesului de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare prin creșterea ponderii cheltuielilor cu finanțare din fonduri externe față de cele din surse naționale, dar și a cheltuielilor de investiții în total cheltuieli bugetare.

Cheltuielile bugetare estimate pentru anul 2023 sunt în sumă de 608,1 miliarde lei, în anul 2026 acestea ajung la 713,1 miliarde lei, respectiv 35,68% din PIB, înregistrând o tendință de scădere pe orizontul de referință.

Cea mai mare creștere pe orizontul de referință o înregistrează **cheltuielile cu asistența socială**, respectiv 11,7% din PIB în anul 2023, totuși evidențiindu-se o tendință de scădere față de anul 2022 și fără să cunoască vârfuri pe orizontul de referință.

Cheltuielile de personal sunt în sumă de 127,6 miliarde lei în anul 2023, ajungând în anul 2026 la 142,7 miliarde lei, diminuându-se ca pondere în PIB pe orizontul de referință.

Bunurile și serviciile înregistrează o tendință de scădere pe orizontul de referință, în timp ce cheltuielile cu dobânzile înregistrează de asemenea o diminuare ca pondere în PIB pe perioada 2023-2025.

Cheltuielile cu investițiile însumează în anul 2026 154,1 miliarde lei, cu tendință de creștere pe orizontul de referință.

Cu ponderi mari în total cheltuieli în anul 2023 se situează asistența socială (29,8% din total cheltuieli), cheltuieli de personal (21,0% din total) și cheltuieli de investiții (18,4% din total). Totuși, în structura cheltuielilor bugetare se constată în anul 2023 o creștere a ponderii cheltuielilor cu investițiile, diminuare a cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a cheltuielilor de personal, **ceea ce reflectă procesul de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare.**

Ponderea cheltuielilor în total cheltuieli bugetare pe anii 2022-2023

	- milioane lei-			
	2022		2023	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Cheltuieli total	100,0	553.157	100,0	608.124
Cheltuieli de personal	21,4	118.416	21,0	127.618
Bunuri si servicii	12,9	71.164	12,3	74.890
Dobanzi	5,2	28.802	4,8	29.084
Subventii	2,8	15.327	1,9	11.323
Asistenta sociala	31,2	172.540	29,8	181.006
Alte transferuri	10,8	59.761	11,9	72.149
Cheltuieli de investitii	15,8	87.147	18,4	112.053

Ca o sinteză a celor menționate mai sus, pentru a remarca cadrul deosebit de particular în care a avut loc construcția bugetară pe anul 2023, aducem în atenție următoarele aspecte:

- **Contextul internațional deosebit de fragil și vulnerabil, care creează o situație fără precedent, incomparabilă, cu o altă perioadă anterioară:**
- ✚ Economia mondială încetinește, își deteriorează performanța, creșterea economică este estimată să scadă atât la nivel european (0,3% atât la nivel UE cât și Zona Euro) cât și la nivel național (2,8% estimată pentru anul 2023). Deși situația în România nu este atât de rea, în timp lucrurile nu rămân la fel, pentru că economia este un organism viabil, perspectiva economică se deteriorează peste tot în lume.
- ✚ Totodată, sprijinul fiscal acordat de guverne pentru populație și companii în pandemie începe să fie diminuat, pe măsură ce lucrurile se normalizează și economiile se deschid.
- ✚ România se confruntă cu **fenomenul deficitelor gemene, are o structură rigidă a bugetului, cu ponderi mari în total cheltuieli a cheltuielilor cu salariile și asistența socială**, impunându-se o reformă a cheltuielilor **prin crearea de spațiu fiscal pentru cheltuielile de investiții**, principalul motor al creșterii economice. **Pe termen scurt, trebuie găsit un echilibru între nevoia de a proteja pe cei mai vulnerabili la șocul indus de aceste evenimente majore și nevoia de a combate inflația în același timp.** Intervențiile pe care statul le face pentru susținerea persoanelor vulnerabile **trebuie foarte bine țintite**, în condițiile resurselor limitate și în condițiile necesității consolidării fiscale asumate până în anul 2024. *În condițiile în care deficitele mari ne individualizează la nivelul spațiului European, aversiunea față de risc crește, iar investitorii vor penaliza țările cu dezechilibre mari.*
- ✚ **Toate aceste tendințe au impact asupra politicilor fiscal bugetare și nu în ultimul rând asupra companiilor.**

Pornind de la aceste considerente, în paginile următoare vor fi prezentați indicatorii macroeconomici, bugetari, obiective și priorități curente și pe termen mediu, riscuri, oportunități, aspecte de un interes major pentru evoluția și perspectivele economiei românești.

Prognozele de toamnă ale principalelor instituții internaționale indică o înrăutățire a perspectivelor economice la nivel global, într-un context marcat de continuarea agresiunii ruse împotriva Ucrainei și de persistența crizei energetice, cu rate ale inflației ce au atins cifre record și cu înăsprirea condițiilor financiare.

Fondul Monetar Internațional estimează o creștere economică la nivel global de 3,2% pentru 2022, urmată de o decelerare până la 2,7% în 2023 (-0,2 p.p. față de estimarea anterioară). Potrivit FMI, economiile avansate se așteaptă să înregistreze în medie o creștere economică de 2,4% în acest an, decelerând apoi până la 1,1% în 2023, în timp ce în țările în curs de dezvoltare se preconizează să se materializeze același avans economic de 3,7% în cei doi ani. Reducerea ritmului de creștere în economiile avansate în 2023 se datorează în special perspectivelor nefavorabile pentru zona Euro (0,5%) și SUA (1,0%). Pentru Germania se așteaptă o scădere a economiei cu 0,3% (-1,1 p.p. față de iulie), iar pentru Italia cu 0,2% (-0,9 p.p. față de iulie). Performanța modestă în 2023 în Europa reflectă efectele de contagiune ale agresiunii ruse împotriva Ucrainei, cu revizuri în scădere pentru economiile cele mai expuse reducerilor de aprovizionare cu gaze rusești și condiții financiare mai stricte, Banca Centrală Europeană majorând succesiv ratele dobânzii de politică monetară în iulie și septembrie 2022.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică estimează o încetinire a creșterii globale de la 3% în 2022 la 2,3% în 2023, mult sub ritmul prevăzut înainte de agresiune. Pentru economia SUA se așteaptă un avans de numai 0,5% anul următor, iar pentru zona Euro 0,3%, cu riscuri de contracții economice în mai multe economii europene în lunile de iarnă. Economia Germaniei se așteaptă să scadă cu 0,7% în 2023, după un avans estimat la 1,2% în acest an. Creșterea economică în China își va urma trendul descendent și va ajunge la 3,2% în acest an, pe fondul limitării activității în contextul noului val pandemic și al perturbărilor din piața imobiliară, însă politicile de sprijin ar putea ajuta la redresarea economiei în 2023.

Prognoza de toamnă a UE din anul 2022 arată că economia UE a intrat într-o fază mult mai dificilă. Șocurile declanșate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei afectează cererea mondială și consolidează presiunile inflaționiste la nivel mondial. **UE se numără printre cele mai expuse economii avansate, din cauza proximității sale geografice față de aceasta agresiune și a dependenței puternice de importurile de gaze din Rusia.** Criza energetică erodează puterea de cumpărare a gospodăriilor și afectează producția. Percepția generală asupra economiei a scăzut semnificativ. Prin urmare, deși se preconizează că, creșterea în 2022 va fi mai bună decât se preconizase anterior, perspectivele pentru 2023 sunt semnificativ mai slabe în ceea ce privește creșterea economică și mai ridicate în ceea ce privește inflația în comparație cu previziunile intermediare ale Comisiei din vara acestui an.

Creșterea preconizată se va contracta semnificativ la sfârșitul anului

Creșterea PIB-ului real în UE a surprins prin creșterea sa în prima jumătate a anului 2022, întrucât consumatorii și-au reluat puternic cheltuielile, în special pentru servicii, în urma relaxării măsurilor de limitare a răspândirii COVID-19. Expansiunea a continuat în trimestrul III, deși într-un ritm considerabil mai lent.

Pe fondul incertitudinii ridicate, al presiunilor ridicate asupra prețurilor la energie, al erodării puterii de cumpărare a gospodăriilor, al unui mediu extern mai slab și al unor condiții de finanțare mai stricte, se preconizează că UE, zona euro și majoritatea statelor membre vor intra în recesiune în ultimul trimestru al anului. Cu toate acestea, dinamica puternică din 2021 și creșterea puternică din prima jumătate a anului urmează să ducă la creșterea PIB-ului real în 2022 în ansamblu la 3,3 % în UE (3,2 % în zona euro) - cu mult peste nivelul de 2,7 % preconizat în previziunile intermediare din vară.

Pe măsură ce inflația continuă să ducă la reducerea veniturilor disponibile ale gospodăriilor populației, se preconizează că în trimestrul I al anului 2023 activitatea economică va continua să se contracte. **Se preconizează că creșterea economică va reveni în Europa în primăvară, deoarece inflația își relaxează treptat influența asupra economiei. Cu toate acestea, având în vedere dificultățile puternice care frânează în continuare cererea, activitatea economică va fi modestă, creșterea PIB ajungând la 0,3 % în 2023 în ansamblu, atât în UE, cât și în zona euro.**

Se preconizează că, până în 2024, creșterea economică își va recâștiga treptat forța, ajungând în medie la 1,6 % în UE și la 1,5 % în zona euro.

Inflația nu a atins încă nivelul maxim înainte de relaxarea treptată

Se preconizează că valorile inflației mai ridicate decât cele preconizate în primele zece luni ale anului 2022 și presiunile tot mai mari asupra prețurilor au dus la creșterea inflației la sfârșitul anului și au ridicat rata anuală a inflației la 9,3 % în UE și la 8,5 % în zona euro. **Se preconizează că inflația va scădea în 2023, dar va rămâne ridicată la 7,0 % în UE și la 6,1 % în zona euro, înainte de a se tempera la 3,0 % și, respectiv, 2,6 % în 2024.**

În comparație cu previziunile intermediare din vară, aceasta reprezintă o revizuire în sens ascendent de aproape un punct procentual pentru 2022 și de peste două puncte procentuale în 2023. Revizuirile reflectă în principal prețuri cu ridicata semnificativ mai mari la gaze și energie electrică, care exercită presiuni asupra prețurilor cu amănuntul la energie, precum și asupra majorității bunurilor și serviciilor din coșul de consum.

Cea mai puternică piață a forței de muncă din ultimele decenii va rămâne rezilientă

Se preconizează că piețele forței de muncă vor reacționa cu întârziere la încetinirea activității economice, dar vor rămâne reziliente. Creșterea ocupării forței de muncă în UE este estimată la 1,8 % în 2022, înainte de a stagna în 2023 și de a se apropia moderat de 0,4 % în 2024.

Ratele șomajului în UE sunt estimate la 6,2 % în 2022, 6,5 % în 2023 și 6,4 % în 2024.

Creșterea economică scăzută, inflația ridicată și măsurile de sprijin pentru energie afectează deficitele

Creșterea nominală puternică în primele trei trimestre ale anului și eliminarea treptată a sprijinului legat de pandemie au determinat o reducere suplimentară a deficitelor

publice în 2022, în pofida noilor măsuri adoptate pentru a atenua impactul creșterii prețurilor la energie asupra gospodăriilor și întreprinderilor. După ce a scăzut la 4,6 % din PIB în 2021 (5,1 % în zona euro), se preconizează că deficitul în UE va continua să scadă la 3,4 % din PIB în acest an (3,5 % în zona euro).

Cu toate acestea, în 2023, deficitul public agregat va crește din nou ușor (la 3,6 % în UE și la 3,7 % în zona euro), pe măsură ce activitatea economică se deteriorează, cheltuielile cu dobânzile cresc, iar guvernele extind sau introduc noi măsuri discreționare pentru a atenua impactul prețurilor ridicate ale energiei. Retragerea planificată a acestora în cursul anului 2023 și reluarea creșterii economice ar trebui să reducă ulterior presiunea asupra bugetelor publice. Prin urmare, deficitul este estimat la 3,2 % din PIB în UE și la 3,3 % în zona euro în 2024.

În perioada analizată în previziuni, se preconizează o reducere suplimentară a ponderii a datoriei publice în produsul intern brut în UE, de la 89,4 % din PIB în 2021 la 84,1 % din PIB în 2024 (și de la 97,1 % la 91,4 % în zona euro).

Un grad excepțional de incertitudine

- ✓ Perspectivile economice rămân marcate **de un grad excepțional de incertitudine, întrucât agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei continuă**, iar potențialul apariției unor noi perturbări economice este departe de a fi epuizat.
- ✓ Cea mai mare amenințare este reprezentată **de evoluțiile negative de pe piața gazelor și de riscul de penurie, în special în iarna 2023-2024.** Dincolo de aprovizionarea cu gaze, UE rămâne expusă în mod direct și indirect la noi șocuri asupra altor piețe de mărfuri care reacționează la tensiunile geopolitice.
- ✓ **Inflația de lungă durată și eventualele ajustări dezordonate de pe piețele financiare mondiale la noul mediu cu rate ridicate ale dobânzii rămân, de asemenea, factori de risc importanți.** Ambele sunt amplificate de potențialul de neconcordanță între obiectivele de politică bugetară și cele de politică monetară.

Situația României conform prognozei de toamnă 2022 a CE

După un an 2022 puternic, economia României va încetini, cu o creștere reală a PIB-ului de aproximativ 2% în următorii ani, din cauza inflației mai mari, a condițiilor financiare mai stricte și a consecințelor agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei.

- ✓ **Se preconizează că inflația va atinge un vârf la sfârșitul anului 2022, rămânând încă ridicată în 2023, înainte de a scădea în 2024.**
- ✓ Șomajul se va situa în jurul valorii de 5-6%.
- ✓ **Deficitul public general va scădea treptat la 4,8% în 2024, determinat de veniturile puternice și de o scădere a cheltuielilor curente ca pondere din PIB, în principal pe fondul creșterii ridicate a PIB-ului nominal.**
- ✓ **Raportul datoriei/PIB este stabilit să fie de 47,6% în 2024.**

Încetinire puternică după o creștere ridicată

În prima jumătate a anului 2022, economia României s-a extins cu 5,7% anual. În special, **consumul privat și investițiile** au crescut puternic pe măsură ce restricțiile pandemice au fost ridicate. În plus, o piață a muncii puternică, cu o creștere mai mare

a ocupării forței de muncă și a salariilor, a susținut venitul disponibil, la fel ca măsurile guvernamentale de atenuare a impactului prețurilor ridicate la energie.

Cu toate acestea, pentru a doua jumătate a anului 2022 și ulterior, consecințele agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, inflația ridicată, înăsprirea politicii monetare și controlul puternic al lichidității sunt toate pregătite să încetinească semnificativ creșterea PIB-ului real. Se preconizează că sectoarele precum agricultura, industria extractivă și chimică vor fi afectate în mod deosebit.

Totuși, după 2022 și datorită afluxului așteptat de fonduri UE, în special de la Facilitatea de redresare și reziliență (FRR), **se așteaptă ca formarea brută de capital fix să susțină creșterea PIB-ului real.** Creșterea consumului privat este de așteptat să rămână doar pozitivă, deoarece inflația reduce venitul disponibil al gospodăriilor, în timp ce schemele de sprijin guvernamentale și o piață a muncii rezistentă oferă un anumit sprijin.

Nu se așteaptă ca economia României să beneficieze de sprijin din partea sectorului extern. În 2022, cererea internă puternică va crește și mai mult deficitul de cont curent până la 9,1 %.

În ansamblu, se estimează că PIB-ul real va crește cu 5,8% în 2022, 1,8% în 2023 și 2,2% în 2024.

Inflația va rămâne ridicată în 2023

Creșterea prețurilor la energie și la alimente la nivel internațional s-a extins în componentele de bază ale inflației și urmează să împingă salariile nominale în sus. În acest context, se estimează că inflația va rămâne persistentă pe orizontul de prognoză. Întrucât schema de sprijin energetic ar trebui să expire în 2023-T3, este posibil ca prețurile cu amănuntul la energie să crească.

În general, IAPC va ajunge la 11,8% în 2022, 10,2% în 2023, înainte de a scădea la 6,8% în 2024.

Deficitul public beneficiază de o creștere nominală ridicată a PIB-ului

Se estimează că deficitul public general al României va scădea la 6,5% din PIB în 2022, comparativ cu 7,1% în 2021.

- ✓ **Veniturile vor beneficia de o creștere solidă a PIB-ului nominal și de veniturile fiscale și nefiscale puternice legate de energie.**
- ✓ În ceea ce privește cheltuielile, **investițiile publice sunt de așteptat să fie mai mari decât în 2021, în timp ce salariile publice, asistența socială și achizițiile guvernamentale vor crește mai lent decât PIB-ul nominal.**
- ✓ Prognoza ține cont de măsurile de atenuare a impactului economic și social al prețurilor mari la energie adoptate în aprilie (tichete alimentare, subvenție pentru combustibil) și iulie (creșteri ale salariilor publice, plată unică către pensionari), modificarea codului fiscal.
- ✓ **Deficitul este prognozat să scadă la aproximativ 5,0% din PIB în 2023, în principal datorită unei scăderi a cheltuielilor curente ca pondere din PIB (ca urmare a întreruperii majorității măsurilor economice și sociale implementate în**

2022, aproximativ 0,5 p.p. din PIB) și prin efectul stabilizatorilor automați, deoarece se așteaptă ca, creșterea economică nominală să fie în continuare ridicată.

- ✓ Se estimează că cheltuielile de capital vor crește într-un ritm susținut datorită implementării PNRR și a altor investiții finanțate la nivel național.
- ✓ În 2024, deficitul este prognozat să scadă la 4,8% din PIB.
- ✓ Se estimează că datoria publică va scădea la 47,2% din PIB în 2022, 47,3% în 2023 ajungând la 46,0% în 2024.

Riscuri pentru România

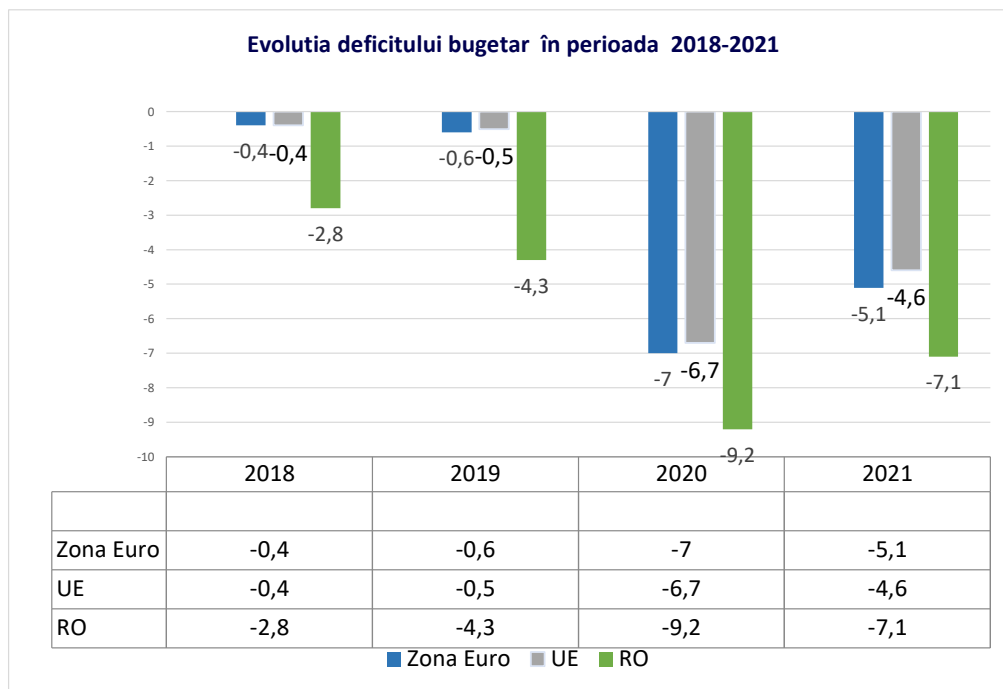
- ✓ Incertitudinile și riscurile legate de actualele previziuni economice rămân ridicate, datorită menținerii contextului geopolitic actual privind agresiunea rusă împotriva Ucrainei și a sancțiunilor asociate acestuia, cu efecte nefavorabile în special asupra economiilor europene, cât și a presiunilor asupra prețurilor produselor energetice și a unor materii prime.
- ✓ Deși perturbările pe lanțurile de aprovizionare se așteaptă să se mențină și pe parcursul anului 2023, persistența acestora pe o perioadă mai îndelungată de timp devine un risc pentru evoluția economiei mondiale.
- ✓ Perturbările cauzate de această agresiune în cazul importurilor de energie din Rusia au înrăutățit perspectivele de creștere, în special pentru zona euro și pot provoca prejudicii suplimentare.
- ✓ În cazul menținerii unor prețuri mai mari pentru o perioadă mai lungă de timp, există riscul reducerii ritmului de creștere economică, al comprimării marjelor de profit și al erodării puterii de cumpărare. Totodată, inflația este alimentată și de canalele de transmitere a costurilor ridicate de la producător în prețurile finale la consumator. De asemenea, prețurile mari ale bunurilor din import pun presiune suplimentară pe contul curent
- ✓ Pe de altă parte sunt premise și pentru o creștere economică peste așteptări susținute de materializarea mai rapidă a reformelor și investițiilor prevăzute din fonduri europene, în special în PNRR, cu un impact pozitiv în atenuarea șocurilor globale.

România în context european

Conform ultimilor date EUROSTAT², principalii indicatori se prezintă astfel:

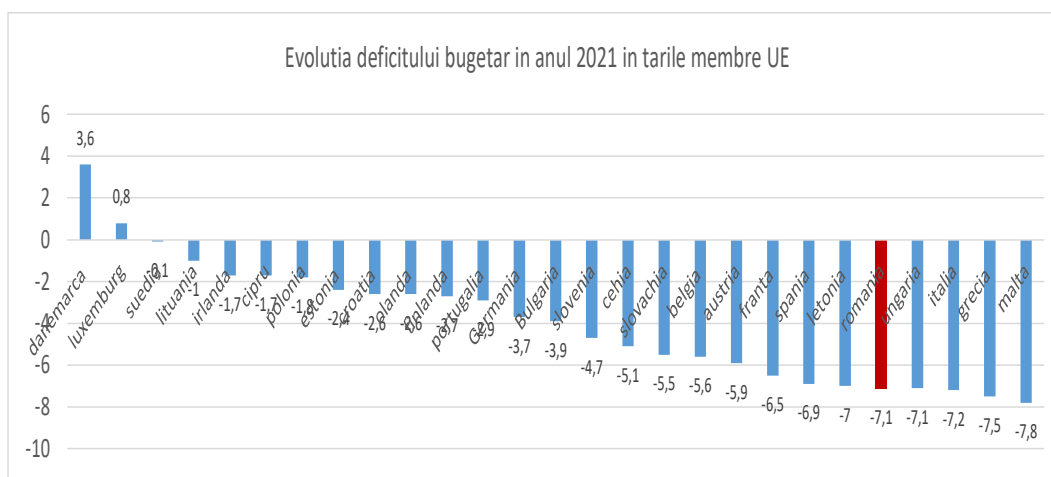
- ✓ În anul 2021 toate statele membre cu excepția Danemarcei și a Luxemburgului au raportat deficit bugetar. Cele mai mari deficite au fost raportate de Malta, Grecia, Italia, Ungaria, România, Letonia, Spania, Franța. 15 state membre au raportat deficite mai mari de 3% din PIB.

²Notificarea fiscală din octombrie 2022- Eurostat

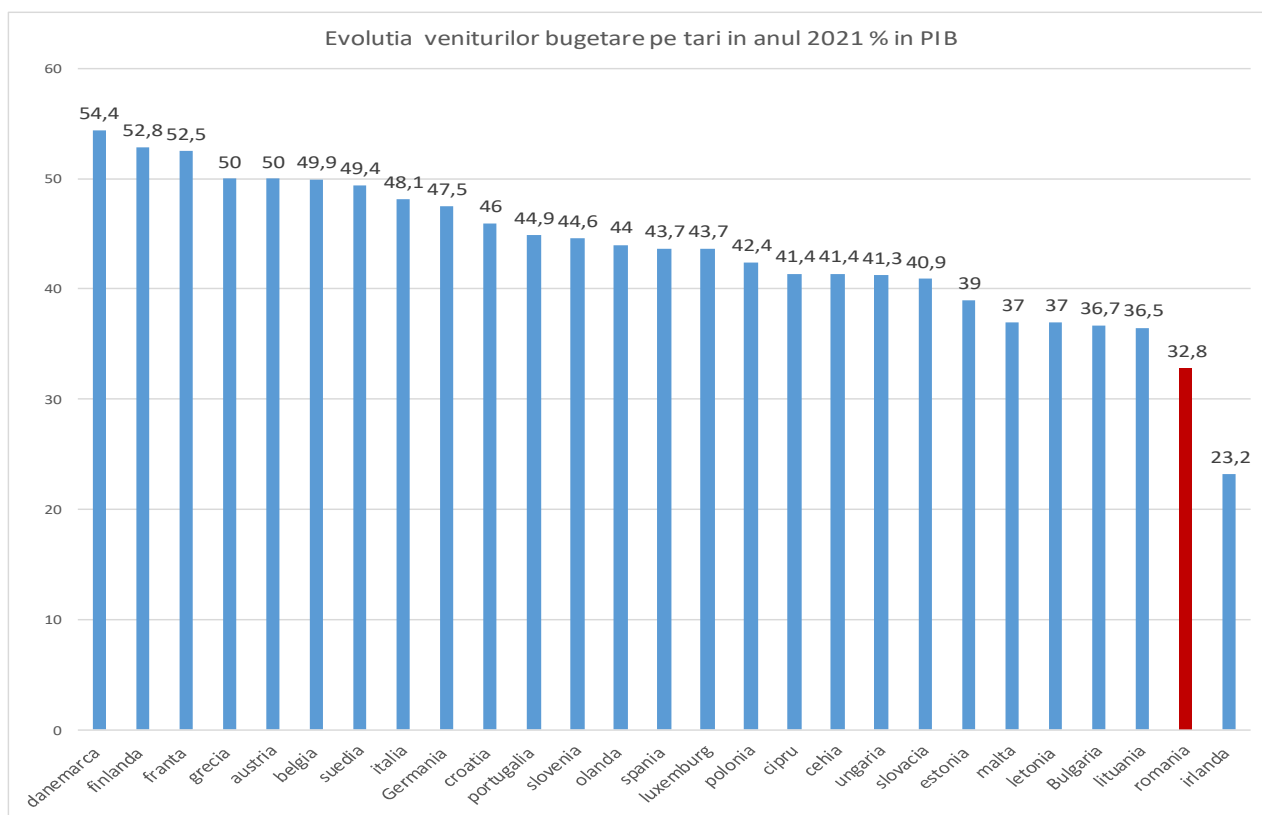

Notificarea fiscală din octombrie 2022 pentru deficitele 2018-2021

Începând cu anul 2018 deteriorarea soldului bugetar în România devine accentuată comparativ cu zona Euro și Uniunea Europeană, iar în anul 2020 deși deficitul României este de 9,2% din PIB, pentru anul 2021 se observă o ajustare de 2,1 puncte procentuale în scădere față de anul 2020.

Eurostat: A doua notificare fiscală octombrie 2022 a Comisiei Europene

În ceea ce privește ponderea veniturilor bugetare în PIB în anul 2021, **România ocupă al doilea cel mai mic loc din UE cu 32,8% din PIB, față de media UE de 51,5%.**

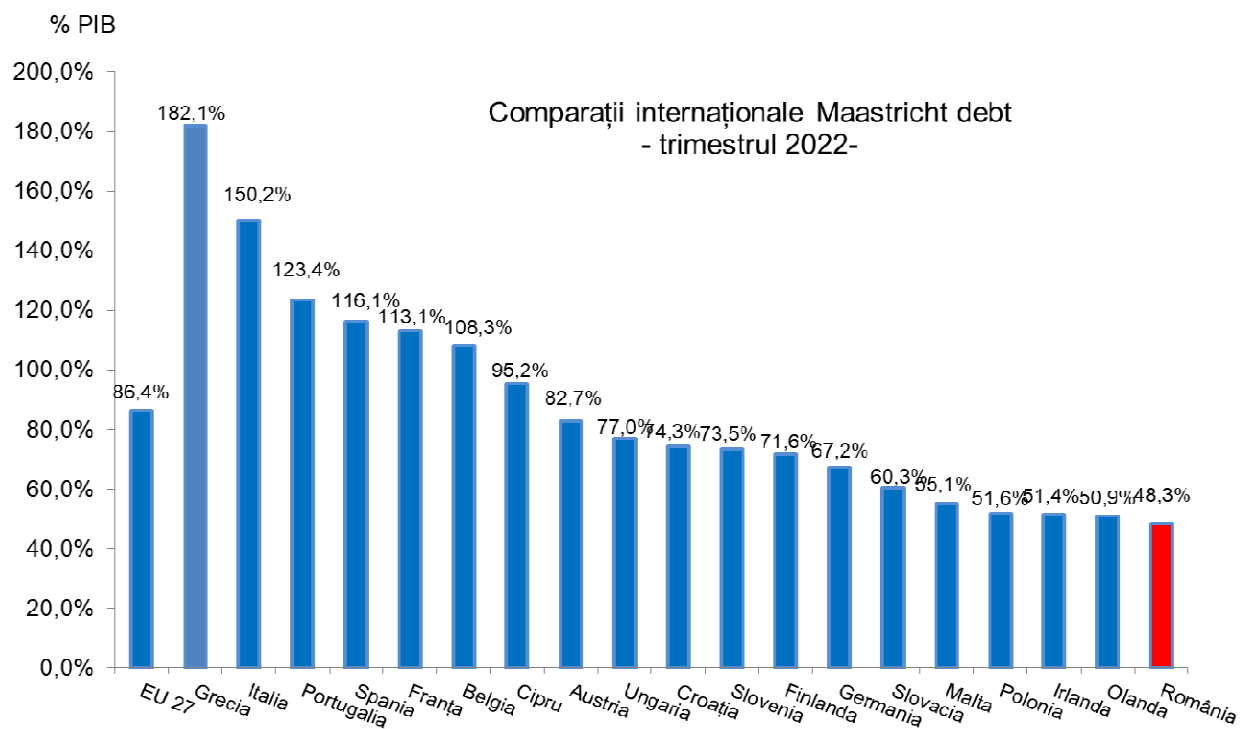
România a practicat începând cu anul 2016 o politică fiscală puternic pro-ciclică, stimulând intens economia în perioadele de expansiune (2006-2008) și frânând în perioadele în care aceasta a operat sub potențial (2010-2015), contribuind astfel la amplificarea fluctuațiilor ciclului economic și la accentuarea dezechilibrelor acumulate în economie.

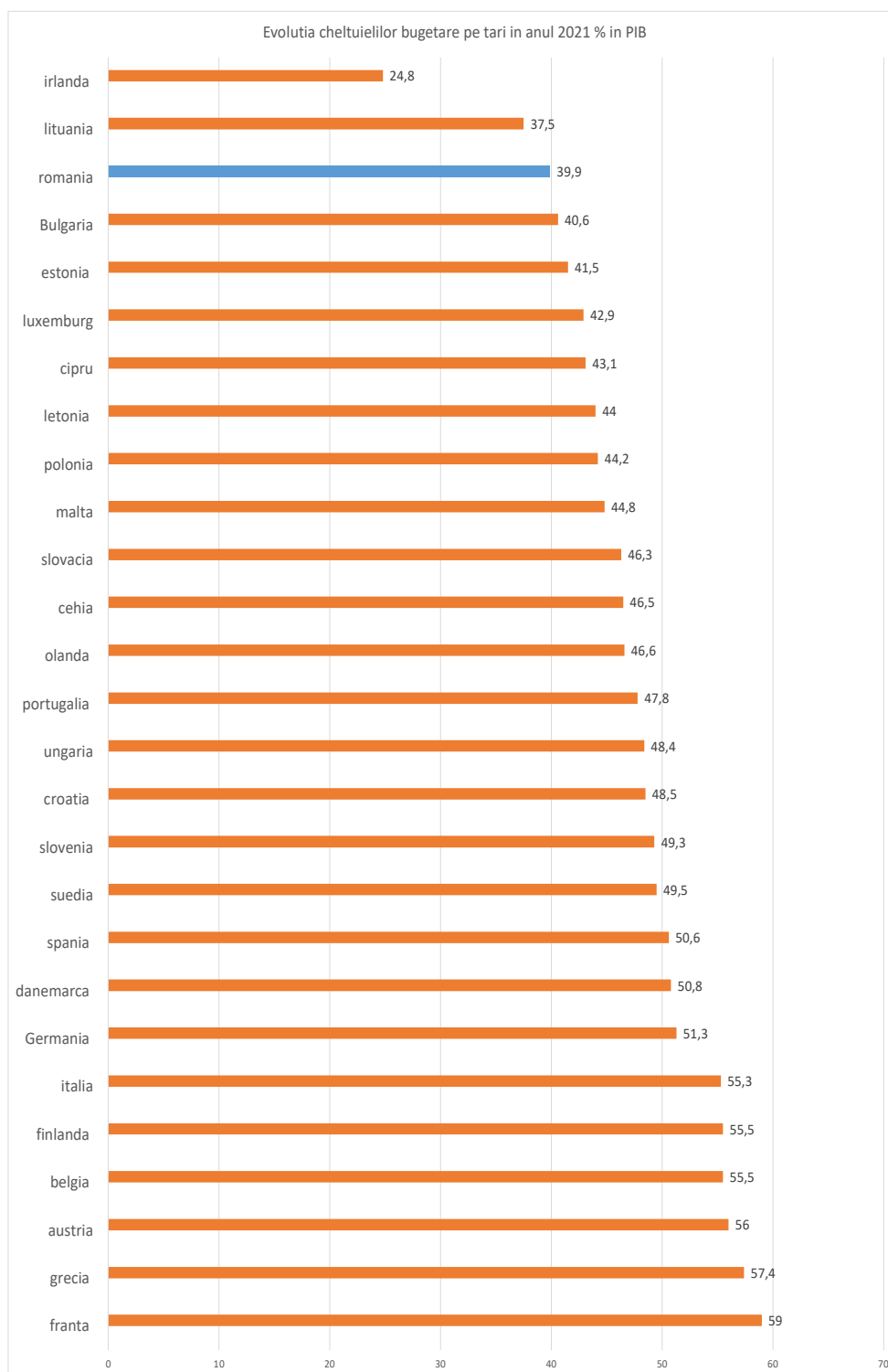
În anul 2021, datoria publică a României s-a situat la un nivel de 48,9%³ din PIB, **net inferior plafonului de 60% din PIB stabilit prin Tratatul de la Maastricht.**

- ✓ La sfârșitul trimestrului II 2022, România se situează pe locul 19 între statele membre UE în ceea ce privește ponderea datoriei guvernamentale brute⁴ de 48,3% în PIB, nivel net inferior nivelului înregistrat în Uniunea Europeană de 86,4% din PIB, și celui din Zona Euro de 94,2% din PIB. (Comunicat Eurostat nr.119/2022 - 21 octombrie 2022)

³ Conform Notificării Fiscale Octombrie 2022

⁴ Conform Comunicatului Eurostat nr.83/2022

Eurostat: A doua notificare fiscala octombrie 2022 a Comisiei Europene

Notificarea fiscală din aprilie 2022 a Comisiei Europene

În ceea ce privește ponderea cheltuielilor bugetare în PIB în anul 2021, **România se situează pe locul 3 în ceea ce privește ponderile extrem de mici ale acestora în PIB, după Irlanda și Lituania.**

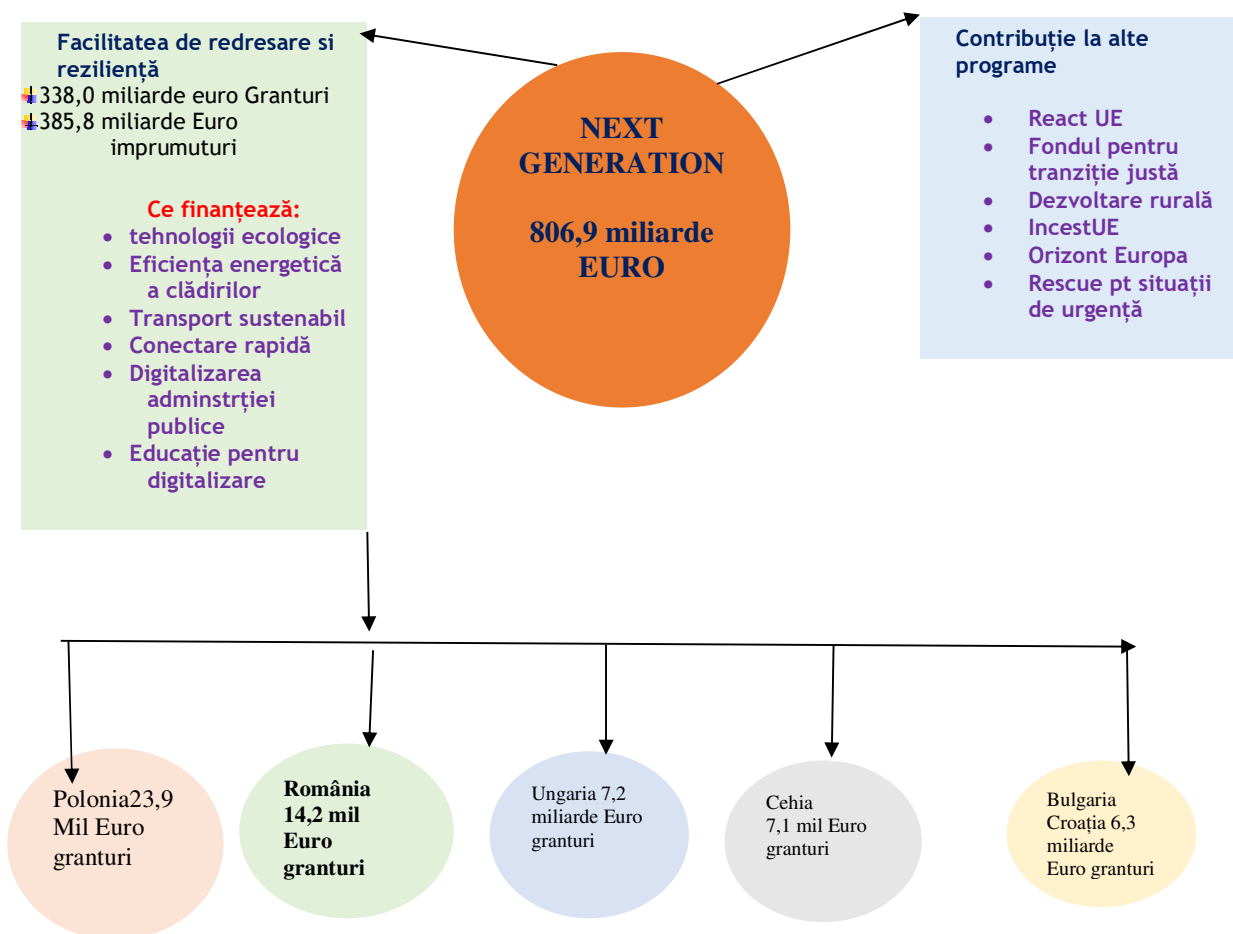
Acțiuni ale UE în folosul statelor membre pentru o Europă puternică, rezilientă la șocuri externe

Oportunități pentru România

UE a mobilizat toate mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a ajuta statele membre să își coordoneze răspunsurile naționale. Printre principalele acțiuni se pot aminti:

Next Generation EU reprezintă o șansă unică în viață, aceea de a ieși din pandemie mai puternici, de a transforma economiile și societățile și de a reconstrui Europa în așa fel încât să ne aducă beneficii tuturor și totalizează o sumă de 806,9 miliarde Euro. Acest instrument va finanța **acțiuni și măsuri pentru o Uniune verde, neutră din punct de vedere climatic până în 2050, o Uniune digitală, sănătoasă și puternică. NextGeneration EU va repara daunele economice și sociale cauzate de pandemia Covid 19 și va ajuta la construcția unei Europe care să facă față provocărilor viitoare.**

NEXT GENERATION - CARACTERISTICI

Planul de redresare pentru Europa - bugetul pe termen lung al UE și NextGenerationEU (NGEU - instrumentul temporar conceput pentru a stimula redresarea) vor forma cel mai mare pachet de stimulente finanțat vreodată în Europa, care va consolida mecanismele de flexibilitate, pentru a garanta că poate răspunde unor nevoi neprevăzute.

Bugetul UE 2021-2027 este diferit de alte bugete din anii precedenți. În 1980 majoritatea resurselor bugetare erau direcționate către agricultură, iar în 1990 către politica de coeziune. **Bugetul 2021-2027 aduce o abordare nouă a finanțării și anume finanțarea de noi priorități decât agricultura și coeziunea, ceea ce a contribuit la creșterea valorii adăugate europene. Aproximativ 40% din bugetul European finanțează cercetarea, educația, protecția granițelor, inteligența artificială, cybersecuritatea, digitalizarea, procent în creștere la 50% în momentul luării în considerare a finanțării din Next Generation.** Alocările pentru agricultură și coeziune au contribuit la creșterea digitalizării în aceste sectoare și împreună cu finanțarea noilor priorități enumerate mai sus au făcut din bugetul 2021-2027 al UE un buget cu adevărat modern.

Piesa centrală a instrumentului Next Generation o reprezintă facilitatea de reziliență și redresare cu 723,8 miliarde euro, în care România are o alocare de 14,2 miliarde Euro în granturi, o alocare substanțială față de alte țări din zonă.

- ✓ România se află în fața unei oportunități istorice. În perioada 2021-2027, în cadrul politicii de Coeziune, România are alocate fonduri europene în valoare de **31,35 miliarde euro**, iar prin facilitatea „**Mecanismul de redresare și reziliență**”, are un buget alocat de **29,2 mld. euro** fonduri ce vor fi utilizate în domenii cheie: infrastructură, educație, sănătate, agricultură, mediu sau energie, precum și pentru modernizarea marilor sisteme publice.
- ✓ România trebuie să își calibreze mixul adecvat de politici macroeconomice, care nu trebuie să subestimeze vulnerabilitățile economiei - deficite mari ca handicap de pornire, buget public fragil, cu venituri proprii foarte joase.
- ✓ **Prioritizarea, prudența și cumpătarea în formularea politicilor fiscal bugetare** este necesară pentru acumularea de spațiu fiscal, care să fie direcționat către finanțarea de politici și cheltuieli cu impact asupra creșterii economice în consonanță cu prioritățile la nivel european.

Scurt instantaneu

privind acțiunea mediului extern și intern asupra României, vulnerabilități, oportunități, provocări

- **Cadrul internațional** a cunoscut transformări majore datorită unor puncte cheie de inflexiune, cum ar fi criza financiară din 2008, pandemiile de Covid-19, impactul crizelor suprapuse, schimbările structurale profunde în curs de desfășurare în economie, inflația în creștere și tensiunile geopolitice determinate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei;
- un răspuns coordonat din partea SM pentru a atenua consecințele lor economice și sociale.
- Economia europeană este vulnerabilă cu o creștere de peste 3,3-3,2% în anul 2022 și cu creștere estimată mai mică în anul 2023, respectiv de 0,3%.
- *Necesar un echilibru adecvat între trecerea la o orientare bugetară mai prudentă și protejarea celor mai vulnerabili*

SM - state membre

- Deficit bugetar 4,4 % din PIB în anul 2023
- Ajustare de 1,5 pp în anul 2026 față de anul 2023
- Venituri bugetare 34,78% din PIB în anul 2023 cu tendință de creștere în valoare absolută.
- Cheltuieli bugetare de 39,18% în anul 2023 din PIB cu tendință de scădere în anul 2026.

- **Cadrul intern** influențat de tensiunile internaționale
- Creștere economică de 2,8% în anul 2023 mai mică decât în anul 2022 de 4,6 % .
- Spatiu de manevra limitat în condițiile necesității adoptării de măsuri pentru susținerea categoriilor vulnerabile, ale așteptărilor în scădere privind creșterea economică, ale înăspririi condițiilor de finanțare a datoriei publice.

Vulnerabilități

- Persistă un nivel de tensionare la nivel european care influențează și cadrul macroeconomic intern
- **România se confruntă cu fenomenul deficitelor gemene**
- **România este în procedură de deficit excesiv din anul 2020.**
- În termeni structurali, se estimează că **deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), se va menține pe tot orizontul de referință**, dar continuă să se ajusteze și în anul 2023
- **colectarea deficitară a veniturilor bugetare și ponderea ridicată a cheltuielilor rigide în veniturile fiscale reprezintă vulnerabilități structurale** ce vor îngreuna procesul de consolidare fiscală.

Provocări

- necesitatea unei abordări responsabile, chibzuite și vizionare a politicii fiscal bugetare
- crearea spațiului de manevră vital în economii emergente în vremuri cu incertitudini mari
- încheierea consolidării fiscale în anul 2024 și ieșirea din procedura de deficit excesiv
- menținerea angajamentului de aderare la zona Euro
- finanțarea tranziției verzi și digitale
- îndeplinirea tintelor și jaloanelor din PNRR pentru a beneficia de resursele alocate, acesta fiind un instrument care se derulează pe bază de performanță
- ✓ finanțarea de politici și cheltuieli cu impact asupra creșterii economice în consonanță cu prioritățile agendei europene

Oportunitati

- **Ajustarea poziției fiscale de mare magnitudine în cursul anului 2021 față de anul 2020 cu 2,1 pp.**
- **Apartenența la NATO** este o garanție a integrității teritoriale și crește sentimentul de încredere al investitorilor interni și străini
- România are o oportunitate istorică, **beneficiază de sume din (PNRR) și cadrul financiar 2021-2027 care vor transforma în mod sustenabil economia, suma aferentă implementării PNRR este de 29,2 mil. Euro din care sprijin financiar nerambursabil în valoare de 14,24 mil. euro EUR și împrumuturi în valoare de 14,94 mil. EUR.**
- Are un vârf de investiții în anii 2023-2026 de peste 7% din PIB, ceea ce va contribui la creșterea sustenabilă pe termen lung.
- **Eficiența alocărilor bugetare în cadrul investițiilor prin creșterea ponderii fd europene și PNRR în total surse de finanțare în anii 2022, 2023, 2025 și 2026.**

2.1. Obiectivele politicii fiscale și bugetare pe orizontul 2023-2026

Economia și sistemul financiar din întreaga lume au **cunoscut transformări majore** în ultimele decenii, impulsionate de globalizare și digitalizare sau remodelate de puncte cheie de inflexiune, cum ar fi criza financiară din 2008, pandemiile de Covid-19, impactul crizelor suprapuse (criza sanitară, criza energetică), schimbările structurale profunde în curs de desfășurare în economie, inflația în creștere și tensiunile geopolitice. Aceste evenimente au condus la schimbări de paradigmă, de standarde și reguli, reînnoirea instrumentelor de intervenție, adaptarea politicilor la noile realități.

Impactul combinat al acestor evenimente excepționale **au necesitat un răspuns substanțial, fără precedent din partea autorităților de pe tot globul pentru a atenua consecințele lor economice și sociale, precum și o cooperare strategică consolidată.**

În aceste condiții **dezvoltarea vizionară și durabilă devine o provocare, iar finanțarea responsabilă joacă un rol cheie în reconcilierea dezvoltării solide cu valorile de mediu, etice și sociale.**

În acest context al marilor provocări cu care se confruntă omenirea, al efortului comun pentru o Europă puternică și sănătoasă, România **stabilește următoarele obiective ale construcției bugetare pentru pe anul 2023 și orizontul 2024-2026:**

- ✚ **Continuarea măsurilor pentru o redresare economică robustă, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și intruzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;**
- ✚ **Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024, contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;**
- ✚ **Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României;**
- ✚ **Consolidarea unei politici fiscale predictibile ferm angajate pe panta de reducere a deficitului bugetar, pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările**

ridicate de criza sanitară, simplificarea fiscalității și fluidizarea proceselor interne, pentru a crea premisa unei creșteri economice sănătoase și durabile;

✚ Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil;

✚ Măsuri consistente pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe :

- ✓ Finanțarea unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, reforme în domeniul muncii, al pensiilor, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat agresiunea rusă împotriva Ucrainei;
- ✓ Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;
- ✓ Întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora, prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european.

Particularitățile perioadei 2022-2023 care își găsesc expresia în evoluțiile destul de volatile la nivel european, noile priorități ale bugetelor publice ca urmare a crizei sanitare și tensiunilor geopolitice, provocările ce stau în fața economiei românești ca urmare a unor vulnerabilități structurale încă existente, dar și unele oportunități ale apartenenței la marea familie europeană vor influența construcția bugetară pe anul 2023 și orizontul următor, motiv pentru care le prezentăm pe scurt în cele ce urmează:

● Persistă încă un grad de tensionare la nivel european

Gradul de incertitudine și nivelul restricțiilor asociate pandemiei Covid 19 sunt în scădere, însă posibile blocaje la nivelul comerțului global pot reapărea în contextul sancțiunilor impuse Rusiei și diminuării capacității de transport a Ucrainei, în condițiile în care aceste state ocupă un loc important în exportul global de cereale și materii prime, inclusiv de gaze naturale și petrol în cazul Rusiei.

✚ Agresiunea rusă împotriva Ucrainei continuă să reprezinte un risc semnificativ în sensul scăderii la adresa creșterii economice, iar în cazul unei escaladări sentimentale economice s-ar deteriora, costurile produselor energetice și ale alimentelor s-ar putea menține peste așteptări, necesitând măsuri pentru sprijinirea categoriilor vulnerabile, într-un context marcat deja de creșterea datoriilor publice și private.

✚ Toate aceste evenimente a obligat la o gamă extinsă de răspunsuri la nivelul UE și al statelor membre - de amortizare a șocurilor și de distribuire a poverii, care să limiteze daune economice și sociale, dar și regândire a priorităților de finanțare a bugetelor publice naționale care trebuie să susțină cheltuieli precum tranziția energetică, apărarea, schimbările climatice, sistemele de sănătate, securitatea alimentară și cibernetică, digitalizarea, domenii care capătă proeminență în contextul actual.

✚ Riscurile pentru economia românească sunt în primul rând legate de spațiul fiscal limitat, în condițiile necesității adoptării de măsuri pentru susținerea categoriilor vulnerabile, ale așteptărilor în scădere privind creșterea economică, ale înăspririi condițiilor de finanțare a datoriei publice, care ar putea constitui un risc privind traiectoria de consolidare asumată.

- Comisia Europeană a recomandat prelungirea clauzei derogatorii generale a pactului de stabilitate și creștere până la finele anului 2023⁵

Aceasta recomandare vine în contextul agresiunii ruse împotriva Ucrainei, al creșterii prețurilor de energie și persistența perturbărilor în lanțurile de aprovizionare, ceea ce ar permite ajustarea politicilor fiscale în funcție de modificarea situației după caz. Asta nu înseamnă însă suspendarea condiționalității lor. Statele membre trebuie să ia măsurile necesare și să asigure un comportament fiscal prudent. *Prelungirea clauzei generale de derogare nu trebuie înțeleasă ca e o invitație pentru a cheltui bani, a crește datoria, pentru noi subvenții și sprijin suplimentar.*

Când deficitele bugetare mari sunt cauza principală a deficitelor externe (de cont curent), cum este cazul României, ajustarea bugetară este inevitabilă pentru echilibrarea balanței externe și pentru evitarea unei crize a balanței de plăți, motiv pentru care România trebuie să respecte parcursul asumat al consolidării bugetare.

- **România face obiectul unei proceduri de deficit excesiv** ca urmare a înregistrării unui deficit bugetar de 4,4 % din PIB în anul 2019, semnificativ peste pragul de 3 % admis de regulamentele europene, Consiliul UE adoptând o recomandare adresată României privind încheierea situației de deficit excesiv până în anul 2024. Deficitele gemene cu care se confruntă România, tot mai vizibile în ultimii ani (în 2021 deficit bugetar cash de 6,7% din PIB și deficit de cont curent către 7% din PIB), **tensionează și amplifică vulnerabilitățile economice**, aspect care pune problema costurilor de finanțare.

✚ Consolidarea bugetară trebuie să reducă din deficitele externe, însă trebuie totodată ca rigori macroprudențiale să nu permită o expansiune a creditării care, în loc să favorizeze investiții productive, ar susține o cerere de import ce ar întreține deficite externe periculoase.

- **Politica fiscală are un rol important în remedierea dezechilibrului extern.**

Orientarea fiscală ar trebui să fie în continuare caracterizată de agilitate în răspunsul său la evoluția pandemiei și având în vedere situația geopolitică, fiind esențiale măsuri eficiente și bine orientate, **precum și politici fiscale prudente și favorabile creșterii**, în conformitate cu prevederile Pactului de stabilitate și creștere, pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu.

✚ Direcțiile de acțiune vor viza implementarea unui regim fiscal care să asigure motivații adecvate în economie, asigurarea disciplinei fiscale, predictibilitate legislativă, și respectarea angajamentelor asumate, aspecte ce vor conduce în

⁵ Reuniunea ECOFIN din 24 mai 2022; reuniune Eurogrup+ din 23 mai 2022

ultimă instanță la decizii favorabile de rating, scăderea sustenabilă a dobânzilor și catalizarea investițiilor.

- ✚ Politica fiscală trebuie să rămână ferm angajată pe panta programată de reducere a deficitelor bugetare și a cheltuielilor publice, cu efect asupra diminuării anticipațiilor inflaționiste. Efectele contracționiste asociate cu reducerea inflației vor putea fi atenuate dacă se va urmări cu **diligență și responsabilitate îndeplinirea criteriilor, ȋntelor și jaloanelor care condiționează accesul la resursele din PNRR.**
- ✚ politica fiscală trebuie să fie din ce în ce mai selectivă și ȋntită, astfel încât să nu potențeze presiunile inflaționiste pe termen mediu, asigurând totodată sustenabilitatea fiscală pe termen mediu.
- **România își menține angajamentul de aderare la Zona Euro**, însă în prezent eforturile Guvernului se axează pe revenirea economică și socială post-pandemie COVID-19 și pe diminuarea efectelor negative generate de *agresiunea rusă împotriva Ucrainei*;
 - ✚ Adoptarea euro face parte din procesul de integrare europeană a României și presupune îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență nominală.
 - ✚ Îndeplinirea în manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală **este condiționată de realizarea unui grad ridicat de aliniere structurală**, proces care poate fi evaluat în principal prin monitorizarea nivelului PIB pe locuitor, a structurii pe sectoare a economiei, a gradului de deschidere a acesteia și a ponderii comerțului cu UE în totalul comerțului exterior.
- **România beneficiază și de o serie de oportunități în sensul că se află sub scutul NATO și sub umbrela Uniunii Europene**
 - ✚ Apartenența la NATO este o garanție a integrității teritoriale și a faptului că o posibilă invazie a altui stat este puțin probabilă. **Acest lucru crește sentimentul de încredere al investitorilor interni și străini și s-ar putea vedea chiar o relocare a unor investiții din țările beligerante la noi în țară în perioada următoare.**
 - ✚ Statutul de membru al Uniunii Europene facilitează libera circulație a persoanelor, a mărfurilor și a capitalurilor, precum și posibilitatea de a participa la mecanisme de sprijin economic și financiar. Începând cu finalul anului trecut, România, ca membră a Uniunii Europene, beneficiază de **Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)**, care va aduce reforme și resurse financiare europene în anii următori menite să dezvolte și să transforme în mod sustenabil economia țării noastre.

Evenimentele care au marcat economia mondială respectiv criza generată de pandemia COVID-19 care a adus cel mai mare lockdown, fără precedent în istoria modernă, cu implicații severe și foarte specifice pe aproape toate palierele economice și sociale, criza energetică, a materiilor prime, presiunile inflaționiste, agresiunea rusă împotriva

Ucrainei; deși au adus daune economice și sociale pentru toate statele lumii au creat și oportunități demne de explorat și exploatat, necesitatea unei abordări responsabile, chibzuite și vizionare a problemelor economice și sociale cu care se confruntă omenirea, a adus transformări și realinieri asupra tuturor economiilor lumii cu influențe semnificative în privința viitorului lor, și nu în ultimul rând al României. Economia viitorului va fi o economie verde și a digitalizării care trebuie să fie rezilientă la socuri adverse și neprevăzute.

Prezentarea pe scurt a obiectivelor:

✚ **Continuarea măsurilor pentru o redresare economică robustă, crearea premiselor pentru menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și intruzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare** care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;

În anul 2020 și 2021 și chiar în anul 2022 politica fiscal-bugetară a ținut în special stoparea efectelor negative ale crizei pandemice, consolidarea capacității sistemului de sănătate și oferirea de ajutor persoanelor și sectoarelor cele mai afectate. În pofida spațiului fiscal limitat, România înregistrând una dintre cele mai scăzute contracții economice din UE, pe fondul investițiilor sporite, în special a investițiilor publice, și al măsurilor active de susținere a economiei.

Guvernul a aprobat o serie de masuri în contextul economic actual dificil, cuprinse în pachetul "Sprijin pentru România".

- ✚ **Susținerea nivelului de trai pentru cetățenii cu venituri mici** se va realiza prin acordarea de vouchere de 50 euro (circa 250 de lei), la fiecare 2 luni până la finalul acestui an.
- ✚ **Susținerea elevilor care provin din familii cu venituri mici.** O măsură de sprijin propusă vizează elevii care provin din familii cu venituri mici și presupune acordarea de vouchere de 30 euro lunar (în jur de 150 de lei), până la finalul acestui an. Voucherele se vor acorda pentru 7 luni (aprilie - iunie și septembrie - decembrie 2022) și nu vor fi acordate și în perioada vacanței școlare (lunile iulie și august). Banii vor putea fi folosiți de circa 156.000 de elevi care primesc acum burse sociale pentru achiziționarea de alimente, haine și rechizite.
- ✚ **Susținerea salariaților cu venituri reduse.** Creșterea voluntară a salariului minim cu 200 de lei, scutiți de taxe.
- ✚ **Dublarea normei de hrană pentru pacienții din spitale de la 11 lei la 22 de lei/zi.** - Majorarea valorii tichetelor de masă de la 20,17 lei la 30 de lei de la 1 iunie 2022.
- ✚ **Extinderea aplicării măsurilor de șomaj tehnic și Kurzarbeit până la 31 decembrie 2022.** În cazul reducerii cu cel mult 80% a timpului de muncă din durata zilnică, săptămânală sau lunară, prevăzută în contractul individual de muncă, salariații afectați beneficiază de o indemnizație de 75% din salariul de bază brut lunar aferent orelor de reducere a programului de lucru. Sursa de finanțare o constituie instrumentul european pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE).
- ✚ **Ajustarea contractelor în derulare care vizează investițiile publice.** Se suplimentează sumele aferente contractelor de investiții în derulare având în

vedere creșterile globale de prețuri la materialele de construcții, manoperă, transport, utilaje și la cele din domeniul energetic.

- ✚ **Reluarea schemei de ajutor de stat, stabilită prin HG 807/2014, ce are ca obiectiv dezvoltarea regională prin realizarea de investiții în toate sectoarele de activitate.** Începând cu luna mai, se începe sesiunea pe schema de ajutor de stat, cu o anvelopă estimată de 1 miliard de lei.
- ✚ **Program de sprijin pentru transportatori și distribuitori în cuantum de 300 de milioane de lei (cu posibilitatea suplimentării).** Programul se referă la decontarea a 0,50 lei/ litru de carburant pentru sprijinirea operatorilor economici care efectuează transport rutier de mărfuri în cont propriu sau pentru alte persoane, precum și transport de persoane ocazional sau regulat și pentru companiile implicate în activitățile de distribuție. Schema de ajutor de stat se acordă doar pentru alimentarea făcută pe teritoriul României, pentru circa 4.000 de beneficiari.
- ✚ **Acordarea unor granturi de până la 400.000 de euro/companie pentru capital de lucru IMM-urilor al căror lanț de aprovizionare a fost afectat de *agresiunea rusă împotriva Ucrainei*; și care au cheltuieli mai mari cu cel puțin 15% la utilități.** Măsura poate fi finanțată din fonduri europene, prin Programul Operațional Capital Uman (POCU), un program destinat măsurilor sociale.
- ✚ **Sprijin pentru procesarea producției agricole.** Fermierii care procesează produse agricole în țară vor beneficia de o primă de 10% din valoarea produselor procesate.
- ✚ **acordarea unui sfert din diferența de salariu în conformitate cu legea salarizării unitare convenită salariaților din sistemul public.**
- ✚ **acordarea unui sprijin unic de 700 de lei pentru toți pensionarii cu pensii sub 2.000 de lei.**
- ✚ **suspendarea angajărilor la stat începând cu 1 iulie.**

Măsurile întreprinse pentru anul 2023

Cadrul macroeconomic pe care se bazează previziunile bugetare pentru perioada 2023-2026 a avut în vedere următoarele aspecte:

- ✓ evoluțiile economice peste așteptări din prima parte a anului 2022;
- ✓ o creștere economică susținută în principal de investiții, alături de consum, într-un mediu intern favorizat de stabilitatea și predictibilitatea politicilor macroeconomice.
- ✓ o absorbție cât mai bună a fondurilor UE pe cele două axe: cadrul financiar multi-anual și PNRR și utilizarea eficientă a acestora în domeniile prioritare ale economiei;
- ✓ contextul geopolitic actual, evoluțiile economice și anticipațiile inflaționiste internaționale;
- ✓ contextul european și global anticipat de prognozele instituțiilor internaționale care iau în considerare încetinirea creșterii economice și chiar recesiune în unele state europene în anul 2023, pe seama persistenței crizei energetice, a inflației ridicate și a înăsprii condițiilor financiare, într-un context marcat de continuarea agresiunii ruse împotriva Ucrainei; **Astfel, în cazul celei mai recente prognoze a**

Fondului Monetar internațional, se estimează o creștere economică la nivel global de 3,2% pentru 2022, urmată de o decelerare până la 2,7% în 2023. Estimările de creștere ale economiilor zonei Euro indică un ușor avans de 0,5%, pe seama decelerării prognozelor pentru majoritatea statelor, fiind așteptate scăderi ale economiilor Germaniei (-0,3%) și Italiei (-0,2%). Similar, prognoza **Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică** prevede o încetinire a creșterii globale de la 3% în 2022 la 2,3% în 2023, sub ritmul prevăzut înainte de agresiune. Pentru economia SUA se așteaptă un avans de numai 0,5% anul următor, iar pentru zona Euro 0,3%.

- ✓ **măsurile întreprinse de Guvernul României în anii 2020 și 2021 și 2022 în diverse domenii afectate de criză** precum cel economic, al asistenței sociale, al sănătății și educației, al mediului de afaceri, în vederea stopării efectelor negative ale pandemiei și suitei de crize care se prefigurează, care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul 2023-2025, dar și prioritățile de finanțare din bugetul național.
- ✓ **obiectivele și măsurile prevăzute în Programul de Guvernare adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr.42/2021 privind acordarea încrederii Guvernului, întărite prin operaționalizarea Planului de Redresare și Rezilientă** care conține reforme în domeniile reglementate care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană;
- ✓ Având în vedere contextul intern și internațional dificil ce influențează evoluția indicatorilor macroeconomici și bugetari pe orizontul analizat **construcția bugetară a avut în vedere crearea de spațiu fiscal**, vital în economii emergente în vremuri cu incertitudini mari și piețe financiare ușor schimbătoare, argumente pentru evitarea deteriorării stabilității financiare, a evaluării riscului suveran, pentru susținerea mediului de afaceri.

Proiecția indicatorilor bugetari pentru perioada 2020- 2026

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Venituri buget general consolidat (cash)	30,25	32,13	33,88	34,78	33,14	33,09	32,78
Cheltuieli buget general consolidat (cash)	39,79	38,89	39,62	39,18	36,09	35,99	35,68
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,4	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,4	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00	-3,13

În aceste condiții veniturile bugetare proiectate pentru anul 2023 reprezintă 34,78% din PIB, 33,14% din PIB în anul 2024, urmând ca în anul 2026 să reprezinte 32,78% din PIB, evoluție determinată de evoluția indicatorilor macroeconomici pe orizontul de referință,

de măsurile/prevederile adoptate până la acest moment prin acte normative, care fac ca acestea să își mărească valoarea nominală, iar cheltuielile bugetare proiectate pentru anul 2023 reprezintă 39,18% din PIB, ajungând la 35,68% în 2026, în scădere pentru a reduce deficitul bugetar.

Principalele măsuri ale anului 2023

Având în vedere obligația Guvernului de a conduce politica fiscal-bugetară în mod prudent care să asigure sustenabilitatea poziției fiscale pe termen mediu și lung, la estimarea cheltuielilor vor fi avute în vedere, în principal, următoarele măsuri:

La estimarea veniturilor bugetare pentru perioada 2023-2026 s-au avut în vedere:

- indicatorii macroeconomici publicați de Comisia Națională de Strategie și Prognoză (varianta de toamnă 2022);
- îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor de către ANAF;
- reducerea plafonului microîntreprinderilor de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%;
- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, servicii de restaurant și catering, majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice ce conțin adaos de zahăr, aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei;
- extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar ce obțin un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar la 3.000 lei, stabilirea bazei de calcul lunar a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate la salariul minim brut pe țară garantat în plată, pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este sub nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată;
- majorarea nivelului accizelor la țigarete, tutun încălzit și lichide cu conținut de nicotine destinate inhalării cu ajutorul unui dispozitiv electronic;
- majorarea impozitului pe veniturile din dividende de la 5% la 8%, revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale pentru salariați, modificarea reglementărilor privind impozitarea veniturilor realizate de către persoanele fizice din cedarea folosinței bunurilor, precum și a celor din jocuri de noroc, modificarea prevederilor privind impozitarea în cazul transferului dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, în sensul eliminării plafonului neimpozabil și introducerii unor cote de impozitare diferențiate în funcție de perioada de deținere;
- abrogarea prevederilor privind impozitul asupra venitului suplimentar realizat de producătorii de energie electrică;
- aplicarea impozitului pe monopolul din sectorul energiei electrice și al gazului natural (O.G. nr.5/2013) și a impozitului asupra sumelor rezultate din diferențe de preț la vânzarea gazelor naturale (O.G. nr.6/2013) până la 31 decembrie 2025, inclusiv;

- modificarea modului de calcul a impozitelor și taxelor pe proprietate;
- repartizarea anuală a unei cote de 90% din profitul net realizat sub formă de dividende/vărsăminte la bugetul de stat pentru societățile naționale, companiile naționale și societățile cu capital integral sau majoritar de stat, precum și regiile autonome.
- Neimpozitarea și neincluderea în baza de calcul al contribuțiilor sociale obligatorii a unei sume de 200 lei/lună, reprezentând venituri din salarii și asimilate salariilor, în cazul salariaților care desfășoară activitate în baza contractelor individuale de muncă, încadrați cu normă întreagă, la locul unde se află funcția de bază, al căror salariu de bază brut lunar stabilit potrivit contractului individual de muncă, fără a include sporuri și alte adaosuri, este egal cu nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată stabilit prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna căreia îi sunt aferente veniturile, pentru care venitul brut realizat din salarii și asimilate salariilor, astfel cum este definit la art. 76 alin. (1)-(3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în baza aceluiași contract de muncă, pentru aceeași lună, nu depășește nivelul de 4.000 lei, inclusiv. Reglementarea regimului fiscal derogatoriu pentru suma de 200 lei/lună în cazul salariaților încadrați cu salariul minim brut pe țară garantat în plată, fără a include sporuri și alte adaosuri, pentru care venitul brut realizat din salarii și asimilate salariilor în baza aceluiași contract de muncă, pentru aceeași lună, nu depășește nivelul de 4.000 lei, inclusiv are în vedere implementarea unor măsuri fiscale cu scopul de a sprijini această categorie de persoane, considerată vulnerabilă, având în vedere nivelul ridicat al ratei inflației generat de creșterile prețurilor la energie electrică, gaze naturale și combustibili.

La estimarea cheltuielilor bugetare s-au avut în vedere:

- în anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul brut al salariilor de bază/soldelor de funcție/salariilor de funcție/indemnizațiilor de încadrare lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 10% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, fără a se depăși valoarea nominală pentru anul 2022 stabilită potrivit anexelor la Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, respectiv prin înmulțirea coeficienților de ierarhizare cu 2.500 lei.
- În anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se menține cel mult la nivelul quantumului acordat pentru luna decembrie 2022, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții.
- Menținerea quantumului indemnizației de hrană la nivelul din anul 2022
- munca suplimentară efectuată peste durata normală a timpului de lucru de către personalul din sectorul bugetar încadrat în funcții de execuție sau de conducere, precum și munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările în vigoare, nu se lucrează în cadrul schimbului normal de lucru se vor compensa numai cu timp liber corespunzător acestora cu anumite excepții prevăzute de lege.
- În anul 2023 nu se acorda personalului bugetar bilete de valoare, cu excepția tichetelor de creșă, reglementate de Legea nr. 165/2018 privind acordarea biletelor de valoare, cu modificările și completările ulterioare, **precum și premii.**

- menținerea în anul 2023 a voucherelor de vacanță în cuantum de 1.450 lei pentru personalul plătit din fonduri publice;
- în anul 2023 **se pot acorda premii pentru sportivi și colectivele tehnice care au obținut performanțe deosebite la acțiunile sportive internaționale și naționale oficiale, pentru elevii, studenții, cercetătorii și profesorii care au obținut distincții la olimpiadele internaționale și concursurile internaționale și naționale pe discipline de învățământ și pentru profesorii care i-au pregătit pe aceștia, cu încadrarea în alocarea bugetară.**
- În anul 2023, cuantumul compensației bănești, respectiv al alocației valorice pentru drepturile de hrană, valoarea financiară anuală a normelor de echipare și valoarea financiară a drepturilor de echipament se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2022.
- În anul 2023 **nu se acordă ajutoarele sau, după caz, indemnizațiile la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă.**
- la data de 1 ianuarie 2023 **se stabilește punctul de pensie la 1785 lei** în creștere cu 12,5 % fata de anul 2022. Începând cu anul 2024 aceasta valoare se majorează cu rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicatori definitivi, cunoscuți în anul curent pentru anul calendaristic anterior, comunicați de Institutul Național de Statistică. Majorarea și data de acordare se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat."
- începând cu 1 ianuarie 2023, **pensiile militare de stat** ale căror cuantumuri brute recalculate, stabilite și/sau actualizate, după caz, potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 31.12.2017, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, **se indexează din oficiu, astfel:**
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 12,5%, fără să depășească 3.256 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 8,5%, fără să depășească 4.687 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 6,5%, fără să depășească 6.103 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 5,2%, fără să depășească 7.518 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 4,4%, fără să depășească 8.902 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 3,5%, fără să depășească 10.000 lei.
- începând cu 1 ianuarie 2023, pensiile militare de stat stabilite potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 01.01.2018, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, se indexează din oficiu, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 3,8%, fără să depășească 3.076 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 2,5%, fără să depășească 4.485 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 1,9%, fără să depășească 5.888 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 1,5%, fără să depășească

7.295 lei;

- e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 1,3%, fără să depășească 8.687 lei;
- f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 1%, fără să depășească 10.000 lei.
- începând cu data de 1 ianuarie 2023 **indemnizația socială pentru pensionari este de 1.125 lei.**
- **În anul 2023 se acordă un ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii**, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale **ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 de lei, în funcție de veniturile lunare realizate.** Ajutorul financiar se plătește, din oficiu, în luna ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023.
- a) în cuantum de 1.000 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
- b) în cuantum de 800 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
- c) în cuantum de 600 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- (2) Ajutorul financiar prevăzut la alin. (1) se plătește în două tranșe, în lunile ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023, astfel:
- a) în cuantum de 500 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
- b) în cuantum de 400 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
- c) în cuantum de 300 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- Plata eşalonată a hotărârilor judecătorești având ca obiect acordarea de drepturi salariale personalului din sectorul bugetar;
- În anul 2023 se mențin în plată la nivelul acordat/cuvenit pentru luna decembrie 2022:

a) indemnizațiile prevăzute de Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat;

b) drepturile prevăzute de Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția indemnizațiilor prevăzute la art. 1 alin.(1);

c) drepturile prevăzute de Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

d) drepturile prevăzute de Legea nr. 49/1999 privind pensiile I.O.V.R., cu modificările și completările ulterioare;

e) indemnizațiile prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

f) indemnizațiile prevăzute de Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 - 1961, cu modificările și completările ulterioare;

g) indemnizația prevăzută de Legea nr. 109/2005 privind instituirea indemnizației pentru activitatea de liber profesionist a artiștilor interpreți sau executanți din România, republicată;

h) indemnizația președintelui Consiliului National al Organizațiilor de Pensionari și al Persoanelor Vârstnice, prevăzută de Legea nr. 16/2000 privind organizarea și funcționarea Consiliului National al Organizațiilor de Pensionari și al Persoanelor Vârstnice, republicată;

i) indemnizațiile acordate membrilor Academiei Române, membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România, membrilor Academiei de Științe Medicale din România, membrilor Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești" și membrilor Academiei de Științe Tehnice din România;

j) sprijinul material acordat urmașilor membrilor Academiei Române și urmașilor membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România;

k) ajutorul lunar pentru soțul supraviețuitor, acordat în temeiul Legii nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor, cu modificările ulterioare;

l) indemnizațiile reparațiilor lunare, potrivit art. 4 alin. (2) și art. 7 din Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944 - 31 decembrie 1961, cu modificările și completările ulterioare;

m) drepturile prevăzute de Legea nr. 168/2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În anul 2023 indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoașterii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2022.

- **Neactualizarea în anul 2023 a pensiilor de serviciu cu rata medie anuală a inflației pentru anumite categorii de personal stabilite de lege.**
- **Începând cu data de 1 ianuarie 2023, invalizilor de război, veteranilor de război și văduvelor de război li se acordă o indemnizație după cum urmează:**

a) invalizilor de război:

- ✓ 1.950 de lei lunar, pentru marii mutilați și cei încadrați în gradul I de invaliditate;
- ✓ 1.300 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul II de invaliditate;
- ✓ 1.170 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul III de invaliditate;

b) veteranilor de război:

- ✓ 780 de lei lunar;

c) văduvelor de război, dacă nu s-au recăsătorit:

- ✓ 780 de lei lunar."

- în luna ianuarie 2023 persoanele cu dizabilități beneficiază în mod excepțional de o indemnizație compensatorie. De indemnizația compensatorie vor beneficia persoanele cu handicap existente în plată în luna decembrie 2022 pentru prestațiile sociale prevăzute de art. 58 alin.(4) și (5) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Indemnizația compensatorie se stabilește pentru adultul cu handicap la nivelurile menționate reprezentând valoarea în lei a indemnizației lunare acordată în baza art. 58 alin.(4) lit. a), respectiv la art. 58 alin.(4) lit.b) (iii) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare , iar pentru copilul cu handicap la nivelul reprezentând valoarea în lei a prestației sociale acordată în baza art. 58 alin.(5) din același act normativ.
- **numărul maxim de posturi finanțat în anul 2023 din fonduri publice de către instituțiile și autoritățile publice, indiferent de modul de finanțare și subordonare să fie stabilit astfel încât să se asigure plata integrală a drepturilor de natură salarială acordate în condițiile legii cu încadrarea în cheltuielile de personal.** Ordonatorii de credite vor stabili numărul maxim de posturi care se finanțează, cu respectarea acestei condiționalități;
- **Menținerea nivelului rentelor viagere în cuantumul aflat în plată în luna decembrie 2022** prevăzute la art. 64 din Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare;
- **Menținerea cuantumului lunar al indemnizației de merit acordată în baza Legii nr. 118/2002 la nivelul din luna decembrie 2022, de 6.240 lei.**
- **Prorogarea prevederilor Legii educației naționale nr.1/2011, cu privire la alocarea de la bugetul de stat și bugetele locale a echivalentului a 6% din produsul intern brut și acordarea din fonduri publice a 1% din produsul intern brut pentru cercetare - măsură prevăzută și în Ordonanța Guvernului nr.57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică;**
- **În anul 2023 se acordă reduceri de tarife sau, după caz, gratuități, numai în limita a 3 călătorii dus-întors sau 6 călătorii simple, la facilitățile de transport prevăzute în o serie de acte normative.**
 - a) art. 5 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare;
 - b) art. 210 alin. (3) din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor.
- **Cupoanele sociale și sprijinul pentru învățare prevăzute la art. 27 alin. (6), respectiv art.356 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, nu se acordă până la data de 31 decembrie 2023.**
- **Începând cu data de 1 ianuarie 2023, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de 3.000 lei lunar, pentru un program normal de lucru în medie de 165,333 ore pe lună, reprezentând 18,145 lei/oră, se precizează în proiect.**

Se estimează că majorarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată va avea efecte pozitive asupra creșterii economice prin stimularea ocupării, creșterii puterii de cumpărare a salariaților și reducerii muncii la negru, dar va avea impact și asupra creșterii consumului.

✚ **Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024**, contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;

Deficite bugetare în perioada 2020-2026

	- % din PIB						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,4	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,4	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00	-3,13

Scurte considerații privind indicatorii bugetari pe anul 2021 și 2022, evoluții și riscuri

- ✓ Pe plan intern, creșterea economică pentru anul 2021 situată la 5,9% precum și diminuarea presiunii generate de pandemia COVID-19, inclusiv ca urmare a eliminării restricțiilor la începutului lunii martie 2022, **au contribuit la reducerea presiunilor asupra bugetului public**, dar se observă o tendință de temperare a creșterii la finalul anului, iar perspectivele pentru anul 2022 s-au redus substanțial fiind estimată o creștere de 4,6% iar pentru 2023 se prevede 2,8%, în scădere față de anul 2021 și 2022.
- ✓ **Creșterea economică la nivel național s-a temperat pe finalul anului 2021**, pe fondul persistenței blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, al reacutizării situației medicale și al accelerării ratei inflației, în special în contextul presiunilor generate de criza energetică.
- ✓ Deși legăturile economice și financiare directe ale României cu Rusia și Ucraina nu sunt substanțiale, este de așteptat ca efectele agresiunii ruse împotriva Ucrainei să se reflecte și asupra României, prin creșterea inflației, deteriorarea încrederii investitorilor și creșterea economică mai redusă a principalilor parteneri comerciali.
- ✓ **Ajustarea poziției fiscale de mare magnitudine în cursul anului 2021 a evidențiat un deficit cash de 6,8% din PIB (inferior celui programat inițial de 7,2%), în principal datorită creșterii PIB nominal peste estimările luate în calcul la elaborarea proiectului de buget. Potrivit metodologiei europene, deficitul în anul 2021 a fost de 7,1% din PIB, semnificativ sub nivelul de 8,2% proiectat în bugetul inițial. Deși deficitul bugetar ESA s-a diminuat cu 2,1 pp din PIB comparativ cu anul anterior 2020, deficitul structural s-a redus cu doar 1,6 pp. Această situație rezultă din faptul că o parte din veniturile suplimentare încasate în anul 2021 sunt temporare sau se datorează dinamicii ciclice favorabile a economiei, în timp ce o parte și mai însemnată din sporul de cheltuieli este generată de creșteri de cheltuieli permanente care afectează soldul bugetar structural.**⁶

⁶ Raport pe anul 2021 al Consiliului Fiscal

- ✓ Deficitul cash stabilit pentru anul 2022 este de 5,74 % din PIB. **Atenția trebuie direcționată pentru ca deficitul bugetar să nu depășească această țintă**, pe fondul unei creșteri economice mai reduse, inclusiv în contextul agresiunii ruse împotriva Ucrainei, dar și a implicațiilor măsurilor de extindere a schemei de plafonare a prețurilor la energie până în martie 2025, prin Ordonanța de Urgență nr.27/2022 cu modificările și completările ulterioare. La acestea se adaugă pachetul de măsuri propus “**Sprijin pentru România**” care va fi acoperit și prin fonduri europene. În absența investițiilor structurale, aceste dificultăți vor persista, punând presiune asupra bugetului de stat și reducând competitivitatea companiilor românești. La aceasta se adaugă efectele agresiunii ruse împotriva Ucrainei, care implică, printre altele, cheltuieli bugetare sporite cu apărarea, cu asigurarea securității energetice și alimentare, cu protejarea gospodăriilor vulnerabile în raport cu creșterea prețurilor la energie, cu primirea și găzduirea refugiaților ucraineni.

Procedura de deficit excesiv a fost inițiată în luna aprilie a anului 2020 ca urmare a încălcării limitei de 3% prevăzută în Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene (Tratat), cât și lipsa introducerii unei consolidări fiscale în urma avertismentelor primite de la Comisia Europeană. **Potrivit recomandării Consiliului UE procedura de deficit excesiv trebuie încheiată până în anul 2024.**

Planificarea bugetară pe anul 2023 și estimările pe perioada 2024-2025 își menține angajamentul ferm de ajustare a deficitul bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor, vizând o creștere mai limitată a cheltuielilor curente și o continuare a eforturilor de îmbunătățire a colectării veniturilor. În acest context, **deficitul bugetar ESA în anul 2023 este estimat la 4,4 % din PIB, urmând ca acesta să ajungă în anul 2026 la 2,9 % din PIB, respectiv o reducere de 1,5 puncte procentuale față de anul 2023, încadrându-se la sfârșitul orizontului de prognoză (anul 2024) în prevederile regulamentelor europene, respectiv 2,95 % din PIB în anul 2024. Deficitul bugetar cash atinge în anul 2024 valoarea de 2,95% din PIB, cu care se încadrează în regulamentele europene.**

În termeni structurali, se estimează că deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), se va menține pe tot orizontul de referință, dar continuă să se ajusteze și în anul 2023, cu 1,87 puncte procentuale față de 2022, pentru ca în anul 2026 să înregistreze 3,13% din PIB, respectiv o ajustare de 0,66 puncte procentuale față de anul 2023.

Pe termen mediu (2023 - 2026), în condiții de consolidare fiscală, datoria guvernamentală brută, conform metodologiei UE se va menține la un nivel sustenabil ce nu va depăși 49,80%⁷ din PIB, sub nivelul de 60% din PIB, în timp ce datoria guvernamentală netă (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB.

Scurte considerații privind consolidarea fiscală, marea provocare a orizontului de referință 2023-2026

- ✚ Corecția bugetară de care are nevoie România trebuie judecată și prin prisma deficitelor gemene-existența unor deficite externe (de cont current și bugetar) în creștere în ultimii ani, care au cauze preponderent fiscale și de natura (lipsei) reformelor structurale. *Persistența acestor deficite au potențial de a fragiliza capacitatea de răspuns pe termen mediu a economiei românești în fața unor*

⁷ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

șocuri adverse, iar în perspectivă imediată de a greva asupra asigurării la costuri rezonabile a fluxurilor necesare finanțării acestor deficite.

- Ajustarea bugetară nu poate fi decât **graduală**, concretizată prin măsuri credibile, realiste care să țină cont **de nevoia de sprijinire a recuperării economice, prin intervenții punctuale ale statului în economie inevitabile în contextul internațional actual unde prioritare sunt** domenii precum industria energetică, sectorul agro-industrial, sectorul apărării, modificările climatice, posibila reapariție a unor valuri pandemice, gestionarea problemei refugiaților ucraineni etc .
- consolidarea mai lentă decât cea optimă crește riscurile în ceea ce privește condițiile de finanțare** și trebuie avut în vedere ca realizarea ajustării într-un climat de politici contracționiste este mult mai dificilă.
- Utilizarea finanțării puse la dispoziție de UE, care să înlocuiască pe cât posibil folosirea resurselor bugetare proprii, **este esențială pentru un parcurs favorabil al economiei românești pe un orizont de timp mediu și lung. Astfel PNRR, alături de resursele disponibile prin CFM 2021-2027** , poate fi un instrument vital pentru facilitarea ajustării fiscale (consolidării bugetare) necesare, prin susținerea unui nivel mai ridicat al activității economice decât cel indus de un impuls fiscal negativ și înăsprirea politicii monetare -pentru evitarea intrării într-o zonă de echilibrare precară sau chiar de instabilitate a economiei, reprezentând o forță anticiclică în condițiile stagflaționiste actuale.
- Procesul de consolidare bugetară are o importanță foarte mare în evaluarea ratingului suveran realizată de principalele agenții de profil.**
- Se apreciază că o creștere economică bazată pe investiții**, inclusiv prin contribuția fondurilor europene, în special a celor din PNRR, **ajută atingerea țintelor de deficit bugetar prevăzute în calendarul ajustării fiscal.**

Estimările pentru anul 2023 referitoare la indicatorii macroeconomici și bugetari sunt:

PRINCIPALII INDICATORI MACROECONOMICI - SINTEZĂ	
Indicatori	Anul 2023
PIB - milioane lei	1.552.141
Creștere economică %	2,8
Inflația medie anuală %	9,6
Venituri BGC - milioane lei	539.831
Pondere veniturilor totale în PIB	34,78
Cheltuieli BGC - milioane lei	608.124
Pondere cheltuielilor totale în PIB	39,18
Deficit - milioane lei	68.292
Deficit - pondere în PIB	4,40
Șomeri (număr total persoane)	215.000
Câștig salarial mediu net lei lunar	4.235

Contribuția componentelor de utilizare la creșterea reală a PIB

- procente -

	2022	2023
PRODUSUL INTERN BRUT	4,6	2,8
Cererea internă	4,6	3,6
Consum final	3,5	1,9
- Cheltuielile cu consumul privat	3,4	1,7
- Cheltuielile cu consumul guvernamental*	0,1	0,2
Formarea brută de capital	1,1	1,6
- Formarea brută de capital fix	1,0	1,6
- Modificarea stocurilor	0,0	0,0
Exportul net	0,0	-0,8
Exportul de bunuri și servicii	3,8	2,0
Importul de bunuri și servicii	3,8	2,7

*) Consumul guvernamental include consumul individual și consumul colectiv al administrației publice

Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Contribuția ramurilor la creșterea reală a PIB

- procente -

	2022	2023
Industrie	-0,3	0,1
Agricultură, silvicultură, pescuit	-0,6	0,4
Construcții	0,4	0,4
Total servicii	4,5	1,7
Impozite nete pe produs	0,5	0,3
PRODUS INTERN BRUT	4,6	2,8

Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Creșterea economică pentru anul 2023 este estimată la 2,8% cu contribuția următorilor factori:

- ✓ **Cererea internă** va reprezenta elementul principal al creșterii economice, în principal, prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,2%), efect al utilizării fondurilor europene în proiecte noi de investiții publice și private, concomitent cu o majorare prudentă a consumului final, sub cea a produsului intern brut, respectiv 2,4%.
- ✓ Pe **latura ofertei**, construcțiile vor juca un rol important cu o dinamică a VAB de 5,9%, bazată în principal pe atragerea fondurilor din PNRR. Pentru sectorul agricol se prevede recuperarea, în mare parte, a declinului din anul anterior, estimându-se o

majorare cu 9,8%. Sectorul terțiar va avea la rândul său un aport pozitiv la avansul economic cu o creștere de 3%.

✓ **Finanțarea schemelor de ajutor de stat**

Susținerea mediului de afaceri este o altă coordonată a construcției bugetare responsabile și credibile pentru anul 2023 prin sprijinirea sectorului IMM, caracterizat prin dinamism și diversitate, prin finanțarea unor programe importante:

1. Ministerul Finanțelor, (M.F.) în calitate de furnizor de ajutor de stat a continuat în anul 2022 derularea programului "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții", fondurile fiind alocate de la bugetul de stat prin bugetul M.F. - Acțiuni Generale, sub formă de granturi.

A. Programul "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții", include scheme de ajutor de stat care se aplică atât întreprinderilor mari cât și IMM-urilor, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții, creării de noi locuri de muncă, precum și modernizarea sau dezvoltarea IMM-urilor.

Programul cumulează:

a) ***scheme de ajutor de stat administrate de M.F.***, instituite prin:

- ***H.G. nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de noi locuri de muncă***, cu modificările și completările ulterioare - schemă deschisă pentru emiterea de acorduri pentru finanțare până la data de 31.12.2023, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până în anul 2028;

- ***H.G. nr. 807/2014 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie***, cu modificările și completările ulterioare - schemă deschisă pentru emiterea de acorduri pentru finanțare până la data de 31.12.2023, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până în anul 2028.

În cadrul programului sunt incluse, de asemenea, scheme de ajutor de stat pentru care a fost finalizată etapa de plată a ajutorului de stat și se află în etapa de monitorizare⁸ și scheme pentru care s-a finalizat și etapa de monitorizare.

b) ***scheme de ajutor de stat administrate de alte autorități***, instituite prin:

- O.U.G. 42/2020 pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMANIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-1;
- O.U.G. nr. 118/2020 privind aprobarea Programului de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE", cu modificările și completările ulterioare;
- O.U.G. nr. 24 din 16 martie 2022 privind aprobarea și finanțarea unor programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească, cu modificările și completările ulterioare;

◆ ⁸ H.G. nr. 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificări și completări ulterioare

◆ H.G. nr. 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificări și completări ulterioare

◆ H.G. nr. 797/2012 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificări și completări ulterioare

- O.U.G. nr. 99 din 29 iunie 2022 privind aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST, cu modificările și completările ulterioare;
- H.G. nr. 667/2022 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor, ca urmare a conflictului armat din Ucraina, precum și modificarea anexei nr. 2 la H.G. nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

2. Scheme de ajutor de stat care vor fi derulate în perioada 2021-2024:

2.1. H.G. nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare;

Schema de ajutor de stat are în vedere finanțarea sub formă de sume nerambursabile, în limita intensității maxime admise, a costurilor salariale, înregistrate pe o perioadă de 2 ani consecutivi, ca urmare a creării de minimum 100 de locuri de muncă determinate de realizarea unei investiții inițiale.

Prin această schemă se intenționează încurajarea participării active a întreprinderilor la reducerea decalajelor economice dintre regiuni și redresarea economiei românești, prin realizarea de investiții și crearea a **peste 35.000 de noi locuri de muncă**.

Numărul total estimat al întreprinderilor care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 1.700.

Până la 30.09.2022, în baza acestei scheme de ajutor de stat, au fost aprobate spre finanțare 54 proiecte de investiții, care vor genera 10.642 noi locuri de muncă, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 880,71 milioane lei, din care s-au plătit deja 133,95 milioane lei (din care 15,39 milioane lei în perioada ianuarie - septembrie 2022) pentru cheltuielile salariale aferente locurilor de muncă nou create.

2.2. H.G. nr. 807/2014 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie, cu modificările și completările ulterioare;

Schema de ajutor de stat are în vedere finanțarea investițiilor realizate de întreprinderi în active corporale și necorporale de înaltă tehnologie în valoare de minimum 4,5 milioane lei.

Numărul total estimat al întreprinderilor care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 300.

Proiectele de investiții aflate în proces de implementare vor avea un impact semnificativ în economie prin crearea a 21.369 locuri de muncă și plata unor contribuții la bugetul de stat în valoare de 6.221,67 milioane lei.

2.3. O.U.G. 42/2020 pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMANIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-19

Schema are ca obiectiv acordarea de facilități de garantare de către stat pentru creditele acordate întreprinderilor mici și mijlocii și întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie, de către instituțiile de credit.

O.U.G. nr. 16/2021 a modificat și completat, schema de ajutor de stat a fost cu Subprogramul AGRO IMM INVEST.

Prin O.U.G. nr. 142/2021 s-a aprobat prelungirea programului IMM INVEST ROMÂNIA până la data de 30 iunie 2022, iar perioada în care se poate efectua plata grantului a fost prelungită până la 30 iunie 2023, inclusiv.

Ca urmare a introducerii Subprogramului AGRO INVEST, bugetul schemei de ajutor de stat a fost majorat la 2.345,64 milioane lei, echivalentul a aproximativ 473,90 mil euro pentru măsurile de finanțare prevăzute la *Capitolul II.2 - Ajutorul de stat sub forma de grant*.

Prin implementarea schemei modificată cu Subprogramul AGRO INVEST se estimează acordarea de ajutor de stat unui număr de maximum 48.726 de beneficiari.

2.4. O.U.G. nr. 24/2022 privind aprobarea și finanțarea unor programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească, cu modificări și completări ulterioare

Prezentăm în continuare programele prevăzute de O.U.G. nr. 24/2022:

1. Conform prevederilor art. 2, alin. (1) a fost aprobat programul IMM PROD pentru asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către IMM-uri, inclusiv start-upuri, din zona urbană. Schema de ajutor de stat are ca obiectiv deblocarea accesului la finanțare al beneficiarilor care se confruntă cu dificultăți generate de pandemia de COVID-19.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului IMM PROD este 268,545 mil. lei pentru un număr de 2.550 de beneficiari.

2. Conform prevederilor art. 4, alin. (1) a fost aprobat programul RURAL INVEST pentru asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către beneficiarii eligibili care își localizează producția în mediul rural și urban mic, pentru încurajarea dezvoltării afacerilor în aceste zone.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului RURAL INVEST este 530,583 mil. lei pentru un număr estimate de 4.286 de beneficiari.

3. Conform prevederilor art. 6, alin. (1) a fost aprobat programul GARANT CONSTRUCT destinat proiectelor privind îmbunătățirea eficienței energetice, investiții în domeniul energiei verzi și aliniere la obiectivele de mediu implementate de IMM-uri din sectorul construcțiilor și unități administrativ-teritoriale.

Programul cuprinde 2 Subprograme: pentru susținerea proiectelor de investiții pentru IMM-uri din sectorul construcțiilor și al doilea, de susținere a proiectelor de investiții de scară mică pentru unitățile administrativ-teritoriale.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului RURAL INVEST este 495,573 mil. lei pentru un număr estimat de 4.165 de beneficiari.

4. Conform prevederilor art. 8, alin. (1) a fost aprobat programul INNOVATION în vederea sprijinirii capacității de inovare, susținerii activităților la export ale IMM-urilor cu activitate în domenii de comerț și servicii, cu cifra de afaceri mai mică de 1 milion de euro, care activează în industria exportatoare, nepoluantă.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului INNOVATION este 214,55 mil. Lei pentru un număr de 1.835 de beneficiari.

2.5. O.U.G. nr. 99/2022 privind aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST,

IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST, cu completări ulterioare

Bugetul schemei de ajutor de stat sub formă de grant este de maximum 1.930.018.000 lei, acordat din bugetul MF- Acțiuni generale.

Prin implementarea schemei de ajutor de stat se estimează acordarea de ajutor de stat unui număr de maximum 24.786 de beneficiari.

2.6. H.G. nr. 667/2022 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor, ca urmare a conflictului armat din Ucraina, precum și modificarea anexei nr. 2 la H.G. nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii

Pentru atenuarea efectelor economice generate de agresiunea Rusiei asupra Ucrainei, pentru susținerea întreprinderilor afectate de criză din domeniul transporturilor, Ministerul Finanțelor a elaborat împreună cu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii o schemă nouă de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 667/2022.

Valoarea ajutorului de stat acordat operatorilor economici pentru compensarea creșterii prețului pentru combustibil este de 50 de bani pe litrul de combustibil achiziționat, dar nu mai mult de 400.000 de euro per întreprindere.

Numărul estimat de operatori economici care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 3.000.

Bugetul total maxim estimat al schemei este de 300 milioane lei, cu posibilitatea suplimentării.

3. Măsurile întreprinse în contextul pandemiei COVID 19 și a evenimentelor din zona Ucraina

În actualul context economic, ca răspuns la criza cauzată de pandemia COVID-19 și la efectele economice generate de agresiunea Rusiei asupra Ucrainei, M.F. a întreprins următoarele măsuri:

3.1. M.F. a contribuit la elaborarea modificării și completării schemelor de ajutor de stat destinate atenuării efectelor generate de pandemia COVID - 19 și a efectelor economice generate de agresiunea Rusiei asupra Ucrainei, a parcurs procedurile de notificare a acestora la Comisia Europeană în vederea autorizării și le-a implementat conform atribuțiilor ce îi revin, respectiv:

- Schemele de ajutor de stat asociate programelor IMM PROD, RURAL INVEST, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION, adoptate prin O.U.G. nr. 24/2022;
- Schema de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST, adoptată prin O.U.G. nr. 99/2022;
- A formulat puncte de vedere la proiectele de ordine de ministru întocmite în aplicarea prevederilor O.U.G. nr. 24/2022 și respectiv, O.U.G. nr. 99/2022 pentru fiecare program și componentă din actele normative;
- A modificat și completat Ordinul Ministrului Finanțelor nr.1958/2021 ca urmare a modificării legislației privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA,

3.2. M.F. a elaborat schema de ajutor de stat instituită prin H.G. nr. 667/2022 și a formulat propuneri și observații pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 667/2022 în colaborare cu Ministerul Transporturilor.

4. Principalele obiective pentru perioada 2023 - 2024 în corelare cu prevederile noului Program de Guvernare

Prin Programul de Guvernare 2021-2024 - **Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate**, se urmărește atât continuarea acțiunilor întreprinse în vederea reducerii decalajelor față de economiile statelor din Europa de Vest, prin stimularea capitalului românesc, cât și continuarea măsurilor de sprijinire a reluării activităților economice afectate de pandemie și a angajărilor, precum și de protejare a veniturilor românilor.

Astfel, **Ministerul Finanțelor va continua susținerea mediului de afaceri prin intermediul măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat**, cu respectarea reglementărilor comunitare în domeniu, urmărind cu predilecție:

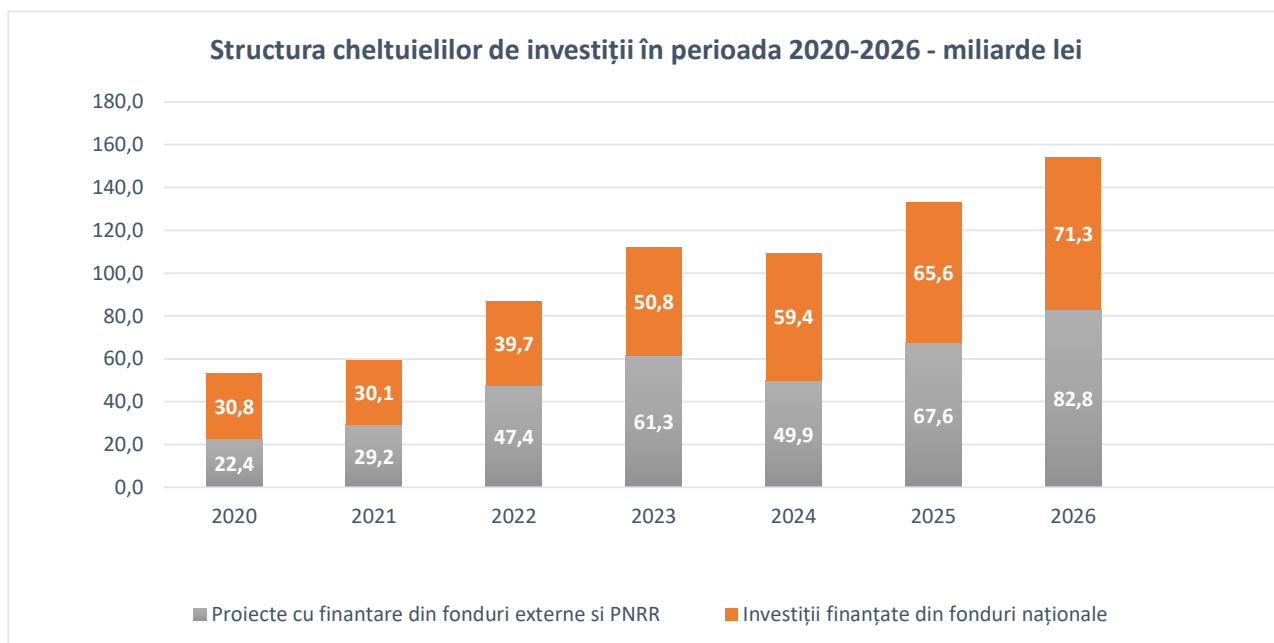
- selectarea investițiilor cu real impact asupra dezvoltării regionale prin crearea de noi locuri de muncă și, implicit, creșterea contribuțiilor întreprinderilor finanțate prin plata de taxe și impozite la bugetul general consolidat al statului, precum și la bugetele locale;
- alocarea eficientă și transparentă a resurselor bugetare prin politica ajutorului de stat, conform prevederilor comunitare și naționale în domeniu;
- asigurarea, prin bugetul de stat, a resurselor financiare necesare pentru plata ajutorului de stat, în vederea susținerii proiectelor de investiții aprobate spre finanțare;
- monitorizarea permanentă a investițiilor finanțate în vederea respectării condițiilor în baza cărora au fost emise acordurile de finanțare;
- creșterea cifrei de afaceri, datorită dezvoltării și modernizării întreprinderilor mari și a IMM-urilor, respectiv dezvoltarea furnizorilor de active, materii prime, materiale;

Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, **prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României**;

Cheltuieli de investiții 2020-2026

	2020 realizări	2021 realizări	2022 execuție preliminată	2023 propuneri	2024 estimări	2025 estimări	2026 estimări
Cheltuieli totale BGC (mil. lei)	424.455	459.627	553.157	608.124	618.547	668.714	713.070
- % din PIB	39,79	38.89	39,62	39,18	36,09	35,99	35,68
Cheltuieli de investiții BGC (mil. lei)	53.165,7	59.259,8	87.147,1	112.053	109.251,0	133.236	154.145,7
- % in PIB	4,98	5,01	6.24	7,22	6.38	7,17	7,71

Notă: Cheltuielile de investiții cuprind cheltuielile aferente programelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare (FEN postaderare), cheltuieli de capital și cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă

Programarea multianuală și prioritizarea investițiilor publice, pe baza unor criterii de priorizare a proiectelor în funcție de relevanță (compatibilitate cu strategiile sectoriale), rezultate așteptate (impact), capacitate de realizare a proiectului în termenul prevăzut și sustenabilitatea **financiară vor conduce la creșterea absorbției fondurilor europene, în vederea desconggestionării spațiului fiscal și a susținerii creșterii economice.**

În anul 2023 cheltuielile destinate investițiilor însumează aprox. 112,1 miliarde lei, reprezentând aproximativ 7,22% în PIB, remarcându-se un vârf de investiții în acest an, datorat finalizării cadrului de programare financiar 2014-2020, fiind ultimul an de eligibilitate, precum și continuarea proiectelor pe PNRR și demararea noului cadru de programare 2021-2027, iar în anul 2026 acestea însumează aprox. 154,2 miliarde lei, deci se constată o creștere în valoare nominală față de anul 2023.

În anii 2022, 2023 și 2025 și 2026 se constată o **îmbunătățire a structurii cheltuielilor de investiții** în sensul creșterii ponderii cheltuielilor aferente proiectelor finanțate din fonduri externe și PNRR din cadrul surselor de finanțare.

Efectuarea unui volum mare de cheltuieli investiționale din partea sectorului public, cu **vârfuri de peste 7% din PIB în perioada 2023-2026** este susținut de fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele ce provin din Mecanismul de Redresare și Reziliență care finanțează reformele din PNRR, care degrevează efortul național. Deși în anul 2024 se constată o scădere a ponderii investițiilor la 6,38%, acest aspect este unul conjunctural, fiind determinat de anul 2023, sfârșit de cadru de programare al fondurilor ESI și ultimul an eligibil de plăți pe proiecte.

Mecanismul de Redresare și Reziliență este un **instrument inovator** care prevede un **sprijin financiar direct corelat cu obținerea de rezultate măsurate prin raportare la jaloanele și țintele indicate** în planurile de redresare și reziliență aprobat, motiv pentru care reformele finanțate prin acest mecanism trebuie monitorizate cu mare atenție.

- ✚ Acest mecanism atenuează impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și are scopul de a spori durabilitatea și reziliența economiilor și societăților

europene, precum și de a le pregăti mai bine pentru provocările și oportunitățile generate de tranziția verde și cea digitală.

- ✚ MRR va ajuta UE să își atingă până în 2050 obiectivul în materie de neutralitate climatică și să avanseze pe calea tranziției digitale, creând totodată locuri de muncă și stimulând creșterea economică.
- ✚ MRR este esențial și pentru aplicarea planului REPowerEU (răspunsul Comisiei la dificultățile socioeconomice și la perturbarea pieței mondiale a energiei cauzate de invadarea Ucrainei de către Rusia).

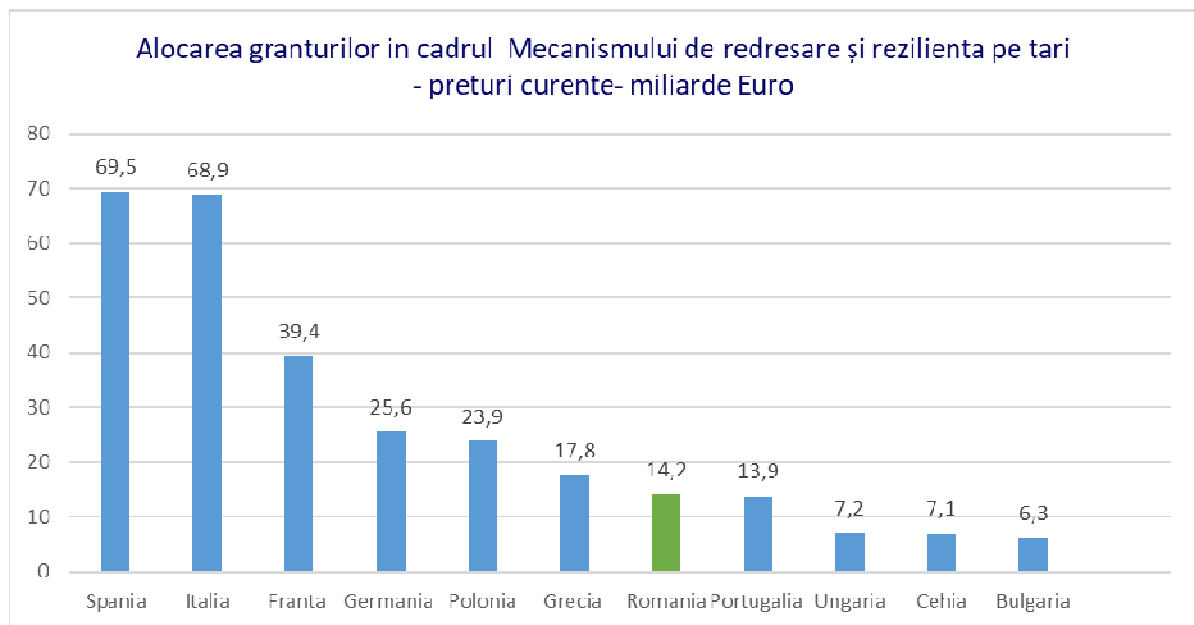
Planul național de redresare și reziliență al României (PNRR) reprezintă documentul strategic al României care fundamentează prioritățile de reformă și domeniile de investiții pentru aplicarea Mecanismului de redresare și reziliență - MRR la nivel național.

- ✚ Scopul final al PNRR este să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe, respectiv asigurarea ameliorării stării economiei naționale după criza generată de COVID-19, creșterea economică și crearea de locuri de muncă necesare pentru incluziunea forței de muncă, sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale pentru promovarea creșterii durabile.
- ✚ PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament.

- ✚ **Sustenabilitatea financiară bugetară** este o măsură transversală susținută de PNRR care crește capacitatea de răspuns, atât la realitățile actuale cât și viitoare, **propunând o serie de măsuri care oferă mai multă predictibilitate asupra bugetului de stat și control asupra mecanismului de stabilitate bugetară.** În acest sens, sunt propuse **măsuri de control, de stimulare și simplificare a colectării la bugetul de stat, prin raportare la principiul conformării voluntare, la îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, reorientând modul de administrare pe baza managementului riscului fiscal integrat pentru reducerea neconformării fiscale și a decalajelor fiscale, inclusiv prin raportare la îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară în vederea eficientizării și prioritizării cheltuielilor publice.** Cele menționate anterior sunt complementare cu reformele și investițiile privind consolidarea capacității de prognoză a cheltuielilor și de limitare a impactul reformelor sistemului de pensii pe termen mediu și lung și a stabilirii salariului minim și cu măsurile de eliminare a distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal, care permit contribuabililor devieri de la respectarea principiului conformării voluntare privind plata taxelor fiscale (subminând corectitudinea sistemului) în materia impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale.

- ✚ În plus, planul prevede și unele măsuri sectoriale de reformare a modului de distribuire sau utilizare a fondurilor pe criterii de eficiență și performanță (de exemplu în sănătate și în salarizarea personalului bugetar), toate acestea contribuind incremental la creșterea predictibilității legislative și bugetare.

România se află în fața unei oportunități istorice. România are alocate fonduri europene în valoare de 31,35 miliarde de euro (prețuri curente, inclusiv cooperarea teritorială europeană). Prin aceste investiții, **se așteaptă un impact pozitiv asupra indicatorilor macroeconomici, generând o creștere economică suplimentară semnificativă pe tot intervalul, față de scenariul de bază fără PNR**, iar suma aferentă implementării PNRR este de 29,2 mil. euro. România a solicitat **sprijin financiar nerambursabil în valoare de 14,24 mil. euro EUR și împrumuturi în valoare de 14,94 mil. EUR în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.**

✚ **Consolidarea unei politici fiscale predictibile ferm angajate pe panta de reducere a deficitului bugetar, pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de suita de crize cu care se confruntă societatea, simplificarea fiscalității și fluidizarea proceselor interne, pentru a crea premisa unei creșteri economice sănătoase și durabile;**

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează în principal următoarele aspecte:

- ✓ Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice "sănătoase" până la sfârșitul anului 2024.
- ✓ Implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din PNRR;
- ✓ Continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv din domeniul de impozitare a întreprinderilor. Sunt avute în vedere și inițiativele propuse de Comisia Europeană în cadrul „Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare” care au ca scop reducerea sarcinilor administrative la nivelul statelor membre și al contribuabililor, precum și simplificarea prevederilor legislative și a obligațiilor de înregistrare și raportare în domeniul TVA;
- ✓ Îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;
- ✓ Perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora, prin instituirea de măsuri de combatere a practicilor de evitare a obligațiilor fiscale, în funcție de practicile identificate.
- ✓ Implementarea unui sistem obligatoriu de facturare electronică care să asigure creșterea eficienței și eficacității în colectarea impozitelor și taxelor, precum și

prevenirea și combaterea fraudei/a evaziunii în domeniul TVA, cu obținerea în prealabil a unei măsuri speciale de derogare de la prevederile Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.

Principalele măsuri fiscale pe perioada 2020-2024 sunt prezentate în Capitolul 4 al Raportului.

Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil

În perioada 2023-2026, Ministerul Finanțelor va urmări îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale pentru perioada 2022-2024.

Politica Ministerului Finanțelor este de a asigura finanțarea preponderent în moneda națională, cu obiectivul de asigurare a finanțării nete (acoperirea deficitului bugetar) preponderent din surse interne începând cu anul 2024. Emisiunile în EUR pe piața internă vor fi avute în vedere în contextul cererii specifice exprimate de investitorii locali, în funcție de condițiile de piață și de apetitul manifestat de către mediul investițional, în condițiile unui raport maturitate/cost avantajos.

Ministerul Finanțelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă în realizarea procesului de finanțare, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor.

În scopul diversificării bazei de investitori și creșterii accesibilității persoanelor fizice la cumpărarea titlurilor de stat, se vor continua emisiunile de titluri de stat pentru populație în cadrul celor două programe dedicate, TEZAUR (titluri de stat emise prin unități ale Trezoreriei Statului și oficii poștale ale Companiei Naționale “Posta Română” S.A.) și FIDELIS (titluri de stat emise prin intermediul sistemului bancar), în limita unui plafon anual indicativ.

În funcție de cererea specifică exprimată de mediile investiționale, Ministerul Finanțelor intenționează să utilizeze operațiuni specifice de administrare a pasivelor, de tipul răscumpărărilor anticipate sau preschimbărilor de titluri de stat atât pe piața internă, cât și pe piețele externe, în scopul limitării riscului de refinanțare.

În procesul de finanțare externă se va avea în vedere contractarea de datorie preponderent în EUR și USD nefiind excluse și alte monede, ținând cont de oportunitățile de diversificare a bazei investiționale. Pentru reducerea expunerii la riscul valutar și de rată de dobândă asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor are în vedere utilizarea instrumentelor financiare derivate (îndeosebi swap valutar ținând cont de expunerile portofoliului de datorie actual), după finalizarea cadrului operațional necesar. În acest scop, au fost încheiate acorduri-cadru ISDA Master Agreement cu 6 contrapartide.

Pe termen mediu, se are în vedere diversificarea instrumentelor de finanțare, prin finanțarea proiectelor/cheltuielilor care sunt destinate protejării mediului înconjurător și combaterii schimbărilor climatice și/sau a celor din domeniul social și de dezvoltare durabilă, în baza unui cadru dedicat aprobat prin hotărâre a Guvernului, în acest sens fiind necesară într-o primă etapă crearea cadrului general de emisiuni de obligațiuni verzi la nivel suveran, urmând să fie identificate criteriile de eligibilitate și proiectele

de investiții/cheltuieli “verzi” cu sprijinul ministerelor de linie și a Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, în calitate de autoritate coordonatoare a Planului Național de Redresare și Reziliență, urmărindu-se în același timp și evitarea dublei finanțări a proiectelor “verzi”.

Totodată, împrumuturile contractate de la instituțiile financiare internaționale și sumele aferente tranșelor din componenta de împrumut în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență reprezintă o parte importantă din finanțarea externă care sprijină obiectivul de minimizare a costurilor finanțării pe termen lung.

Totodată, pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor sezoniere în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, în vederea reducerii riscului de refinanțare și de lichiditate, Ministerul Finanțelor are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută la dispoziția Trezoreriei Statului, în valoare echivalentă acoperirii necesităților de finanțare a deficitului bugetar și refinanțării datoriei publice care să acopere până la 4 luni din necesarul brut de finanțare.

Pe termen mediu (2023 - 2026), în condiții de consolidare fiscală, datoria guvernamentală brută, conform metodologiei UE se va menține la un nivel sustenabil ce nu va depăși 49,80%⁹ din PIB, sub nivelul de 60% din PIB, în timp ce datoria guvernamentală netă (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB.

 Măsurile consistente pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe :

- **finanțarea unor reforme în domeniul muncii, al pensiilor, unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei;**
- **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat** la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;
- **întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora**, prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european.

La nivelul pieței muncii

Modernizarea sistemului de salarizare

În contextul Programului de Guvernare 2021-2024, se are în vedere modernizarea sistemului de salarizare în sectorul public, care va avea drept scop instituirea unui sistem de stimulare a performanței prin *demararea unei ample evaluări a criteriilor care stau la baza salarizării în sistem, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017)*

⁹ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

- în anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, cuantumul brut al salariilor de bază/soldelor de funcție/salariilor de funcție/indemnizațiilor de încadrare lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 10% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, fără a se depăși valoarea nominală pentru anul 2022 stabilită potrivit anexelor la Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, respectiv prin înmulțirea coeficienților de ierarhizare cu 2.500 lei.
- În anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, cuantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se menține cel mult la nivelul cuantumului acordat pentru luna decembrie 2022, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții.
- Menținerea cuantumului indemnizației de hrană la nivelul din anul 2022
- Începând cu data de 1 ianuarie 2023, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de **3.000 lei lunar, pentru un program normal de lucru în medie de 165,333 ore pe lună, reprezentând 18,145 lei/oră, se precizează în proiect.** Se estimează că majorarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată va avea efecte pozitive asupra creșterii economice prin stimularea ocupării, creșterii puterii de cumpărare a salariaților și reducerii muncii la negru, dar va avea impact și asupra creșterii consumului.

Politici active de ocupare și stimulare a muncii

Măsurile au în vedere în vedere eficientizarea politicii de ocupare și stimulare a muncii, astfel încât să se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii, atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, cât și măsuri active și pasive destinate șomerilor și persoanelor în căutarea unui loc de muncă, acordarea de subvenții angajatorilor în vederea activării și încurajării ocupării categoriilor de persoane cu acces mai dificil pe piața muncii, precum și alte măsuri de sprijin financiar.

Modernizarea sistemului de pensii

Reforma propusă de Guvernul României și asumată prin Planul Național de Redresare și Reziliență va avea în vedere întărirea principiului contributivității, precum și asigurarea pe termen mediu și lung a sustenabilității și a predictibilității sistemului public de pensii.

- 🚦 Legislația va avea în vedere o nouă formulă de calcul a pensiei care își propune să accelereze reforma în domeniu. De asemenea, va include un mecanism de indexare a pensiilor clar și corelat cu realitățile economice, care să genereze încredere în sistem. În cadrul reformei sistemului public de pensii va fi abordată și problematica pensiilor de serviciu.

Modernizarea sistemului de asistență socială

În noua abordare, beneficiile de asistență socială și serviciile sociale vor constitui un pachet unitar de măsuri corelate și complementare care să contribuie la asigurarea nevoilor sociale și creșterea calității vieții.

Măsuri active de protecție și sprijin privind grupurile defavorizate și cele vulnerabile, în principal :

- măsurilor de sprijin pentru acordarea de beneficii persoanelor vulnerabile din punct de vedere economic, în scopul scoaterii din starea de deprivare materială severă;
- Implementarea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil din sistemul energetic;

Consolidarea bugetării pe programe prin adoptarea Hotărârii nr. 467/2022 din 6 aprilie 2022 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare și execuție a programelor bugetare care contribuie la performanța alocărilor bugetare, a transparenței și predictibilității politicilor finanțate.

Noua abordare bugetară pe programe va permite trecerea de la un buget de resurse la un buget al performanței imperative al perioadei dificile pe care o traversăm.

Întărirea guvernantei corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora, prin utilizarea celor mai bune practice la nivel european.

- ✓ *creșterea competitivității acestora prin îmbunătățirea cadrului în care aceștia operează, prin reforme structurale ample și susținute, care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană.*
- ✓ *elaborarea unei strategii naționale de descentralizare a deciziilor limitative impuse întreprinderilor publice în vederea dezvoltării companiilor de stat profitabile, pentru a oferi servicii de bună calitate, la un preț competitiv, concomitent cu modernizarea serviciilor oferite pe o piață concurențială.*
- ✓ *prioritizarea descentralizării deciziei de stabilire a cheltuielilor pentru companiile cu capital de stat profitabile, prin mutarea deciziei la ministerul de resort, în vederea evitării birocrăției și pentru dezvoltarea acestora în mod sustenabil și accelerat.*

Economia postpandemie - o economie cu o nouă paradigmă de creștere și noi priorități de finanțare pentru reziliență sporită la șocurile adverse.

Noile provocări ale perioadei actuale reprezentate de criza sanitară, ale cărei efecte au fost mult diminuate prin derularea campaniilor de vaccinare și măsuri rapide luate de statele membre pe plan economic și social pentru susținerea grupurilor defavorizate și a companiilor afectate de efectele crizei, dar și *agresiunea rusă împotriva Ucrainei*; aduc necesitatea unei noi paradigme de creștere economică, mai rezilientă la șocuri externe și un moment propice pentru implementarea de reforme structurale care să modifice

fundamental modelul de creștere economică al României, printr-o mai bună aliniere la agenda europeană.

Deja se observă o schimbare a paradigmei de creștere în sensul că în anul 2023 cererea internă va reprezenta elementul principal al creșterii economice, în principal, prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,2%), efect al utilizării fondurilor europene în proiecte noi de investiții publice și private, concomitent cu o majorare prudentă a consumului final, sub cea a produsului intern brut, respectiv 2,4%.

Apartenența României la Comunitatea Europeană aduce avantajul ca aceasta să beneficieze de resurse europene considerabile prin PNRR care are ca piesă de rezistență Programul Next Generation și noul cadru financiar 2021-2027, care dau șansa unei alte abordări a politicii naționale de investiții, prin integrarea într-o viziune holistică, globală, de context european care să crească participarea la proiecte comune regionale, transeuropene.

Programul „Next Generation EU” (NGEU) este una dintre soluțiile autorităților europene în vederea facilitării unei reveniri economice alerte și sustenabile ca urmare a efectelor socio-economice adverse induse de pandemia COVID-19, dar și cu scopul creșterii rezilienței economiilor UE la șocuri externe. Pentru a maximiza potențialele efecte de antrenare, este esențial ca statele membre să adopte măsuri de stimulare a economiei în același timp. Atragerea acestor fonduri din NGEU trebuie să fie o prioritate ce ar conduce la îmbunătățirea coordonatelor cadrului macroeconomic, ceea ce ar implica și un volum mai amplu de încasări bugetare.

În acest context, respectarea cu strictețe a țăintelor și a jaloanelor din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență capătă o nouă dimensiune, pe fondul mizei ridicate privind atât redresarea economică, cât și posibilitatea unor efecte benefice procesului de consolidare fiscală.

Prin accesarea fondurilor europene vor fi finanțate priorități ca sănătatea, tranziția verde și digitală, politicile privind schimbările climatice, politicile privind noile tehnologii care vor pune presiuni pe bugetele publice. De aceea este nevoie de aplicarea unei conduite fiscale responsabile, prudente și vizionare.

Finanțarea verde marea provocare a bugetelor viitoare

PNRR propune proiecte în toate cele șase domenii emblematice ale UE și este menit să abordeze provocările europene comune prin adoptarea tranziției verzi și a celei digitale, precum și să consolideze reziliența economică și socială și coeziunea pieței unice. În urma implementării proiectelor, economia ar trebui să devină mai rezilientă la șocurile viitoare, iar populația, mai adaptabilă la modelele economice în schimbare.

Pilonul 1 din PNRR „Tranziția verde” include reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile -economică, socială și de mediu.

Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltare a UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, prin reducerea poluării și restaurarea biodiversității. Aceste provocări necesită politici coerente pentru a asigura o dezvoltare durabilă atât la nivel european cât și în țara noastră.

Finanțarea verde e un instrument important pe care România îl poate folosi pentru a răspunde cu succes provocării schimbărilor climatice prezintă **numeroase oportunități**:

- schimbarea structurii economiei către una cu valoare adăugată mai mare.
- posibilitatea poziționării României ca țară atractivă pentru investițiile străine directe în sectoarele verzi.
- fonduri ce vor fi oferite statelor membre, vor facilita tranziția spre un model mai sustenabil de creștere economică.

2.2. OBIECTIVUL BUGETAR PE TERMEN MEDIU

2.2.1 PIB potențial și output - gap

Estimările **produsului intern brut potențial și output-gap** pentru România au fost efectuate, utilizând metodologia comună europeană agreată la nivelul tuturor statelor membre UE, pe baza cadrului macroeconomic publicat în Prognostica macroeconomică de toamnă 2022 a CNSP.

După pandemia de COVID-19, România a revenit la o creștere economică potențială situată în intervalul dintre 3% și 4%. Se estimează că dinamica PIB potențial va încetini cu 0,2 puncte procentuale în 2022, la 3,1%, de la 3,3% în anul precedent. Ulterior, potențialul economiei românești evoluează la rate de peste 3,0%, media anuală a orizontului de prognoză (2023-2026) fiind de 3,7%, una dintre cele mai ridicate la nivelul Uniunii Europene.

Creșterea PIB potențial și componenta ciclică a deficitului bugetar

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
PIB potențial (%)	2.9	3.3	3.1	3.0	3.6	3.9	4.1
<i>din care contribuția factorilor:</i>							
<i>Capital (pp)</i>	1.3	1.5	1.5	1.6	1.7	1.9	2.0
<i>Muncă (pp)</i>	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	-0.1	0.0
<i>TFP (pp)</i>	1.6	1.7	1.5	1.2	1.9	2.2	2.1
Output-gap (%)	-4.8	-3.1	-1.7	-1.9	-0.8	0.3	0.7
Componenta ciclică (%)	-1.54	-0.98	-0.54	-0.61	-0.24	0.10	0.23

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză. Notă: Eventualele discrepanțe dintre creșterea potențială și suma contribuțiilor factorilor sunt cauzate de rotunjiri.

Contribuțiile factorilor de producție sunt diferențiate, în sensul unui aport pozitiv semnificativ echilibrat între stocul de capital și productivitatea totală a factorilor dar a unei influențe aproape neutre a factorului muncă.

În ceea ce privește acumularea de **capital**, se așteaptă o îmbunătățire contribuției sale la creșterea potențială comparativ cu perioada pre-pandemică datorită investițiilor care sunt superioare mediei multianuale a perioadei recente, ca urmare în principal a implementării proiectelor finanțate din fonduri europene.

În ceea ce privește **productivitatea totală a factorilor (TFP)**, se estimează o contribuție relativ similară celei a stocului de capital, așteptându-se ca investițiile și reformele prevăzute în PNRR să aibă drept rezultat o creștere a eficienței și productivității din economie pe termen mediu și lung.

Contribuția redusă, dar care se situează, totuși, în teritoriu pozitiv până în anul 2024, a factorului **muncă** are ca principală cauză evoluția demografică nefavorabilă.

Output-gap va înregistra valori negative până în anul 2024, ulterior devenind ușor pozitiv.

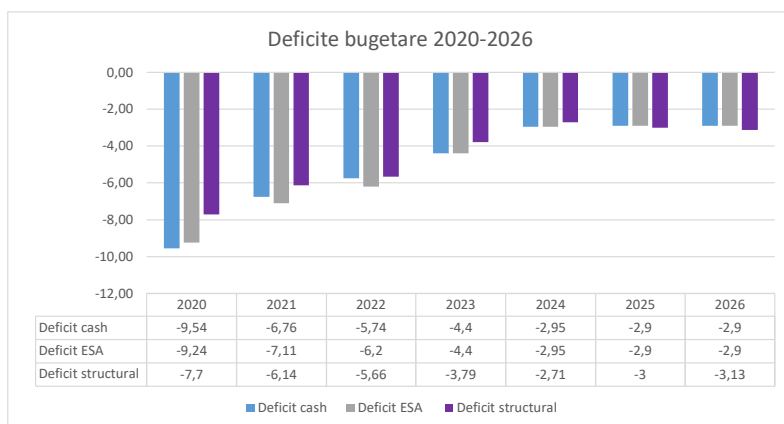
2.2.2 Evoluția deficitului structural în perioada 2020-2026

În anul 2023 deficitul structural din România este estimat la **3,79 % din PIB**.

Având în vedere măsurile adoptate, de relaxare fiscală, precum și cele în domeniul cheltuielilor proiecția bugetului general consolidat, începând cu anul 2016, România nu respectă regula¹⁰ privind soldul structural anual al administrației publice, abătându-se de la Obiectivul său bugetar pe termen mediu (OBTM), respectiv un sold structural anual de cel mult -1% din PIB.

Deficite bugetare în perioada 2020-2025							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,4	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,4	-2,95	-2,90	-2,90
Sold buget general consolidat (structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00	-3,13

¹⁰ Regula este stabilită prin prevederile art.3 alin.(1) din TSCG ratificat de România prin Legea nr.83/2012, iar potrivit prevederilor art.3 alin.(2) din același TSCG regula a fost preluată și în legislația națională prin modificarea Legii responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, astfel încât aceasta se regăsește în prezent la art.7 din Legea nr.69/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Ajustarea realizată după criza economică și financiară din 2009 s-a situat preponderent pe partea de cheltuieli, reformele structurale fiind promovate în special în domeniul salarizării personalului bugetar, sistemului public de pensii și programării bugetare. România fiind o țară care a avut dezechilibre mai mari la începutul crizei mondiale au fost necesare eforturi de ajustare mai mari decât în alte țări din regiune. Ajustarea întreprinsă de țara noastră a fost una foarte ambițioasă, iar performanța realizată în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor fiscale judecată prin prisma deficitului structural a fost foarte bună considerând amploarea acestora.

Criza din 2009 a determinat în România unul dintre cele mai severe pachete de austeritate, în timp ce România înainte de 2020 a consemnat cel mai mare deficit bugetar din UE. **Se poate aprecia că între cele două crize, România a trecut de la austeritate la procedura de deficit excesiv, ceea ce reprezintă o evoluție economică deosebit de contrastantă. Tocmai de aceea, criza pandemică, la care se adaugă și alte evenimente cum ar fi criza energetica, de materii prime, presiunile inflaționiste și agresiunea rusă împotriva Ucrainei, înseamnă politici responsabile, prudente, calitative pentru viitor.**

În contextul pandemiei, statele, printre care și România, au implementat programe importante de susținere a economiei și menținere a nivelului de trai. Adoptarea rapidă de măsuri fiscale, croite pentru a acoperi nevoile financiare în sectoarele cele mai afectate de criza generată de pandemia COVID-19, în special pentru susținerea angajaților și/sau asigurarea unui venit minim celor aflați în șomaj, precum și pentru evitarea intrării în faliment a unui număr foarte mare de firme, în special IMM, sunt esențiale pentru a evita o contracție a activității economice, dar și pentru revenirea creșterii la nivele sustenabile.

Măsurile de natură fiscală, deși necesare în special pentru sectoarele cele mai afectate, pot genera o creștere a datoriei publice și deficitelor bugetare. Implementarea în România a unor politici fiscale și de venituri expansive într-o perioadă de creștere

economică a condus la deteriorarea deficitului de cont curent, iar deficitul bugetar cash a ajuns, în anul 2020, la 9,54 % din PIB, **dar începe să scadă din anul 2021**. În plus, colectarea deficitară a veniturilor bugetare și ponderea ridicată a cheltuielilor rigide în veniturile fiscale reprezintă vulnerabilități structurale ce vor îngreuna procesul de consolidare fiscală. Deja se observă progrese pe linia ajustării bugetare, **deficitul cash în anul 2021 a fost de 6,76% din PIB față de 9,54% din PIB în anul 2020, observându-se o ajustare de proporții de 2,78 puncte procentuale**.

Construcția bugetară pentru anul 2023 și perspectiva 2024-2025 a avut la bază măsurile de relaxare fiscală începute în perioada anterioară izbucnirii pandemiei dar și măsurile fiscal-bugetare luate pe parcursul anului 2020 și 2021 și 2022, dar de mai mică anvergură, pentru înlăturarea efectelor crizei Covid 19 și pentru susținerea refugiaților ucraineni, **precum și ridicarea a cea mai mare parte din măsuri de sprijin în anul 2022 care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul 2023-2025**.

În termeni structurali, se estimează că deviația semnificativă înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB) a început să se ajusteze începând cu anul 2021, **proces ce continuă și în anul 2023 și pe tot orizontul de referință** ceea ce evidențiază intenția autorităților române pentru formularea unei politici sănătoase și sustenabile în domeniul finanțelor publice, care să se încadreze în agenda europeană.

3.1. Execuția bugetului general consolidat în primele zece luni ale anului 2022

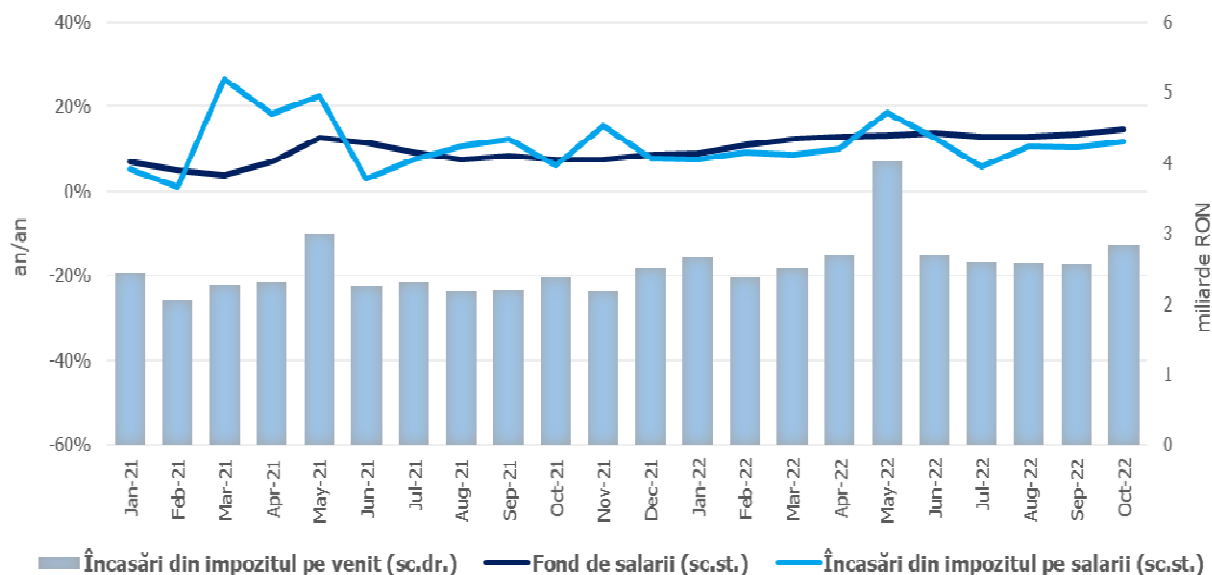
Execuția bugetului general consolidat în primele zece luni ale anului 2022 s-a încheiat cu un **deficit de 47,12 mld lei** în scădere față de **deficitul de 47,98 mld lei** înregistrat la aceeași perioadă a anului 2021. Exprimat ca procent din Produsul Intern Brut, deficitul bugetar a înregistrat o scădere cu 0,68 puncte procentuale pe primele zece luni ale anului 2022 față de aceeași perioadă a anului 2021, de la 4,06% din PIB la 3,37% din PIB.

I. VENITURILE BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

Veniturile bugetului general consolidat au însumat 378,80 mld lei în primele zece luni ale anului 2022, cu 22,7% peste nivelul încasat perioada similară a anului trecut. Evoluția acestora fost influențată preponderent de avansul veniturilor din TVA, veniturilor nefiscale, încasărilor suplimentare din energie (*alte impozite pe bunuri și servicii*), contribuțiilor de asigurări, fondurilor europene și impozitului pe profit.

Încasările din **impozitul pe salarii și venit** au totalizat 27,46 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 17,7% (an/an), susținută de sporul încasărilor din *impozitul pe dividende* (+49,4%), *declarația unică* (+36,1%), respectiv *impozitul aferent pensiilor*¹¹ (+25,1%).

Veniturile din *impozitul pe salarii* au crescut cu 10,3%, sub evoluția fondului de salarii din economie (+12,5%¹²); totodată, dinamica acestei categorii de încasări a fost influențată și de extinderea în sectorul agricol și industria alimentară a facilității acordate salariaților din construcții (efect negativ din scutirea de impozit pe venit din salarii, conform Legii nr. 135/2022).

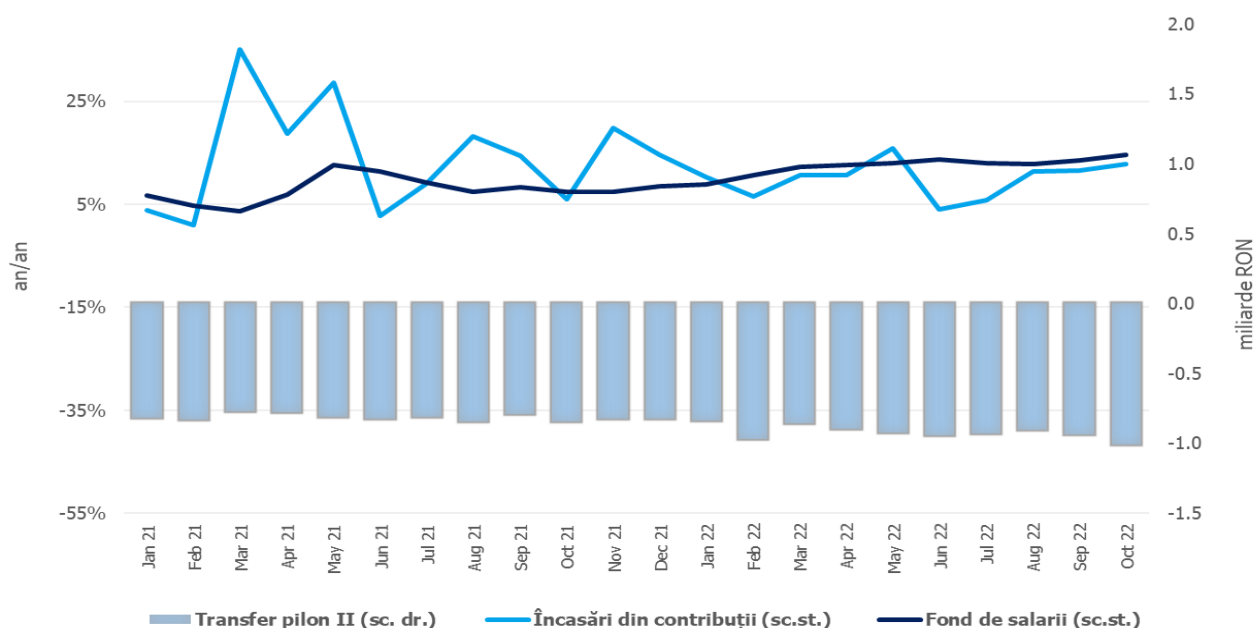
Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig. 1 Impozitul pe venit

¹¹ Creștere influențată de majorarea valorii punctului de pensie cu 10%, de la 1.442 lei la 1.586 lei, începând cu 1 ianuarie 2022, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 125/2021.

¹² Evoluția fondului de salarii din economie reflectă dinamica câștigului salarial mediu brut (+10,5%) și a efectivului de salariați (+1,7%) înregistrate în dec21-sept22 comparativ cu dec20-sept21.

Contribuțiile de asigurări au înregistrat 115,47 mld lei în primele zece luni, în creștere cu 10,0% (an/an). Ca și în cazul impozitului pe salarii, evoluția contribuțiilor este inferioară dinamicii fondului de salarii (Fig. 2), fiind totodată influențată de extinderea în sectorul agricol și industria alimentară a facilității acordate salariaților din construcții (efect asupra încasărilor începând cu iulie 2022, conform Legii nr. 135/2022). De asemenea, începând cu septembrie, contribuțiile au fost influențate de modificarea plafonului până la care se acordă facilitățile fiscale salariaților din domeniul construcțiilor, agricol și industriei alimentare (de la 30.000 de lei lunar la 10.000 lei lunar) și de măsura de stabilire a bazei de calcul lunar la nivelul salariului minim brut pe țară pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este situat sub nivelul salariului minim brut¹³.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

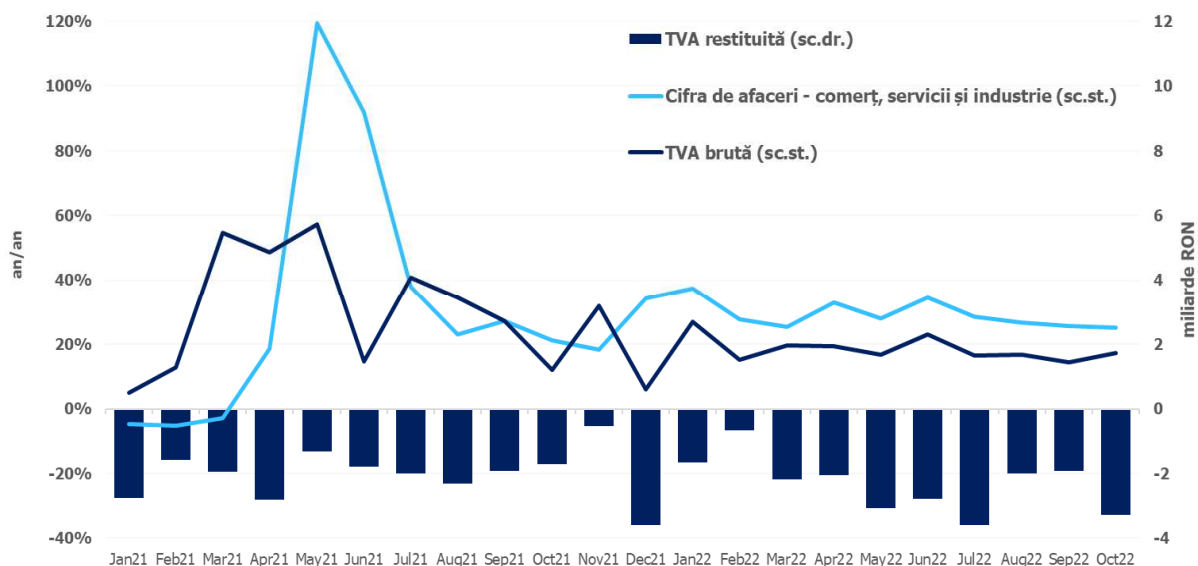
Fig.2. Contribuții de asigurări

Încasările din **impozitul pe profit** au însumat 24,86 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 33,8% (an/an), susținută atât de avansul încasărilor din impozitul pe profit de la agenții economici (30,2% an/an, respectiv +5,4 mld lei), cât și de impozitul pe profit virat de băncile comerciale (+0,9 mld lei).

Încasările nete din **TVA**¹⁴ au înregistrat 76,99 mld lei în primele zece luni, în creștere cu 19,6% (an/an), în timp ce restituirile de TVA au consemnat un nivel de 23,27 mld lei în ian-oct - cu 15,3% mai ridicat față de cel rambursat în anul anterior. Dinamica veniturilor din TVA a fost influențată preponderent de evoluția favorabilă a bazei macroeconomice relevante.

¹³ Ordonanța Guvernului nr.16/2022 pentru completarea Legii nr.227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri fiscale.

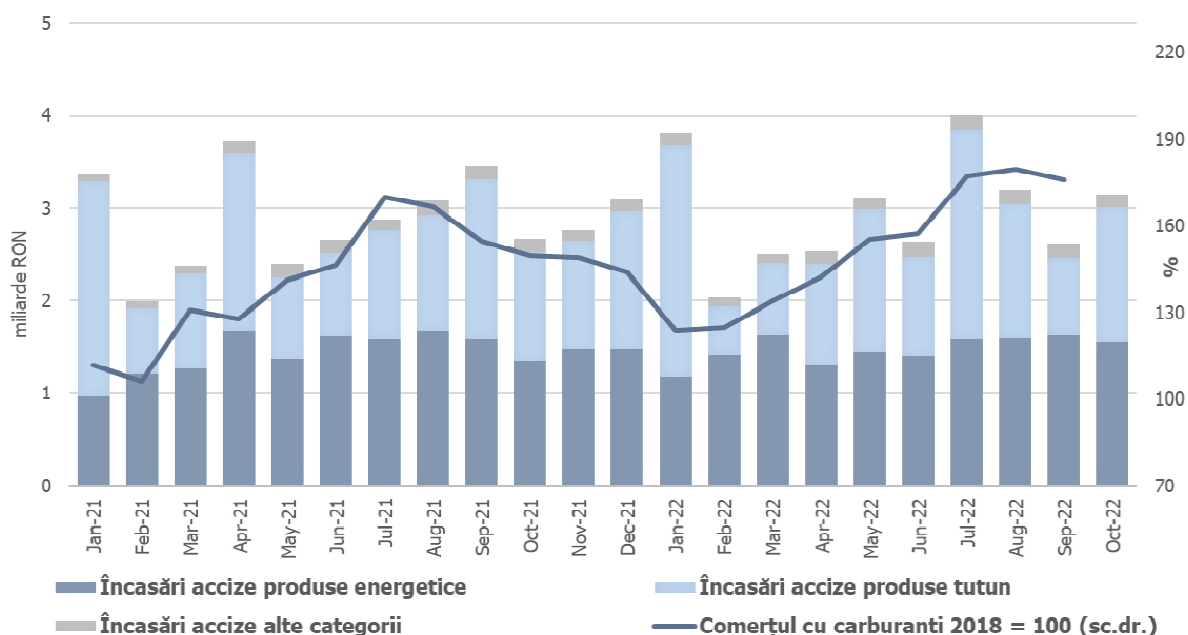
¹⁴ Veniturile nete din TVA reprezintă diferența dintre TVA colectată sau brută și restituirile de TVA.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.3 Încasările din taxa pe valoarea adăugată

Veniturile din **accize** au însumat 29,61 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 3,5% (an/an). În structură, încasările din *accizele pentru produsele energetice* au înregistrat o dinamică de 3,0% (an/an) - susținută atât de creșterea consumului de carburanți față de aceeași perioadă a anului trecut, cât și de majorarea accizei cu 3,6% începând cu 1 ianuarie 2022. Încasările din *accizele pentru produsele din tutun* au crescut cu 3,4%, în condițiile unui nivel majorat al accizei la țigarete - cu 5,5% începând cu 1 august 2022 (594,97 lei/1000 țigarete, față de 563,97 lei/1000 țigarete începând cu 1 aprilie 2021). Evoluția lunară a încasărilor din accize prezintă în general o volatilitate mai ridicată, determinată de politica operatorilor economici de antrepozitare fiscală a produselor accizabile.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.4 Încasările din accize

Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii au totalizat 13,86 mld lei în primele zece luni, înregistrând un avans de 10,26 mld lei față de anul precedent, pe seama încasărilor suplimentare din sectorul energetic.

Veniturile **nefiscale** au însumat 35,96 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 53,5% (an/an), susținută de avansul veniturilor din proprietate – vărsăminte din veniturile nete ale BNR, dividende, dobânzi și redevențe petroliere. De asemenea, nivelul veniturilor nefiscale este determinat și de înregistrarea sumelor din vânzarea certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, potrivit prevederilor art.10, din Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 115/2011.

Sumele rambursate de Uniunea Europeană în contul plăților efectuate și donații au totalizat 34,78 mld lei în primele zece luni, în creștere cu 41,1% (an/an).

II. CHELTUIELILE BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

Cheltuielile bugetului general consolidat în sumă de 425,92 mld lei au crescut în termeni nominali cu 19,4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimate ca procent din Produsul Intern Brut, cheltuielile pe primele zece luni ale anului 2022 au înregistrat o creștere cu 0,3 puncte procentuale față de aceeași perioadă a anului 2021, de la 30,2% din PIB la 30,5% din PIB.

Cheltuielile de personal au însumat 97,51 mld lei, în creștere cu 6,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimate ca pondere în PIB, cheltuielile de personal reprezintă un nivel de 7,0% din PIB, cu 0,8 puncte procentuale mai mici față de aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile cu bunuri și servicii au fost 55,75 mld lei, în creștere cu 16,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. O creștere se reflectă la bugetele locale, respectiv 20,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, precum și la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate de 11,7%.

Cheltuielile cu dobânzile au fost de 24,41 mld lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent plățile de dobânzi aferente portofoliului de datorie publică s-au majorat cu 8,92 mld lei ca urmare a creșterii ratelor de dobândă în contextul inflaționist manifestat îndeosebi începând cu a doua parte a anului 2021, atât pe plan intern cât și internațional, cât și ca urmare a incertitudinilor generate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei;

Cheltuielile cu asistența socială au fost de 146,32 mld lei în creștere cu 17,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Evoluția cheltuielilor cu asistența socială a fost influențată, în principal, de majorarea de la 1 ianuarie 2022, a punctului de pensie cu 10%, respectiv de la 1.442 lei la 1.586 lei, a nivelului indemnizației sociale pentru pensionari (pensia minimă) de la 800 lei la 1.000 lei, de acordarea unui ajutor financiar pentru pensionarii sistemului public de pensii cu pensii mai mici sau egale cu 1.600 de lei, astfel încât toți cei care se încadrează în această categorie să aibă un venit de 2.200 de lei, în luna ianuarie 2022, precum și de acordarea celei de-a 13-a indemnizații pentru persoanele cu dizabilități.

De asemenea, cheltuielile cu asistența socială au fost influențate și de plățile din luna iulie 2022 pentru acordarea unui ajutor financiar în valoare de 700 de lei pentru pensionarii din sistemul public, sistemul pensiilor militare de stat și pentru beneficiarii de drepturi prevăzute de legi cu caracter special, ale căror venituri sunt mai mici sau egale cu 2.000 lei.

Totodată, se reflectă majorarea alocației de stat pentru copii, astfel, alocația de stat pentru copii crește, începând cu 1 ianuarie 2022, la 600 de lei pentru copiii în vârstă de

până la 2 ani sau până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap. Totodată, copiii cu handicap beneficiază de această sumă până la împlinirea vârstei de 18 ani. De asemenea, s-a majorat la 243 de lei alocația de stat pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 18 ani, dar și pentru tinerii de peste 18 ani care urmează cursurile liceale sau profesionale, până la terminarea acestora, inclusiv pentru cei cu handicap care urmează o formă de învățământ preuniversitar prevăzută de lege, dar nu mai târziu de împlinirea vârstei de 26 de ani. Cheltuielile cu asistența socială au fost influențate și de plățile suportate de la bugetul de stat pentru compensarea facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale, respectiv până la finele lunii octombrie 2022, au fost în sumă de 2,73 mld lei.

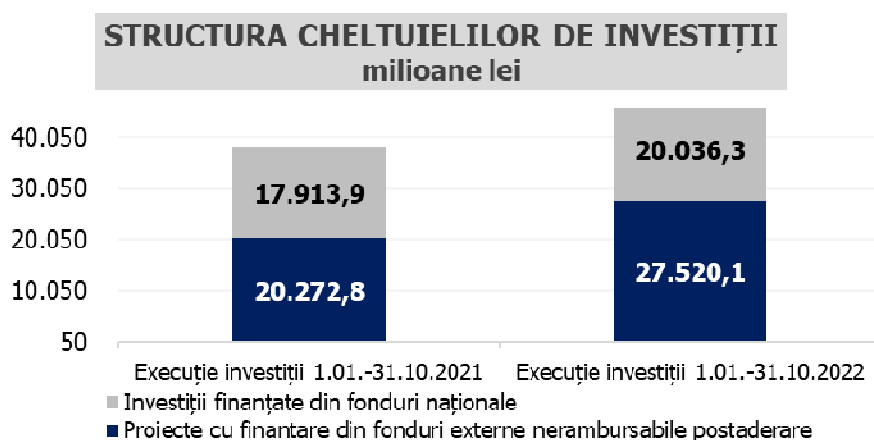
Cheltuielile cu subvențiile au fost de 12,97 mld lei, în principal, această sumă reprezintă subvenții pentru transportul de călători, pentru sprijinirea producătorilor agricoli, precum și

pentru schema de compensare pentru consumul de energie electrică și gaze naturale al consumatorilor noncasnici pentru sezonul rece 2021-2022 (4,32 mld lei) care reprezintă 33,3% din total subvenții.

Alte cheltuieli au fost de 7,3 mld lei, reprezentând în principal, sume aferente titlurilor de plată emise de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, conform legislației în vigoare, burse pentru elevi și studenți, susținerea cultelor, alte despăgubiri civile.

Cheltuielile privind proiectele finanțate din fonduri externe nerambursabile (inclusiv subvențiile de la Uniunea Europeană aferente agriculturii) au fost de 36,97 mld lei, cu 37,1% mai mari comparativ cu primele zece luni ale anului precedent.

Cheltuielile pentru investiții, care includ cheltuielile de capital, precum și cele aferente programelor de dezvoltare finanțate din surse interne și externe, au fost în valoare de 47,56 mld lei, în creștere cu 24,5% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent când au fost în valoare de 38,19 mld lei. De asemenea, se observă o creștere a ponderii investițiilor finanțate din fonduri externe nerambursabile postaderare, acestea reprezentând 57,87% din totalul cheltuielilor pentru investiții.

Sursa: MF

Fig. 5 Structura cheltuielilor de investiții

În primele 6 luni ale anului 2022 economia a înregistrat un avans de 5,7%

În prima jumătate a anului 2022 provocările cu care s-a confruntat economia românească s-au accentuat odată cu declanșarea conflictului ruso - ucrainean în a doua jumătate a lunii februarie. Dacă din punct de vedere al crizei sanitare situația s-a îmbunătățit treptat, în martie starea de alertă nu a mai fost prelungită, restricțiile fiind ridicate, iar valurile care au urmat nu au fost atât de agresive încât să impună luarea unor măsuri de limitare a răspândirii virusului, astfel că activitatea economică s-a desfășurat în condiții normale în toate domeniile de activitate. În schimb, pe fondul conflictului declanșat la granița României, fenomene care deja se manifestau încă din anul 2021 s-au agravat și anume creșterea accelerată a prețurilor, problemele cu aprovizionarea în industrie, criza energetică, etc.

Cu toate aceste caracteristici manifestate, **în primul semestru din 2022 activitatea economică s-a intensificat, cu o creștere a PIB-ului de 5,7%** față de perioada corespunzătoare a anului precedent, ca urmare a unei majorări cu 6,4% în trimestrul I și cu 5,1% în trimestrul II. Această evoluție plasează România cu circa 1 punct procentual peste media Uniunii Europene și a zonei euro.

Pe partea ofertei, principalul susținător al avansului economiei a fost **sectorul serviciilor** care, pe fondul revenirii la normal a tuturor activităților economice, dar și a performanțelor considerabile înregistrate în domenii cu aport sporit de valoare adăugată (cum sunt cele din sectorul IT), a înregistrat **o majorare de 8,2%**, ceea ce s-a concretizat într-o contribuție de 5,1 puncte procentuale la dinamica PIB, reprezentând **circa 90% din totalul creșterii economice**. În cadrul serviciilor este de evidențiat realizarea deosebită din ramura **informații și comunicații** care a continuat evoluțiile bune din ultima perioadă și a înregistrat **o majorare a valorii adăugate brute cu 24,1%** susținând creșterea economică cu 1,6 puncte procentuale. O altă ramură care a obținut un rezultat semnificativ este cea care include activitățile **comerț, transport, hoteluri și restaurante** cu **un spor al VAB cu 8,8%** și o susținere a creșterii reale a PIB cu 1,8 puncte procentuale. Această evoluție a fost favorizată de ridicarea restricțiilor în domeniul HoReCa, dar și de înclinația spre consum manifestată de populație.

Sectorul construcțiilor a înregistrat **o majorare a valorii adăugate brute cu 4%**, problemele cu care se confruntă acest domeniu ca urmare a creșterii semnificative a prețurilor la materiale punându-și amprenta asupra volumului de activitate.

Activitatea în **industrie** a continuat să resimtă accentuarea problemelor legate de aprovizionare, dar și creșterea prețurilor produselor energetice. Astfel pe primul semestru **valoarea adăugată brută în industrie s-a contractat cu 1%**.

Pe latura cererii, creșterea economică din semestru I al acestui an se datorează sporului înregistrat de cererea internă (5,0%). Deși inflația a fost ridicată, **consumul privat** a rămas robust, majorându-se cu 7,5%, un aport semnificativ avându-l serviciile pentru populație, având în vedere și efectul de bază al restricțiilor pandemiei din anii precedenți. Contribuția la creșterea produsului intern brut de 4,7 puncte procentuale a consumului privat s-a datorat amplificării înclinației spre consum a populației, alimentată de îngrijorarea privind continuarea tendințelor inflaționiste, cât și faptului că, majorarea câștigului salarial net în primele 6 luni 2022 (+11,1%) a acoperit, în mare măsură, inflația, puterea de cumpărare a veniturilor populației diminuându-se în primul semestru din 2022 cu doar 0,5%. **Consumul guvernamental** a avansat în semestrul I 2022 cu 1,2%, situația

economică internă necesitând luarea unor măsuri de sprijin și protejare a populației vulnerabile.

Investițiile brute au cunoscut o ușoară redinamizare în trimestrul II 2022, avansând cu 2,7%, după creșterea de doar 1,7% în trimestrul I, comparativ cu perioadele similare din 2021. Astfel, în semestrul I 2022, formarea brută de capital fix s-a majorat cu 2,4%, decizia de a demara noi proiecte fiind întârziată din cauza lipsei de predictibilitate, precum și criza inflaționistă care a afectat inclusiv piața materialelor de construcții. Variația stocurilor a avut o contribuție negativă la creșterea economică (-0,1 puncte procentuale), consecință a faptului că oferta internă nu a putut acoperii cererea.

Exportul net a avut un aport pozitiv de 0,3 puncte procentuale la rata de creștere economică, rezultat al creșterii exporturilor de bunuri și servicii, în termeni reali, cu 9,8%, dinamică superioară celei a importului de bunuri și servicii (8,0%).

Pe întregul an 2022 se estimează că economia românească va crește cu 4,6%

Conform prognozei de toamnă 2022 se estimează pentru anul 2022 un avans economic de 4,6%, o valoare nominală a produsului intern brut de 1.396,2 mld. lei și un deflator de 13%. Totodată, Comisia Europeană, luând în considerare realizările trimestrului I 2022, în Prognoza de vară 2022, a îmbunătățit prognoza de creștere pentru România, respectiv la 3,9% în anul 2022, de la 2,6% în prognoza de primăvară.

Dinamica numărului mediu de salariați a continuat în teritoriu pozitiv, însă a încetinit ușor în luna august

În trimestrul II 2022 rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 69,0% (conform definiției AMIGO).

Numărul mediu de salariați (media efectivelor lunare, conform INS, conform metodologiei naționale) a fost de 5.045,8 mii persoane în primele 8 luni din 2022, în creștere cu 1,8% față de aceeași perioadă din anul 2021.

Numărul mediu de salariați din **industrie** s-a redus cu 0,2% față de primele 8 luni din 2021 iar **industria prelucrătoare** a înregistrat o scădere de 1,5 mii persoane (respectiv -0,1%), din care:

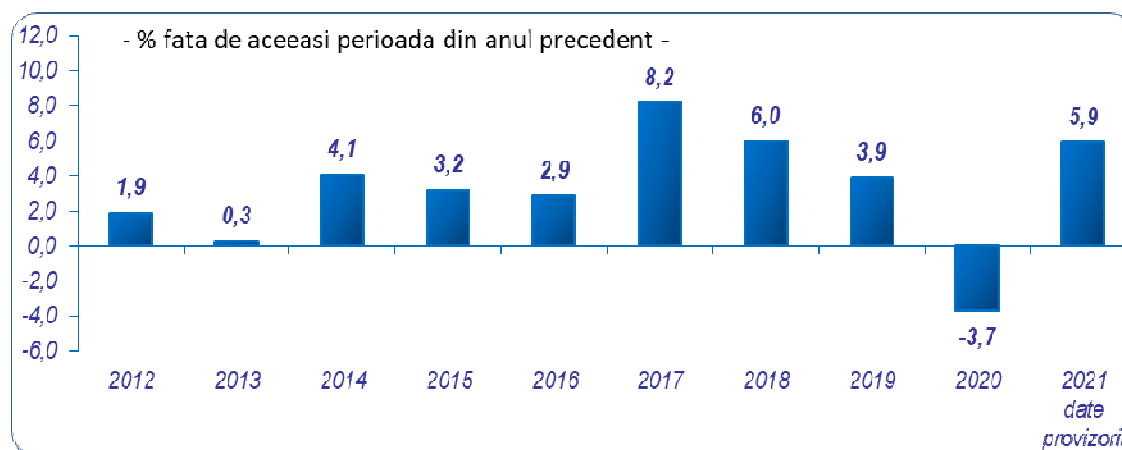
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (-5,9 mii persoane);
- Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-4,1 mii persoane);
- Fabricarea de mobilă (-1,5 mii persoane);
- Extracția petrolului brut și a gazelor naturale (-1,1 mii persoane);
- Fabricarea altor mijloace de transport (-1,0 mii persoane);
- Fabricarea produselor textile (-0,7 mii persoane);
- Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații (-0,3 mii persoane).

Câștigul salarial mediu brut pe total economie, a fost de 6.307 lei în primele 8 luni din 2022. Câștigul salarial mediu net s-a majorat cu 11,5 %, fiind de 3.892 lei.

În termeni reali, pe total economie, câștigul salarial s-a redus cu 1,0%. Câștigul salarial real în sectorul concurențial a înregistrat o creștere de 0,8 %, în timp ce în sectorul bugetar acesta s-a redus cu 6,9%. În sectorul concurențial, agricultura a înregistrat cea mai mare creștere, respectiv 4,7%, urmată de servicii cu 1,2%.

Rata șomajului înregistrat la sfârșitul lunii august 2022 a fost de 2,86%, mai mic cu 0,07 puncte procentuale față de sfârșitul lunii octombrie 2021 (2,93%).

Evoluția în termeni reali a produsului intern brut

Sursa: Datele pentru perioada 2012 - 2020 sunt conform comunicatului INS nr. 258 din 12 octombrie 2022.

În anul 2022 prețurile de consum s-au încadrat pe un trend ascendent

În anul 2021 prețurile de consum s-au majorat în medie cu 5,05%, în principal pe seama creșterii prețurilor mărfurilor nealimentare (7,08%), în timp ce prețurile mărfurilor alimentare și tarifele la servicii au avut evoluții similare, majorându-se cu 3,24%, respectiv 3,10%. Pe tot parcursul anului 2021 inflația anuală a continuat traiectoria ascendentă manifestată încă din primele luni ale anului, accelerarea ratei inflației având loc în condițiile revenirii cererii interne la o dinamică superioară, corelată cu o diminuare ușoară a deprecierei monedei naționale față de euro (-1,69%).

Ascensiunea ratei anuale a inflației din ultimele luni ale anului 2021 a fost determinată de avansul prețurilor energetice, pe fondul liberalizării piețelor interne de energie electrică și de gaze naturale și a majorării cotațiilor mondiale ale țițeiului, dar și a unui efect de bază înregistrat pentru unele produse alimentare. Evoluția a fost încetinită parțial de legea plafonării și compensării tarifelor la energia electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici și noncasnici.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, economia mondială s-a confruntat cu un fenomen inflaționist caracterizat prin accelerarea prețurilor energetice, criza materiilor prime, precum și de multiple desincronizări ale lanțurilor de distribuție și aprovizionare, care au adâncit dezechilibrele dintre cerere și ofertă, determinând scumpiri în lanț la toate categoriile de mărfuri și servicii. Pe plan intern, presiunile inflaționiste externe s-au transmis în prețurile de consum, datele statistice indicând în luna septembrie, un nou maxim al inflației anuale, de 15,88%.

Rata medie a inflației, pe primele trei trimestre ale anului 2022, a ajuns la 12,98%. Pe componente, s-a regăsit o creștere mai pronunțată în cazul bunurilor nealimentare (14,59%), fapt indus, în special, de creșterea prețurilor la combustibili și gaze naturale, urmată de bunurile alimentare (13,72%) și servicii (7,26%). În vederea diminuării impactului negativ al prețurilor produselor energetice în inflație, plafonarea tarifelor la energie electrică și gaze naturale a fost prelungită până în martie 2025, în timp ce

reglementarea cu privire la reducerea de 50 bani/litru la benzină și motorină a fost extinsă până la sfârșitul anului 2022.

Cadrul macroeconomic în 2023 și pe termen mediu

<i>Indicatori</i>	<i>UM</i>	<i>Estimări 2023</i>
Produsul intern brut, prețuri curente	mld lei	1.552,1
- creșterea reală	%	2,8
Creșterea medie a prețurilor de consum (IPC)	%	9,6
Numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul anului	mii pers	215
- rata șomajului înregistrat	%	2,7
Câștigul salarial mediu brut	lei/ luna	6.789
Soldul contului curent	% PIB	-8,5

Creșterea economică va fi de 2,8% în anul 2023

Pentru anul 2023, conform prognozei de toamnă, se prevede o majorare a produsului intern brut cu 2,8%.

Pe latura ofertei, pentru construcții s-a estimat o creștere a valorii adăugate brute cu 5,9%, iar pentru servicii cu 3% în condițiile de oportunitate legate de exploatarea resurselor naționale și intrările de fonduri europene. Activitatea în sectorul industrial va continua să fie influențată de nivelul ridicat al prețurilor produselor energetice și slăbirea industriei în Germania - principalul partener comercial al României ceea ce a condus la prognozarea unei dinamici modeste a valorii adăugate brute de numai 0,4%, sub nivelul scenariului din prognoza de vară (2,3%). Pentru agricultură după contracția accentuată din anul anterior se estimează, în condiții climaterice normale, o majorare cu 9,8% a valorii adăugate brute.

Pe latura cererii, componenta investițională va fi elementul principal care va susține creșterea economică. La estimarea creșterii de 6,2% a formării brute de capital fix s-a luat în considerare efectul utilizării fondurilor europene în proiecte noi de investiții publice și private. Ca urmare a diminuării veniturilor reale ale populației sub impactul crizei inflaționiste, estimarea pentru consumul privat este una prudentă, fiind prognozată o majorare de 2,7%. În ceea ce privește consumul guvernamental este de așteptat ca acesta să înregistreze o dinamică de 1,2%. Exportul de bunuri și servicii va crește, în termeni reali cu 4,5%, iar importul de bunuri și servicii cu 5,4%, exportul net contribuind negativ la creșterea economică cu 0,8 puncte procentuale.

Deficitul contului curent al balanței de plăți externe va reprezenta, în anul 2023, 8,5% din PIB

Deficitul de cont curent este prognozat la 26,6 mld. euro în anul 2023, având o pondere în PIB de 8,5%, cu un deficit al balanței de bunuri de 12,4% din PIB.

Presiunile pe piața muncii se vor atenua

Pentru anul 2023, a fost estimată o creștere a numărului de salariați cu circa 77 mii persoane ajungând la 5252 mii persoane și o rată a șomajului înregistrat de 2,7%.

Inflația în 2023 va avea o traiectorie descendentă

Pentru anul 2023, inflația prognozată va intra pe un ritm descendent, luându-se în considerare o decelerare a prețurilor energetice, ajungând la finalul anului 2023, la un nivel de 8,0%, respectiv 9,6% ca medie anuală.

Creșterea economică pe termen mediu se va accelera

Pentru **perioada 2024 - 2026**, ritmul mediu anual de creștere economică estimat este la 4,8% cu un vârf în anul 2025 de 5,0%. Estimarea are ca fundament o accelerare a investițiilor publice și private în domeniile prioritare ale economiei, în condițiile unei absorbții cât mai bune a fondurilor europene din PNRR și din cadrul financiar multianual. Ritmul mediu anual de creștere al FBCF este estimat la circa 8,2%, ceea ce va conduce la o rată de investiție de circa 29% la sfârșitul intervalului de prognoză. Exportul net își va menține contribuția negativă pe întreg intervalul de prognoză, înregistrând totuși o tendință de diminuare treptată.

Pe partea ofertei, construcțiile vor reprezenta domeniul cel mai dinamic, accentul fiind pus cu precădere pe derularea proiectelor finanțate din PNRR și pentru care se estimează o creștere medie anuală a valorii adăugate brute de 9%. Pentru sectorul terțiar se prevede un ritm mediu anual de 4,6%, accentul fiind pus pe dezvoltarea serviciilor moderne (IT, servicii pentru întreprindere, etc.) și în cadrul acestui domeniu atragerea fondurilor din PNRR contribuind la o evoluție susținută. În ceea ce privește sectorul industrial, ritmul anual de creștere este estimat la 4,6%, cu dezvoltarea cu precădere a ramurilor cu tehnologii avansate și aport sporit de valoare adăugată brută.

<i>Evoluția indicatorilor macroeconomici pe termen mediu</i> <i>- modificare procentuală față de anul anterior -</i>					
	2022	2023	2024	2025	2026
Produsul intern brut,					
- prețuri curente - mld. lei	1.396,2	1.552,1	1.713,7	1.858,2	1.998,3
- creșterea reală, %	4,6	2,8	4,8	5,0	4,5
Contul curent - mil. euro	-24.827	-26.580	-26.946	-26.769	-26.522
- % din PIB	-8,8	-8,5	-7,9	-7,3	-6,8
Creșterea prețurilor de consum, %					
- sfârșitul anului	15,2*)	8,0*)	3,7	2,9	2,6
- media anuală	13,5*)	9,6*)	5,7	3,2	2,9
Câștigul salarial mediu brut lunar - lei	6120	6789	7484	8076	8665
Câștigul salarial mediu net lunar - lei	3801	4235	4686	5071	5451
Câștigul salarial real, %	-2,0	1,7	4,7	4,9	4,5
Numărul mediu de salariați-mii persoane	5175	5252	5383	5523	5635
Numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul anului					
- mii persoane	227	215	209	201	190
- rata șomajului înregistrat, %	2,9	2,7	2,6	2,4	2,3

*) Prognoza inflației s-a realizat în condițiile legislative actuale

Deficitul contului curent se va situa la un nivel de 6,8% la sfârșitul orizontului de prognoză

Ponderea în PIB a deficitului de cont curent se așteaptă să intre pe o traiectorie de redresare de la 8,8% din PIB în anul 2022, la 6,8% în anul 2026.

Piața muncii va continua să se îmbunătățească

Ocuparea forței de muncă se va îmbunătăți, în principal, prin creșterea numărului de salariați cu 460 mii persoane în perioada 2023-2026, în condițiile creșterii productivității muncii. Șomajul înregistrat va continua să se reducă chiar la niveluri inferioare celor dinaintea izbucnirii pandemiei de COVID-19, rata șomajului scăzând până la 2,3% la sfârșitul anului 2026.

Inflația se va atenua

Pe termen mediu, se așteaptă ca rata inflației să se tempereze, ajungând la finele anului 2026 la un prag de 2,6%, respectiv 2,9% ca medie anuală.

Previziunile au luat în calcul atât ani agricoli normali cât și stabilizarea prețurilor la energia electrică, gaze naturale, petrol și a altor materii prime la nivel global, precum și o ușoară depreciere în termeni nominali a monedei naționale în raport cu moneda europeană.

3.3. Cheltuieli fiscale

Cheltuielile fiscale¹⁵ au fost estimate la un nivel de 65.080 mil. lei (4,7% din PIB) în anul 2022, prognozându-se că acestea vor crește ușor ca pondere în PIB până la 4,8% în 2025.

Principalele cheltuieli fiscale în cazul României sunt legate de:

- 1. impozitul pe profit** (ex.: scutirea de impozit pentru profitul investit în producția și/sau achiziția de echipamente tehnologice - mașini, utilaje și instalații de lucru, cheltuielile de cercetare dezvoltare - deducere suplimentară în proporție de 50% a cheltuielilor eligibile pentru aceste activități, cheltuieli privind sponsorizări și/sau acte de mecenat, precum și burse private, Impozit pe profit redus ca urmare a facilității acordate pentru menținere a capitalului propriu pozitiv/majorare a capitalului propriu etc.)
- 2. impozitul pe venit** (ex.: scutirea de impozit pentru veniturile reprezentând avantaje în bani și/sau în natură primite de persoanele cu handicap, veteranii de război, persoanele persecutate din motive politice etc., pentru indemnizațiile pentru risc maternal, maternitate, creșterea copilului, eliminarea din venitul lunar din pensii a plafonului neimpozabil de 2000 lei, deduceri personale pentru persoanele aflate în întreținere, scutirea de impozit pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu angajatori care desfășoară activități în sectorul construcții, agricultură, I.T, cercetare-dezvoltare etc.)

¹⁵ **Cheltuielile fiscale** reprezintă totalitatea prevederilor legislației fiscale, reglementări sau norme legislative al căror efect este reducerea veniturilor bugetare sau amânarea încasării acestora, aplicabile anumitor categorii de contribuabili, în raport cu standardele de impozitare stabilite în mod general. Acestea pot include scutiri, deduceri și facilități fiscale, cote reduse de impozitare, reguli diferențiate de calcul al impozitelor, taxelor și contribuțiilor stabilite în scopul acordării unui tratament preferențial unei categorii de contribuabili, precum și orice alte reglementări fiscale de natură să reducă încasările bugetare.

3. **TVA** (ex.: aplicarea cotei reduse de TVA de 9% pentru livrarea de alimente, inclusiv băuturi, cu excepția băuturilor alcoolice, destinate consumului uman și animal, animale și păsări vii din specii domestice, semințe, plante și ingrediente utilizate în prepararea alimentelor, produse utilizate pentru a completa sau înlocui alimentele; livrarea de proteze și accesorii ale acestora, cu excepția protezelor dentare scutite de plata taxei; livrarea de medicamente de uz uman și veterinar; livrarea de îngrășăminte și de pesticide utilizate în agricultură, semințe și alte produse agricole destinate însămânțării sau plantării, precum și prestările de servicii de tipul celor specifice utilizate în sectorul agricol; livrarea apei pentru irigații în agricultură, etc. și respectiv aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru livrarea locuințelor ca parte a politicii sociale, inclusiv a terenului pe care sunt construite; manuale școlare, cărți, ziare și reviste, cu excepția celor destinate exclusiv sau în principal publicității; cazarea în cadrul sectorului hotelier sau al sectoarelor cu funcție similară, inclusiv închirierea terenurilor amenajate pentru camping; serviciile de restaurant și de catering, cu excepția băuturilor alcoolice, lemne de foc, livrarea alimentelor de înaltă valoare calitativă, respectiv produse montane, eco, tradiționale, energia termică destinată populației, etc.)
4. **impozite și taxelor locale** (ex.: scutiri de la plata impozitului pe clădirile aflate în proprietatea publică sau privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, scutiri de la plata impozitului pe clădire în cazul persoanelor fizice și/sau juridice române care reabilitează sau modernizează termic clădirile de locuit pe care le dețin în proprietate, etc.)
5. **contribuții sociale** (ex.: tichetele de masă, tichetele cadou, tichetele de creșă, tichetele de vacanță, tichete culturale și tichete sociale acordate potrivit legii, eliminarea din venitul lunar din pensii a plafonului neimpozabil de 4000 lei, cota contribuției asiguratorii pentru muncă redusă la nivelul cotei care se face venit la Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale în cazul angajatorilor care desfășoară activități în sectorul construcții și agricultură, exceptarea de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu angajatori care desfășoară activități în sectorul construcții și agricultură etc.)

	2022	2023	2024	2025
PIB (mil.lei)	1.396.200	1.552.100	1.713.700	1.858.200
Cheltuieli fiscale* (mil.lei)	65.080	75.171	82.782	89.167
(% PIB)	(4,7)	(4,8)	(4,8)	(4,8)
din care:				
Impozit pe profit (mil.lei)	7.102	8.095	9.057	9.781
(% PIB)	(0,5)	(0,5)	(0,5)	(0,5)
Impozit pe venit (mil.lei)	15.820	20.072	21.866	23.476
(% PIB)	(1,1)	(1,3)	(1,3)	(1,3)
Taxa pe valoarea adăugată (mil.lei)	20.213	22.590	25.256	27.806
(% PIB)	(1,4)	(1,5)	(1,5)	(1,5)
Contribuții sociale (mil.lei)	19.529	21.764	23.804	25.215
(% PIB)	(1,4)	(1,4)	(1,4)	(1,4)
Impozite și taxe locale (mil.lei)	2.417	2.649	2.800	2.889
(% PIB)	(0,2)	(0,2)	(0,2)	(0,2)

*Impactul a fost estimat pentru cheltuielile pentru care există raportări statistice. Impactul nu cuprinde scutirile care sunt conforme Directivelor UE

4.1 Realizări estimate în anul 2022 față de măsurile asumate prin Raportul anterior

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează, printre altele, și implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Angajamentul asumat de către Guvernul României prin Programul de guvernare 2021-2024 a avut ca premisă și necesitatea evaluării sistemului fiscal existent, respectiv efectuarea unei analize a modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii.

Totodată, acesta relevă că este necesar ca principalul efort să se concentreze pe îmbunătățirea colectării veniturilor, sens în care s-a indicat și nevoia implementării unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, respectiv revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală spre a se asigura corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

De asemenea, PNRR conține măsuri de reformă în domeniul fiscal, în cadrul Pilonului III *"Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii"* - Componenta III.1 *"Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii"* fiind inclusă și revizuirea cadrului fiscal, inclusiv reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi.

Având în vedere principalele măsuri de politică fiscală, pentru domeniul propriu de activitate menționăm, punctual, următoarele:

În domeniul impozitelor directe:

♦ Impozitul pe profit/ Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor

- modificarea reglementărilor, prin reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi

În acest context, menționăm că a fost aprobată *Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale*, prin care se are în vedere și perfecționarea regimului fiscal aplicabil microîntreprinderilor, sens în care sunt instituite măsuri privind: modificarea plafonului pentru veniturile obținute în anul precedent, de la 1.000.000 euro la 500.000 euro; menținerea cotei de 1% și eliminarea cotei de 3%; instituirea condiției ca microîntreprinderea să aibă cel puțin un salariat; instituirea unei limite privind deținerea de titluri de participare de către același acționar/asociat la cel mult trei microîntreprinderi, în cazul acționarilor/asociaților care dețin mai mult de 25% din valoarea/numărul titlurilor de participare sau al drepturilor de vot; limitarea la 20% a veniturilor obținute din consultanță și management, precum și excluderea din sfera de aplicare a persoanelor juridice care desfășoară anumite activități (activități în domeniul bancar, în domeniul asigurărilor și reasigurărilor, al pieței de capital, inclusiv activități de intermediere în aceste domenii, în domeniul jocurilor de noroc, precum și activități de explorare, dezvoltare, exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale); aplicarea opțională a sistemului de impozit pe veniturile microîntreprinderilor; reguli de scădere din baza impozabilă a dividendelor primite, din statele membre ale Uniunii Europene, de către microîntreprinderi, dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

- instituirea unor stimulente fiscale, cu scopul de a simplifica sistemul de impozitare pentru a fi mai eficient, transparent, echitabil până în 2024

În Ordonanța Guvernului nr.16/2022 s-au adoptat prevederi vizând extinderea facilității privind scutirea de impozit a profitului investit, în scopul stimulării contribuabililor de a dezvolta noi capacități de producție și de a le moderniza pe cele existente, precum și reguli unitare privind distribuția de dividende, aplicarea impozitului pe dividende și în cazul dividendelor distribuite către fondurile de pensii administrate privat/fondurile de pensii facultative, constituite potrivit legislației în materie, ori către persoanele juridice la care statul/unitățile administrativ-teritoriale au calitatea de acționar. De asemenea, s-a adoptat majorarea cotei impozitului pe dividende, de la 5% la 8%, pentru dividendele distribuite/plătite între persoane juridice române.

- în cadrul reuniunii din 08 octombrie 2021, Cadrul Incluziv al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) - BEPS a fost adoptată Declarația de consens și Planul detaliat de implementare a măsurilor vizate de Pilonul Unu și Pilonul Doi din planul BEPS, la care România a aderat. Pilonul Doi vizează transpunerea imediată a prevederilor inițiativei la nivel global privind evitarea erodării bazei impozabile și a transferului profiturilor, ceea ce va reduce substanțial evaziunea fiscală.

Pentru implementarea Pilonului Doi, Comisia Europeană a publicat pe 22 decembrie 2021 o propunere de directivă a Consiliului privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare pentru grupurile multinaționale din cadrul UE, cu privire la care, în prima parte a anului 2022, au existat consultări tehnice. Întrucât, nu s-a ajuns la un acord asupra adoptării acesteia a fost modificat termenul inițial prevăzut pentru transpunerea în legislația națională, acesta fiind prelungit până la data de 31 decembrie 2023, față de 31 decembrie 2022.

- prelungirea perioadei de suspendare a reglementărilor referitoare la facilitatea fiscală pentru cheltuielile cu educația timpurie, până la data de 31 decembrie 2022

Pentru anul fiscal 2022, mecanismul specific de deducere a cheltuielilor cu educația timpurie este suspendat, astfel cum s-a reglementat prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*.

- revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

♦ Alte impozite directe în domeniul resurselor naturale:

- prorogarea, până la data de 31 decembrie 2025 inclusiv, a termenului prevăzut la art. 6 din Ordonanța Guvernului nr. 6/2013 privind instituirea unor măsuri speciale pentru impozitarea exploatarei resurselor naturale, altele decât gazele naturale, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 261/2013, cu modificările ulterioare.

Prorogarea s-a realizat prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*.

♦ Impozitul pe venit și contribuții sociale obligatorii:

- modificarea Codului fiscal, în sensul eliminării facilității de exceptare de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionar, pentru veniturile din pensii care depășesc 4.000 lei, începând cu veniturile lunii ianuarie 2022;

- implementarea măsurii "200 de lei în plus pentru salariul minim", parte a pachetului de măsuri "Sprijin pentru România", în sensul neimpozitării și neincluserii în baza de calcul

al contribuțiilor sociale obligatorii a unei sume de 200 lei/lună, reprezentând venituri din salarii și asimilate salariilor în cazul persoanele fizice cu salariul minim.

- prin Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale, pentru care intrarea în vigoare a fost stabilită începând cu veniturile lunii august 2022, sau cu 1 ianuarie 2023, au fost adoptate următoarele măsuri:

- **Măsuri care se aplică începând cu veniturile lunii august 2022**

a) **A fost modificat plafonul până la care se acordă facilitățile fiscale în domeniul construcțiilor, sectorul agricol și în industria alimentară, respectiv de la 30.000 lei lunar la 10.000 lei lunar, inclusiv. Pentru partea din venitul brut lunar ce depășește 10.000 lei nu se aplică facilitățile fiscale.**

b) **Au fost revizuite reglementările privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, în ceea ce privește condiția referitoare la calculul cifrei de afaceri.**

Măsura a avut în vedere revizuirea reglementării privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, în ceea ce privește condiția referitoare la calculul cifrei de afaceri, în sensul în care raportarea are în vedere doar informații/date din anul curent. Astfel, se are în vedere principiul conform căruia facilitățile fiscale se acordă în perioada în care se realizează efectiv activitățile menționate la codurile CAEN precizate în actul normativ, urmărindu-se ca persoanele care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor și care contribuie în perioada de raportare la realizarea a minim 80% din cifra de afaceri totală reprezentând activități de construcții să beneficieze de scutiri, respectiv calculul să fie realizat în timp real și nu având la bază date istorice.

c) Pentru impunerea **veniturilor obținute din jocuri de noroc** au fost modificate tranșele de venituri și cotele de impozit corespunzătoare, ce sunt cuprinse între 3% și 40%.

d) **A fost introdusă reglementarea potrivit căreia contribuția de asigurări sociale și contribuția de asigurări sociale de sănătate datorate de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, în baza unui contract individual de muncă cu normă întreagă sau cu timp parțial, nu pot fi mai mici decât nivelul contribuției calculată prin aplicarea cotelor legale asupra salariului de bază minim brut pe țară.**

- **Măsuri care intră în vigoare începând cu veniturile lunii ianuarie 2023.**

a) Au fost revizuite reglementările privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, precum și în sectorul agricol și în industria alimentară, astfel începând cu veniturile aferente lunii ianuarie 2023, **facilitățile fiscale se acordă numai persoanelor fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor realizate în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu angajatori care se încadrează în condițiile prevăzute la art. 60 pct. 5 și pct. 7 din Codul fiscal.**

b) În cazul veniturilor din salarii și asimilate salariilor se **introduce un plafon lunar de venit neimpozabil și care nu se cuprinde în bazele de calcul ale contribuțiilor sociale obligatorii, de cel mult 33% din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat, pentru anumite tipuri de venituri, în condițiile stabilite prin lege.**

c) A fost revizuit sistemul de acordare a deducerilor personale în cazul contribuabililor care realizează venituri din salarii la locul unde se află funcția de bază.

Măsura vizează acordarea deducerii personale de bază și a deducerilor personale suplimentare, după caz, în limita venitului impozabil lunar realizat. Astfel, deducerea personală de bază se acordă pentru persoanele fizice care au un venit lunar brut de până la 2.000 de lei peste nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna de realizare a venitului.

Deducerea personală suplimentară se acordă astfel:

- 15% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată pentru persoanele fizice cu vârsta de până la 26 de ani, care realizează venituri din salarii al căror nivel este de până la nivelul de 2.000 de lei peste nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna de realizare a venitului;

- 100 de lei lunar pentru fiecare copil cu vârsta de până la 18 de ani, dacă acesta este înscris într-o unitate de învățământ, părintelui care realizează venituri din salarii, indiferent de nivelul acestora;

d) Pentru veniturile din cedarea folosinței bunurilor, altele decât veniturile din arendă și din închirierea în scop turistic a camerelor situate în locuințe proprietate personală, nivelul venitului brut reprezintă venit impozabil;

e) Majorarea cotei de impozit pentru veniturile din dividende de la 5% la 8% pentru dividendele distribuite după data de 1 ianuarie 2023;

f) A fost modificat plafonul până la care contribuabilii care realizează venituri din activități independente determină venitul net anual pe bază de norme de venit, respectiv de la 100.000 euro la 25.000 euro;

g) Au fost aduse modificări prevederilor privind veniturile din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal, astfel a fost eliminat plafonul neimpozabil de 450.000 lei reprezentând deducere din valoarea tranzacției la stabilirea venitului impozabil iar calculul impozitului pe venit la valoarea tranzacției se realizează prin aplicarea cotei de 3% pentru proprietățile imobiliare deținute o perioadă de până la 3 ani inclusiv sau a cotei de 1% pentru imobilele deținute o perioadă mai mare de 3 ani;

h) A fost modificată baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale, în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente venituri și/sau venituri din drepturi de proprietate intelectuală, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri, a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 12 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a Declarației estimative.

Baza anuală de calcul o reprezintă venitul ales de contribuabil, care nu poate fi mai mic decât:

- nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 și 24 salarii minime brute pe țară;

- nivelul de 24 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate de peste 24 salarii minime brute pe țară;

i) A fost modificată baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate, în cazul persoanelor care realizează venituri din activități

independente, venituri din drepturi de proprietate intelectuală, venituri din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit prevederilor titlului II sau titlului III din Codul fiscal, venituri din cedarea folosinței bunurilor, venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură, venituri din investiții și venituri din alte surse, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri, a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a Declarației estimative.

Baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate o reprezintă:

- nivelul a 6 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 6 și 12 salarii minime brute pe țară;
- nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 și 24 salarii minime brute pe țară;
- nivelul de 24 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate de peste 24 salarii minime brute pe țară.

♦ **În domeniul impunerii persoanelor fizice și juridice nerezidente**

- Majorarea cotei de impozit pentru **veniturile din dividende**, de la 5% la 8%, pentru dividendele distribuite persoanelor nerezidente după data de 1 ianuarie 2023.

♦ **În domeniul impozitelor și taxelor locale:**

Prin *Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale*, în ceea ce privește impozitul/taxa pe clădiri au fost instituite unele măsuri, astfel:

- modificarea modului de determinare a bazei impozabile a clădirilor cu destinație rezidențială, prin trecerea de la calculul tabelar din Codul Fiscal la determinarea valorii impozabile în baza Studiilor de piață privind valorile minime imobiliare, administrate de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România (UNNPR), publicate anual pe pagina de internet a UNNPR. Măsura are în vedere determinarea bazei impozabile a clădirilor cât mai aproape de valoarea de piață;
- modificarea limitelor minime ale cotelor de impozitare pentru clădirile rezidențiale și pentru clădirile nerezidențiale și eliminarea limitelor maxime ale cotelor de impozitare;
 - unificarea modului de determinare a valorii impozabile pentru clădirile rezidențiale și cele nerezidențiale și a modului de determinare a valorii impozabile a clădirilor aflate în proprietatea persoanelor fizice și a persoanelor juridice. Măsura este necesară pentru eliminarea modului diferit de determinare a bazei impozabile între clădirile proprietatea persoanelor fizice și cele ale persoanelor juridice și a modului diferit de determinare a bazei impozabile pentru clădirile rezidențiale și cele nerezidențiale;
- stabilirea regulilor privind calculul impozitului/taxei pe clădiri urmare modificării modului de determinare a bazei impozabile. Măsura este necesară pentru reglementarea unor măsuri procedurale ca urmare a determinării bazei impozabile în baza Studiilor de piață privind valorile minime imobiliare, administrate de UNNPR și publicate anual pe pagina de internet a UNNPR;
- stabilirea regulilor de impozitare a clădirilor în situația în care Studiile de piață referitoare la valorile orientative privind proprietățile imobiliare din România, administrate de UNNPR, nu conțin informații despre clădirile sau terenurile acoperite de acestea, aflate pe raza unei unități administrativ-teritoriale. Se aplică cota de impozitare

aferentă clădirilor rezidențiale/nerezidențiale, după caz, asupra valorii impozabile determinate conform Codului Fiscal în vigoare la 31 decembrie 2022 și înregistrată în baza de date a organului fiscal.

În prezent, Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale, adoptată de Parlament și conținând modificări în sensul abrogării pct. 117 de la art. I din ordonanță și al prorogării termenului de intrare în vigoare a dispozițiilor lit. i) de la art. IX din ordonanță, respectiv aplicarea prevederilor pct. 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112 - 116 începând cu data de 1 ianuarie 2025, a fost transmisă Președintelui României pentru promulgare.

În domeniul impozitelor indirecte:

♦ Taxa pe valoarea adăugată

- *Ordonanța Guvernului nr. 4/2022 din 27 ianuarie 2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, precum și pentru prorogarea unui termen.* Prin OG nr. 4/2022 au fost introduse scutiri de TVA pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare desfășurate în cadrul politicii de securitate și apărare comune a Uniunii Europene, similare scutirilor de TVA pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare ale NATO, cu aplicabilitate de la 1 iulie 2022, ca efect a transpunerii Directivei (UE) 2019/2235.

- *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de sprijin și asistență umanitară,* prin care au fost adoptate prevederi cu caracter temporar aplicabile până la 31 decembrie 2022, inclusiv, prin care se reglementează ca bunurile și serviciile acordate gratuit în scop umanitar de către persoane impozabile, persoanelor afectate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei; sunt considerate bunuri și servicii acordate gratuit în cadrul acțiunilor de sponsorizare sau de mecenat conform art. 270 alin. (8) lit. c), respectiv art. 271 alin. (5) lit. a) din Codul fiscal.

- *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 85/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul fiscal și vamal,* prin care a fost prelungită aplicarea taxării inverse pentru operațiunile prevăzute în legislația națională la art. 331 alin. (2) lit. c)-f) și i)-l) din Codul fiscal, până la data de 31 decembrie 2026.

- *Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale,* prin care au fost adoptate măsuri ce vizează cotele de TVA aplicabile anumitor livrări de bunuri și prestări de servicii începând cu data de 1 ianuarie 2023, respectiv:

- trecerea de la aplicarea cotei reduse de TVA de 9% la cea standard în cazul băuturilor nealcoolice care conțin adaos de zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate;

- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru serviciile de restaurant și de catering, precum și pentru activitățile de cazare hotelieră;

- diminuarea plafonului valoric maxim prevăzut pentru livrarea de locuințe ca parte a politicii sociale către persoane fizice, respectiv de la 700.000 lei la 600.000 lei, exclusiv TVA, concomitent cu limitarea aplicării cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția de către orice persoană fizică, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, a unei singure locuințe;

- reglementarea situației persoanelor fizice care au încheiat acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziția de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, anterior datei de 1 ianuarie 2023, în sensul ca acestea să beneficieze de aplicarea cotei reduse de TVA în anul 2023 în condițiile legale în vigoare la data încheierii respectivelor acte;

- stabilirea unui termen, respectiv 1 ianuarie 2032, până la care se poate aplica cota redusă de TVA de 9% pentru livrarea de îngrășăminte chimice și de pesticide chimice, în conformitate cu prevederile adoptate prin Directiva (UE) 2022/542, care limitează în timp facilitatea aplicării cotei reduse de TVA pentru livrările și prestările dăunătoare mediului, respectiv pentru pesticide chimice și îngrășăminte chimice;

- stabilirea unui termen, respectiv 1 ianuarie 2030, până la care se poate aplica cota redusă de TVA de 5% pentru livrările de lemn de foc, în conformitate cu prevederile adoptate prin Directiva (UE) 2022/542, care limitează în timp facilitatea aplicării cotei reduse de TVA pentru livrările și prestările dăunătoare mediului, respectiv pentru lemnul utilizat ca lemn de foc.

♦ Accize

➤ *cu aplicabilitate de la data de 1 ianuarie 2022:*

- A fost majorat nivelul accizei la tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete, precum și la alte tutunuri de fumat de la 457,20 lei/kg la 480,10 lei/kg potrivit calendarului de creștere graduală a nivelului accizelor prevăzut în Codul fiscal și a fost actualizat cu creșterea prețurilor de consum comunicată oficial de Institutul Național de Statistică, astfel nivelul accizelor aplicabil de la 1 ianuarie 2022 este de 548,61 lei/kg.
- De asemenea, precizăm că nivelul accizelor prevăzut în anexa nr. 1, cu excepția țigaretelor, și anexa nr. 2 la Titlul VIII "Accize și alte taxe speciale" din Codul fiscal a fost actualizat cu creșterea prețurilor de consum comunicată oficial de Institutul Național de Statistică.

➤ *cu aplicabilitate de la data de 1 august 2022:*

- A fost majorat nivelul accizelor pentru produsele din grupa "Alcool și băuturi alcoolice". De asemenea, în perioada 1 august - 31 decembrie 2022 inclusiv, nivelul accizelor pentru aceste produse nu se actualizează cu creșterea prețurilor de consum din ultimele 12 luni, calculată în luna septembrie a anului 2021, față de perioada octombrie 2014 - septembrie 2015.
- A fost majorat nivelul accizelor pentru produsele din grupa "Tutun prelucrat" și pentru produsele supuse accizelor nearmonizate. De asemenea, începând cu data de 1 august 2022 nivelul accizelor pentru aceste produse nu se mai actualizează cu creșterea prețurilor de consum din ultimele 12 luni, calculată în luna septembrie a anului 2021, față de perioada octombrie 2014 - septembrie 2015.
- A fost adoptată Ordonanța Guvernului nr. 4/2022 din 27 ianuarie 2022 *pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, a Ordonanței Guvernului nr. 6/2019 privind instituirea unor măsuri fiscale, precum și pentru prorogarea unui termen* prin care au fost transpuse prevederile Directivei (UE) 2019/2235 a Consiliului din 16 decembrie 2019 de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată și a Directivei

2008/118/CE privind regimul general al accizelor, în ceea ce privește acțiunile de apărare din cadrul Uniunii, Directivei (UE) 2020/1151 a Consiliului din 29 iulie 2020 de modificare a Directivei 92/83/CEE privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice și Directivei (UE) 2020/262 a Consiliului din 19 decembrie 2019 de stabilire a regimului general al accizelor (reformare).

Principalele măsuri cuprinse în ordonanță care decurg din transpunerea Directivei (UE) 2019/2235 vizează introducerea, cu aplicabilitate de la 1 iulie 2022, de scutiri de accize pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare desfășurate în cadrul politicii de securitate și apărare comune a Uniunii Europene, similare scutirilor de accize pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare ale NATO.

Principalele măsuri cuprinse în ordonanță care decurg din Directiva (UE) 2020/1151 sunt:

- redefinirea măsurării gradelor Plato aferente accizei pentru bere prin luarea în considerare a tuturor ingredientelor adăugate după fermentarea berii. România va aplica această metodologie după data de 1 ianuarie 2031;
- redefinirea conceptului de mic producător independent pentru bere, vinuri, băuturi fermentate, altele decât berea și vinul, produse intermediare;
- instituirea scutirii de la plata accizelor pentru alcoolul etilic din fructe, în limita a 50 de litri anual, realizat și consumat de o persoană fizică, de către membrii familiei acesteia sau de către musafiri, cu condiția ca niciun fel de vânzare să nu aibă loc.

Principalele măsuri cuprinse în ordonanță care decurg din Directiva (UE) 2020/262 au vizat reglementarea procedurii privind deplasarea produselor accizabile eliberate pentru consum pe teritoriul unui stat membru și care se deplasează către teritoriul unui alt stat membru, pentru a fi utilizate acolo sau livrate în scop comercial.

În domeniul combaterii evaziunii și fraudei fiscale

La propunerea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, la nivelul Ministerului Finanțelor a fost elaborată **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2022** pentru instituirea Sistemului național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat RO e-Transport și de abrogare a art. XXVIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

Scopul promovării actului normativ mai sus menționat a fost reducerea decalajului fiscal rezultat din evaziunea și fraudă fiscală și a impactului negativ al acestora asupra nivelului încasărilor la bugetul general consolidat al statului, precum și necesitatea asigurării unor condiții de concurență și echitate fiscală în rândul tuturor contribuabililor și pentru combaterea creșterii inegalităților, în special prin raportare la contribuabilii care se conformează regulilor fiscale.

Arătăm faptul că, prin acest act normativ, au fost instituite o serie de măsuri care au efect direct atât în ceea ce privește colectarea veniturilor la bugetul general consolidat al statului, cât și în ceea ce privește susținerea unei economii active, iar pe de altă parte, protejarea bugetului de stat prin împiedicarea efectuării unor operațiuni cu rea-credință în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale prevăzute de lege.

Este de precizat faptul că, prin promovarea OUG nr. 41/2022, a fost implementat sistemul electronic integrat RO e-Transport de monitorizare a transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat, care va monitoriza în timp real deplasarea bunurilor cu risc

fiscal ridicat pe teritoriul României, astfel: transportul bunurilor achiziționate și livrate intracomunitar, transportul bunurilor care fac obiectul operațiunilor vamale, transportul bunurilor între două locații situate pe teritoriul național.

În Sistemul RO e-Transport sunt înregistrate date referitoare la expeditor, beneficiar sau destinatar, denumirea, caracteristicile, cantitățile și contravaloarea bunurilor transportate, locurile de încărcare și descărcare, detalii cu privire la mijlocul de transport utilizat și transportator, data declarată pentru începerea transportului, precum și codul UIT generat.

Începând cu data de 01 iulie 2022, obligația declarării în Sistemul RO e-Transport a informațiilor referitoare la transportul bunurilor cu risc fiscal ridicat revine următorilor utilizatori:

- a) destinatarului înscris în declarația vamală de import, respectiv expeditorului înscris în declarația vamală de export, în cazul bunurilor cu risc fiscal ridicat care fac obiectul operațiunilor de import sau export, după caz;
- b) beneficiarului din România, în cazul achizițiilor intracomunitare de bunuri cu risc fiscal ridicat;
- c) furnizorului din România, în cazul tranzacțiilor interne sau al livrărilor intracomunitare de bunuri cu risc fiscal ridicat, după caz;
- d) depozitarului, în cazul bunurilor cu risc fiscal ridicat care fac obiectul tranzacțiilor intracomunitare aflate în tranzit, atât pentru bunurile descărcate pe teritoriul României spre depozitare sau pentru formarea unui nou transport din una sau mai multe partide de bunuri, cât și pentru bunurile încărcate după depozitare sau după formarea unui nou transport pe teritoriul național din una sau mai multe partide de bunuri.

Bunurile cu risc fiscal ridicat transportate rutier care fac obiectul monitorizării prin Sistemul RO e-Transport sunt stabilite prin OPANAF nr. 802/2022 (legume, fructe, băuturi, sare, îmbrăcăminte, încălțăminte, fontă, fier, oțel).

Prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 132/2022** privind modificarea și completarea unor acte normative au fost adoptate o serie de măsuri care vizează modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2022, urmare și unor propuneri formulate de mediul de afaceri în cadrul dezbaterilor ce au avut loc în cadrul procesului de elaborare a proiectului de act normativ.

Aceste măsuri au avut în vedere, pe de o parte, necesitatea asigurării unei mai bune conformări a contribuabililor din perspectiva îndeplinirii obligațiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2022, necesare continuării activității cu efect direct atât în ceea ce privește colectarea veniturilor la bugetul general consolidat al statului, cât și în ceea ce privește susținerea unei economii active, iar pe de altă parte, protejarea bugetului de stat prin împiedicarea efectuării unor operațiuni cu rea-credință în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale prevăzute de lege.

De asemenea, prin promovarea OUG nr. 132/2022 s-a avut în vedere îmbunătățirea și extinderea noțiunilor utilizate în cuprinsul actului normativ pentru claritatea textului și pentru a integra toate situațiile care pot să apară în practică și care necesită declarare în sistem.

Pentru atingerea scopului urmărit prin actul normativ și stabilirea unui mecanism de declarare a bunurilor cu risc fiscal ridicat transportate rutier pe drumurile publice, indiferent de tipul operațiunii comerciale, s-a instituit obligația de declarare pentru noi utilizatori, raportat la tipul de operațiuni care pot să apară în practică, cum ar fi:

- a) operatorul economic, pentru bunurile cu risc fiscal ridicat deținute și transportate între locul de încărcare și locul de descărcare, situate pe teritoriul național;
- b) prestatorul de servicii din România în cazul unor operațiuni comerciale reprezentând un nontransfer atât pentru bunurile descărcate pe teritoriul României pentru prestarea de servicii, cât și pentru bunurile rezultate reexpediate în statul partenerului comercial;
- c) beneficiarul din România în cazul unor operațiuni comerciale reprezentând un nontransfer atât pentru bunurile expediate din România pentru prestarea de servicii într-un stat membru al Uniunii Europene, cât și pentru bunurile rezultate reexpediate în România;
- d) clientul din România în cazul unor operațiuni comerciale ce se subscriu regimului de stocuri la dispoziția clientului în situația în care România este statul membru către care au fost expediate sau transportate bunurile, atât pentru bunurile descărcate pe teritoriul României, cât și pentru bunurile livrate într-un stadiu ulterior după sosire, către altă persoană impozabilă din România sau în cazul în care bunurile respective sunt returnate în statul membru din care au fost expediate sau transportate inițial;
- e) furnizorul din România în cazul unor operațiuni comerciale ce se subscriu regimului de stocuri la dispoziția clientului în situația în care România este statul membru din care au fost expediate sau transportate bunurile, atât pentru bunurile expediate din România, cât și în cazul în care bunurile respective sunt returnate în România.

Totodată, a fost reglementată obligația organizatorului transportului sau operatorului de transport, de a actualiza în perioada de valabilitate a codului UIT, informațiile privind identificarea vehiculului de transport rutier, ori de câte ori acestea se modifică, înainte de repunerea în mișcare.

De asemenea, s-a instituit un mecanism de declarare sau actualizare a datelor, după caz, în situația în care Sistemul RO e-Transport nu este funcțional.

Astfel, pentru a veni în sprijinul contribuabililor, din perspectiva conformării în ceea ce privește declararea și actualizarea datelor în Sistemului RO e-Transport, perioadele de nefuncționare a sistemului vor fi publicate pe paginile de internet ale Administrației Naționale de Administrare Fiscală și Ministerului Finanțelor.

În domeniul Codului de procedură fiscală

O serie dintre măsurile adoptate de Guvern în perioada pandemiei COVID 19, își produc efectele și în anul 2022 prin prorogarea termenelor sau permanentizarea acestora, astfel:

- au fost instituite **măsuri de acordare a unor facilități fiscale** care vizează toți contribuabilii care au datorii restante la 31 martie 2020 (persoane fizice, persoane juridice, persoane fizice care desfășoară activități economice sau profesii libere, entități fără personalitate juridică, instituții publice, etc.), respectiv, de **anulare a accesoriilor datorate, cu condiția achitării obligațiilor bugetare principale și a obligațiilor curente**, context în care precizăm că a fost prelungit termenul în care poate fi depusă cererea de anulare a accesoriilor până la 30 iunie 2022 (termen prelungit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021);
- au fost **flexibilizate condițiile de accesare a restructurării obligațiilor bugetare**, prin adoptarea unor prevederi prin care să se reglementeze: includerea în sfera obligațiilor bugetare pentru care se poate acorda restructurarea, obligațiile bugetare restante până la data de 31 decembrie 2021 și neachitate până la data emiterii certificatului de atestare fiscală, precum și obligațiile bugetare accesorii; prelungirea termenului de depunere a notificărilor privind intenția de a beneficia de restructurarea

obligățiilor bugetare până la data de 31 ianuarie 2023, iar cererea de restructurare să poată fi depusă până la data de 31 iulie 2023 (termen prelungit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 85/2022).

Pentru a beneficia de restructurarea obligațiilor bugetare, contribuabilii trebuie să îndeplinească cumulativ anumite condiții prevăzute de lege;

- a fost reglementată o **procedură simplificată de acordare a eșalonării la plată pentru cel mult 12 luni**, pentru obligațiile fiscale principale și accesorii restante a căror vechime este de maximum 12 luni anterioare datei depunerii cererii și nestinse până la data eliberării certificatului de atestare fiscală, administrate de organul fiscal central.

Raportat la această facilitate, precizăm că:

- beneficiarii ai facilității sunt toți contribuabilii, indiferent de forma de proprietate, inclusiv cei care au în derulare o îlesnire la plată, potrivit Codului de procedură fiscală
- această măsură prezintă avantaje, reglementând o procedură simplificată de acordare a eșalonării la plată, în sensul că se acordă eșalonare numai în baza unei cereri, fără a fi depuse alte documente, și prin urmare, termenul de soluționare este mult diminuat;
- de asemenea, măsura prezintă avantajul că nu se constituie garanții, ținând cont de termenul scurt de acordare a eșalonării la plată (12 luni), de situația dificilă cu care se confruntă contribuabilii din perspectiva lichidităților financiare diminuate, precum și de necesitatea susținerii mediului de afaceri pentru revitalizarea activității;
- trebuie menționat că dobânda percepută pe perioada eșalonării este diminuată, de la 0,02% cât prevede actuala legislație fiscală, la 0,01%, ceea ce corespunde unui nivel de dobândă de 3,65% pe an.

Menționăm totodată că Ordonanța Guvernului nr. 31/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală a avut ca obiect modificarea Codului de procedură fiscală. **Astfel, prezentăm principalele modificări:**

A. Îmbunătățirea echilibrului în relația dintre contribuabili și organele fiscale în scopul creșterii încrederii contribuabililor în sistemul fiscal

- Publicarea „listei contribuabililor care nu au obligații restante”, în sensul aducerii la cunoștința opiniei publice a contribuabililor care și-au declarat și achitat la scadență obligațiile fiscale de plată și nu figurează cu obligații restante;
- Pentru a consolida rolul activ al organului de control fiscal, în virtutea principiului bunei-credințe, s-a reglementat obligația ca la efectuarea unui control antifraudă să se analizeze și punctul de vedere exprimat de contribuabil/plătitor și, după caz, să se reconfigureze constatările în situația în care argumentele contribuabilului/plătitorului sunt determinante;
- Crearea cadrului legal în ceea ce privește posibilitatea valorificării de către debitor a unui bun la o valoare mai mică decât cea stabilită în raportul de evaluare, dacă se asigură recuperarea integrală a creanței fiscale, inclusiv a accesoriilor și a cheltuielilor de executare.

B. Creșterea gradului de conformare a contribuabililor în scopul eficientizării activității de administrare a creanțelor fiscale

- S-a reglementat expres încetarea inspecției fiscale în situația în care au fost sesizate organele judiciare competente în legătură cu anumite constatări care ar putea întruni elemente constitutive ale unei infracțiuni, urmând ca, în situația clasării ori renunțării la urmărirea penală, organul de inspecție fiscală să poată relua inspecția. De asemenea, s-a precizat că inspecția fiscală încetează numai pentru obligațiile și perioadele fiscale care au făcut obiectul sesizării;
- Extinderea duratei de efectuare a inspecției fiscale pentru contribuabilii nerezidenți, de la 45 de zile la 180 de zile, având în vedere că ANAF a semnalat că este dificil, din punct de vedere practic, să realizeze inspecția fiscală la contribuabilii nerezidenți în cele 45 de zile;
- Reglementarea unei noi condiții de suspendare a termenului de prescripție în situația în care intervine decesul unei persoane fizice la care se află în derulare o acțiune de inspecție fiscală. Astfel, se propune ca termenul de prescripție a dreptului de stabilire a creanțelor fiscale să se suspende pe perioada cuprinsă între data decesului persoanei fizice la care era în curs de desfășurare o acțiune de inspecție fiscală și data luării la cunoștință că există sau nu succesori, după caz;
- Reglementarea expresă a faptului că, pentru debitorii care trebuie să achite obligațiile fiscale administrate de organul fiscal central într-un anumit termen pentru a se menține autorizația, acordul ori alt act administrativ similar:
 - eșalonarea la plată se acordă doar cu condiția constituirii garanțiilor prevăzute la art. 193 alin. (6) lit. a) și/sau b), după caz, din Codul de procedură fiscală;
 - eșalonarea la plată în forma simplificată nu poate fi accesată de aceștia, însă au posibilitatea să beneficieze de eșalonarea la plată cu constituire de garanții, în condițiile legii;
- S-a prevăzut expres posibilitatea declarării stării de insolvabilitate a debitorilor care dețin în proprietate bunuri a căror valoare este mai mică de 2% din cuantumul obligațiilor fiscale restante.

C. Simplificarea procedurilor de administrare a creanțelor fiscale

- S-a reglementat ca actul administrativ fiscal emis în formă electronică să se comunice de către organul fiscal central contribuabililor/plătitorilor înrolați în sistemele dezvoltate de Ministerul Finanțelor/ANAF sau de către organele fiscale locale prin mijloacele electronice de transmitere la distanță. Actul emis sub această formă se consideră comunicat la data punerii la dispoziția contribuabilului/plătitorului prin aceste mijloace electronice;
- S-a menționat faptului că, în relația contribuabilului cu organele de inspecție fiscală pot fi utilizate, de comun acord, și mijloacele electronice de comunicare la distanță;

Corelarea prevederilor Codului de procedură fiscală cu alte acte normative

- Pentru asigurarea recuperării fără întârziere a ajutoarelor de stat sau de minimis stabilite prin decizii de recuperare emise, după caz, de Comisia Europeană, de

entitățile ce dețin calitatea de furnizor sau de administrator de ajutoare de stat sau de minimis ori de Consiliul Concurenței, se reglementează modificarea ordinii stingerii prevăzute la art.165 din Codul de procedură fiscală în sensul stingerii cu prioritate a acestor sume și a dobânzilor aferente;

- Precizarea că, pe lângă ajutoarele de stat de recuperat și fondurile europene, nu intră sub incidența eşalonării la plată și ajutoarele de minimis care se supun regulilor stabilite prin regulamente europene ce prevăd recuperarea acestor obligații cu operativitate și în integralitatea lor, inclusiv a accesoriilor aferente acestor obligații
- S-a clarificat faptul că, în raport cu termenele reglementate pentru menținerea eşalonării la plată, sumele stabilite, după caz, prin decizie de recuperare a ajutoarelor de stat sau de minimis emisă de către Comisia Europeană, entitățile ce dețin calitatea de furnizor sau administrator de ajutor de stat sau minimis ori Consiliul Concurenței, inclusiv dobânzile aferente datorate de la data plății ajutorului până la data recuperării trebuie achitate în termen de 3 zile de la data comunicării acestei decizii;
- Menționarea expresă că în cazul recuperării ajutoarelor de stat sau de minimis executarea silită prin poprire și/sau sechestrul asupra bunurilor mobile sau imobile poate începe oricând după comunicarea somației, fără a fi necesară împlinirea termenului de 15 zile prevăzut la art.230 din Codul de procedură fiscală.

În domeniul taxelor și tarifelor nefiscale și domeniilor reglementate specific:

În prezent procesul de implementare a sistemului informatic național de supraveghere și monitorizare a datelor fiscale este în curs de finalizare; potrivit informațiilor deținute la nivelul Ministerului Finanțelor, dintr-un total de 720389 aparate de marcat electronice fiscale instalate, peste 639781 au transmis date către sistemul informatic la ANAF.

De asemenea, având în vedere faptul că, procesul de implementare al sistemului informatic este în curs de finalizare precum și faptul că, această măsură se regăsește printre obiectivele cu termen mediu din cuprinsul Strategiei fiscal-bugetare pe orizontul 2022-2024, considerăm necesară eliminarea acesteia din cuprinsul Strategiei fiscal-bugetare din perioada 2023-2026 - domeniul Codului de procedură fiscală.

4.2. Scurtă caracterizare a politicii fiscale pe perioada 2023-2026, principalele obiective pe termen mediu

Printr-o politică fiscal-bugetară consistentă, se vizează consolidarea rolului strategic al statului la nivel macroeconomic. Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice "sănătoase" până la sfârșitul anului 2024. De asemenea, noua paradigmă economică a României va asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. În acest sens va avea loc și o reformă a marilor sisteme ce oferă servicii publice și, corespunzător acestora, o reformă a cheltuielilor publice. Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal-bugetar, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor. Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea

standardului de viață al cetățenilor, iar sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică.

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează în principal următoarele aspecte:

- Implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din PNRR;
- Continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv din domeniul de impozitare a întreprinderilor. Sunt avute în vedere și inițiativele propuse de Comisia Europeană în cadrul „Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare” care au ca scop reducerea sarcinilor administrative la nivelul statelor membre și al contribuabililor, precum și simplificarea prevederilor legislative și a obligațiilor de înregistrare și raportare în domeniul TVA;
- Îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;
- Perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora, prin instituirea de măsuri de combatere a practicilor de evitare a obligațiilor fiscale, în funcție de practicile identificate.

În legătură cu acest aspect, propunem menținerea lui și în materialele programatice pentru perioada 2023-2026, acesta apărând atât ca urmare a importanței diminuării fenomenului de evaziune fiscală, cât și ca un demers firesc în continuarea demersurilor operative cuprinse în programul de guvernare cu privire la prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

Astfel, este de menționat că în cuprinsul programului de guvernare¹⁶ se regăsesc o serie de măsuri operative privitoare la prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, măsuri ce se circumscriu sferei de activitate a Agenției Naționale de Administrare Fiscală¹⁷ și în funcție de care, prin operaționalizarea lor, poate să apară necesitatea inițierii unor demersuri legislative în scopul îmbunătățirii cadrului legal incident.

- Implementarea unui sistem obligatoriu de facturare electronică care să asigure creșterea eficienței și eficacității în colectarea impozitelor și taxelor, precum și prevenirea și combaterea fraudei/a evaziunii în domeniul TVA, cu obținerea în prealabil a

¹⁶ •dezvoltarea și consolidarea compartimentului din cadrul ANAF care verifică prețurile de transfer în scopul reducerii substanțiale a acestei practici de evaziune fiscală;

•orientarea verificărilor, în mod prioritar, către firmele cu cel mai ridicat risc fiscal (cele implicate în evitarea sau evaziunea în plata taxelor);

•creșterea colectării veniturilor din accize, TVA și taxe vamale prin monitorizarea importurilor mărfurilor cu risc fiscal ridicat și modernizarea punctelor de trecere a frontierei în scopul diminuării evaziunii cu mărfurile de contrabandă. Eficientizarea controlului antifraudă în domeniul comerțului electronic;

•Va fi accelerată digitalizarea ANAF și astfel va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală.

utilizarea unui nou model de estimare a decalajului fiscal privind TVA, dezvoltat pe sectoarele economice de activitate, de tip TOP-DOWN, pentru a asigura realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii în aceste sectoare

•Operaționalizarea/aprobarea planului de acțiune comun între Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca la gri/negru

¹⁷ Conform art.2, alin.(2) din HG nr.34/2009, MF îndeplinește funcția de combatere a evaziunii fiscale, exercitată prin Agenția Națională de Administrare Fiscală și unitățile subordonate

unei măsuri speciale de derogare de la prevederile Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.

Precizăm totodată faptul că, în cadrul reuniunii din 08 octombrie 2021, Cadrul Incluziv al OECD - BEPS a adoptat ***Declarația de consens și Planul detaliat de implementare al măsurilor vizate de Pilonul Unu și Pilonul Doi din planul BEPS***, la care România a aderat.

Pilonul Unu vizează următoarele aspecte:

- întreprinderile multinaționale care vor intra în domeniul de aplicare al Pilonului I sunt cele având o cifră de afaceri globală mai mare de 20 de miliarde de euro și profitabilitate (profit înainte de impozitare/total venituri) mai mare de 10%.
- excluderea de la aplicarea Pilonului Unu a unor activități precum exploatarea resurselor naturale și a domeniului serviciilor financiare reglementate.
- Pilonul Unu se concentrează asupra stabilirii unui nexus și a unor reguli de alocare a profitului care să permită impozitarea veniturilor obținute de companii în jurisdicții acolo unde acestea nu au prezență fizică dar desfășoară activități economice, în condițiile în care întreprinderea multinațională obține în jurisdicția respectivă venituri mai mari de 1 milion de euro. Pentru jurisdicțiile în care PIB-ul este mai mic de 40 de miliarde de euro, limita veniturilor a fost stabilită la 250.000 de euro.

Prin ***Declarația Cadrului Incluziv adoptată***, din punct de vedere al Pilonului Unu, s-au convenit următoarele:

- 1) procentul de profit rezidual, definit ca profit care depășește 10% din totalul veniturilor, care urmează a fi alocat către jurisdicțiile de piață, folosind o cheie de alocare bazată pe cuantumul veniturilor, a fost stabilit la 25%.
- 2) introducerea unui mecanism de prevenire și combatere a disputelor între țări privind Suma A și aspecte referitoare la Suma A care să aibă caracter opțional și nu obligatoriu pentru jurisdicții în curs de dezvoltare care nu au sau au foarte puține cazuri de proceduri amiabile cu autoritățile fiscale ale altor state.
- 3) coordonarea termenilor de aplicare a Pilonului Unu cu suspendarea/abrogarea măsurilor unilaterale luate de diferite jurisdicții în vederea impozitării economiei digitale.

Pentru **implementarea Pilonului Unu**, se va elabora de către OECD o **Convenție Multilaterală (CM)**, prin intermediul căreia se vor aplica mai multe măsuri, precum implementarea Sumei A sau abrogarea taxelor asupra serviciilor digitale introduse de anumite jurisdicții. Convenția Multilaterală va conține regulile necesare determinării și alocării Sumei A, eliminării dublei impuneri, ca și pentru o administrare fiscală eficientă și simplificată, pentru schimbul de informații, ca și pentru instituirea unui mecanism pentru prevenirea și soluționarea disputelor într-o manieră obligatorie pentru toate jurisdicțiile, asigurând astfel consistență, certitudine și eficiență în aplicarea aspectelor privind Pilonul Unu.

Textul Convenției Multilaterale este în curs de elaborare la nivelul OECD astfel încât Convenția Multilaterală să fie deschisă pentru semnare, după ce va fi finalizată.

În procesul aderării la Convenția Multilaterală, jurisdicțiile participante, inclusiv România vor trebui să-și modifice legislația internă cu scopul implementării principiilor de realocare a profitului, conform Sumei A.

● **Pilonul Doi (propunerea GloBE)** ia în considerare stabilirea unui set de reguli pentru a aborda provocările fiscale rezultate din procesul de digitalizare a economiei.

OECD a finalizat o reformă majoră a sistemului internațional de taxare care va asigura, începând cu sfârșitul anului 2023, plata de către marile grupuri multinaționale a unui nivel minim de impozit, de 15%, pe veniturile care se realizează în fiecare jurisdicție în care își desfășoară activitatea.

Au fost aprobate Regulile Model-Pilon Doi care definesc aria de aplicabilitate, stabilesc mecanismele regulilor GloBE care includ reguli pentru determinarea cotei efective de impozitare (ETR) pe bază jurisdicțională și excluderile relevante, care au la bază substanța economică a veniturilor (carve-out).

Componentele principale convenite pentru Pilonul Doi (Regulile GloBE), având drept scop combaterea planificării fiscale, sunt:

(i) Regula de includere a veniturilor (IIR), care impune un impozit suplimentar unei entități-mamă în ceea ce privește veniturile cu impozitare redusă ale unei entități constitutive; și

(ii) Regula profiturilor subimpozitate (UTPR), care presupune nedeductibilitatea unei cheltuieli sau care necesită o ajustare echivalentă în legislația internă, rezultând o cheltuială suplimentară cu impozitul pe profit, în măsura în care veniturile cu impozitare redusă ale unei entități constitutive nu sunt supuse impozitării conform regulii IIR.

Astfel, s-a considerat că includerea în legislația UE a Acordului OECD privind impozitarea minimă efectivă ar fi esențială pentru combaterea evitării obligațiilor fiscale și a evaziunii fiscale, prevenind în același timp uniformizarea la un nivel inferior cu o concurență fiscală nesănătoasă între țări. În acest sens, Comisia Europeană a propus o directivă care asigură transpunerea regulilor la nivel European, prin asigurarea unei rate efective minime de impozitare pentru activitățile globale ale marilor grupuri multinaționale.

Potrivit ultimelor evoluții în ceea ce privește *propunerea de directivă privind asigurarea unui nivel minim de impozitare pentru grupurile multinaționale din UE*, s-a susținut modificarea termenului inițial prevăzut pentru transpunerea în legislația națională, până la data de 31 decembrie 2023.

Principalele măsuri de politică fiscală și impactul acestora, conform tabelului transmis, pe orizontul 2023-2026

În domeniul impozitului pe profit/ impozitului pe veniturile microîntreprinderilor/ impozitului specific unor activități

Astfel cum prevede **Programul de guvernare 2021-2024**, începând cu 1 ianuarie 2023 se va realiza o revizuire a cadrului fiscal, obiectiv asumat și prin PNRR, sens în care se are în vedere implementarea de măsuri fiscale, precum:

- revizuirea sistemului de impozitare a profiturilor pentru a contribui la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- continuarea reducerii graduale a ariei de aplicabilitate a regimului special de impozitare pentru microîntreprinderi, în funcție și de rezultatele analizei realizate în acest scop;
- simplificarea sistemului de impozitare pentru a fi mai eficient, transparent și echitabil, până în 2024, prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate din analizele asupra sistemului de impozitare din România.

Evidențiem, totodată, și transpunerea în legislația națională, până la data de 31 decembrie 2023, a *directivei privind asigurarea unui nivel minim de impozitare pentru grupurile multinaționale din UE*, în măsura în care va fi adoptată la nivel UE.

Suplimentar, menționăm și următoarele măsuri:

- prelungirea suspendării regulilor fiscale aplicabile în ceea ce privește scăderea din impozitul pe profit a cheltuielilor efectuate pentru educația timpurie până la 31 decembrie 2023;
- abrogarea, începând cu data de 1 ianuarie 2023, a impozitului specific unor activități prevăzut de Legea nr. 170/2016, cu completările ulterioare.

În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale obligatorii:

În Programul de Guvernare 2021 - 2024 se prevede revizuirea Codului fiscal prin implementarea următoarelor măsuri:

- reintroducerea stopajului la sursă, abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici;
- crearea unui mediu fiscal prielnic dezvoltării și sprijinirii mediului antreprenorial în domeniul turismului;
- asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor și aplicarea graduală a unor măsuri specifice de către organele fiscale;
- prelungirea suspendării prevederilor introduse prin Legea nr. 239/2020, referitoare la neimpozitarea și neincluderea în baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale a avantajelor acordate angajaților pentru cheltuielile cu educația timpurie, precum și analizarea soluțiilor pentru a se putea da eficiență reglementării;
- facilități fiscale pentru întreprinzătorii care oferă lucrătorilor anumite beneficii favorabile familiei (de exemplu, decontare cheltuieli creșă sau învățământ etc.);
- revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării;
- acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru bunii plătitori;
- extinderea facilităților pentru plata impozitelor și a taxelor prin platforma Ghișeul.ro.

De asemenea, astfel cum s-a avut în vedere prin Planul Național de Redresare și Reziliență, se vor implementa măsurile fiscale care au în vedere îmbunătățirea structurii sistemului fiscal/legislației fiscale din România astfel încât acesta să contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice durabile, cu accent pe:

- eliminarea treptată a stimulentei fiscale și a lacunelor fiscale în ceea ce privește impozitul pe venit și contribuțiile sociale;
- modificarea Codului fiscal, prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate în urma revizuirii sistemului fiscal, pentru a se asigura că sistemul fiscal contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice durabile. Aceste modificări vor fi introduse treptat, până în ianuarie 2024;
- reducerea graduală a stimulentei fiscale pentru personalul angajat în sectorul construcțiilor. Reducerea treptată a stimulentei fiscale pentru personalul angajat în sectorul construcțiilor va începe în 2025 și se va finaliza până la sfârșitul anului 2028.

În domeniul TVA:

În contextul procesului de armonizare cu legislația comunitară se are în vedere și transpunerea în legislația națională:

- până la data de 31 decembrie 2023, a prevederilor Directivei (UE) 2020/284 de modificare a Directivei 2006/112/CE în ceea ce privește introducerea anumitor cerințe pentru prestatorii de servicii de plată;
- până la data de 31 decembrie 2024, a prevederilor Directivei (UE) 2020/285 de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA în ceea ce privește regimul special pentru întreprinderile mici și a Regulamentului (UE) nr. 904/2010 în ceea ce privește cooperarea administrativă și schimbul de informații în scopul monitorizării aplicării corecte a regimului special pentru întreprinderile mici;
- până la data de 31 decembrie 2024, a prevederilor Directivei (UE) 2022/542 de modificare a Directivelor 2006/112/CE și (UE) 2020/285 în ceea ce privește cotele taxei pe valoarea adăugată.

În domeniul accizelor:

- A fost stabilit un calendar de creștere graduală a nivelului accizelor pentru produsele din grupa "Tutun prelucrat" și pentru produsele supuse accizelor nearmonizate.
- În perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2023, inclusiv, nivelul accizelor pentru benzină cu plumb, benzină fără plumb și motorină, nu se actualizează cu creșterea prețurilor de consum din ultimele 12 luni, calculată în luna septembrie a anului 2021, față de perioada octombrie 2014 - septembrie 2015.

În domeniul impozitelor și taxelor locale:

- revizuirea sistemului de impozitare a proprietății pentru a contribui la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- simplificarea sistemului de impozitare a proprietății pentru a fi mai eficient, transparent și echitabil, până în 2024, prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate din analizele asupra sistemului de impozitare;
- reducerea graduală a facilităților fiscale din domeniul impozitării proprietății, prevăzute în Codul fiscal, în funcție și de rezultatele analizei realizate în acest scop;
- acordarea de facilități de către administrațiile locale, de exemplu, loturi pentru construirea de case, instituirea unor facilități privind taxele și impozitele locale etc., măsură pentru care vor fi organizate consultări între ministerele implicate în vederea stabilirii măsurilor și acordarea de competențe autorităților publice locale;
- acordarea posibilității autorităților administrațiilor publice locale de a sprijini familiile care au în întreținere copii prin reduceri/scutiri de taxe și impozite, precum și prin acordarea unor burse școlare complementare pentru elevii care provin din familiile numeroase, măsură pentru care vor fi organizate consultări între ministerele implicate în vederea stabilirii scutirilor/reducerilor la plata impozitelor și taxelor locale și acordarea de competențe autorităților publice locale.

Aceste ultime două măsuri, potrivit *Hotărârii Parlamentului României nr. 42/2021 pentru acordarea încrederii Guvernului*, sunt prevăzute a fi realizate de către Ministerul Finanțelor cu sprijinul Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și, totodată vor fi avute în vedere în contextul recomandărilor formulate de către instituția

independentă care asigură analiza modului în care poate fi îmbunătățită structura sistemului fiscal/legislației fiscale din România, în scopul implementării măsurilor din PNRR.

mil lei

CONȚINUTUL PROPUNERII	An 2023 Impact bugetar	An 2024 Impact bugetar	An 2025 Impact bugetar	An 2026 Impact bugetar
TOTAL IMPACT MĂSURI FISCALE PROPUSE				
CODUL FISCAL				
Impozitul pe profit				
Eliminarea impozitului specific unor activități	166,06	173,37	181,69	189,86
Reducerea plafonului pentru microîntreprinderi, de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%	1.040,07	1.126,29	1.210,67	1.301,37
Taxa pe valoarea adăugată				
TVA - majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, serviciile de restaurant și de catering; majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice care conțin adaos de zahăr; aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei	1.989,33	2.181,60	2.369,10	2.573,58
Accize și alte taxe speciale				
Majorarea nivelului accizelor la alcool și tutun	1.182,18	2.040,09	2.938,94	2.950,89

Efectele măsurilor avute în vedere asupra mediului de afaceri pe orizontul 2021-2024:

În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale se va continua îmbunătățirea legislației fiscale pentru a corespunde unor principii, printre care, din perspectiva politicii fiscale menționăm simplificarea, transparența, stabilitatea și predictibilitatea.

În ceea ce privește nivelul accizelor aplicabil produselor din tutun, prin adoptarea unui calendar de creștere graduală a nivelului accizelor se asigură, din perspectiva taxării, o predictibilitate pe termen mediu asupra activității desfășurate de operatorii economici.

Privind **măsurile fiscale întreprinse pentru înlăturarea consecințelor agresiunii ruse împotriva Ucrainei**, vă comunicăm faptul că, pentru anul 2022, prin prevederile art. IX și art. XIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de sprijin și asistență umanitară, au fost instituite reguli fiscale prin care s-a urmărit stimularea contribuabililor plătitori de impozit pe profit/impozit pe veniturile microîntreprinderilor în acordarea de bunuri/servicii sau sume reprezentând donații în bani, pentru persoanele afectate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei în condițiile legii.

Indicatorii bugetari pe anul 2023

Proiecția veniturilor bugetului general consolidat pe perioada 2023-2026 s-a realizat pe baza indicatorilor macroeconomici pentru orizontul de referință, precum și a reglementărilor existente în prezent în domeniul fiscal.

Pe termen mediu, pe fondul revigorării economice, veniturile bugetare se vor înscrie pe un trend ascendent în valoare nominală.

Astfel, în anul 2023 veniturile bugetare în termeni nominali sunt estimate la 539,8 miliarde lei (34,78% din PIB), în creștere în valoare nominală pe orizontul de referință, ajungând în anul 2026 la 655,1, miliarde lei (32,78% din PIB).

Cele mai mari ponderi în cadrul veniturilor bugetare în anul 2023 le înregistrează **contribuțiile de asigurări sociale (30,0% din total venituri), urmate de TVA(21,1 %) sume primite de la UE (13,2% din total venituri), și accize (7,1 %).**

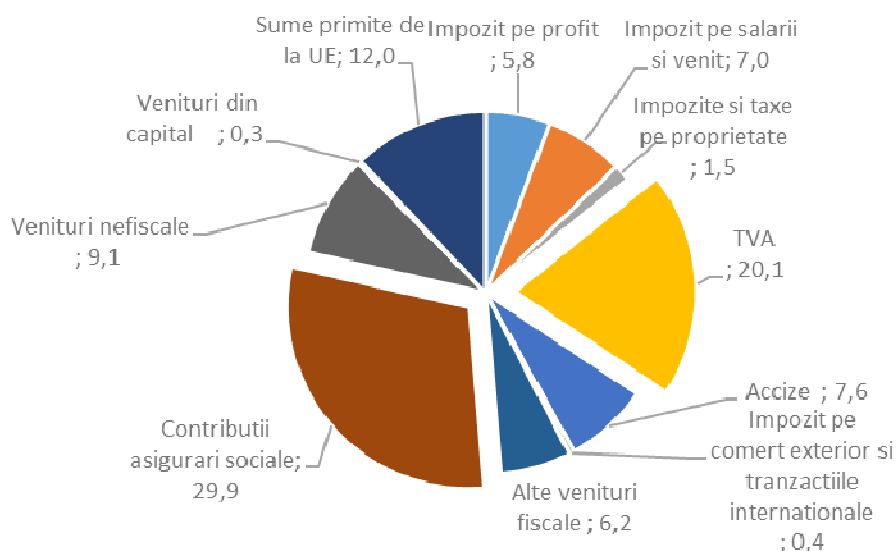
De remarcat **tendința de creștere în anul 2023 în totalul veniturilor bugetare față de anul 2022 a sumelor provenind de la UE**, ce vor avea o contribuție pozitivă la creșterea economică, banii europeni constituind o sursă de finanțare care degrevează bugetul național și un mijloc de implementare a unor reforme în acord cu agenda europeană.

Ponderea veniturilor în total venituri bugetare pe anii 2022-2023

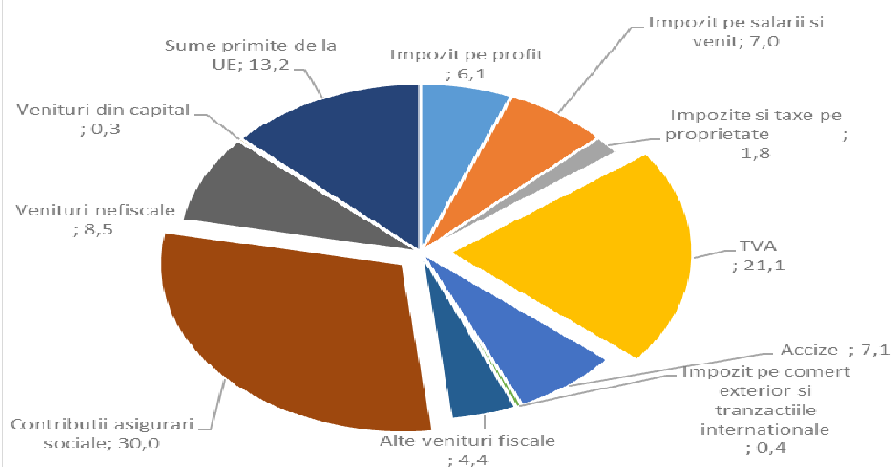
	- milioane lei-			
	2022		2023	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Venituri bugetare total	100,0	473.003	100,0	539.831
Impozit pe profit	5,8	27.228	6,1	33.106
Impozit pe salarii și venit	7,0	33.168	7,0	37.569
Impozite și taxe pe proprietate	1,5	6.921	1,8	9.908
TVA	20,1	95.233	21,1	113.796
Accize	7,6	35.775	7,1	38.510

Impozit pe comerț exterior si tranzacțiile internaționale	0,4	2.125	0,4	2.362
Alte venituri fiscale	6,2	29.558	4,4	23.745
Contribuții asigurări sociale	29,9	141.660	30,1	162.194
Venituri nefiscale	9,1	42.906	8,5	45.963
Venituri din capital	0,3	1.457	0,3	1.379
Sume primite de la UE	12,0	56.971	13,2	71.299

Structura veniturilor bugetare in anul 2022
% in total venituri

Structura veniturilor bugetare in anul 2023
% in total venituri

4.3 Politica de cheltuieli

Măsuri pe termen mediu

- ✓ Asigurarea unui nivel sustenabil pentru cheltuielile cu salariile și pensiile în sectorul public.
- ✓ Orientarea resurselor disponibile către investiții publice de antrenare în domeniile: infrastructură, agricultură și dezvoltarea rurală, energia și tehnologia avansată tranziție verde și digitală la care se adaugă resurse din fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și Mecanismului de redresare și reziliență.
- ✓ Reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții cofinanțate din fonduri europene, trăsătură care se constată pe toată perioada de referință.
- ✓ Accelerarea ritmului de cheltuire a fondurilor europene pentru îmbunătățirea ratei de absorbție și operaționalizarea PNRR.
- ✓ Continuarea finanțării schemelor de ajutor de stat și în perioada 2023-2026, pentru a contribui la crearea de noi locuri de muncă, realizarea de investiții care utilizează tehnologii noi, obținerea de produse, servicii, tehnologii inovative, cu efecte asupra creșterii economice și asigurării stabilității macroeconomice, ceea ce reflectă o atitudine prietenoasă cu mediul de afaceri.
- ✓ Continuarea procesului de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare prin creșterea ponderii cheltuielilor cu finanțare din fonduri externe față de cele din surse naționale, dar și a cheltuielilor de investiții în total cheltuieli bugetare.

Cheltuielile bugetare estimate pentru anul 2023 sunt în sumă de 608,1 miliarde lei, în anul 2026 acestea ajung la 713,1 miliarde lei respectiv 35,68 % din PIB, înregistrând o tendință de scădere pe orizontul de referință.

Cea mai mare creștere pe orizontul de referință o înregistrează **cheltuielile cu asistența socială**, respectiv 11,7% din PIB în anul 2023, totuși evidențiindu-se o tendință de scădere față de anul 2022 și fără să cunoască vârfuri pe orizontul de referință.

Cheltuielile de personal sunt în sumă de 127,6 miliarde lei în anul 2023, ajungând în anul 2026 la 142,7 miliarde lei, diminuându-se ca pondere în PIB pe orizontul de referință.

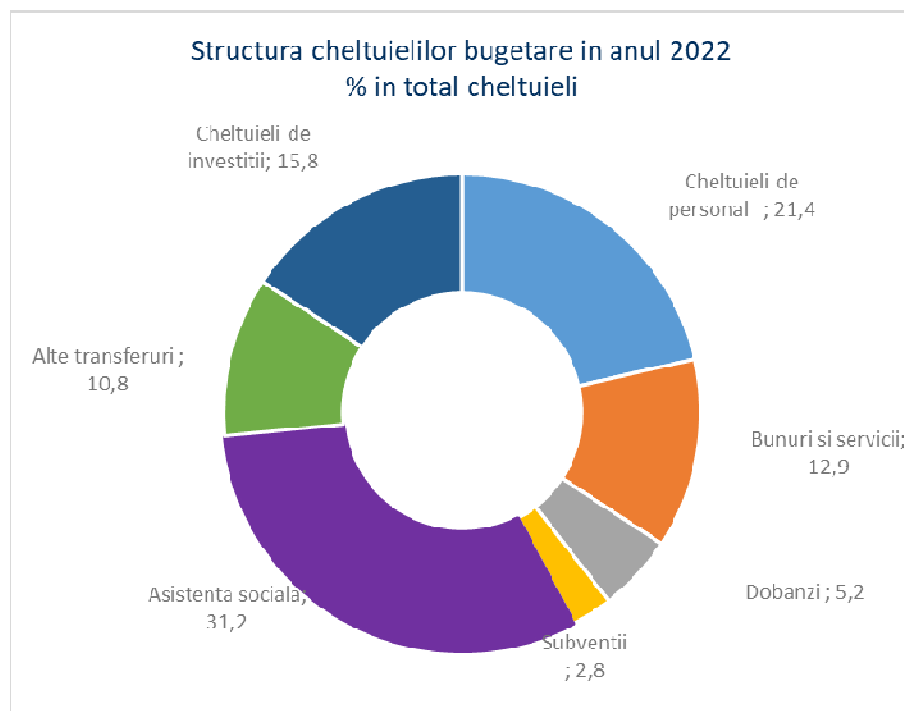
Bunurile și serviciile înregistrează o tendință de scădere pe orizontul de referință, în timp ce cheltuielile cu dobânzile înregistrează de asemenea o diminuare ca pondere în PIB pe perioada 2023-2026.

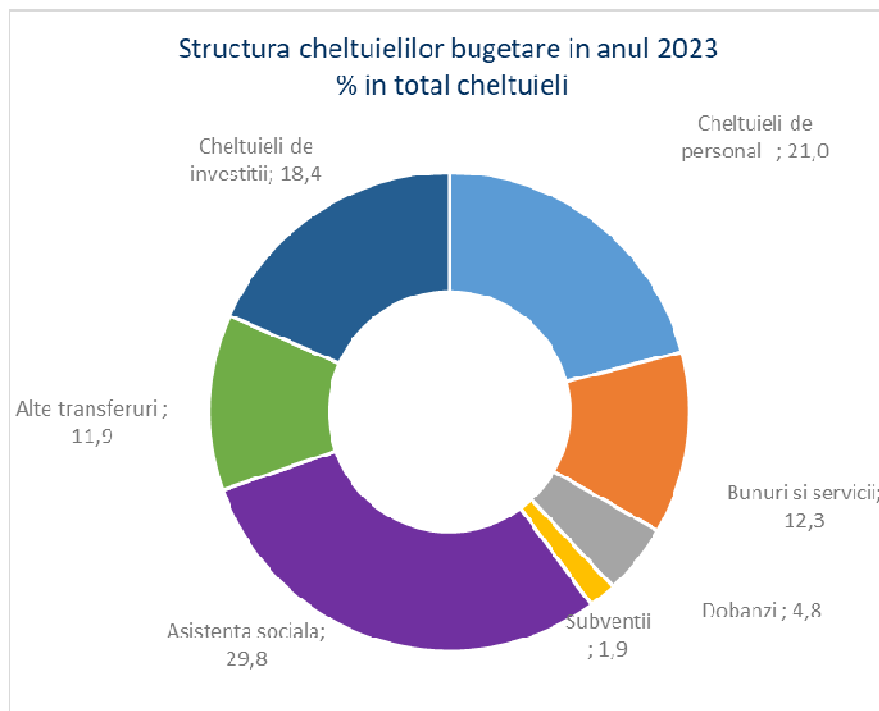
Cheltuielile cu investițiile însumează în anul 2026 154,2 miliarde lei, cu tendință de creștere pe orizontul de referință.

Cu ponderi mari în total cheltuieli în anul 2023 se situează asistența socială (29,8% din total cheltuieli), cheltuieli de personal (21,0% din total) și cheltuieli de investiții (18,4% din total). Totuși, în structura cheltuielilor bugetare se constată în anul 2023 o creștere a ponderii cheltuielilor cu investițiile, diminuare a cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a cheltuielilor de personal, **ceea ce reflectă procesul de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare.**

Ponderea cheltuielilor in total cheltuieli bugetare pe anii 2022-2023

	- milioane lei-			
	2022		2023	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Cheltuieli total	100,0	553.157	100,0	608.124
Cheltuieli de personal	21,4	118.416	21,0	127.618
Bunuri si servicii	12,9	71.164	12,3	74.890
Dobanzi	5,2	28.802	4,8	29.084
Subventii	2,8	15.327	1,9	11.323
Asistenta sociala	31,2	172.540	29,8	181.006
Alte transferuri	10,8	59.761	11,9	72.149
Cheltuieli de investitii	15,8	87.147	18,4	112.053

4.4 Politica de administrare fiscală

I. Realizările ANAF în perioada ianuarie - octombrie 2022

Activitatea ANAF din primele 10 luni ale anului 2022 a continuat pe linia reformelor menite să asigure îmbunătățirea activității de administrare fiscală, creșterea capacității de colectare a veniturilor și reducerea decalajului fiscal. Acesta este un proces de consolidare pe termen mediu și lung, care necesită timp și eforturi susținute și care produce modificări structurale progresiv.

Au fost continuate măsurile de reformă și modernizare demarate în anii anteriori, au fost implementate noi măsuri de eficientizare a activității și, nu în ultimul rând, a fost asigurată colaborarea eficientă pe plan internațional și deschiderea către bunele practici adoptate de alte state.

Cadrul strategic

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), document strategic dezvoltat în cursul anului 2021 reprezintă una dintre cele mai mari provocări a ultimilor ani pentru ANAF. Planul oferă cea mai mare sursă de finanțare nerambursabilă de care organizația a beneficiat de când a fost înființată - 355,7 milioane de euro, fără TVA, pentru implementarea unor reforme fundamentale necesare transformării sale.

În egală măsură, PNRR a oferit cadrul de excelență pentru dezvoltarea unei serii de reforme structurale care vor remodela administrația fiscală și contextul în care aceasta evoluează. Prin intermediul PNRR se vor realiza măsuri de reformă complexă, de natură legislativă și organizatorică, care promovează schimbarea, sprijinite de o serie de investiții în digitalizare cu obiectivul final de modernizare și digitalizare a ANAF, astfel încât:

- ✓ să fie eficientizată colectarea veniturilor la bugetul general consolidat cu rezultate asupra **creșterii ponderii veniturilor în PIB** cu **2,5 puncte procentuale** până în trimestrul IV 2025, comparativ cu 2019,
- ✓ să fie redus **decalajul fiscal** la TVA cu **5 puncte procentuale** până în trimestrul II 2026, față de nivelul stabilit de Comisia Europeană pentru anul 2019.

În acest context, Agenția și-a stabilit ca principal obiectiv strategic pentru perioada 2021-2024 transformarea într-o organizație inovativă și care să răspundă provocărilor mediului extern, care să ofere servicii noi, adaptate diferitelor categorii de contribuabili și care să faciliteze conformarea fiscală voluntară.

Acest obiectiv se va realiza prin simbioza celor două componente strategice de bază: digitalizare și gestionarea eficientă a resurselor umane, contribuind la creșterea accelerată a colectării veniturilor administrate de ANAF, la combaterea eficientă a evaziunii fiscale și a concurenței fiscale neloiale.

Capacitatea de colectare a veniturilor la bugetul general consolidat al României se va îmbunătăți, digitalizarea masivă a sistemului informatic existent fiind o condiție esențială și necesară în acest proces de consolidare instituțională.

De altfel, criza generată de pandemia COVID-19 a accentuat nevoia de digitalizare, mai ales în zona de furnizare de servicii digitale către contribuabili, dar și în ceea ce privește necesitatea de a gestiona volume masive de date și informații pentru o mai bună înțelegere a contextului economic, a provocărilor de conformare și a dinamicii afacerilor.

În vederea atingerii obiectivului principal, reformele ANAF se concentrează pe:

- **dezvoltarea unei relații corecte și transparente cu cetățenii**, având în vedere că cei mai mulți contribuabili sunt de bună credință și doresc să se conformeze;
- **eficientizarea colectării veniturilor la bugetul general consolidat** și alinierea la media europeană din această perspectivă, având ca efect creșterea ponderii veniturilor colectate în PIB.

Reformarea Agenției prin digitalizare, componentă esențială a unui exercițiu strategic modern, trebuie dublată de o a doua componentă de maximă importanță - managementul eficient al resurselor umane.

Rezultatele-cheie ale ANAF în perioada ianuarie - octombrie 2022

Programul de încasări venituri bugetare alocat Agenției Naționale de Administrare Fiscală (inclusiv programul aferent activității vamale) pentru primele zece luni ale anului 2022 a fost de 312.870,11 mil. lei, fiind colectată suma de 312.817,68 mil. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 21,5% - indice nominal, cu 55,3 mld. lei mai mult decât în perioada corespondentă din anul 2021 (257,5 mld. lei);

În ceea ce privește ponderea în PIB a veniturilor nete colectate în perioada analizată, aceasta a fost de 22,4 %, respectiv cu 0,6 p.p. peste nivelul din perioada similară a anului 2021, când s-a înregistrat 21,8 %.

Această creștere a volumului veniturilor bugetare colectate s-a realizat în paralel cu menținerea ritmului accelerat de rambursare a TVA către mediul economic (creștere atât **valoric** de la 20,2 mld. lei în 10 luni 2021 la 23,3 mld. lei în 10 luni 2022/plus 3,1 mld. lei, cât și **numeric** de la 92.206 deconturi soluționate în cumulul zece luni 2021 la 95.497 deconturi soluționate în aceeași perioadă a anului 2022).

Principalele măsuri implementate în anul 2022

Anul **2022** este un an extrem de important pentru proiectele de digitalizare cuprinse în PNRR, derularea procedurilor de achiziții publice pentru acestea fiind pasul cheie din această perioadă.

Încă din prima parte a anului 2022 s-au realizat pași importanți pentru atingerea obiectivelor propuse pentru anul 2022. Astfel, patru dintre țintele și jaloanele stabilite prin decizia de implementare PNRR a Consiliului Uniunii Europene au fost atinse, fiind îndeplinite înainte de termenul limită prevăzut.

- ✓ Jalon PNRR 191 - Intrarea în vigoare a cadrului legal necesar înrolării contribuabililor persoane juridice în SPV (termen: trim. I 2022, realizat încă din anul 2021);
- ✓ Ținta PNRR 192 - Contribuabili persoane juridice înrolați suplimentar în SPV (valoarea de pornire 509.679, țintă 1.009.679, termen: trim. IV 2022, realizat din luna august 2022);
- ✓ Jalon PNRR 195 - Operaționalizarea Planului comun de acțiune al ANAF și al Inspecției Muncii pentru prevenirea și limitarea fenomenului de evaziune a muncii la gri/la negru (termen: trim. I 2022, realizat încă din februarie 2022);
- ✓ Ținta PNRR 221 - Numărul de case de marcat conectate la sistemul IT al ANAF, care vizează conectarea a 600.000 de case de marcat la sistemul IT al ANAF pentru trimestrul IV 2022, a fost îndeplinită încă din trimestrul II. La data de 31.10.2022 figurau ca fiind conectate 632.293 aparate de marcat fiscale electronice/case de marcat.

Prin implicarea structurilor teritoriale care au competență în domeniul incident aparatelor de marcat se întreprind demersurile necesare în vederea impulsivării operatorilor economici de a-și îndeplini obligația privind conectarea aparatelor de marcat electronice fiscale la sistemul informatic național, iar numărul aparatelor de marcat electronice fiscale neconectate la sistemul informatic, este monitorizat în mod constant prin intermediul situațiilor generate de către Centrul Național pentru Informații Financiare.

În plus, având în vedere bunele practici internaționale dar și evoluția economico - socială din ultimii ani, ANAF a venit în sprijinul contribuabililor prin implementarea unor măsuri cuprinse în planuri anuale de acțiune, precum:

- „Planul operațional de recuperare a veniturilor” (PORV 2020 - 2021), plan elaborat în contextul impactului economic și fiscal al situației generate de pandemia SARS-Cov-2. Principalele provocări abordate în cuprinsul Planului au vizat asigurarea sprijinului pentru contribuabilii aflați în dificultate, menținerea nivelului de conformare fiscală și asigurarea siguranței operațiunilor, pentru personal și contribuabili, împotriva riscurilor pentru sănătate.
- “Planul operațional privind consolidarea administrării veniturilor bugetare, pentru anul **2022**”. Acesta este structurat în 5 obiective principale, fiecare dintre ele incluzând o serie de măsuri operaționale:
 - ✓ Obiectiv I - Dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili. Consolidarea relației de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate;
 - ✓ Obiectiv II - Soluții digitale integrate. Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile;

- ✓ Obiectiv III - Creșterea conformării voluntare;
- ✓ Obiectiv IV - Intensificarea acțiunilor privind combaterea evaziunii fiscale;
- ✓ Obiectiv V - Managementul resurselor umane.

Dintre cele mai importante măsuri adoptate în **anul 2022** ca urmare a implementării POCAV, distinct pe cele 5 obiective, amintim:

Obiectivul 1: Dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili. Consolidarea relației de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate

Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale, este un deziderat ce va asigura sustenabilitatea sistemului fiscal pe termen lung, va îmbunătăți eficiența ANAF și va stimula cererea de servicii digitale. Încă înainte de declanșarea pandemiei a devenit evidentă necesitatea de a muta interacțiunea cu contribuabilii înspre serviciile oferite la distanță.

Un prim pas important realizat pentru atingerea obiectivelor propuse pentru anul 2022, **intrarea în vigoare a cadrului legal pentru înrolarea contribuabililor persoane juridice în SPV (Spațiul Privat Virtual)**, programat pentru trimestrul I 2022, **a fost îndeplinit**, în avans, în anul 2021. Astfel, începând cu data de 01 martie 2022, transmiterea documentelor de către persoanele juridice, asocierile și alte entități fără personalitate juridică, PFA-urile, profesiile liberale, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, către organul fiscal central, se va realiza exclusiv prin intermediul Spațiului Privat Virtual. Astfel, a fost îndeplinit **JALONUL 191**, prevăzut în planul de implementare al PNRR la nivelul ANAF.

La data de 31.10.2022 figurau înregistrate în SPV 1.056.776 persoane juridice și alte entități asociate acestora, cu 47.097 peste ținta asumată. Astfel, **a fost depășită ținta PNRR 192 - Creșterea gradului de utilizare a Spațiului Privat Virtual (SPV)**.

Pentru a veni în sprijinul contribuabililor, administrația fiscală oferă asistență în vederea accesării serviciilor disponibile pe portalul instituției, prin intermediul **serviciului chat**, care **este operațional** începând cu data de 22.11.2021, sesiunile chat fiind monitorizate prin aplicația specifică. De asemenea, **s-a realizat extinderea gamei de servicii oferită în sistem self-service prin intermediul IVR (Sistem de Răspuns Vocal Interactiv)**, pentru a fi oferite informații pre-înregistrate pentru următoarele domenii: Spațiul Privat Virtual, programare online, evitarea dublei impuneri, calendarul obligațiilor fiscale și modalități de efectuare a plăților către ANAF. Solicitățile de informații în sistem self-service prin IVR sunt monitorizate prin aplicația specifică Call-center, meniul IVR și mesajele de informare fiind actualizate în funcție de necesități.

Totodată, începând cu luna martie 2022 **a fost extinsă posibilitatea de transmitere a solicitărilor contribuabililor prin intermediul Formularului de contact** la nivelul tuturor structurilor existente în administrațiile fiscale care desfășoară activități cu contribuabilii.

Măsura de reformă referitoare la **"Implementarea unui serviciu webinar dedicat asistenței contribuabililor"** aferentă jalonului PNRR 216 - **Serviciile digitale și sistemele electronice critice** sunt operaționale, **a fost realizată**. De la lansarea serviciului în luna mai 2022 până la 30 septembrie 2022 s-au desfășurat 40 seminare web la care au participat 5.800 persoane. Lista lunară a seminarelor web se regăsește pe site-ul ANAF la secțiunea Asistență contribuabili - Servicii oferite contribuabililor.

În anul 2022, au continuat demersurile pentru crearea unui nou serviciu dezvoltat în mediul digital, disponibil la nivel național și în timp real pentru a facilita accesul

populației la cumpărarea bunurilor intrate în proprietatea privată a statului sau sechestrate în materie penală și fiscală pe care ANAF le oferă la vânzare în procedurile de valorificare ale acestora. Astfel, a fost realizată fișa proiectului „**Digitalizarea activității de valorificare - informatizarea și eficientizarea activității de valorificare a bunurilor intrate, potrivit legii, în proprietatea privată a statului și a bunurilor sechestrate în activitatea de executare silită a creanțelor bugetare**”, măsură asumată prin PNRR, Jalonul 218 - *Inițierea digitalizării activităților de valorificare și executare silită, prin crearea unei platforme de licitații on-line pentru valorificarea bunurilor imobile și a celor mobile cu valoare semnificativă.*

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - transformarea ANAF într-o instituție performantă și inteligentă cu soluții digitale integrate, prin utilizarea optimă a datelor și informațiilor disponibile.

În domeniul **digitalizării ANAF**, realizarea celor mai importante ținte din PNRR cu orizont de timp, anul 2025, este strict condiționată de implementare proiectelor de digitalizare (sistemul de date integrate - platforma Big Data, sistemul informatic pentru administrarea contribuabililor persoane juridice SFERA etc.) care vor determina operaționalizarea managementului integrat al riscurilor, asigurându-se astfel o analiză de risc ținută și o selectare eficientă a contribuabililor.

Totodată, în primele 9 luni ale anului 2022 s-au înregistrat progrese semnificative privind implementarea a 6 proiecte, respectiv:

- ✓ *Fișierul Standard de Control Fiscal (Standard Audit File for Taxation) - sistem operațional din 01.01.2022 (dată care reprezintă și începerea termenului de depunere pentru marii contribuabili, cu o perioadă de grație de 6 luni)*

La 30 aprilie 2022 a fost finalizat contractul de servicii pentru “*dezvoltarea sistemului SAF-T, integrare, testare și implementare în producție*”.

- ✓ *Proiectul “Dezvoltarea Sistemului informatic One Stop Shop (OSS_RO)” - sistem operațional conform reglementărilor la nivel UE din 01.07.2022*

Mini-ghișeul unic (MOSS) a fost extins pentru a deveni un ghișeu unic (One Stop Shop - OSS) începând cu 01.07.2021, acoperind o gamă mai largă de servicii prestate și bunuri livrate.

La 01 aprilie 2022 a fost disponibil pe portalul ANAF și modulul de preînregistrare a contribuabililor în OSS.

- ✓ *Proiectul “e-Factura - sistem obligatoriu de facturare electronică” - sistem operațional din luna noiembrie 2021*

Proiectul a fost demarat în luna martie 2020 de către MF și ANAF, în vederea eficientizării colectării impozitelor și taxelor, vizând în principal îmbunătățirea și consolidarea gradului de colectare a TVA și prevenirea/combateră evaziunii fiscale.

În perioada 01.04 - 30.06.2022 a fost realizată testarea pentru livrările de produse cu risc fiscal ridicat (categorie indicată prin OUG nr.130/2021), prin care s-a prevăzut posibilitatea de raportare în Sistemul RO e-Factura a facturilor care conțin produse cu risc fiscal ridicat comercializate în relația B2B (business to business). Începând cu 1 aprilie 2022 (prin OUG nr. 131/2021) a fost introdusă obligația unităților afiliate de a transmite facturile emise către titularii voucherelor de vacanță și în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura, contribuind la combaterea evaziunii fiscale în

domeniul produselor cu risc fiscal ridicat și o mai bună urmărire a modului de utilizare a voucherelor de vacanță.

- ✓ *Proiectul „Servicii de dezvoltare software pentru reproiectarea și optimizarea sistemului informatic - VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange System)”*

Proiectul a fost demarat în luna decembrie 2021 și are ca obiect - servicii de analiză, reproiectare, migrare și optimizare, dezvoltare, testare, implementare, mentenanță corectivă, adaptivă și evolutivă a sistemului, elaborarea documentației specifice sistemului informatic VIES_RO.

Demersurile sunt concentrate în continuare pe dezvoltarea software.

Este necesară accelerarea activității de dezvoltare tehnică din partea Prestatorului, care a luat măsuri specifice în acest sens prin alocare suplimentară de resurse. Se continuă activitatea de monitorizare.

- ✓ *Proiectul „Servicii de dezvoltare software pentru extinderea sistemului - AEOI_RO (Automatic Exchange of Information) cu funcționalități specifice DAC3/BEPS5 și DAC6 și asigurarea mentenanței sistemului AEOI_RO”*

Proiectul a fost demarat în luna decembrie 2021 și vizează dezvoltarea unei aplicații informatice dedicate prin care datele privind tranzacțiile transfrontaliere primite atât de la nivel național cât și european să poată fi vizualizate, descărcate, analizate și valorificate în cadrul analizei de risc. În primele șase luni ale anului 2022, au fost derulate activități specifice managementului de proiect. De asemenea, au fost analizate criteriile implementării, în cadrul sistemului informatic AEOI_RO, a cerințelor intracomunitare, internaționale și naționale specifice DAC3/BEPS5 și DAC6 și a impactului funcțional/tehnic al acestora asupra întregului sistem.

- ✓ *Proiectul “Creșterea capacității administrative a MF și a instituțiilor subordonate în vederea îmbunătățirii interacțiunii cu cetățenii și cu mediului de afaceri pentru obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF”*

Până la 30 iunie 2022 au fost derulate activități de pregătire pentru achiziția produselor și serviciilor pentru implementarea platformei integrate, în baza analizei și specificațiilor tehnice/funcționale dezvoltate prin contractul de servicii „*pentru realizarea analizei generale a stării de fapt a sistemului informatic actual și definirea în detaliu a cerințelor aferente adoptării noului cadru procedural și informațional (infrastructura IT) în vederea dezvoltării portalului ANAF pentru îmbunătățirea interacțiunii cetățenilor și mediului de afaceri*”.

În prezent se derulează procedura de achiziție publică.

Obiectivul 3 : Creșterea conformării voluntare

Pentru **creșterea conformării voluntare** la îndeplinirea obligațiilor fiscale au fost continuate demersurile de simplificare a formularelor și transpunerea în format electronic a acestora. Calendarul implementării formularisticii în format electronic este actualizat periodic în funcție de stadiul dezvoltărilor informatice și etapele premergătoare, (elaborare reglementări legislative, analiză, dezvoltare specificații funcționale și transmitere către Centrul Național pentru Informații Financiare a cererilor de schimbare conform procedurii de sistem - PS40), până în prezent fiind digitalizate 54 de formulare iar 55 de formulare sunt în curs de dezvoltare, astfel:

- 13 formulare se află în procedura de testare/dezvoltare aplicație;
- 26 formulare au termen de implementare stabilit de CNIF până la finele anului curent;

- 16 formulare fac obiectul unor demersuri suplimentare în vederea stabilirii unui canal electronic de comunicare.

Au fost implementate **3 proiecte pilot**, respectiv:

- ✓ proiectul - pilot "Venituri realizate de contribuabili persoane fizice din cedarea folosinței bunurilor",
- ✓ proiectul - pilot "Venituri realizate de contribuabili - persoane fizice din meditații / activități educaționale și alte forme de învățământ" și
- ✓ proiectul - pilot "Venituri realizate de contribuabili-persoane fizice din prestarea unor activități de înfrumusețare/întreținere",

care fac parte integrantă din proiectul cadru "Dezvoltarea de instrumente în vederea creșterii conformării fiscale"- 20RO02, finanțat prin instrumentul pentru Asistență Tehnică de la nivelul Comisiei Europene.

Un rezultat important al acestui proiect l-a reprezentat elaborarea "*Strategiei de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România pentru perioada 2023-2025*", aprobată de conducerea ANAF. Obiectivele Strategiei sunt:

- scăderea decalajului fiscal
- creșterea gradului de conformare la declarare
- creșterea nivelului de încredere al contribuabililor în ANAF
- creșterea veniturilor declarate.

Totodată, în perioada de referință, ANAF a derulat campanii de conștientizare în rândul contribuabililor cu privire la serviciile pe care ANAF le oferă în vederea facilitării îndeplinirii obligațiilor fiscale:

- Campanie pentru depunerea Declarației Unice,
- Campanie SPV - instrucțiuni pentru înregistrarea persoanelor fizice și juridice în SPV
- Campanie Programare Online, Promovarea Sesiunilor Web și a Call-Center-ului.

Obiectivul 4 : Intensificarea acțiunilor privind combaterea evaziunii fiscale

Pe linia măsurilor de **managementul riscurilor și combatere a evaziunii fiscale** amintim:

- ✓ *Reformarea managementului riscului de neconformare fiscală;*

Principalele acțiuni realizate în cursul acestui an au vizat continuarea implementării procesului integrat de management a riscurilor fiscale ca parte integrantă a obiectivelor strategice asumate de către Agenție, astfel:

- organizarea grupului de lucru destinat implementării proiectului APIC/Big Data - o platformă complexă ce va permite gestionarea unui volum masiv de date agregate din sursele interne ale ANAF, precum și din surse externe (structurate și nestructurate) ce va permite standardizarea procesului de analiză de risc a contribuabililor;
- elaborarea cadrului legal cu privire la definirea subcriteriilor de risc pentru clasificarea contribuabililor, aplicabil până la finalul trimestrului IV/2022. Proiectul de ordin privind aprobarea subcriteriilor de risc dezvoltate din criteriile generale prevăzute de art. 7 alin. (7) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și

completările ulterioare, a fost publicat în iulie 2022 pe site-ul ANAF, la secțiunea “Transparență decizională”, în data de 4 iulie 2022.

În data de 01.08.2022, proiectul de Ordin al Președintelui ANAF a fost comunicat MIPE în vederea transmiterii către Comisia Europeană pentru consultare. În data de 29 august 2022, Comisia Europeană a transmis o serie de observații referitoare la Cover Note. Ministerul Finanțelor a transmis cover note actualizat către MIPE în data de 21 septembrie 2022, în vederea înaintării către Comisia Europeană. După consultarea preliminară a COM, va fi urmată procedura de publicare a OPANAF.

Managementul riscurilor de neconformare fiscală are un rol determinant în creșterea eficienței și eficacității măsurilor întreprinse de ANAF în scopul atingerii obiectivelor strategice, în special a celor referitoare la creșterea nivelului de conformare fiscală, reducerea evaziunii fiscale și economiei subterane, reducerea cheltuielilor de administrare, precum și în scopul modernizării proceselor de activitate și al implementării celor mai bune practici europene și internaționale.

✓ *Rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale;*

Măsura PNRR de reformă suplimentară - Dezvoltarea unui model alternativ de calcul al decalajului fiscal al TVA, descompus pe sectoare economice relevante, a fost îndeplinită. Modelul a fost realizat și implementat la nivelul ANAF în cadrul misiunii FMI care s-a desfășurat în perioada 5 martie 2021 - 31 martie 2022.

Astfel, modelul “Revenue Administration - Gap Analysis Program” (RA-GAP) furnizează estimări ale celor două componente ale decalajului fiscal: din neconformarea fiscală și din aplicarea politicilor fiscale. Utilizarea noului model de estimare asigură realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii în aceste sectoare, fapt care permite articularea analizei de risc și creșterea eficienței și eficacității Agenției în colectarea veniturilor din TVA.

✓ *Consolidarea cooperării dintre Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca subdeclarată/nedeclarată;*

Jalonul PNRR 195 - Operaționalizarea/aprobarea Planului comun de acțiune al ANAF și al Inspekției Muncii pentru prevenirea și limitarea fenomenului de evaziune a muncii la gri/la negru, a fost îndeplinit prin adoptarea în luna februarie 2022 a “Planului comun de acțiune privind organizarea controalelor fiscale în cooperare cu inspekția muncii”.

✓ *Creșterea ponderii numărului de verificări documentare raportate la totalul acțiunilor de control fiscal efectuate de administrația fiscală la 30% (Ținta PNRR 222);*

În perioada ianuarie - octombrie 2022, ponderea medie a desk-auditurilor în totalul acțiunilor de control a fost de 39,47%.

✓ *Creșterea numărului de inspekții fiscale cu 5% (obiectiv realizat);*

✓ *Implementarea Fișierului standard de control fiscal (SAF-T) și realizarea primei raportări SAF-T pentru marii contribuabili;*

Fișierul standard de control fiscal (SAF-T) reprezintă o structură standardizată a informațiilor relevante pentru controalele fiscale și are ca scop reducerea costului conformării pentru societăți și va contribui la asigurarea echității în derularea activităților economice, precum și la îmbunătățirea conformării fiscale voluntare prin

reducerea efortului ambelor părți în ceea ce privește alocarea resurselor umane și materiale pentru verificările fiscale.

Introducerea SAF-T în România va simplifica relația contribuabililor cu ANAF, întrucât ANAF va putea derula anumite verificări prin intermediul inspectorului digital, în mediul electronic, la distanță, fără să mai fie nevoie să efectueze inspecții fiscale la fața locului.

În urma acestor verificări preliminare de la distanță, ANAF va putea lămuri rapid unele neclarități și se vor restrânge, astfel, numărul de verificări la sediul contribuabilului. ANAF și-a asumat și este pregătită pentru implementarea în integralitate a sistemului SAF-T (de altfel, declarațiile D406 au început să fie depuse de marii contribuabili). Sistemul de test funcționează în paralel cu sistemul de depunere a declarațiilor D406.

Dezvoltarea SAF-T constituie o metodă modernă care sprijină atât contribuabilii să se conformeze mai ușor și mai ieftin pe termen mediu (după faza inițială de implementare), cât și autoritățile fiscale să desfășoare controale mai eficiente datorită accesului instantaneu la informații fiscale și posibilitatea de a acționa imediat, acolo unde este cazul.

Până în prezent, sistemul a fost operaționalizat pentru marii contribuabili pentru care raportarea este obligatorie de la 1 ianuarie 2022.

✓ *Sistemul național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat RO e-Transport*

În Monitorul Oficial nr. 356/11.04.2022 a fost publicată OUG nr. 41/2022 pentru instituirea Sistemului național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat **RO e-Transport**. Potrivit ordonanței, utilizatorii au obligația să declare anticipat în modulul **RO e-T** aflat pe pagina SPV-ANAF o serie de date referitoare la furnizorul și beneficiarul implicați în tranzacție, bunurile transportate, autovehiculul utilizat, locul de încărcare/descărcare a bunurilor.

Sistemul **RO e-Transport** reprezintă ansamblul de principii, reguli și aplicații informatice având drept scop monitorizarea transporturilor de bunuri cu risc fiscal ridicat pe teritorii național, care permite autorităților competente monitorizarea lanțului de aprovizionare, pe baza unui cod unic de identificare generat de sistem (codul UIT).

RO e-T va cuprinde și elemente de interconectare cu alte sisteme de monitorizare: camere de luat vederi, instrumente sau dispozitive pentru determinarea cantităților de produse transportate, precum și orice alte dispozitive specifice de monitorizare a traficului rutier precum și componente software pentru analiza integrată a datelor.

Acest sistem este gestionat la nivelul Ministerului Finanțelor, prin ANAF și AVR, dar va include și informații de la autoritățile sau instituțiile publice care dețin date referitoare la transportul rutier al bunurilor.

În vederea operaționalizării OUG nr.41/2022, a fost adoptat OPANAF nr. 802/2022 privind stabilirea bunurilor cu risc fiscal ridicat transportate rutier care fac obiectul monitorizării prin Sistemul RO e-Transport, publicat în MO nr. 430 din 3 mai 2022.

De asemenea, a fost adoptat și publicat Ordinul comun al președintelui ANAF și al președintelui AVR nr. 1.190/4.625/2022 pentru aprobarea Procedurii de utilizare și funcționare a sistemului național privind monitorizarea transporturilor de bunuri cu risc fiscal ridicat RO e-Transport.

✓ *Realizarea și intrarea în vigoare a cadrului legal modificat, incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal;*

Astfel, prin OUG 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, se prevede instituirea unor măsuri urgente pentru întărirea capacității de urmărire și colectare a sumelor

datorate bugetului de stat pentru livrările de produse cu risc fiscal ridicat, prin transmiterea facturilor în sistemul **RO e-Factura**, prin derogare de la prevederile OUG nr. 120/2021. În acest sens, prin OPANAF nr. 12/06.01.2022 privind stabilirea produselor cu risc fiscal ridicat, comercializate în relația B2B, au fost stabilite produsele cu risc fiscal ridicat, comercializate în relația B2B, pentru care se transmit facturile emise în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura.

În vederea mediatizării acțiunilor de combatere a evaziunii fiscale, precum și a rezultatelor structurii antifraudă, au fost publicate, periodic, pe site-ul ANAF, comunicate de presă care ulterior au fost preluate de site-urile de știri, astfel creându-se un flux de percepție pozitivă asupra instituției.

✓ *Asigurarea pe scară largă a interoperabilității cu partenerii instituționali;*

Au fost realizate activitățile specifice privind încheierea de protocoale cu alte entități publice deținătoare de date/informații privind contribuabilii, relevante din punct de vedere fiscal și cu alte instituții/autorități publice în vederea realizării schimbului de informații în condițiile legii. Astfel, ca urmare a demersurilor specifice derulate în perioada de referință, au fost încheiate noi protocoale de colaborare între ANAF și autorități/instituții publice precum: Registrul Auto Român, Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date; Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Serviciul de Telecomunicații Speciale, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii - Autoritatea Română Rutieră.

În perioada ianuarie - octombrie 2022 au fost înrolate în PatrimVen un număr de 977 instituții.

Numărul total al protocoalelor de colaborare în baza cărora au fost transmise informații pe cale electronică (în formă dematerializată), încheiate de la începutul anului este de 104.

Obiectivul 5 : Managementul resurselor umane

Principalele realizări în **domeniul resurselor umane și formării profesionale** din primul semestru constau în:

✓ *Măsura PNRR de reformă suplimentară - **Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF***

Au fost întreprinse demersuri de identificare a nevoilor de formare profesională și a fost aprobat Planul anual de formare profesională a personalului din cadrul ANAF, pe anul 2022.

În perioada martie - aprilie 2022 au fost realizate sesiuni de instruire pentru a consolida gradul de conștientizare și transferul de cunoștințe cu privire la "Strategia de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România și recomandările aferente conformării din perspectiva IpV". Scopul acestor sesiuni a fost de-a instrui formatorii ANAF însărcinați cu diseminarea strategiei, liniilor directoare, noilor proceduri operaționale și procedurilor viitoare pentru utilizarea instrumentelor IT.

În perioada ianuarie - octombrie 2022 au fost realizate un număr de 178 de cursuri pentru care s-a asigurat un număr de 7.244 de participări la sesiunile de instruire, din care 9 cursuri în domeniul Tehnologiei informației (IT&C), la care au participat 62 de persoane.

Din luna iunie 2022 au început sesiunile de instruire privind implementarea D406 - „Fișierul Standard de Control - SAF-T” și a aplicației informatice „Inspector Digital”, prevăzute pentru instruirea unui număr de 3.500 de persoane de la nivelul Agenției cu atribuții în domeniul inspecției fiscale, în cadrul proiectului ”Consolidarea capacității Agenției Naționale de Administrare Fiscală de a susține inițiative de modernizare”. Acțiunile se derulează on line pe platforma Moodle a Școlii de Fiscalitate din cadrul Direcției generale de organizare și resurse umane. Procesul de formare profesională în domeniul inspecției fiscale este în desfășurare și are ca obiect principal instruirea privind sistemul informatic “Fișierul Standard de Control (Standard Audit File - SAF-T).

În cadrul procesului de instruire în domeniul inspecției fiscale s-au desfășurat (în perioada iunie-august 2022), 78 de sesiuni on-line pe tema “Fișierul Standard de Control (Standard Audit File - SAF-T)” - Proiect ”Consolidarea capacității Agenției Naționale de Administrare Fiscală de a susține inițiative de modernizare” și pe tema aplicației Inspector Digital pentru un număr de 3.729 de angajați din cadrul Agenției, cu atribuții în domeniul inspecției fiscale.

✓ Înființarea Școlii de Fiscalitate, organizată ca centru de excelență în formarea profesională a personalului agenției în domeniul fiscal, prin HG nr. 238/16.02.2022, pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor Publice, precum și pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 520/2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Structura este organizată și funcționează la nivel de direcție în cadrul Direcției generale de organizare și resurse umane.

✓ Pentru recrutarea externă de personal, ANAF a organizat în luna iunie a.c. concursuri pentru ocuparea unor funcții publice de execuție pe perioade nedeterminate în vederea asigurării de personal inclusiv pe zone deficitare sau domenii noi de activitate - statisticieni, specialiști în IT, econometrie sau în analiza datelor.

Inițiativele prezentate mai sus demonstrează capacitatea de adaptarea a ANAF la cerințele tot mai ridicate în ceea ce privește transferul spre digital al modului de raportare către instituțiile statului. Totodată, ele demonstrează capacitatea de aliniere la bunele practici internaționale și de tranziție către o nouă realitate care nu mai are la baza “hârtia”.

II. Obiective strategice ale ANAF pe termen scurt și mediu

II.1. Acțiuni prioritare în anul 2023

Obiectivul1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru creșterea conformării voluntare

- ✓ Derularea de acțiuni proactive în rândul contribuabililor prin:
 - ✧ oferirea de asistență în domeniul fiscal prin întâlniri ce se vor desfășura în mediul on-line prin intermediul serviciului webinar;
 - ✧ elaborarea de ghiduri și alte materiale informative și publicarea lor pe site-ul ANAF;
 - ✧ publicarea pe site-ul ANAF a principalelor constatări și consecințe rezultate din activitatea de control fiscal;

- ✧ organizarea de campanii de conștientizare în rândul contribuabililor cu privire la serviciile pe care ANAF le oferă în vederea facilitării îndeplinirii obligațiilor fiscale.
- ✓ Derularea acțiunilor specifice în cadrul proiectului MFP SIPOCA 739 "Creșterea capacității administrative a Ministerul Finanțelor și a instituțiilor subordonate în vederea îmbunătățirii interacțiunii cetățenilor și mediului de afaceri pentru obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF", pentru:
 - modernizarea portalului ANAF și a Spațiului Privat Virtual (SPV) pentru asigurarea unei înalte disponibilități a serviciilor electronice disponibile în SPV;
 - extinderea gamei de servicii oferite în sistem electronic prin SPV;
 - extinderea disponibilității serviciilor electronice către beneficiari prin realizarea variantelor portalului ANAF adaptate la dispozitive de tip smartphone și tabletă;
 - dezvoltarea unor aplicații pentru platformele Android și IOS prin care sunt accesibile anumite servicii furnizate prin SPV;
 - introducerea de modalități noi de autentificare în sistem prin dispozitive mobile;
- ✓ Creșterea numărului de servicii destinate contribuabililor persoane juridice, disponibile online;
- ✓ Simplificarea formularelor, finalizarea transpunerii în format electronic a acestora și eliminarea obligațiilor de raportare, acolo unde este posibil;
- ✓ Derularea de proiecte privind creșterea conformării voluntare în domeniul impozitului pe venit;

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

Potrivit obiectivelor cuprinse în Strategia Digitală a ANAF și asumate prin PNRR, se vor continua proiectele privind:

- ✓ îmbunătățirea capacității de utilizare/valorificare masivă și inteligentă a datelor/informațiilor;
- ✓ furnizarea de noi servicii către contribuabili și asigurarea asistenței digitale a acestora;
- ✓ transformarea digitală a proceselor de administrare fiscală pentru a se asigura o reacție accelerată la provocările informaționale actuale și viitoare.

Astfel, în anul 2023 se vor derula următoarele proiecte:

- ✓ Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA - actualizarea sistemelor informatice de administrare fiscală a contribuabililor persoane juridice și alte entități fără personalitate juridică și asigurarea interoperabilității acestora cu sisteme informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat. Numărul total de utilizatori finali ai aplicației este de aproximativ 14.000 de angajați;
- ✓ Administrație performantă prin informație consolidată - APIC- implementarea unei platforme de Big Data ce va permite gestionarea unui volum masiv de date

- (structurate și nestructurate), analiză și modelare predictivă, implementarea unui instrument informatic integrat care să asigure realizarea, în mod automat, a analizei de risc fiscal a contribuabililor;
- ✓ Sistem Integrat de Administrare Fiscala și Vamală - digitalizarea tuturor proceselor de activitate și asigurarea de servicii electronice optime, cu scopul îmbunătățirii conformării voluntare, combaterii evaziunii fiscale și creșterii eficienței colectării;
 - ✓ „Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi - e-Services ANAF” parte a PNRR, având ca obiectiv creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin extinderea serviciilor digitale și a oferirii de noi servicii contribuabililor prin:
 - ✧ extinderea interacțiunii video online dintre contribuabil și organul fiscal central, prin achiziționarea, customizarea și implementarea unei platforme video care să permită organizarea în regim securizat de întâlniri între funcționarii fiscali și contribuabili;
 - ✧ implementarea Chatbot și integrarea acestuia cu portalul, aplicația de mobil (ce va fi dezvoltată în cadrul proiectului SIPOCA 739) și Call-center-ul ANAF.
 - ✓ MF - ANAF o administrație fiscală colaborativă și inovativă în beneficiul contribuabililor, proiect ce își propune:
 - ✧ dematerializarea fluxurilor interne de lucru ale MF -ANAF;
 - ✧ creșterea capacității administrative a ANAF prin gestionarea digitalizată a activității din domeniul juridic.
 - ✓ Operaționalizarea platformei de licitații on-line pentru evaluarea bunurilor imobile și mobile cu o valoare semnificativă (în funcție de tipul de activ);
 - ✓ Îmbunătățirea și extinderea platformei utilizate pentru schimbul internațional de informații (AEOL) (Automatic Exchange of Information) cu funcționalități specifice: DAC3/BEPS5 și DAC 6;
 - ✓ Reproiectarea și optimizarea sistemului informatic VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem) - sistem dezvoltat la nivelul statelor membre UE pentru verificarea valabilității codurilor de TVA ale operatorilor din alte state UE și raportare statistici;
 - ✓ Servicii digitale și sisteme electronice critice operaționale, măsură ce prevede extinderea comunicării video și în alte zone de interacțiune cu contribuabilii, cum ar fi discuții, audieri, întâlniri ale contribuabililor cu structurile de control, antifraudă;
 - ✓ Implementarea sistemului de facturare electronică RO e-Factura având drept scop primirea facturii electronice (structura standard) de la emitent, stocarea prin mijloace electronice a facturilor și transmiterea către destinatar (B2B - bussines to business și B2CO - business to consumer).
 - ✓ Implementarea proiectului TRAFIC Control, pentru monitorizarea în timp real a transporturilor privind achizițiile și livrările intracomunitare de bunuri, precum și a celor aflate în tranzit;
 - ✓ Sistem de management al flotei auto pentru mijloacele de transport din patrimoniul ANAF;

Fiecare proiect are un calendar propriu de implementare, cele mai multe dintre proiecte se vor finaliza în anul 2024, iar cele mai complexe (care au aproximativ 36-48 luni în implementare) se vor finaliza în anul 2025, spre exemplu, platforma Big Data.

Pentru aceste proiecte, au fost demarate, în mare parte, procedurile de achiziție publică și procedurile de atribuire a contractelor subsecvente, contracte de servicii pentru dezvoltarea de servicii digitale.

În realizarea tuturor acestor proiecte de digitalizare, colaborarea ANAF cu CNIF este una esențială pentru reușita reformelor propuse în zona administrării fiscale. De asemenea, în cadrul reformei ANAF prin digitalizare prevăzută în PNRR, sunt incluse și investițiile ce vizează re tehnologizare și modernizarea infrastructurii software și hardware a sistemului IT al Ministerului Finanțelor.

Obiectivul 3 : Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

- ✓ Implementarea managementului integrat al riscurilor, prin:
 - ✧ definirea unui sistem de administrare a contribuabililor prin clase de risc fiscal;
 - ✧ implementarea unui sistem de identificare, planificare, evaluare și adaptare a activităților în procesul de administrare fiscală, în funcție de riscurile fiscale identificate;
 - ✧ crearea unui registru electronic al riscurilor, un sistem care va conține riscurile identificate, categorii de risc, prioritizarea riscurilor, precum și răspunsul la fiecare risc în parte;
 - ✧ crearea unui profil unic de risc al contribuabilului, ceea ce va impune armonizarea riscurilor identificate la nivelul activităților de administrare fiscală, inspecție fiscală și de antifraudă fiscală.
- ✓ Rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale. ANAF a inițiat un proces de dezvoltare a capacității analitice cu scopul de a identifica zonele cu risc fiscal ridicat și de a adopta cele mai bune măsuri pentru a crește eficacitatea și eficiența colectării veniturilor la bugetul general consolidat. Noile modele alternative de estimare a decalajului fiscal vor permite identificarea domeniilor cu cel mai ridicat risc la neconformare, cu efect direct în prioritizarea activităților de administrare fiscală;
- ✓ Consolidarea cooperării dintre Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspecția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca subdeclarată/nedeclarată, prin parcurgerea etapelor prevăzute în planul de acțiune comun și perfecționarea schimbului de informații pentru valorificarea operativă a constatărilor;
- ✓ Creșterea ponderii numărului de verificări documentare raportate la totalul acțiunilor de control fiscal efectuate de administrația fiscală, față de nivelul anului 2022;
- ✓ Creșterea numărului de inspecții fiscale față de nivelul anului 2022;
- ✓ Monitorizarea (24/24h) transporturilor rutiere de mărfuri provenind din achiziții intracomunitare, în contextul implementării proiectului e-transport și a proiectului "Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a tranzacțiilor intracomunitare".

Obiectivul 4 : Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

Angajații ANAF reprezintă o resursă valoroasă care, coroborată cu efectele pozitive ale digitalizării, constituie principalul mod în care Agenția oferă servicii de calitate contribuabililor. Astfel, vor fi continuate următoarele deziderate:

- ✓ Implementarea măsurilor prevăzute în planul de ocupare a posturilor elaborat în anul 2021 pentru a susține activitățile deficitare și a asigura diversificarea specializărilor profesionale necesare;
- ✓ Elaborarea unui plan de reconversie profesională care să vizeze migrarea personalului, în raport cu digitalizarea activităților repetitive/masive, către alte/noi activități, utilizând la maxim potențialul resursei umane de care dispune instituția;
- ✓ Dezvoltarea politicilor și practicilor de formare și pregătire profesională a personalului având ca obiectiv schimbarea culturii organizaționale și a mentalității;
- ✓ Creșterea nivelului de competențe digitale în zona de management al riscului;
- ✓ Recrutarea externă de personal cu competențe adecvate, capabil să răspundă exigențelor unei administrații moderne, urmărind în primul rând întinerirea aparatului fiscal și asigurarea de personal pe zone deficitare sau domenii noi de activitate - statisticieni, specialiști în IT, econometrie sau în analiza datelor.
- ✓ Consolidarea colaborării și comunicării cu organisme internaționale (CE, IOTA, FMI, OECD), precum și cu alte administrații fiscale;
- ✓ Consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili, pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale.

Prin PNRR se va derula un proiect ce vizează "Cunoașterea comportamentului contribuabililor" în cadrul căruia se va realiza, în mod punctual, un mecanism consultativ privind serviciile oferite contribuabililor, aceștia urmând a fi implicați încă din faza de design a noilor servicii/funcționalități.

În toată această perioadă de profunde schimbări în activitatea ANAF se va păstra o legătură permanentă cu organizațiile profesionale prin intermediul Consiliului Consultativ. În acest sens se vor organiza reuniuni periodice ale Grupului de analiză fiscală.

II.2. Acțiuni prioritare în perioada 2024 - 2026

Obiectivul1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru creșterea conformării voluntare

ANAF vizează în continuare dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili și de noi funcționalități specifice serviciilor puse la dispoziție în prezent, la distanță, pentru a schimba interacțiunea administrației fiscale cu contribuabilii, asigurând în același timp asistență și alternative acolo unde accesul la internet și tehnologii este limitat.

De asemenea, reducerea costurilor de conformare pentru contribuabili (povara administrativă) și de administrare (costul colectării pentru administrația fiscală) se va realiza prin dezvoltarea și optimizarea proceselor de activitate care să vină în sprijinul contribuabilului, concomitent cu dezvoltarea serviciilor electronice.

Această componentă de reformă este susținută printr-o serie de investiții, pe două zone principale:

- **servicii la distanță**, prin implementarea unor facilități pentru interacțiunea cu contribuabilii;

- **servicii digitale**, cu investiții punctuale în dezvoltarea funcționalităților pentru o comunicare la distanță personalizată/prin e-mail și video.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

Introducerea digitalizării este considerată o abordare inteligentă pentru domeniile operaționale ale administrației fiscale. Aceasta trebuie însoțită de o consolidare a capacității administrative necesare procesului de transformare digitală. Se va asigura cadrul tehnologic necesar tranziției către o administrație fiscală digitală prin trecerea infrastructurii TIC către noi tehnologii. Se va asigura creșterea numărului de echipamente IT utilizate în administrație, dezvoltarea infrastructurii suport necesare pentru a sprijini dezvoltarea tehnologică continuă la nivelul centrelor de date ale MF.

În vederea implementării obiectivelor strategice, ANAF va finaliza în perioada 2024-2025 o serie de proiecte aflate în derulare în anul 2022, ale căror rezultate vor avea impact în toate domeniile de activitate ale instituției:

- ✓ Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA - actualizarea sistemelor informatice de administrare fiscală a contribuabililor persoane juridice și alte entități fără personalitate juridică și asigurarea interoperabilității acestora cu sisteme informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat. Numărul total de utilizatori finali ai aplicației este de aproximativ 14.000 de angajați;
- ✓ Administrație performantă prin informație consolidată - APIC- implementarea unei platforme de Big Data ce va permite gestionarea unui volum masiv de date (structurate și nestructurate), analiză și modelare predictivă, implementarea unui instrument informatic integrat care să asigure realizarea, în mod automat, a analizei de risc fiscal a contribuabililor;
- ✓ Sistem Integrat de Administrare Fiscală - digitalizarea tuturor proceselor de activitate și asigurarea de servicii electronice optime, cu scopul îmbunătățirii conformării voluntare, combaterii evaziunii fiscale și creșterii eficienței colectării;
- ✓ „Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi - e-Services ANAF” parte a PNRR, având ca obiectiv creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin extinderea serviciilor digitale și a oferirii de noi servicii contribuabililor prin:
 - ✧ extinderea interacțiunii video online dintre contribuabil și organul fiscal central, prin achiziționarea, customizarea și implementarea unei platforme video care să permită organizarea în regim securizat de întâlniri între funcționarii fiscali și contribuabili;
 - ✧ implementarea Chatbot și integrarea acestuia cu portalul, aplicația de mobil (ce va fi dezvoltată în cadrul proiectului SIPOCA 739) și Call-center-ul ANAF.
- ✓ MF - ANAF o administrație fiscală colaborativă și inovativă în beneficiul contribuabililor:
 - ✧ dematerializarea fluxurilor interne de lucru ale MF -ANAF;
 - ✧ creșterea capacității administrative a ANAF prin gestionarea digitalizată a activității din domeniul juridic.
- ✓ Operaționalizarea platformei de licitații on-line pentru evaluarea bunurilor imobile și mobile cu o valoare semnificativă (în funcție de tipul de activ).

Obiectivul 3 : Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

Combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a evaziunii fiscale se realizează prin acțiuni complexe, ținute, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat în vederea asigurării unui mediu fiscal echitabil și descurajării concurenței neloiale. Aceasta presupune riscuri bine identificate, controale scurte și eficiente, sume rapid colectabile.

Vor fi continuate măsurile privind identificarea și abordarea timpurie a riscurilor de neconformare prin dezvoltarea instrumentelor specifice astfel:

- Dezvoltarea abordărilor pe bază de risc fiscal și redefinirea cadrului de diferențiere a riscurilor în așa fel încât să permită diferențierea tratamentului în funcție de comportamentul contribuabililor;
- Este necesară facilitarea conformării prin abordări specifice de cooperare voluntară la contribuabilii cu risc fiscal scăzut (de ex., monitorizarea orizontală);
- Un prim-proiect pilot se află în implementare la acest moment, iar în funcție de rezultatele acestuia se va analiza amendarea cadrului-legal aplicabil și extinderea implementării acestui tip de abordare;
- Identificarea și analiza riscurilor de neconformare cu impact fiscal semnificativ în domeniul TVA, al impozitului pe profit/impozitului pe veniturile microîntreprinderilor, al impozitului pe venit și al contribuțiilor sociale;
- Stabilirea opțiunilor de tratament pentru atenuarea eficientă a riscurilor de neconformare fiscală identificate și analizate în vederea:
 - ✧ optimizării acțiunilor de control fiscal și orientării acestora către acțiuni bine ținute, la contribuabili cu risc fiscal semnificativ;
 - ✧ creșterii ponderii verificărilor documentare, în cazul contribuabililor ale căror riscuri de neconformare pot fi tratate prin controale scurte și eficiente;
 - ✧ asigurării unui mediu fiscal echitabil și descurajării concurenței neloiale.
- Derularea de acțiuni concomitente și colaborative la persoanele juridice și la persoanele fizice care le controlează direct sau indirect, în cazurile complexe de evaziune fiscală/optimizare fiscală;
- Se vor intensifica și eficientiza următoarele activități de control fiscal:
 - ✧ acțiuni de control privind importurile subdeclerate și intervenția în timp real pe lanțurile de tranzacționare la intern, având în vedere că importatorii în cauză utilizează verigi intermediare cu comportament fiscal volatil (missing trader) pentru disimularea tranzacțiilor reale și sustragerea de la plata obligațiilor fiscale;
 - ✧ acțiuni de analiză și control în domeniul economiei digitale. În prezent, acțiunile de control au relevat creșterea exponențială a operațiunilor comerciale efectuate în mediul on-line prin care contribuabilii eludează legislația fiscală prin neînregistrarea, nedeclararea și evitarea plății obligațiilor fiscale aferente tranzacțiilor derulate.
- Se va analiza posibilitatea introducerii unor metode moderne de acumulare de date brute în vederea dezvoltării unor aplicații informatice de analiză de risc “webscrapping” (metodă prin care se culeg informații referitoare la site-uri web având la bază diferite criterii de risc);

- Acțiuni concentrate în domeniul comerțului cu autoturisme rulate. Acțiunile ANAF vor crește în eficiență prin operaționalizarea schimbului de date dintre RAR și Agenție, reglementat prin OUG nr. 120/2021 privind administrarea, funcționarea și implementarea sistemului național privind factura electronică e-Factura și factura electronică în România, precum și pentru completarea OG nr. 78/2000. Principalele măsuri vizează:
 - ✧ axarea analizelor de risc pe detectarea și stoparea timpurie a cazurilor de fraudă;
 - ✧ crearea unui mecanism de reacție rapidă în etapa premergătoare obținerii cărții de identitate de la RAR, pentru valorificarea operativă a informațiilor prin instituirea măsurilor asigurătorii în cazurile de fraudă sau punerea în aplicare a măsurilor de executare silită, după caz.
- Activități orientate către domeniile cu risc ridicat de evaziune fiscală la TVA și impozitul pe profit, precum construcții (inclusiv servicii conexe), tranzacții imobiliare, reparații auto, comerț cu ridicata și cu amănuntul(în special în domeniul legume-fructe, materiale reciclabile, etc.);
- Acțiuni de monitorizare și control în domeniile produselor accizabile, cu precădere în zona produselor energetice, inclusiv energie electrică și gaze naturale, a tutunului brut și a materialelor reciclabile;
- Acțiuni în domeniul comerțului cu amănuntul și al prestărilor de servicii direct către populație precum și în domeniul comerțului cu ridicata;
- Acțiuni de verificare documentară, desk - audit, cu grad de complexitate și durată reduse, la contribuabili la care riscurile fiscale sunt cuantificabile, astfel încât să se realizeze ținta asumată prin PNRR pentru sfârșitul anului 2025, respectiv 60% din totalul acțiunilor de control fiscal;
- Inspecții fiscale care să vizeze prevenirea și combaterea erodării bazei impozabile la:
 - ✧ contribuabilii identificați cu risc fiscal asociat prețurilor de transfer, transferul profitului către alte jurisdicții fiscale, cu impact în ceea ce privește impozitul pe profit;
 - ✧ contribuabili identificați cu risc fiscal mare, care desfășoară activitate în domenii care au înregistrat creștere economică, fără a înregistra și o creștere corespunzătoare a nivelului taxelor și impozitelor declarate la bugetul general consolidat (impact în ceea ce privește impozitul pe profit și taxa pe valoarea adăugată);
 - ✧ contribuabili organizați ca entități non-profit, identificați ca desfășurând activitate economică, fără a îndeplini obligațiile legale de a declara impozitul pe profit, respectiv taxa pe valoare adăugată;
 - ✧ persoane fizice care desfășoară activități independente și înregistrează marje de venit scăzute comparativ cu nivelul venitului brut declarat (impact asupra impozitului pe venit, contribuțiile sociale de stat și contribuțiile la asigurările sociale de sănătate).

Deplina operaționalizare a managementului integrat al riscurilor fiscale, precum și implementarea “Fișierului standard de audit” - SAF-T, a sistemului de facturare electronică, a conectării caselor de marcat și a celorlalte proiecte de digitalizare, va conduce la creșterea gradului de colectare și scăderea decalajului fiscal.

Obiectivul 4 : Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

Realizarea acestui obiectiv presupune :

- Consolidarea colaborării și comunicării cu organismele internaționale (CE, IOTA, FMI, OECD), precum și cu alte administrații fiscale;
- Dezvoltarea unei politici de resurse umane axată pe optimizarea profilului profesional și de competențe, implementarea planului de ocupare a posturilor, a planului de reconversie profesională, precum și a celui de pregătire profesională continuă având ca obiectiv schimbarea culturii organizaționale, a mentalității și creșterea eficienței;
- Elaborarea unui plan de reconversie profesională care să vizeze migrarea personalului, în raport cu digitalizarea activităților repetitive/masive, către alte/noi activități, utilizând la maxim potențialul resursei umane de care dispune instituția;
- Formarea profesională continuă a personalului ANAF (implementarea unei politici de resurse umane axată pe dezvoltarea competențelor angajaților prin participarea la cursuri de pregătire profesională) și creșterea nivelului de competențe, inclusiv competențe digitale.
- Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF
 - ✧ reșezarea resurselor umane în contextul digitalizării progresive a proceselor de activitate;
 - ✧ reconversia profesională a angajaților pentru a gestiona rezistența la schimbare;
 - ✧ creșterea nivelului de competențe, inclusiv competențe digitale.
- Introducerea de procese formale de încurajare a inovației și implementarea unei abordări cuprinzătoare care are în centrul existenței procesul de activitate, de la începutul până la finalul său;
- Consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili, pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale.
- Prin PNRR se va derula un proiect ce vizează "Cunoașterea comportamentului contribuabililor" în cadrul căruia se va realiza, în mod punctual, un mecanism consultativ privind serviciile oferite contribuabililor, aceștia urmând a fi implicați încă din faza de design a noilor servicii/funcționalități.

5.1.Finanțarea unităților administrativ-teritoriale

Bugetul general centralizat al unităților administrativ-teritoriale (BGCUT), estimat pe anul 2023, este rezultat din cumularea veniturilor și cheltuielilor bugetelor locale ale comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București, județelor și municipiului București, bugetelor instituțiilor publice finanțate din venituri proprii și subvenții din bugetele locale sau integral din venituri proprii, bugetului împrumuturilor externe și interne și a bugetului fondurilor externe nerambursabile și reflectă dimensiunea efortului financiar public al unităților administrativ-teritoriale pe anul 2023.

Veniturile bugetului general centralizat al unităților administrativ-teritoriale, pe anul 2023, se estimează la 128.388,4 milioane lei, reprezentând 8,3% din produsul intern brut, iar în cadrul acestora, veniturile totale ale bugetelor locale se estimează la 102.468,8 milioane lei, reprezentând 6,6% din produsul intern brut, în timp ce veniturile celorlalte bugete de la nivelul autorităților administrației publice locale reprezintă 1,7% din produsul intern brut.

Venituri proprii Veniturile proprii ale bugetelor locale (formate din impozite, taxe, contribuții, alte vărsăminte, alte venituri) estimate la 19.697,3 milioane lei, reprezintă 19,2% din totalul veniturilor bugetelor locale, în creștere cu 0,9 p.p. față de nivelul estimatului anului 2022.

Impozitul pe venit Nivelul impozitului pe venit estimat a fi încasat în anul 2023 este de 37.117,6 mil.lei și se repartizează integral unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale .

Sume defalcate din TVA pentru finanțarea cheltuielilor descentralizate la nivelul județelor 3.786,5 milioane lei, destinate:

a) finanțării serviciilor sociale din sistemul de protecție a copilului și a măsurilor de protecție de tip centre de zi și centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap, în baza standardelor de cost calculate pentru beneficiari/tipuri de servicii sociale, prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 426/2020 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale cu modificările ulterioare;

b) finanțării cheltuielilor determinate de implementarea *Programului pentru școli al României*, în perioada ianuarie-iunie a anului 2023, la nivelul sumelor prevăzute în anexele la Hotărârea Guvernului nr.1007/2022 privind stabilirea bugetului pentru implementarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 pentru anul școlar 2022 - 2023, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 1383/2022 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.1.007/2022 privind stabilirea bugetului pentru implementarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 pentru anul școlar 2022 - 2023, precum și pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 640/2017 pentru aprobarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 și pentru stabilirea bugetului pentru implementarea

acestui în anul școlar 2017 - 2018, precum și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 640/2017 pentru aprobarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 și pentru stabilirea bugetului pentru implementarea acestuia în anul școlar 2017 - 2018;

c) finanțării drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul special, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017 privind modalitatea de acordare a drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale școlarizați în sistemul de învățământ preuniversitar, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 privind stabilirea cuantumului limitelor minime de cheltuieli aferente drepturilor la îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, transport, materiale cultural-sportive, precum și sumele de bani pentru nevoi personale, pentru copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială într-un serviciu public de tip rezidențial, precum și pentru mamele protejate în centre maternale și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

d) finanțării cheltuielilor cu bunuri și servicii pentru întreținerea curentă a unităților de învățământ special și centrelor județene de resurse și asistență educațională din învățământul special;

e) plății sprijinului sub formă de contribuții care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult locale, pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult din țară, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. a) din secțiunea a 3-a "Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute", lit. E, a capitolului III "Culte", din anexa nr. I la Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare;

f) finanțării cheltuielilor de funcționare ale căminelor pentru persoane vârstnice de la nivelul județelor, potrivit prevederilor art.18 alin.(5) lit. c) din Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în baza standardelor de cost calculate pentru beneficiari/tipuri de servicii sociale, aprobate conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426/2020 cu modificările ulterioare;

g) finanțării stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale, stabilit de Legea nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate, republicată;

h) finanțării burselor acordate elevilor care frecventează învățământul special, potrivit prevederilor art. 82 și 105 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Sume
defalcate din
TVA pentru
finanțarea

11.305,9 milioane lei destinate:

a) finanțării de bază a unităților de învățământ preuniversitar de stat, pentru categoriile de cheltuieli prevăzute la art. 104 alin. (2) lit.b)-d) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările

cheltuielilor descentralizate la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor

ulterioare;

b) finanțării drepturilor asistențelor personale ai persoanelor cu handicap grav sau indemnizațiilor lunare ale persoanelor cu handicap grav, acordate în baza prevederilor art. 42 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

c) finanțării cheltuielilor descentralizate la nivelul sectoarelor și municipiului București, respectiv pentru:

- serviciile sociale din sistemul de protecție a copilului și măsurile de protecție de tip centre de zi și centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap

- implementarea Programului pentru școli al României, în perioada ianuarie-iunie a anului școlar 2022 - 2023, la nivelul sumelor prevăzute în anexele la Hotărârea Guvernului nr.1007/2022, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 1383/2022

- cheltuielile cu bunuri și servicii pentru întreținerea curentă a unităților de învățământ special și Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională

- plata sprijinului sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult locale pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. a) din secțiunea a 3-a "Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute", lit. E, a capitolului III "Culte", din anexa nr. I la Legea-cadru nr.153/2017, cu modificările și completările ulterioare

- drepturile copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul special și învățământul de masă precum și pentru finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale, stabilit de Legea nr. 248/2015, republicată, pentru preșcolarii din învățământul special și învățământul de masă

- bursele elevilor din învățământul special și învățământul de masă ;

d) finanțării stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale, stabilit de Legea nr. 248/2015, republicată pentru preșcolarii din unitățile de învățământ de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor;

e) finanțării drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare;

f) finanțării cheltuielilor de funcționare ale căminelor pentru persoane vârstnice de la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și municipiului București, potrivit prevederilor art.18 alin.(5) lit. c) din Legea nr.17/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în baza standardelor de cost calculate pentru beneficiari/tipuri de servicii sociale, aprobate conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426/2020 cu modificările ulterioare;

- g) finanțării cheltuielilor cu bursele acordate elevilor din unitățile de învățământ preuniversitar de stat de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor, potrivit prevederilor art.82 și al art.105 din Legea nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare;
- h) finanțării acordării unui suport alimentar pentru preșcolari și elevii din 450 de unități de învățământ preuniversitar de stat, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 105/2022 privind aprobarea continuării Programului-pilot de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolari și elevii din 450 de unități de învățământ preuniversitar de stat, cu modificările ulterioare.

Finanțarea
drumurilor
județene și
comunale

800,0 milioane lei.

Repartizarea pe unități administrativ-teritoriale se face în funcție de lungimea și starea tehnică a drumurilor, prin hotărâre, de către consiliul județean, după consultarea primarilor.

Echilibrarea
bugetelor
locale

6.505,9 milioane lei destinate :

- a) echilibrării bugetelor locale ale comunelor, orașelor, municipiilor și județelor,
- b) finanțării cheltuielilor aferente funcționării serviciilor publice de salvare acvatică-salvamar și a posturilor de prim ajutor pe plajele cu destinație turistică, potrivit prevederilor art.4 alin. (2[^]1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19/2006 privind utilizarea plajei Mării Negre și controlul activităților desfășurate pe plajă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 274/2006, cu modificările și completările ulterioare,
- c) aplicării prevederilor art. 7 alin. (4) și art. 8 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 27/1996 privind acordarea de facilități persoanelor care domiciliază sau lucrează în unele localități din Munții Apuseni și în Rezervația Biosferei "Delta Dunării", republicată, cu modificările și completările ulterioare ;
- d) finanțării cheltuielilor determinate de achitarea obligațiilor de plată ale unităților administrativ-teritoriale din județul Suceava, aferente împrumutului extern contractat pentru realizarea Programului "Utilități și mediu la standarde europene în județul Suceava", potrivit prevederilor art. XII alin. (1) lit. b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2009 privind unele măsuri financiar-bugetare, aprobată prin Legea nr. 240/2011, cu modificările ulterioare, detaliate pe destinații și pe unități administrativ-teritoriale;
- e) 500 milioane lei pentru finanțarea gratuității acordate elevilor din învățământul preuniversitar acreditat/autorizat pentru transportul local rutier și naval, potrivit legii.

Finanțarea
învățământului
i particular și
confesional,
acreditate

523,1 milioane lei destinate:

- a) finanțării cheltuielilor cu salariile și cheltuielilor cu bunuri și servicii;
- b) finanțării drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul particular și confesional, special și

de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

c) finanțării cheltuielilor cu bursele de performanță acordate elevilor din învățământul preuniversitar particular potrivit prevederilor art.82 alin. (1³) din Legea nr.1/2011.

Subvenții de
la bugetul de
stat

- a) alte drepturi pentru dizabilitate și adopție (180,2 mil.lei);
- b) finanțarea sănătății (120,0 mil.lei);
- c) finanțarea investițiilor în sănătate (129,0 mil.lei);
- d) acordarea ajutorului pentru încălzirea locuinței cu lemne, cărbuni, combustibili petrolieri (453,4 mil.lei);
- e) re tehnologizarea centralelor termice și electrice de termoficare (100,9 mil.lei);
- f) planuri și regulamente de urbanism (22,0 mil.lei);
- g) reabilitarea termică a clădirilor de locuit (75,0 mil.lei);
- h) finanțarea investițiilor derulate potrivit Programului Național de Dezvoltare Locală, aprobat prin Ordonanța de urgență a Guvernului 28/2013 (3.100,0 mil.lei);
- i) susținerea derulării proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile (FEN) aferente cadrului financiar 2014-2020 și cadrului financiar 2021-2027 (1.632,8 mil.lei) implementate la nivelul unităților administrativ-teritoriale;
- j) finanțarea Programului național de investiții -Anghel Saligny- (1.000,0 mil.lei);
- k) subvenții pentru compensarea creșterilor neprevizionate ale preturilor la combustibili (110,0 mil.lei);
- l) implementarea investițiilor specifice locale din sume de la bugetul de stat aferente asistenței financiare nerambursabile a PNRR (5.238,2 mil.lei), din care aferente componentei de împrumuturi 1.106,1 mil.lei;

5.2 Investițiile publice semnificative prioritizate

Conform prevederilor O.U.G. nr. 88/2013 și ale Normelor metodologice privind prioritizarea proiectelor de investiții publice, aprobate prin H.G. nr. 225/2014, cu modificările și completările ulterioare, la nivelul ordonatorilor principali de credite și al Ministerului Finanțelor, s-a derulat procesul de evaluare a proiectelor de investiții publice semnificative, în scopul elaborării și prezentării de către Ministerul Finanțelor, spre aprobare Guvernului, a rezultatelor prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative. La elaborarea proiectului de buget pentru anul 2023, ordonatorii principali de credite vor respecta rezultatele prioritizării în procesul de repartizare a resurselor bugetare pentru proiectele de investiții publice semnificative, potrivit prevederilor art. 45 alin. (4) din O.U.G. nr. 88/2013.

În procesul de prioritizare, 8 ordonatori principali de credite au transmis informații cu privire la 189 de proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 234.339.557 mii lei și un rest de finanțat pentru finalizarea acestora de 139.029.417 mii lei. Dintre acestea, 140 de proiecte de investiții publice semnificative se află în diferite stadii de implementare a căror valoare actualizată este de 203.615.331 mii lei cu un rest de finanțat în vederea finalizării de 134.644.869 mii lei.

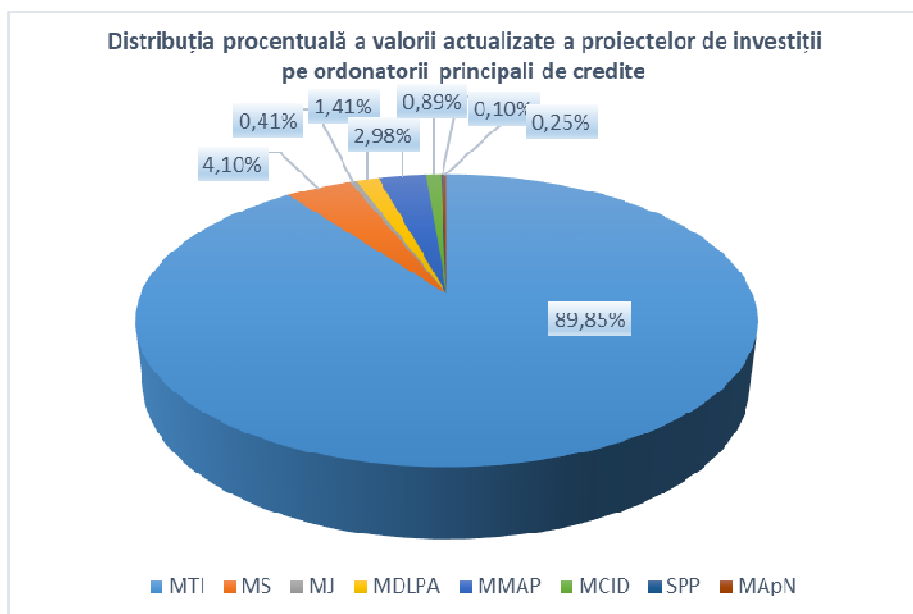
Restul de proiecte în număr de 49, sunt proiecte ale căror lucrări de execuție sunt finalizate (stadiul fizic 100%) însă nu sunt închise financiar, fiind necesare plăți pentru sentințe civile, costuri aferente procedurii DAB, sentințe arbitrale, certificate finale, asistență juridică, audit de siguranță rutieră, litigii, exproprieri, etc., fiind prezentate separat.

Cea mai mare pondere în acest portofoliu de proiecte semnificative, aflate în diferite stadii de implementare, o deține Ministerul Transporturilor și Infrastructurii care administrează 94 proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 180.075.080 mii lei, urmat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor cu 11 proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 6.757.788 mii lei. La polul opus se situează Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării cu 2 proiecte și Serviciul de Protecție și Pază care derulează un proiect de investiții publice semnificativ.

Ordonatorul principal de credite	Număr de proiecte evaluate în procesul de prioritizare	
	Proiecte aflate în implementare	Proiecte cu stadiul fizic 100%
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii	94	48
Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor	11	1
Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației	16	-
Ministerul Sănătății	9	-
Ministerul Justiției	3	-
Ministerul Apărării Naționale	4	-
Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării	2	-
Serviciul de Protecție și Pază	1	-
Total:	140	49

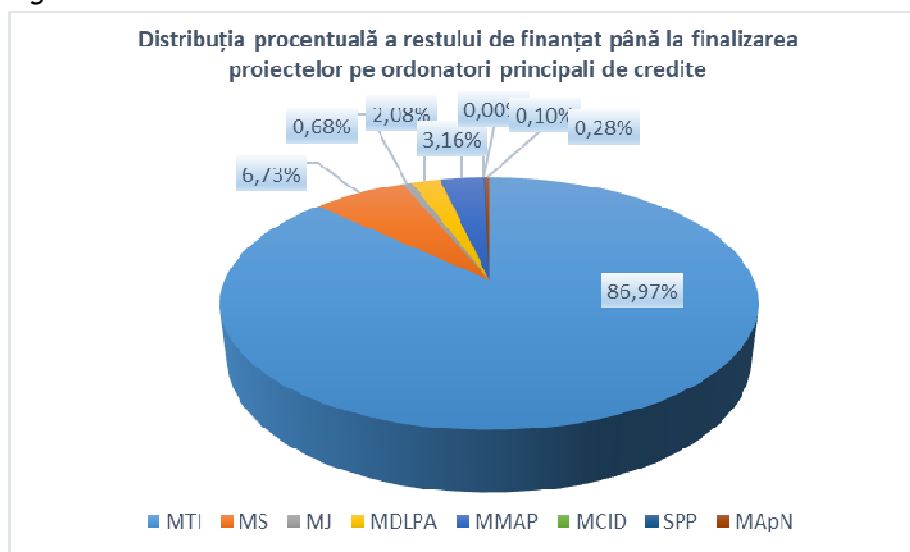
- Din perspectiva valorii actualizate totală a proiectelor de investiții publice semnificative, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii deține cea mai ridicată pondere (89,85%), urmat de Ministerul Sănătății (4,1%). Prezentăm mai jos, în Figura nr. 1, distribuția procentuală a acestor valori pe ordonatori principali de credite:

Figura nr. 1

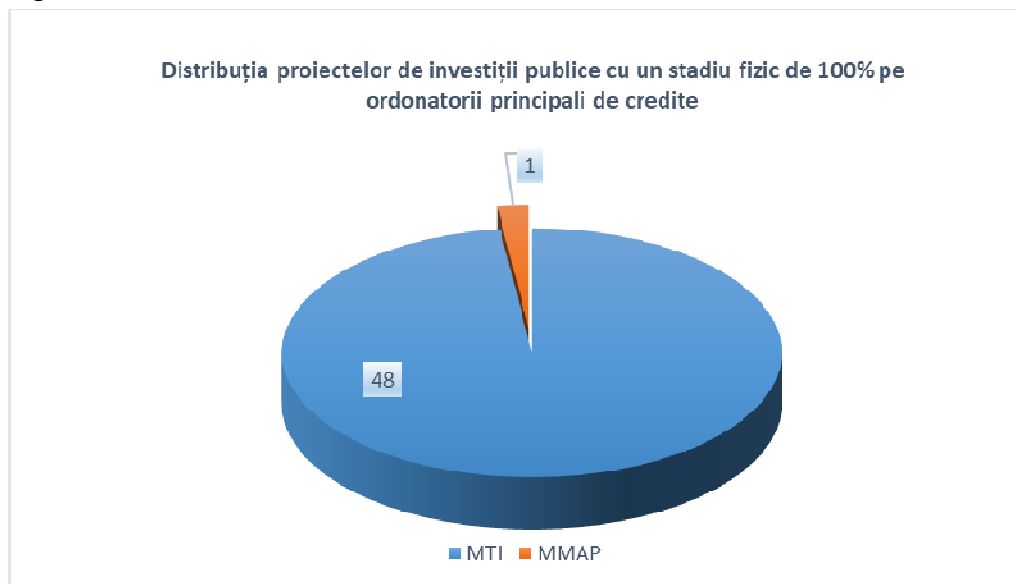
- Din perspectiva valorii totale a restului de finanțat până la finalizarea proiectelor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii deține, în continuare, cea mai ridicată pondere (86,97%), urmat tot de Ministerul Sănătății (6,73%). Prezentăm mai jos, în Figura nr. 2, distribuția procentuală a valorii restului de finanțat pe ordonatori principali de credite:

Figura nr. 2

Pentru 49 de proiecte de investiții, al căror stadiu fizic de execuție este 100%, necesarul de finanțare până la închiderea financiară reprezintă 3,15% din totalul necesarului de finanțat pentru proiectele de investiții publice semnificative prioritizate. În Figura nr. 3 prezentăm distribuția acestor proiecte pe ordonatorii principali de credite:

Figura nr. 3

În cadrul procesului de prioritizare a proiectelor de investiții publice semnificative a fost luată în considerare, ca și criteriu de evaluare, și valoarea economică netă actualizată a proiectelor (VENA). Acest indicator al eficienței economice a proiectului de investiții a fost furnizat de ordonatorii principali de credite pentru un număr de 115 de proiecte din totalul de 140 de proiecte de investiții publice semnificative.

Din analizele efectuate, s-a constatat că cea mai ridicată medie a valorii economice nete actualizate a proiectelor de investiții se înregistrează în sectorul sănătate - 6.235 milioane euro, în sectorul transporturilor și infrastructurii - 422 milioane euro și în sectorul mediului apelor și pădurilor - 110 milioane euro, media valorii economice nete actualizate a proiectelor aferente celorlalte sectoare situându-se sub 100 milioane euro.

La nivelul celor 115 proiecte, media acestui indicator (VENA) este de 776 milioane euro. Dintre cele 115 proiecte, 16 proiecte au o eficiență economică peste media aferentă, ele reprezentând sectoarele transporturilor și infrastructurii și sănătate.

Prezentăm mai jos un sumar al analizei efectuate cu privire la acest indicator la nivel de ordonator principal de credite.

Nr. crt.	Ordonatorul principal de credite	Număr de proiecte de investiții pentru care s-a furnizat VENA	Valoarea medie a VENA (mil. euro)
1.	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii	75	422
2.	Ministerul Sănătății	9	6.235
3.	Ministerul Justiției	2	10
4.	Ministrul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației	16	26
5.	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor	7	110
6.	Ministrul Cercetării, Inovării și Digitalizării	2	77
7.	Ministerul Apărării Naționale	3	21
8.	Serviciul de Protecție și Pază	1	32
	Total/Medie	115	6.933

Dintre proiectele de investiții publice semnificative din domeniul transporturilor și infrastructurii se remarcă 10 proiecte din sub-sectoarele transport feroviar, metrou și rutier, cu o valoare economică netă actualizată de peste 1 miliard de euro pe proiect.

În limita inferioară a clasamentului, cu o valoare economică netă actualizată situată sub 5 milioane de euro se află 17 proiecte, din sectoarele transporturilor și infrastructurii (10), apărării naționale (1) dezvoltării, lucrărilor publice și administrației (3), justiție (1) și mediului, apelor și pădurilor (2).

Notă: informațiile pe baza cărora au fost elaborate sintezele de mai sus au fost comunicate de către ordonatorii principali de credite în cadrul procesului de prioritizare.

Datoria guvernamentală (conform metodologiei UE)

Datoria guvernamentală brută, conform metodologiei UE, s-a situat la sfârșitul anului 2021 la un nivel de 48,9% din PIB, net inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht, în timp ce nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) a reprezentat 41,4% din PIB.

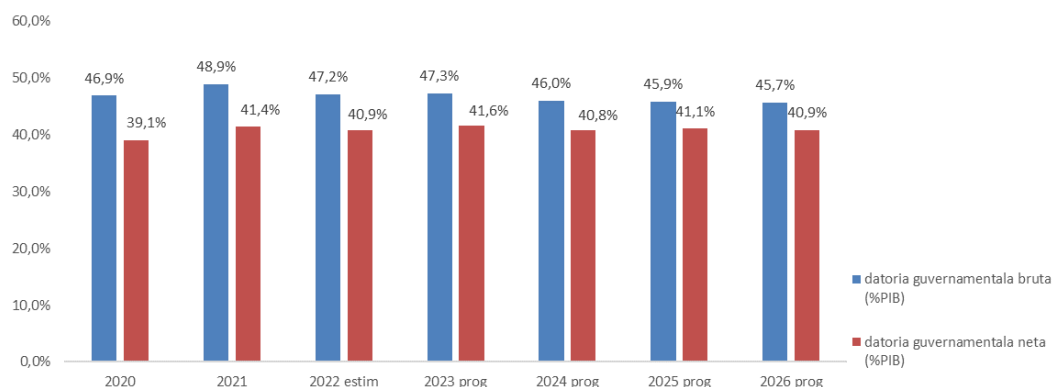
La sfârșitul lunii august 2022, datoria guvernamentală a reprezentat 48,8% din PIB, din care datoria internă a reprezentat 23,9% din PIB, iar datoria externă a fost de 24,9% din PIB.

Nivelul datoriei guvernamentale în PIB include și datoria contractată în nume propriu de companiile reclasificate în sectorul administrație publică la sfârșitul lunii august 2022 de 0,1% în PIB, nivel care a fost extrapolat pe întreaga perioadă de analiză.

Pentru sfârșitul anului 2022, se estimează la un nivel de al datoriei publice guvernamentale de 47,2% din PIB, cu încadrarea în plafonul stabilit pentru anul 2022 la 49,8% din PIB conform Legii nr.312/2021 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2022.

Pe termen mediu (2023-2026), în condiții de consolidare fiscală, datoria guvernamentală brută, conform metodologiei UE se va menține la un nivel sustenabil ce nu va depăși 49,80% din PIB, în timp ce datoria guvernamentală netă (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși din 42% PIB.

Datoria guvernamentală conform metodologiei UE (%PIB)

Sursa : Ministerul Finanțelor

Finanțarea deficitului bugetar

În anul 2022, necesarul brut de finanțare se situează la aproximativ 148,6 miliarde lei¹⁹, volumul total al împrumuturilor care au fost atrase de Ministerul Finanțelor de pe piețele interne și externe fiind determinat de un nivel al deficitului bugetar estimat la 5,74% din PIB și de nivelul datoriei de refinanțat în valoare de cca 68,4 miliarde lei.

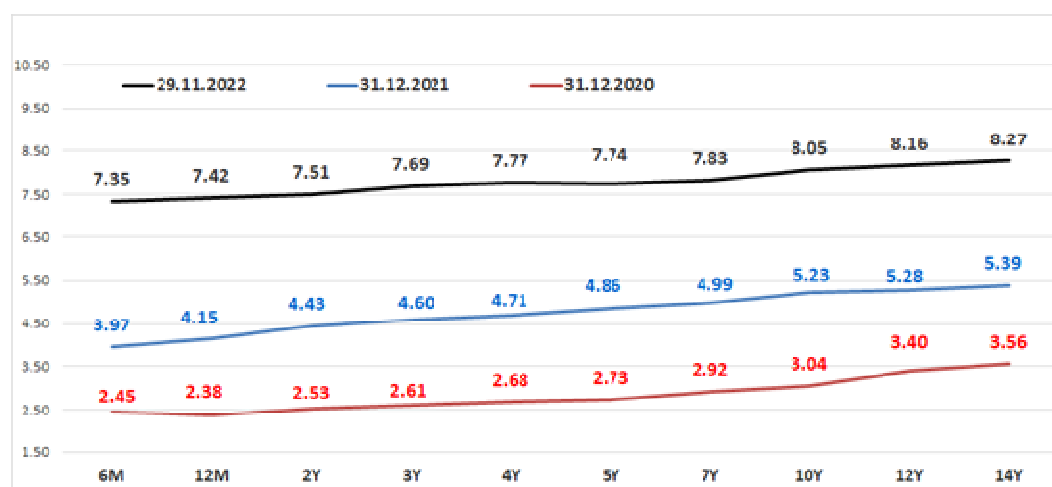
¹⁸ Datoria guvernamentală brută calculată conform metodologiei UE, SEC 2010

¹⁹ Suma reflectă necesarul de finanțare actualizat conform celei de a doua rectificări bugetare aprobată prin OUG 160/2022

Finanțarea pe piața internă s-a realizat prin organizarea de licitații regulate de titluri de stat pe piața interbancară, cu maturități cuprinse între 3 luni și 15 ani cu un volum total atras²⁰ de cca 62,2 miliarde lei (prin emisiuni de titluri de stat denumite în lei și EUR), din care 10% datorie pe termen scurt, 28% pe termen mediu și 62% pe termen lung, la care se adaugă cca 16 miliarde echivalent lei atrase în perioada ianuarie - noiembrie 2022 prin titluri de stat dedicate populației, în cadrul celor 2 programe de titluri de stat destinate populației TEZAUR și FIDELIS.

Deținerile nerezidenților în titlurile de stat emise pe piața internă s-au menținut la un nivel relativ constant pe parcursul anului 2022, acestea înregistrând o valoare medie de cca. 18%.

Comparativ cu nivelurile înregistrate în anii 2020 - 2021, evoluția randamentelor titlurilor de stat pe piața internă în anul 2022 prezintă o evoluție în creștere în medie de cca 310 bps față de 2021, așa cum rezultă din graficul de mai jos.

Sursa: Ministerul Finanțelor

Pe piața externă au fost lansate patru emisiuni de euroobligațiuni și au fost realizate patru plasamente private în valoare totală echivalent 8,5 miliarde EUR, astfel:

- în data de 27 ianuarie 2022, a fost atrasă suma de 2,44 miliarde USD printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 1,35 miliarde USD cu scadența de 5 ani (randament 3,130%, cupon de 3,000%) și 1,09 miliarde USD cu scadența de 10 ani (randament de 3,699%, cupon de 3,625%);
- în data de 7 februarie 2022 a fost atrasă suma de 2,5 miliarde EUR printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 1,25 miliarde EUR cu maturitatea de 6 ani (randament de 2,135%, cupon de 2,125%) și 1,25 miliarde EUR cu scadența de 12 ani (randament de 3,779%, cupon de 3,750%);
- în data de 25 mai 2022, a fost atrasă suma de 1,75 miliarde USD printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 1 miliard USD cu scadența de 5 ani (randament 5,300%, cupon de 5,250%) și 750 milioane USD cu scadența de 12 ani (randament de 6,019%, cupon de 6,000%);
- în data de 17 august 2022, a fost atrasă suma de 260 milioane USD prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 750 milioane USD scadentă în data de 25 mai 2034, având cupon de 6,000%;
- în data de 27 septembrie 2022 a fost atrasă suma de 1,35 miliarde EUR printr-o

²⁰ La data de 29 noiembrie 2021

emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 600 milioane EUR cu maturitatea de 4 ani (randament de 5,102%, cupon de 5,000%) și 750 milioane EUR cu scadența de 7 ani (randament de 6,698%, cupon de 6,625%);

- în data de 30 septembrie 2022, a fost atrasă suma de 125 milioane EUR prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 1,25 miliarde EUR scadentă în data de 24 aprilie 2024, având cupon de 3,625%;
- în data de 14 noiembrie 2022, a fost atrasă suma de 150 milioane EUR prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 600 milioane EUR scadentă în data de 27 septembrie 2026, având cupon de 5,000%;
- în data de 17 noiembrie 2022, a fost atrasă suma de 100 milioane EUR prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 750 milioane EUR scadentă în data de 27 septembrie 2029, având cupon de 6,625%.

Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice

În perioada 2023-2026, Ministerul Finanțelor va urmări îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale pentru perioada 2022-2024.

Politica Ministerului Finanțelor este de a asigura finanțarea preponderent în moneda națională, cu obiectivul de asigurare a finanțării nete (acoperirea deficitului bugetar) preponderent din surse interne începând cu anul 2024. Emisiunile în EUR pe piața internă vor fi avute în vedere în contextul cererii specifice exprimate de investitorii locali, în funcție de condițiile de piață și de apetitul manifestat de către mediul investițional, în condițiile unui raport maturitate/cost avantajos.

Ministerul Finanțelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă în realizarea procesului de finanțare, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor.

În scopul diversificării bazei de investitori și creșterii accesibilității persoanelor fizice la cumpărarea titlurilor de stat, se vor continua emisiunile de titluri de stat pentru populație în cadrul celor două programe dedicate, TEZAUR (titluri de stat emise prin unități ale Trezoreriei Statului și oficii poștale ale Companiei Naționale “Posta Română” S.A.) și FIDELIS (titluri de stat emise prin intermediul sistemului bancar), în limita unui plafon anual indicativ.

În funcție de cererea specifică exprimată de mediile investiționale, Ministerul Finanțelor intenționează să utilizeze operațiuni specifice de administrare a pasivelor, de tipul răscumpărărilor anticipate sau preschimbărilor de titluri de stat atât pe piața internă, cât și pe piețele externe, în scopul limitării riscului de refinanțare.

În procesul de finanțare externă se va avea în vedere contractarea de datorie preponderent în EUR și USD nefiind excluse și alte monede, ținând cont de oportunitățile de diversificare a bazei investiționale. Pentru reducerea expunerii la riscul valutar și de rată de dobândă asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor are în vedere utilizarea instrumentelor financiare derivate (îndeosebi swap valutar ținând cont de expunerile portofoliului de datorie actual), după finalizarea cadrului operațional necesar. În acest scop, au fost încheiate acorduri-cadru ISDA Master Agreement cu 6 contrapartide.

Pe termen mediu, se are în vedere diversificarea instrumentelor de finanțare, prin

finanțarea proiectelor/cheltuielilor care sunt destinate protejării mediului înconjurător și combaterii schimbărilor climatice și/sau a celor din domeniul social și de dezvoltare durabilă, în baza unui cadru dedicat aprobat prin hotărâre a Guvernului, în acest sens fiind necesară într-o primă etapă crearea cadrului general de emisiuni de obligațiuni verzi la nivel suveran, urmând să fie identificate criteriile de eligibilitate și proiectele de investiții/cheltuieli “verzi” cu sprijinul ministerelor de linie și a Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, în calitate de autoritate coordonatoare a Planului Național de Redresare și Reziliență, urmărindu-se în același timp și evitarea dublei finanțări a proiectelor “verzi”.

Totodată, împrumuturile contractate de la instituțiile financiare internaționale și sumele aferente tranșelor din componenta de împrumut în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență reprezintă o parte importantă din finanțarea externă care sprijină obiectivul de minimizare a costurilor finanțării pe termen lung.

Totodată, pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor sezoniere în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, în vederea reducerii riscului de refinanțare și de lichiditate, Ministerul Finanțelor are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută la dispoziția Trezoreriei Statului, în valoare echivalentă acoperirii necesităților de finanțare a deficitului bugetar și refinanțării datoriei publice care să acopere până la 4 luni din necesarul brut de finanțare.

Pe termen mediu (2023 - 2026), în condiții de consolidare fiscală, datoria guvernamentală brută, conform metodologiei UE se va menține la un nivel sustenabil ce nu va depăși 49,80%²¹ din PIB, sub nivelul de 60% din PIB, în timp ce datoria guvernamentală netă (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB.

²¹ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

7.1 Bugetul general consolidat pe termen mediu

Politica fiscal-bugetară pe termen mediu țintește în continuare realizarea obiectivului general reprezentat de reducerea deficitului bugetar până la un nivel care să permită ieșirea, în anul 2024, de sub incidența procedurii europene de deficit excesiv, dar cu asigurarea sprijinirii economiei și a sistemului de protecție socială, care rămân prioritare în circumstanțele dificile induse de mediul inflaționist.

Ajustarea deficitului ESA cu 4,2 puncte procentuale la finele anului 2026 față de 2021 reprezintă un efort semnificativ, cu atât mai mult cu cât criza Covid-19, conflictul din Ucraina și mediul puternic inflaționist s-au suprapus peste un dezechilibru fiscal structural instalat în perioada pre-pandemică.

Continuarea traiectoriei de ajustare a deficitului, începută în anul 2021, se asigură, pe de o parte, printr-o abordare prudentă a cheltuielilor curente ale administrației publice, iar pe de altă parte prin recurgerea la fondurile externe puse la dispoziție de către Uniunea Europeană atât din resursele sale tradiționale cât și prin Mecanismul de Redresare și Reziliență și utilizarea acestora pentru a majora semnificativ cheltuielile de investiții.

Bugetul general consolidat							
- % din PIB -							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
VENITURI buget general consolidat (cash)	30,2	32,1	33,9	34,8	33,1	33,1	32,8
CHELTUIELI buget general consolidat (cash)	39,8	38,9	39,6	39,2	36,1	36,0	35,7
SOLD buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,40	-2,95	-2,90	-2,90
SOLD buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,40	-2,95	-2,90	-2,90
SOLD structural	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00	-3,13

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca unele identități contabile să nu se verifice

Veniturile bugetare

Estimarea evoluției principalelor categorii de impozite și taxe pe perioada 2023-2026 are la bază proiecția indicatorilor macroeconomici prezentată în Prognoza de toamnă 2022, corelată cu evoluția încasării veniturilor și prevederile legislative în vigoare.

În anul 2023 veniturile bugetare în termeni nominali sunt estimate la 539,6 miliarde lei (34,8% din PIB), în creștere comparativ cu anul 2022, în contextul noilor măsuri legislative aprobate (O.G. nr. 15/2002, O.G. nr. 16/2022 și Legea nr. 135/2022) și al măsurilor ANAF de îmbunătățire a colectării veniturilor.

Veniturile bugetare proiectate pe perioada 2023-2026 se înscriu pe un trend ascendent în valoare nominală de la 539,6 miliarde lei în anul 2023 la 655,1 miliarde lei în anul 2026, chiar în condițiile în care în anul 2024 este planificată modificarea cotei de transfer către Pilonul II de pensii de la 3,75% la 4,75%. Trendul pozitiv al veniturilor este influențat de

măsurile legislative cu impact asupra impozitului pe profit și pe veniturile microîntreprinderilor (reducerea plafonului microîntreprinderilor de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%), TVA (majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, servicii de restaurant și catering, majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice ce conțin adaos de zahăr, aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei), contribuții sociale (extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar ce obțin un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar, stabilirea bazei de calcul lunar a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate la salariul minim brut pe țară garantat în plată, pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este sub nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată), acciza (majorarea nivelului accizelor la țigarete, tutun încălzit și lichide cu conținut de nicotină destinate inhalării cu ajutorul unui dispozitiv electronic), impozitul pe venit (majorarea impozitului pe veniturile din dividende de la 5% la 8%, revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale pentru salariați, modificarea reglementărilor privind impozitarea veniturilor realizate de către persoanele fizice din cedarea folosinței bunurilor, precum și a celor din jocuri de noroc, modificarea prevederilor privind impozitarea în cazul transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, în sensul eliminării plafonului neimpozabil și introducerii unor cote de impozitare diferențiate în funcție de perioada de deținere) și venituri proprii ale bugetelor locale (modificarea modului de calcul a impozitelor și taxelor pe proprietate).

Detaliat, metodologia de estimare și evoluția principalelor categorii de venituri este următoarea:

Veniturile din **impozitul pe profit** sunt prognozate să se mențină la un nivel constant de 2,2% din PIB pe tot orizontul de prognoza 2024-2026, evoluție determinată de modificările legislative din domeniul impozitului pe profit (trecerea microîntreprinderilor cu venituri anuale de peste 500.000 euro de la plata impozitului pe veniturile microîntreprinderilor la plata impozitului pe profit, extinderea facilității privind scutirea de impozit a profitului investit și pentru investițiile în active utilizate în activitatea de producție și procesare, acordarea facilității pentru menținere a capitalului propriu pozitiv/majorare a capitalului propriu conform O.U.G. nr. 153/2020).

Încasările din **impozitul pe venit** sunt prognozate să crească de la 2,4% din PIB în anul 2023 până la 2,6% din PIB în anul 2026, evoluție determinată de majorarea prognozată a câștigului salarial mediu brut, numărului mediu de salariați și a modificărilor legislative din domeniul impozitului pe venit (majorarea impozitului pe veniturile din dividende de la 5% la 8%, revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale în cazul contribuabililor care realizează venituri din salarii la locul unde se află funcția de bază, modificarea reglementărilor privind impozitarea veniturilor realizate de către persoanele fizice din cedarea folosinței bunurilor, precum și a celor din jocuri de noroc, modificarea prevederilor privind impozitarea în cazul transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, în sensul eliminării plafonului neimpozabil și introducerii unor cote de impozitare diferențiate în funcție de perioada de deținere, extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul

agroalimentar pentru un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar, etc.)

Veniturile din **TVA** estimate în anul 2022 la un nivel de 6,8% din PIB, sunt prognozate să crească începând cu anul 2023 la 7,3% în PIB, și să se mențină la acest nivel până în anul 2026. În estimarea veniturilor din TVA pe orizontul de timp 2023-2026, sunt incluse atât măsurile ANAF de îmbunătățire a colectării veniturilor din TVA cât și modificările legislative în domeniu TVA în vigoare începând cu anul 2023 (majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, serviciile de restaurant și catering, majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice ce conțin adaos de zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate, aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția de către orice persoană fizică, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, a unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei, exclusiv TVA).

Veniturile din **accize** se stabilizează la 2,5% din PIB pe întreg orizontul de prognoză, în condițiile majorărilor aprobate prin O.G. nr. 16/2022.

Alte venituri fiscale:

- **Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice** sunt estimate în anul 2022 în procent de 0,3% în PIB, însă în scădere la 0,2% în PIB începând cu anul 2023 ca urmare a măsurilor fiscale în vigoare (restrângerea microîntreprinderilor plătitoare de impozit pe venit, efect al reducerii plafonului de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3% conform O.G. nr. 16/2022, acordarea facilității pentru menținere a capitalului propriu pozitiv/majorare a capitalului propriu conform O.U.G. nr. 153/2020).
- **Alte impozite și taxe generale pe bunuri și servicii** scad atât în valori nominale cât și ca procent în PIB de la 12,7 miliarde lei (0,9% în PIB) în anul 2022 la 7,5 miliarde lei (0,5% în PIB) în anul 2023, pe fondul abrogării prevederilor privind impozitul asupra venitului suplimentar realizat de producătorii de energie electrică.
- Veniturile din **taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități** se mențin ca procent în PIB de 0,3% pe întreg orizontul de prognoză 2023-2025, în contextul majorării taxelor pentru jocurile de noroc conform O.G. nr. 15/2022 și al încasărilor suplimentare aferente valorificării frecvențelor radio în noile benzi de frecvențe armonizate la nivel european pentru sisteme de comunicații mobile terestre de bandă largă 5G.

Veniturile estimate din **impozitul pe comerțul exterior și tranzacții internaționale** se vor menține la 0,2% din PIB pe întreg intervalul de prognoză, valoare similară cu cea înregistrată în anii precedenți.

Veniturile nefiscale sunt estimate la 3,0% în PIB în anul 2023, în principal, pe seama colectării dividendelor de la societățile naționale, companiile naționale și societățile cu capital integral sau majoritar de stat, precum și a vărsămintelor de la regiile autonome conform procentului de repartizare de minim 90% față de 50% prevăzut Ordonanța Guvernului nr.64/2001 și al evoluției veniturilor din concesiuni și închirieri. Pe termen mediu se estimează o scădere a ponderii în PIB a veniturilor nefiscale ajungând la 2,8%, influențată de colectarea dividendelor de la societățile naționale, companiile naționale și

societățile cu capital integral sau majoritar de stat, precum și a vărsămintelor de la regiile autonome conform procentului de repartizare de 50% prevăzut Ordonanța Guvernului nr.64/2001.

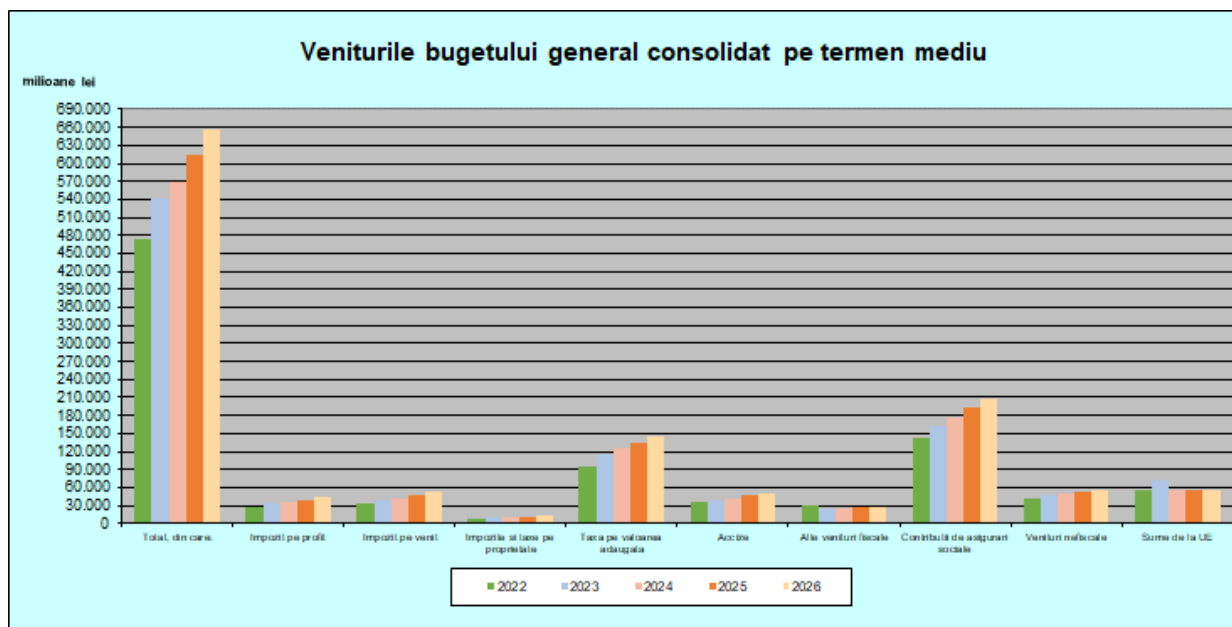
Încasările din **contribuții de asigurări sociale** în anul 2022 sunt estimate la 10,1% din PIB, evoluție determinată de modificările legislative din domeniul contribuțiilor de asigurări sociale, majorarea prognozată a fondului de salarii pe total economie (câștig salarial mediu brut și număr de salariați) și de măsurile ANAF de îmbunătățire a colectării. Pe termen mediu, ponderea acestora este prognozată să ajungă la 10,4% din PIB în anul 2023 (efect al măsurilor legislative de extindere a facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar pentru un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, cu stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar, stabilirea bazei de calcul lunar a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate la salariul minim brut pe țară garantat în plată, pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este sub nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată, modificarea plafonului anual, bază de calcul pentru contribuția de asigurări sociale și contribuția de asigurări socială de sănătate, obligații declarate de contribuții persoane fizice prin Declarația unică), 10,3% din PIB în anul 2024 ca urmare a majorării cotei de contribuție la Pilonul II de pensii de la 3,75% la 4,75% și o ușoară creștere la 10,4% din PIB către sfârșitul orizontului de prognoză.

Veniturile proprii locale sunt proiectate să se mențină la 1,3% din PIB pe tot orizontul de prognoză 2023-2025, proiecție determinată de modificările legislative aprobate prin O.G. nr. 16/2022 la impozitele pe proprietate și la impozitul pe venit în cazul transferului dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia.

Veniturile bugetului general consolidat - pe tipuri de venit -						Veniturile bugetului general consolidat - pe tipuri de venit -					
- mil. lei -						- % din PIB -					
	2022	2023	2024	2025	2026		2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	473.003	539.831	567.992	614.826	655.120	Total, din care:	33,9	34,8	33,1	33,1	32,8
Impozit pe profit	27.228	33.106	36.859	39.961	42.970	Impozit pe profit	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2
Impozit pe venit	33.168	37.569	42.901	47.717	52.379	Impozit pe venit	2,4	2,4	2,5	2,6	2,6
Impozite si taxe pe proprietate	6.921	9.908	10.939	11.861	12.756	Impozite si taxe pe proprietate	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Taxa pe valoarea adaugata	95.233	113.796	124.463	134.957	145.132	Taxa pe valoarea adaugata	6,8	7,3	7,3	7,3	7,3
Accize	35.775	38.510	42.848	47.356	50.926	Accize	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5
Impozit pe comerțul exterior	2.125	2.362	2.608	2.828	3.042	Impozit pe comerțul exterior	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Alte venituri fiscale	29.558	23.745	25.354	27.012	28.192	Alte venituri fiscale	2,1	1,5	1,5	1,5	1,4
Contributii de asigurari sociale	141.660	162.194	176.640	193.257	207.944	Contributii de asigurari sociale	10,1	10,4	10,3	10,4	10,4
Venituri nefiscale	42.906	45.963	48.843	52.490	56.007	Venituri nefiscale	3,1	3,0	2,9	2,8	2,8
Venituri din capital	1.457	1.379	1.454	1.481	1.525	Venituri din capital	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Donatii	37	11	4	3	3	Donatii	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sume de la UE	56.934	71.288	55.080	55.901	54.244	Sume de la UE	4,1	4,6	3,2	3,0	2,7

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cheltuielile bugetare

Dacă până în anul 2020 inclusiv, cheltuielile bugetare totale și-au majorat în mod semnificativ ponderea în PIB (în 2020 și datorită crizei Covid-19), pe termen mediu se realizează o corecție a acestei tendințe pentru a susține obiectivul de ajustare a deficitului bugetar către nivele sustenabile.

Chiar dacă în valoare nominală cheltuielile totale se majorează pe termen mediu, raportat la PIB se înregistrează o diminuare de 3,9 pp față de nivelul din anul 2022 pe fondul reșezării structurale a cheltuielilor de personal și a celor cu bunuri și servicii pe de o parte, și a menținerii unui nivel ridicat al cheltuielilor de investiții pentru stimularea unei creșteri economice robuste pe de altă parte.

Prin măsurile de limitare a cheltuielilor curente aplicate în anul 2023, în termeni nominali, pentru majoritatea acestor cheltuieli a fost asigurată o creștere temperată până la finele orizontului de planificare (2026) prin păstrarea unei dinamici inferioare celei a PIB.

Cheltuielile bugetului general consolidat

- pe clasificatia economica -

- % din PIB -

	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	39,6	39,2	36,1	36,0	35,7
Cheltuieli de personal	8,5	8,2	7,9	7,5	7,1
Bunuri si servicii	5,1	4,8	4,6	4,5	4,4
Dobanzi	2,1	1,9	1,8	1,7	1,7
Subventii	1,1	0,7	0,7	0,6	0,6
Asistenta sociala	12,4	11,7	11,5	11,5	11,4
Alte transferuri	4,3	4,6	3,3	3,0	2,8
Cheltuieli de investitii	6,2	7,2	6,4	7,2	7,7

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

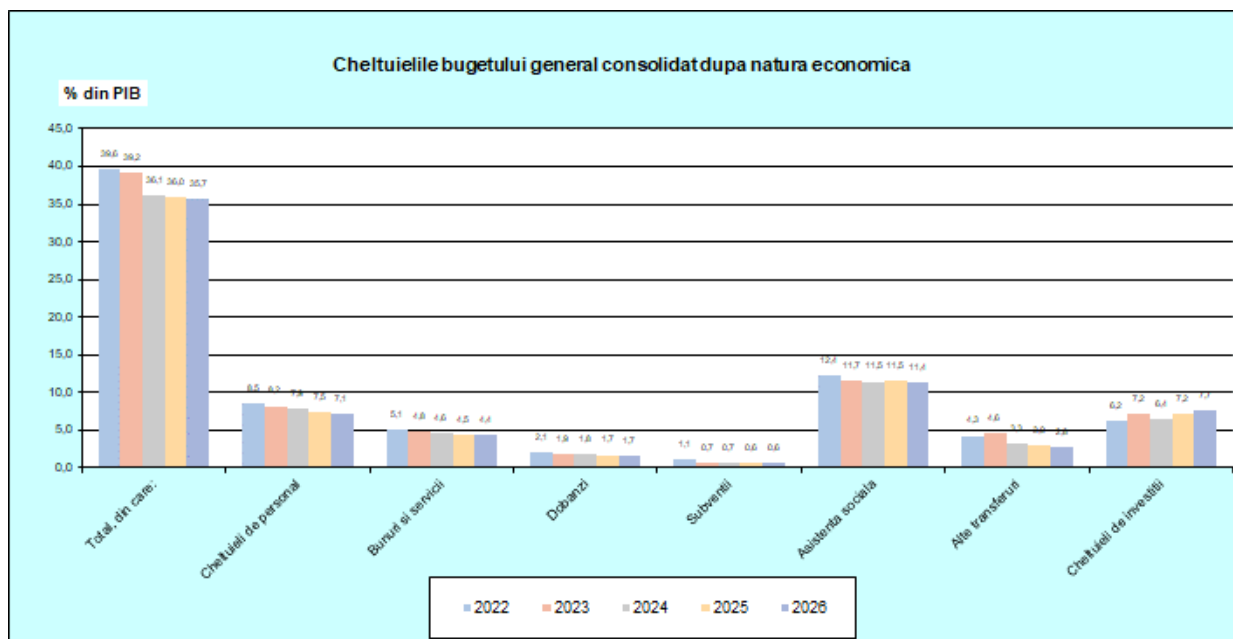
Cheltuielile bugetului general consolidat

- pe clasificatia economica -

- mil. lei -

	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	553.157	608.124	618.547	668.714	713.070
Cheltuieli de personal	118.416	127.618	134.677	138.681	142.651
Bunuri si servicii	71.164	74.890	79.345	83.016	87.462
Dobanzi	28.802	29.084	30.141	32.046	33.708
Subventii	15.327	11.323	11.753	11.866	12.275
Asistenta sociala	172.540	181.006	196.442	214.082	227.258
Alte transferuri	59.761	72.149	56.937	55.787	55.570
Cheltuieli de investitii	87.147	112.053	109.251	133.236	154.146

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

7.2 FINANȚĂRI DE LA UNIUNEA EUROPEANĂ

A. FONDURI STRUCTURALE ȘI DE COEZIUNE

1. Fondurile Europene Structurale și de Investiții - CFM 2014-2020

1.1 Stadiul implementării

Începând cu anul 2015, au fost lansate apeluri de proiecte pentru toate cele 6 programe operaționale (PO) aferente FESI - Infrastructură Mare (POIM), Capital Uman (POCU), Competitivitate (POC), Asistență Tehnică (POAT), Regional (POR), Capacitate Administrativă (POCA), precum și pentru Fondul European pentru Ajutorarea Persoanelor cele mai Defavorizate (FEAD) - PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD). Bugetul total lansat pentru aceste apeluri este de aprox. 30,1 mld. euro, reprezentând 103,6% din alocarea totală de aprox. 29 mld. euro disponibilă pentru implementarea acestor programe.

Până în luna octombrie 2022 au fost semnate 14.241 contracte de finanțare, în valoare totală de aprox. 47 mld. euro, din care aprox. 38,6 mld. euro contribuție UE, reprezentând 157,1% din alocarea UE aferentă acestor PO.

În cadrul acestor contracte au fost efectuate plăți de către autoritățile de management însumând 18,2 mld. euro.

Pentru PO mai sus menționate, s-au primit de la Comisia Europeană (CE) fonduri de prefinanțare în cuantum de aprox. 3,2 mld. euro, reprezentând 12,9% din alocarea UE de aproximativ 24,6 mld. euro aferentă acestora.

Până în prezent, valoarea aplicațiilor de plată transmise la CE este de aproximativ 15,3 mld. euro, din care CE a rambursat, până în prezent, suma de 12,9 mld. euro.

Sumele totale primite de la CE, reprezentând prefinanțări și rambursări, aferente programelor finanțate din FESI (POIM, POC, POR, POCA, POAT, POCU, Programul Național Dezvoltare Rurală (PNDR), PO Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM)), se situează la aprox. 23,5 mld. euro, ceea ce înseamnă aprox. 67% din alocarea UE aferentă acestor programe. Menționăm că, în prezent, la nivelul Uniunii Europene (UE), rata medie a sumelor primite

de la CE se situează la aprox. 71%. Raportat la plățile totale nete efectuate în perioada 2014 - iunie 2022, România se situează pe locul 5, față de celelalte state membre.

În ceea ce privește riscul de dezangajare automată a fondurilor, menționăm că, până în prezent (octombrie 2022) la nivelul programelor operaționale, nu au fost dezangajate fonduri. Potrivit estimărilor lunare ale sumelor ce vor fi transmise CE în anul 2022, riscul de dezangajare de fonduri va fi acoperit pentru toate programele operaționale.

În conformitate cu prevederile regulamentelor europene aplicabile, rambursarea cheltuielilor declarate s-a realizat după finalizarea procesului de desemnare a autorităților implicate în sistemul de management și control al fondurilor, care a implicat evaluarea acestora de către Autoritatea de Audit din România și emiterea unei opinii cu privire la conformitatea sistemului cu cerințele de acreditare.

Prin Acordul de Parteneriat, România și-a asumat finanțarea tuturor obiectivelor tematice stabilite prin Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, ceea ce a impus aplicarea tuturor celor 36 de condiționalități ex-ante prevăzute în anexa XI a Regulamentului menționat.

În prezent (octombrie 2022), toate cele 36 de condiționalități sunt îndeplinite.

1.2. Măsuri implementate și planificate în domeniul fondurilor europene

1.2.1 Măsuri implementate

Principalele măsuri întreprinse în anii 2016 - 2022 au vizat, pe de-o parte, procesul de închidere a programelor operaționale 2007 - 2013, procesul de desemnare a autorităților implicate în gestionarea fondurilor Instrumentul pentru Sprijin de Urgență (ESI) și accelerarea implementării PO aferente perioadei 2014 - 2020, iar pe de altă parte generarea unui răspuns prompt și eficient în vederea combaterii efectelor negative ale pandemiei COVID-19 asupra mediului economic și social, precum și a efectelor cauzate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei.

În plus, s-a realizat îmbunătățirea/simplificarea aplicației MySMIS, ca urmare a derulării unui proces de consultare cu beneficiarii și personalul implicat în evaluarea proiectelor.

Totodată, au fost finalizate mai multe rapoarte de evaluare privind implementarea programelor.

În ceea ce privește pregătirea perioadei de programare 2021-2027, până în prezent, au fost transmise toate Programele prin sistemul informatic SFC, care au fost aprobate individual prin Memorandumuri prezentate în ședințele de guvern.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) a transmis CE Acordul de Parteneriat 2021-2027, în baza Memorandumului cu tema: "Aprobarea versiunii actualizate a Acordului de Parteneriat 2021-2027, în urma finalizării negocierilor informale cu Comisia Europeană și a transmiterii acestuia către Comisia Europeană". Acordul de Parteneriat a aprobat de către CE în data de 25 iulie 2022, iar Programul Asistență Tehnică a fost aprobat în data de 22 august 2022. În data de 7 octombrie a.c. au fost aprobate două programe regionale aferente regiunilor Vest și Sud Muntenia.

Ca urmare a crizei COVID-19, provocările curente sunt legate de relansarea economică și în acest sens sunt prioritare măsurile privind păstrarea locurilor de muncă, îmbunătățirea accesului la ocupație, ocupare și reinserție profesională, dezvoltarea competențelor angajaților, corelate cu susținerea antreprenoriatului, a structurilor de economie socială și a altor inițiative ale mediului de afaceri, în sensul diminuării efectelor negative determinate de limitarea sau întreruperea activităților socio-economice.

Pentru a valorifica în mod corespunzător facilitățile puse la dispoziție de CE, la nivelul MIPE au fost realizate evaluări ale impactului pandemiei COVID-19 și au fost identificate, inițiate și aplicate o serie de măsuri în domeniul gestionării fondurilor europene, menite să genereze un răspuns prompt și eficient în combaterea efectelor negative ale crizei asupra mediului economic și social.

1.2.2 Măsuri planificate pentru implementarea fondurilor ESI

În ceea ce privește măsurile de accelerare a absorbției fondurilor ESI, un accent deosebit va fi acordat următoarelor acțiuni, prevăzute în Programul de Guvernare:

- ✓ menținerea unei rate anuale de absorbție care să conducă către o absorbție de 100% la sfârșitul anului 2023;
- ✓ valorificarea elementelor de flexibilitate puse la dispoziție de CE;
- ✓ utilizarea resurselor din REACT-EU pentru acoperirea nevoilor de finanțare ale domeniilor sănătate, creșterea competitivității IMM-urilor, digitalizarea educației și măsuri active de ocupare;
- ✓ evitarea riscului de dezangajare prin monitorizarea lunară a stadiului implementării financiare a PO;
- ✓ urgentarea lansării ultimelor apeluri de proiecte pentru sumele rămase disponibile, conform modificărilor de program, respectiv accelerarea ritmului de contractare și evaluare a acestora;
- ✓ monitorizarea constantă a proiectelor cu risc de a nu fi finalizate până la 31.12.2023, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea de măsuri de remediere și recuperare a întârzierilor;
- ✓ realocări de fonduri la nivelul axelor prioritare ale unui program;
- ✓ asigurarea fondurilor necesare autorităților de management pentru efectuarea plăților către beneficiari;
- ✓ asigurarea interconectivității și interoperabilității dintre bazele de date ale instituțiilor statului și sistemul My SMIS pentru simplificarea procesului de depunere a proiectelor și creșterea celerității procedurilor de verificare a proiectelor și beneficiarilor din perioada de evaluare și cea de monitorizare a proiectelor.
- ✓ procesarea cu celeritate a cererilor de rambursare finale și autorizarea la plată a acestora;
- ✓ pregătirea și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature, a cadrului necesar utilizării opțiunilor de costuri simplificate, respectiv a utilizării instrumentelor financiare pentru demararea cu celeritate a implementării în perioada 2021–2027;
- ✓ revizuirea cadrului legal, în conformitate cu evoluțiile specifice din domeniu;
- ✓ asigurarea unei bune relații între autorități și beneficiarii de proiecte, în sensul orientării spre dialog și sprijin în procesul de derulare a investițiilor.

La nivelul MIPE se monitorizează permanent stadiul implementării, respectiv progresul înregistrat în procesul de evaluare, contractare și plată, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea măsurilor necesare pentru remedierea și recuperarea lor.

De asemenea, în contextul crizei umanitare a refugiaților din Ucraina, MIPE a lansat un demers comun cu autoritățile de management pentru identificarea posibilităților concrete de finanțare din fonduri europene a cheltuielilor cu sprijinul refugiaților din Ucraina, fără a afecta proiectele aflate în implementare, pentru a evita aplicarea de corecții financiare pentru neatingerea obiectivelor și țintelor prevăzute prin fiecare program.

Resursele financiare identificate din economiile generate la nivelul POCU, de cca. 100 mil. euro din Fondul Social European (FSE), vor fi reutilizate, conform regulilor de eligibilitate comunicate de CE și în conformitate cu prevederile legislației naționale în

vigoare pentru finanțarea cheltuielilor cu refugiații din Ucraina. În acest context, prin crearea unei noi axe prioritare (AP 9) va fi valorificată flexibilitatea prevăzută de Regulamentul nr. 562/2022 (CARE), care permite realocarea rapidă a fondurilor disponibile pentru acest sprijin de urgență. În plus, se are în vedere finanțarea măsurilor imediate de sprijin, prin aplicarea costului unitar menționat în Regulamentul CARE.

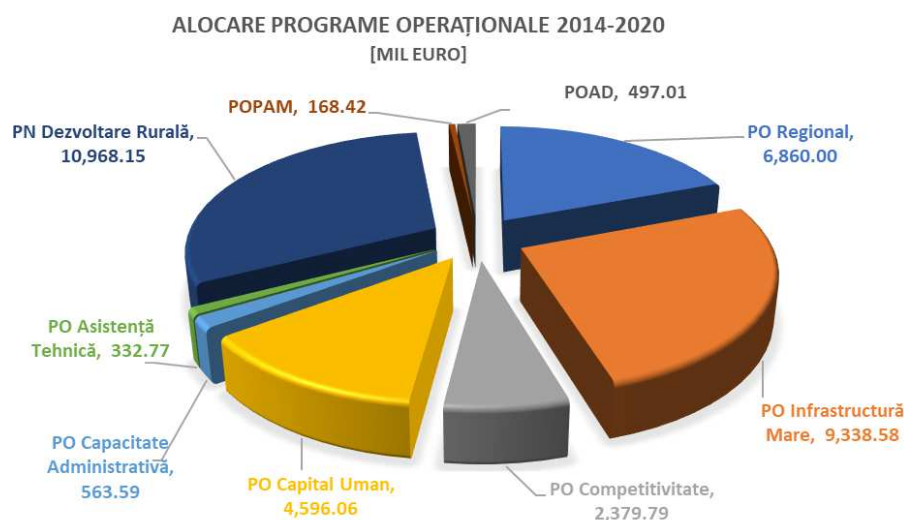
Pentru pregătirea perioadei de programare 2021-2027, s-au luat următoarele măsuri:

- ✓ asigurarea monitorizării îndeplinirii condițiilor prelabile;
- ✓ asigurarea cadrului partenerial și funcționarea Grupurilor de lucru pentru elaborarea documentelor de programare post 2020;
- ✓ elaborarea documentelor de programare 2021-2027 și finalizarea negocierilor cu CE;
- ✓ aprobarea actelor normative pentru crearea cadrului instituțional aferent perioadei de programare post 2020

MIPE depune toate eforturile pentru finalizarea și aprobarea de către CE a Programelor 2021-2027, astfel încât apelurile de proiecte să fie lansate cât mai curând posibil, să faciliteze accesul potențialilor beneficiari la finanțările europene și să contribuie astfel la bunăstarea României.

1.3. Fondurile aferente CFM 2014-2020, alocarea acestora pe politica de coeziune (PC) și pe politica agricolă comună (PAC), pe obiective distincte, precum și programele operaționale ce vor fi finanțate din aceste fonduri

În exercițiul financiar 2014-2020, alocarea totală a României este de aprox. 49 mld. euro, din care aprox. 24,6 mld. euro prin PC și FEAD și aproximativ 24,4 mld. euro prin PAC și Politica Maritimă Integrată.

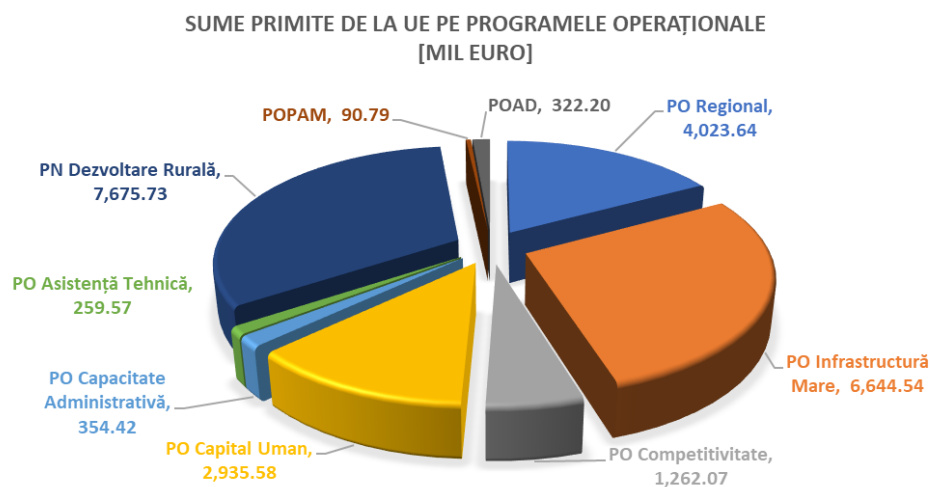

PO sprijinite din FESI 2014-2020 li se adaugă POAD, cu finanțare din FEAD, cu o alocare totală de 575 mil. euro (din care contribuția UE este de 497 mil. euro) pentru perioada 2014-2020 și Programele de cooperare teritorială europeană, cu o alocare totală de cca. 787 mil. euro (din care contribuția UE este de aprox. 670 mil. euro) din fondurile aferente obiectivului cooperării teritoriale europene.

Pentru ameliorarea efectelor provocate de criza COVID-19 și al consecințelor sale sociale și pentru pregătirea unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiilor statelor membre, a fost aprobată alocarea unor resurse suplimentare cu titlul de Asistență de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU), în vederea

repartizării rapide către economia reală, prin intermediul programelor operaționale existente.

În ceea ce privește REACT-EU, alocarea României pentru anii 2021 și 2022 a fost în valoare de 1.32 mil. euro și respectiv aprox. 216,2 mil. euro; CE a aprobat modificările de program pentru POIM, POC, POAD, și POCU, iar alocarea pentru anul 2022 a suplimentat bugetul POIM.

Sumele alocate României pentru cadrul financiar multianual 2014-2020, pe total, pe ani și pe programe operaționale

mil. euro

Program	Fonduri ESI	Total	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Po Infrastructura Mare	FEDR	2.803,58	0,00	593,27	324,66	333,05	180,35	420,24	251,96	483,88	216,17
	FC	6.535,00	0,00	1.710,04	949,84	999,90	1.046,79	1.093,83	734,60	0,00	0,00
PO Capital Uman	FSE + ILMT	4.596,06	561,79	583,86	575,92	624,85	648,45	672,17	695,02	234,00	0,00
PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate	FEAD	497,01	59,32	60,50	61,72	62,95	64,22	65,50	66,80	56,00	0,00
PO Capacitate Administrativă	FSE	563,59	67,22	71,39	75,92	79,53	83,04	86,43	100,06	0,00	0,00
PO Competitivitate	FEDR	2.379,79	156,53	168,17	171,39	184,73	201,79	210,67	736,51	550,00	0,00
PO Asistență Tehnică	FEDR	332,76	21,28	31,91	28,91	31,91	71,92	31,91	114,92	0,00	0,00
PO Regional	FEDR	6.860,00	0,00	1.671,14	941,39	994,50	1.165,65	1.029,45	1.057,87	0,00	0,00
PN Dezvoltare Rurală	FEADR	10.968,15	0,00	1.723,26	1.751,61	1.186,54	1.184,73	1.141,93	1.139,93	1.385,76	1.454,38
PO Pescuit și Afaceri Maritime	FEPAM	168,42	0,00	46,47	23,59	23,98	24,53	24,70	25,15	0,00	0,00
TOTAL		35.704,36	866,14	6.660,01	4.904,95	4.521,94	4.671,47	4.776,83	4.922,82	2.709,64	1.670,55

Programarea fondurilor aferente Politicii de Coeziune CFM 2021-2027

MIPE coordonează elaborarea documentelor de programare privind investițiile naționale sprijinite prin fonduri europene în cadrul Politicii de Coeziune (PC) 2021-2027, în cadrul căreia România are alocate fonduri europene în valoare de 31,35 mld. de euro (prețuri curente, inclusiv cooperarea teritorială europeană). Prin aceste investiții, vor fi sprijinite domenii cheie, prin folosirea tuturor resurselor materiale, umane și financiare puse la dispoziția României.

Lista Programelor specifice perioadei de programare 2021-2027 este următoarea:

1. Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF)
2. Programul Dezvoltare Durabilă (PDD)
3. Programul pentru Tranziție Justă (PTJ)
4. Programul Transport (PT)
5. Programul Sănătate (PS)
6. Programul Educație și Ocupare (PEO)
7. Programul Incluziune și Demnitate Socială (PoIDS)
8. Programul Regional București-Ilfov (PR BI)
9. Programul Regional Nord-Vest (PR NV)
10. Programul Regional Sud-Est (PR SE)
11. Programul Regional Sud-Muntenia (PR S)
12. Programul Regional Sud-Vest Oltenia (PR SV)
13. Programul Regional Vest (PR V)
14. Programul Regional Centru (PR Centru)
15. Programul Regional Nord-Est (PR NE)
16. Programul Asistență Tehnică (PAT)

Alături de programele aferente PC, Acordul de Parteneriat, care stabilește modalități de utilizare eficace și eficiente a fondurilor, cuprinde referiri la Programele Naționale Afaceri Interne și Programul de Acvacultură și Pescuit.

În urma unui amplu proces de consultări atât inter-instituționale, cât și cu partenerii sociali și din mediul privat relevanți, atât Acordul de Parteneriat, cât și programele din cadrul financiar multianual 2021-2027, au trecut prin modificări succesive în baza regulamentelor care guvernează PC în contextul priorităților Semestrului European, Recomandărilor Specifice de Țară relevante pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale României identificate în analiza socio-economică desfășurată la nivel național pe domenii.

PNRR - descriere și stadiu

Descriere

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este elementul central al instrumentului NextGenerationEU (în valoare de peste 800 de mld. euro), cu împrumuturi și granturi de cca. 723,8 mld. euro disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de statele membre UE. Scopul mecanismului este de a atenua impactul economic și social al pandemiei COVID-19, precum și al actualului context geostrategic internațional marcat de conflictul dintre Federația Rusă și Ucraina pentru ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și digitală.

În acest sens, la data de 31 mai 2021 România a transmis spre aprobarea CE, PNRR - documentul care conține investiții și reforme cu un buget total de aprox. 29,2 mld. euro, din care 14,2 mld. euro granturi și împrumuturi în valoare de 14,9 mld. euro.

PNRR reprezintă un răspuns coerent și integrat la situația economică și socială actuală, inclusiv pentru abordarea aspectelor legate de fiscalitate, având menirea de a conduce la întărirea potențialului de creștere economică, la crearea de locuri de muncă și la reziliența economică, socială și instituțională. Astfel, prin reformele și investițiile incluse, planul contribuie la abordarea schimbărilor climatice, atribuind un quantum care reprezintă cel puțin 37% și respectiv cel puțin 20% din alocarea sa totală, pentru tranziția digitală.

Planul se bazează pe cei șase piloni prevăzuți de MRR, incluzând măsuri privind managementul apelor, deșeurilor, biodiversității, transportului durabil, energiei verzi, educației, sănătății, eficienței energetice a clădirilor multifamiliale și a clădirilor publice, toate fiind coroborate cu măsuri orizontale de digitalizare și întărire a capacității administrației publice.

Distribuția fondurilor alocate prin PNRR este următoarea:

Denumirea Pilonului	Denumirea Componentei	Suma alocată (mil. euro)
I. Tranziția verde	C1. Managementul apei	1.462,00
	C2. Protejarea pădurilor și a biodiversității	1.173,00
	C3. Managementul deșeurilor	1.239,01
	C4. Transport sustenabil	7.620,00
	C5. Valul renovării	2.200,00
	C6. Energie	1.620,00
II. Transformare digitală	C7. Transformare digitală	1.884,95
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C8. Reforme fiscale și reforma pensiilor	456,93
	C9. Sprijin pentru mediul de afaceri și cercetare, dezvoltare și inovare	2.558,63
IV. Coeziune socială și teritorială	C10. Fondul local	2.100,00
	C11. Turism și cultură	449,01
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C12. Sănătate	2.450,01
	C13. Reforme sociale	196,74
	C14. Bună guvernanță	165,60
VI. Politici pentru noua generație	C15. Educație	3.605,97

Prin reformele și investițiile asumate în cadrul PNRR se urmărește realizarea unei dezvoltări economice sustenabile și de anvergură, cu efect stimulator pentru economia și societatea românească, astfel:

- **reforme fiscale și a sistemului de pensii** vor genera o traiectorie sustenabilă a finanțelor publice pe termen mediu și lung, venind în întâmpinarea problemelor demografice și asigurând un traseu fiscal care să nu împovăreze bugetul statului. Reforma sistemului de pensii va asigura pensii echitabile și adecvate, în linie cu principiul contributivității;
- **realizarea tranziției verzi și a celei digitale**, cu impact economic pe termen mediu și lung. În sinergie cu celelalte inițiative ale UE pentru atingerea Țintelor asumate la nivel european până în 2030, România va contribui la reducerea cu minimum 55% a emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie cu 32%;
- în **domeniul energetic**, PNRR va contribui la realizarea obiectivului de a stimula tranziția de la utilizarea cărbunelui către folosirea prioritară a surselor regenerabile la începutul deceniului următor, precum și introducerea hidrogenului în mixul energetic. Investițiile masive în eficiența energetică vor putea asigura o reducere importantă a emisiilor și a consumului de energie electrică pe termen mediu și lung;
- **reforme legislative** pentru simplificarea mediului în care întreprinderile își desfășoară activitatea, prin digitalizarea procedurilor de raportare, de intrare/ieșire de pe piață, simplificarea obținerii licențelor, autorizațiilor de construire, etc conferă un potențial de creștere a mediului de afaceri. În plus, se are în vedere îmbunătățirea guvernantei corporative a companiilor de stat din sector.
- **investițiile și reformele în domeniul transporturilor** vor contribui la o transformare de lungă durată a preferințelor populației dinspre transportul clasic către unul sustenabil. În domeniul rutier, măsurile propuse vor promova intens electromobilitatea și utilizarea unor vehicule fără emisii. Pe de altă parte, investițiile în domeniul feroviar, în metrou și în rețeaua velo vor contribui la o creștere a utilizării acestor forme alternative de transport.

Stadiu

În conformitate cu prevederile art.20 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a MRR Consiliul Uniunii Europene a aprobat decizia de punere în aplicare și a fost comunicată României în 3 noiembrie 2021.

Ulterior, România a încheiat acordul privind contribuția financiară nerambursabilă, fiind deja acordată prefinanțarea în cuantum de 1,8 mld. EUR. Până la 31 decembrie 2022, CE va pune la dispoziția României un procent de 70% din cuantumul prevăzut pentru sprijinul financiar nerambursabil, transformat în prețuri curente, iar în cursul anului 2023 diferența de 30% din cuantumul anterior menționat, transformat în prețuri curente.

Pentru implementarea PNRR, a fost creat cadrul instituțional și financiar, prin:

- OUG nr.124/2021 privind stabilirea cadrului instituțional și financiar pentru gestionarea fondurilor europene alocate României prin MRR precum și pentru modificarea și completarea OUG nr.155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de redresare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul MRR;
- HG nr.209/2022 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OUG nr.124/2021;
- OUG nr.70/2022 privind prevenirea, verificarea și constatarea neregulilor/dublei finanțări, a neregulilor grave apărute în obținerea și utilizarea fondurilor externe nerambursabile/rambursabile alocate României prin MRR și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora și recuperarea creanțelor rezultate.

Îndeplinirea jaloanelor și țințelor asumate prin PNRR va fi realizată prin implicarea a 21 de coordonatori de reforme și/sau investiții. MIPE, coordonatorul național al PNRR, a încheiat acorduri de finanțare cu coordonatorii de reforme și/sau investiții pentru monitorizarea și controlul fondurilor alocate și pentru a asigura centralizarea informațiilor și transmiterea cererilor de plată la CE. Anual sunt prevăzute două cereri de plată în trimestrele II și IV ale fiecărui an, cuantumul lor fiind stabilit prin Decizia Consiliului de punere în aplicare a evaluării planului României.

Plata tranșelor din componenta nerambursabilă și respectiv din cea de împrumut urmează a se realiza numai după constatarea îndeplinirii satisfăcătoare a tuturor jaloanelor și țințelor asociate fiecărei cereri de plată, cu ocazia evaluării din partea CE.

Distribuția sumelor aprobate României din PNRR, pe componente (asistența financiară nerambursabilă/împrumut) și a termenelor aferente cererilor de plată înaintate CE de Romania, este următoarea:

Anul	Nr. cerere de plată	Valoarea componentei “asistență financiară nerambursabilă” [mil. euro]	Valoarea componentei „împrumut” [mil. euro]
2022	1	2.037,15	907,67
	2	2.147,49	1.080,20
2023	3	2.047,49	1.095,64
	4	1.833,12	1.352,73
2024	5	1.797,49	1.404,17
	6	1.114,74	2.646,04
2025	7	1.034,85	2.625,93
	8	895,63	1.463,48
2026	9	791,46	1.248,07
	10	540,27	1.118,23
Total		14.239,69	14.942,15

În conformitate cu prevederile art.6 din Acordul de contribuție financiară semnat între coordonatorul național de reforme și/sau investiții și CE, precum și în baza celor specificate în secțiunea 2: Sprijinul financiar prevăzut în anexa la Decizia de punere în aplicare (UE), în trimestrul II 2022, România a transmis:

- ✓ prima cerere de plată aferentă sprijinului financiar nerambursabil - solicitând plata sumei de 2.037,15 mil.euro, simultan cu
- ✓ prima cerere de plată aferentă sprijinului sub formă de împrumut - solicitând plata sumei de 907,67 mil. euro.

Ulterior România a primit o evaluare pozitivă din partea CE, urmând ca în cadrul următoarei ședinței din luna octombrie, să fie prezentată și opinia ECFIN cu privire la îndeplinirea satisfăcătoare a celor 21 de țințe și jaloane incluse.

La acest moment, MIPE, în calitate de coordonator național al PNRR este în plin proces de pregătire și colectare date pentru transmiterea celei de a doua cereri de plată, care implică îndeplinirea satisfăcătoare a 51 țințe și jaloane.

Pentru transmiterea cererilor de plată către CE, România trebuie să elaboreze documentele specificate în Anexa la Acordul de contribuție financiară, respectiv la Acordul de împrumut, astfel:

- ✓ declarația de gestiune, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa la Acordul de contribuție financiară, respectiv la Acordul de împrumut;
- ✓ rezumatul auditurilor efectuate, inclusiv al deficiențelor identificate și al eventualelor măsuri corective luate;
- ✓ formularul cererii de plată, conform modelului prevăzut în cele două acorduri menționate anterior;
- ✓ justificarea corespunzătoare pentru îndeplinirea satisfăcătoare a jaloanelor și a Țintelor relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului.

Verificările vizează toate jaloanele și Țintele din cererea de plată, inclusiv activitatea privind implementarea reformelor/investițiilor prevăzute în PNRR, la nivelul fiecărui coordonator de reforme și/sau investiții.

B. Fonduri din politica agricolă comună

1. Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală - Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

PNDR 2014-2020 a fost adoptat de către CE prin Decizia de punere în aplicare a Comisiei nr. 3508 din 26.05.2015 de aprobare a Programului de Dezvoltare Rurală al României pentru sprijin din Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR), trasând prioritățile României pentru utilizarea celor **8.128,00 mil. euro**.

În anul 2020, alocarea financiară UE a fost suplimentată în baza Regulamentului (UE) nr. 2220/2020 care stipulează extinderea aplicabilității cadrului legal 2014-2020 în anii 2021-2022, cu 2.148,06 mil. euro, resurse ce provin din Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2021-2027 și cu 692,09 mil. euro fonduri suplimentare provenite din Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI) ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19.

La aceste fonduri se adaugă contribuția națională, de la bugetul de stat, în valoare de 1.730,58 mil. euro, astfel, alocarea financiară provenită din FEADR este de **10.968,15 mil. euro**, iar bugetul total PNDR este de 12.698,73 mil. euro.

Alocarea financiară FEADR pe ani pentru PNDR 2014-2020, extins în 2021-2022:

Anii	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alocare FEADR [mil. euro]	0,0	1.723,26	1.751,61	1.186,54	1.184,73	1.141,93	1.139,93	1.385,77	1.454,38

1.1. Rata de absorbție PNDR 2014-2020 extins²²

Au fost efectuate plăți²³ (FEADR și Buget de stat) în valoare publică de **8.667,39 mil. euro**, din care doar valoarea plăților efectuate din FEADR către beneficiarii tuturor măsurilor PNDR este de 7.474,22 mil. euro (grad de absorbție 68,14%).

La această sumă efectiv plătită, din bugetul FEADR, România a primit în anii 2015 și 2016, suma de 325,12 mil. euro cu titlul de pre-finanțare în vederea asigurării bugetului necesar demarării și derulării Programului, conducând la un **grad de absorbție FEADR de**

²²pe baza normelor de tranziție în 2021-2022

²³conform declarațiilor trimestriale de cheltuieli transmise în perioada 2016 - 2022-trim III, la care se adaugă plățile efectuate în iulie - septembrie 2022.

Cea de-a doua versiune a Planului Național Strategic (PNS) 2023-2027 este încărcată în Sistemul Informatic al CE (SFC), urmând a fi analizată în vederea emiterii de către CE a unei decizii de aprobare până la sfârșitul anului 2022.

2. Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)

APIA funcționează în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) și gestionează schemele de sprijin acordate fermierilor, finanțate din FEAGA, FEADR și Bugetul Național (BN).

Schemele de plăți directe finanțate din FEAGA:

- ✓ schema de plată unică pe suprafață;
- ✓ plata redistributivă;
- ✓ plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu;
- ✓ plata pentru tinerii fermieri;
- ✓ schemele de sprijin cuplat în sectorul vegetal și în sectorul zootehnic;
- ✓ schema simplificată pentru micii fermieri.

Beneficiarii plăților - fermierii activi persoane fizice și/sau juridice care desfășoară o activitate agricolă în calitate de utilizatori ai suprafețelor de teren agricol și/sau deținători legali de animale, în conformitate cu legislația în vigoare. Aici se încadrează și cooperativele agricole, conform Legii nr.566/2004 a cooperației agricole, precum și grupurile de producători care desfășoară activitate agricolă.

Alocare FEAGA plăți directe 2015-2020:

Alocare* FEAGA	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TOTAL ALOCAT 2015-2020
Plăți directe [mil. euro]	1.599,99	1.772,47	1.801,33	1.872,82	1.903,20	1.903,20	10.853,01

**La plafoanele financiare din FEAGA menționate mai sus, se adaugă și cele pentru măsuri de piață și comerț exterior de 444,69 mil. euro pentru perioada 2015-2020*

Pentru perioada de tranziție 2021 - 2022, România²⁴ beneficiază de o alocare totală de 3.811,17 milieuri, plafoanele aferente plăților directe pe ani fiind de 1.891,81 mil. euro și respectiv 1.919,36 mil. euro.

Alocarea FEAGA plăți directe 2021-2027:

Alocare* FEAGA	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAL ALOCAT 2021-2027
Plăți directe [mil. euro]	1.891,80	1.919,36	1.946,92	1.974,48	2.002,03	2.029,59	2.029,59	13.793,79

**La plafoanele financiare din FEAGA menționate mai sus, se adaugă și cele pentru măsuri de piață, comerț exterior și promovare produse agricole, în suma de 583,26 mil. euro pentru perioada 2021-2027*

În ceea ce privește sumele rambursate de către CE în anii financiari 2016 - 2021²⁵, precizăm faptul că până la această dată CE a rambursat României suma de 12,51 mld. euro.

²⁴în conformitate cu Reg. UE nr.2020/2220 al Parlamentului European și al Consiliului aprobat în data de 23 decembrie 2020, pentru perioada de tranziție 2021 - 2022 și Anexa II la Regulamentul (UE) nr.1307/2013.

²⁵declarațiile lunare de cheltuieli din perioada 16.10.2021 - 31.05.2022.

An financiar	Suma rambursata de CE [mil. euro]
2016	1.509,93
2017	1.772,51
2018	1.768,96
2019	1.884,53
2020	1.896,03
2021	1.900,68
2022	1.819,05
Total	12.511,68

De asemenea, în perioada 18 octombrie 2021 - 6 iulie 2022, APIA a autorizat la plata din FEAGA suma de 1,88 mld. euro, din care plăți directe în sumă de 1,85 mld. euro și Măsuri de piață, comerț exterior, promovarea produselor agricole și ajutoare de stat în suma de 75,61 mil. euro.

Scheme noi de sprijin destinate susținerii fermierilor - 2022

1. **Scheme de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectoarele bovine, suine și avicol în contextul crizei economice generate de pandemia de COVID-19**, cu o alocare de **453.899 mii lei** și se asigură de la bugetul de stat, în limita prevederilor bugetare aprobate MADR pe anul 2022 și este repartizată astfel:
 - o 170.250 mii lei pentru sectorul bovine, fiind depuse 93.267 cereri de sprijin
 - o 167.649 mii lei pentru sectorul suine, fiind depuse 257 cereri de sprijin
 - o 116.000 mii lei pentru sectorul avicol, fiind depuse 316 cereri de sprijin.

Cuantumul ajutorului de stat pentru **sectorul bovin** este în valoare de **126,83 lei/cap de animal**, iar suma totală autorizată la plată este de 453,76 mil. lei din care (sectorul bovine - 170,11 mil. lei; sectorul suine - 167,65 mil. lei; sectorul avicol - 116,00 mil. lei).

2. **Măsura „Microgranturi în domeniul agroalimentar”**, cu o alocare de **50 mil. euro**, din care 29,85 euro (respectiv 25 mil. euro FEDR REACT-EU și 4,85 mil euro cofinanțare de la bugetul de stat) și 20,16 mil. euro de la bugetul de stat.

Pentru această măsură s-au depus 32.153 cereri de finanțare prin aplicația electronică IMM Rec over, cererile fiind finanțate în ordinea depunerii, ajutorul financiar nerambursabil sub formă forfetară fiind în valoare de 5.000 euro/beneficiar.

3. **Schema pentru acordarea unor ajutoare excepționale producătorilor agricoli din sectorul vegetal** cu o alocare de 126,15 mil. lei, echivalentul sumei de 25,49 mil. euro stabilit în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (6) din Regulamentul delegat (UE) 2022/467, care se asigură astfel:
 - o finanțare externă nerambursabilă 63,08 mil. lei - echivalent 12,75 mil. euro;
 - o buget de stat 63,08 mil. lei, echivalentul sumei de 12,75 mil. euro.

Suma care se acordă beneficiarilor nu poate depăși valoarea maximă de 175.000,00 lei/beneficiar.

4. **Schema pentru acordarea unor ajutoare excepționale producătorilor agricoli, crescători din sectoarele suin și avicol** cu o alocare de 129,17 mil. lei, echivalentul sumei de 26,10 mil. euro stabilit în conformitate cu prevederile alin. (6) al art.1 din Regulamentul delegat (UE) 2022/467, care se asigură astfel:
 - o finanțare externă nerambursabilă 63,08 mil. lei - echivalentul 12,75 mil. euro;

- buget de stat 66,09 mil. lei - echivalent 13,36 mil. euro.
- Valoarea totală a schemei de ajutor excepțional este repartizată astfel:
- sector suine 71,76 mil. lei - echivalent 14,50 mil. euro;
 - sector avicol 57,41 lei - echivalent 11,60 mil. euro.
- Valoarea totală per beneficiar nu poate depăși echivalentul în lei a 150.000,00 euro pentru sectorul suin și respectiv 100.000,00 euro pentru sectorul avicol.

Campania de primire a cererilor unice de plată 2022

La data de 1 martie 2022, APIA a dat startul Campaniei de primire a cererilor unice de plată aferente anului 2022, în perioada **1 martie - 16 mai 2022** fiind depuse un număr de **790.180 cereri unice de plată**, pentru o suprafață de **9.942.543,59 ha**.

În continuare sunt prezentate câteva dintre măsurile luate de APIA:

- ✓ autorizarea și efectuarea plăților în avans către fermierii beneficiari ai schemei de plată pe suprafață;
- ✓ încheierea/prelungirea convențiilor de lucru încheiate între APIA, fondurile de garantare în domeniul agriculturii și băncile comerciale în vederea eliberării adeverințelor în cadrul diferitelor scheme de sprijin implementate, respectiv: SAPS, Măsurile de dezvoltare rurală (PNDR), ajutoarele naționale tranzitorii în sectoarele vegetal și zootehnic, plățile pentru bunăstarea animalelor (păsări și porcine);
- ✓ încheierea de acorduri și protocoale cu instituții din țară și din străinătate;
- ✓ participarea la misiunile de audit ale CE, ale Curții Europene de Conturi, la întâlnirile bilaterale sau de conciliere;
- ✓ activități de informare publică asupra măsurilor/schemelor de sprijin derulate din fonduri europene (FEAGA și FEADR) și de la bugetul național;
- ✓ identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole din cadrul exploatației și a suprafețelor din angajamente.

Pentru creșterea gradului de accesare a Măsurilor de dezvoltare rurală, AM PNDR, APIA și AFIR au avut în vedere realizarea unei campanii ample de informare a potențialilor beneficiari ai măsurilor, derulată prin intermediul diferitelor canale de comunicare, care a cuprins printre altele publicații pe site-urile instituțiilor responsabile, pe portalul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală, publicarea unor comunicate de presă precum și informații furnizate prin formularul cererii unice de plată pe suprafață și Ghidul solicitantului. În paralel, APIA a derulat caravane și campanii de informare și promovare înainte de demararea depunerii cererilor unice de plată.

3. Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime

Referitor la măsurile întreprinse pentru înlăturarea efectelor pandemiei COVID 19, la sfârșitul anului 2020 a fost modificat POPAM în vederea acordării de compensații pentru pierderile suferite, operatorilor economici din domeniul pescuitului, acvaculturii și procesării. Pentru măsurile I.9, II.11 și IV.4, s-au încheiat un număr de 39 contracte a căror valoare este de 2,34 mil. euro, iar plățile aferente însumează 2,14 mil. euro.

Gradul de angajare al sumelor alocate 2014-2020: 88,01%.

Stadiul plăților la data curentă (sume justificate de beneficiari): 62,05%.

Gradul de absorbție la data curentă (sume declarate la CE): 48,05%.

Prima variantă a Programului pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027, transmisă oficial CE în data de 24.06.2022, a fost returnată cu unele observații. În cursul luni octombrie

2022 urmează să fie transmisă oficial versiunea rectificată. Alocarea acestui program este de 232,07 mil. euro, din care 162,45 mil. euro contribuție UE și 69,62 mil. euro contribuția publică națională.

7.3 Contribuția României la bugetul UE

Potrivit angajamentelor asumate prin Tratatul de aderare a Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană ratificat prin Legea nr. 157/2005, România, în calitate de stat membru, participă la finanțarea bugetului Uniunii Europene potrivit regulilor comunitare unitare care sunt direct aplicabile de la data aderării. Astfel, începând cu 1 ianuarie 2007, România asigură plata contribuției sale pentru finanțarea bugetului Uniunii Europene în cadrul sistemului resurselor proprii ale bugetului comunitar.

Sistemul resurselor proprii ale Uniunii Europene este reglementat prin Decizia (UE, EURATOM) 2020/2053 a Consiliului din 14 decembrie 2020 privind sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene.

Aceste sume pot suferi modificări, datorate ajustărilor tehnice automate ale indicatorilor stabiliți în cadrul reuniunii ACOR-Previziuni, la momentul apariției noilor indicatori macroeconomici estimați de CE și altor influențe din piața internă și internațională.

Contribuția României la bugetul Uniunii Europene pentru anul 2023 și estimarea pentru anii 2024-2026

mii lei

Cod	Denumirea	2023	2024	2025	2026
55.03.01	Contribuții din taxe vamale	1.222.793,00	1.247.249,00	1.272.194,00	1.297.638,00
55.03.03	Contribuții din sectorul zahărului	0,00	0,00	0,00	0,00
	Total contribuții din resurse proprii tradiționale	1.222.793,00	1.247.249,00	1.272.194,00	1.297.638,00
55.03.04	Contribuții din resursa TVA	1.370.442,00	1.789.590,00	1.929.892,00	1.968.490,00
55.03.06	Contribuții din resursa VNB	11.003.410,00	9.530.222,00	9.720.827,00	9.915.244,00
55.03.10	Contribuții pentru reducerile în favoarea Danemarca, Austria, Țărilor de Jos, Suediei, Austriei și Germaniei	740.672,00	755.485,00	770.595,00	786.007,00
55.03.11	Contribuții din deșeurile de ambalaje de plastic nereciclate	992.178,00	1.009.722,00	1.024.007,00	1.044.487,00
	Total contribuții din resurse proprii	15.329.495,00	14.332.268,00	14.717.515,00	15.011.866,00
55.03.07	Contribuții suplimentare și neprevăzute	765.300,00	0,00	0,00	0,00
55.03	Contribuția României la bugetul UE	16.094.795,00	14.332.268,00	14.717.515,00	15.011.866,00

Prin Legea nr. 16/2008, România a aderat la Acordul, semnat la Luxemburg la 25 iunie 2005, de modificare a Acordului de parteneriat dintre membrii grupului statelor din Africa, Caraibe și Pacific (ACP), pe de o parte, și CE și statele membre, pe de altă parte, semnat la Cotonou la 23 iunie 2000. În acest context, România contribuie la cel de-al 11-lea Fond European pentru Dezvoltare (FED 11).

În tabelul de mai jos este prezentată estimarea contribuției României la FED pentru perioada 2023-2025:

Contribuția României la Fondul European de Dezvoltare pentru anul 2023 și estimarea pentru anii 2024-2026

mii lei

Cod	Denumirea	2023	2024	2025	2026
55.02.05	Contribuția României la Fondul European de Dezvoltare	75.934,0	58.448,0	33.566,0	22.398,0
55.02	Transferuri curente în străinătate (către organizații internaționale)	75.934,0	58.448,0	33.566,0	22.398,0

Aceste sume pot suferi modificări în funcție de deciziile luate la nivelul UE, cu privire la necesarul de fonduri pentru plățile către statele ACP.

Poziția financiară netă a României în relația cu bugetul UE

mil euro

Denumire	Alocări / perioadă de programare	2007-2021 execuția la 31.12.2021	2022 execuția la 30.09.2022	2007-2022 execuția la 30.09.2022
I. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE	161,925.07	70,743.87	6,017.12	76,760.98
1. Sume primite de la bugetul UE din CFM*) 2007-2013	40,254.23	36,685.99	X	36,685.99
2. Sume primite de la bugetul UE din CFM 2014-2020	51,572.29	31,983.86	5,849.49	37,833.35
3. Sume primite de la bugetul UE din CFM 2021-2027	52,657.71	99.98	167.62	267.60
4. NextGenerationEU 2021-2023	17,440.84	1,974.03	0.00	1,974.03
II. SUME PLATITE CATRE BUGETUL UE	26,044.59	24,005.68	2,038.91	26,044.59
1. Contributia României la bugetul UE	25,492.83	23,472.13	2,020.70	25,492.83
2. Alte contribuții	551.76	533.55	18.21	551.76
III. SOLDUL FLUXURILOR = I - II	135,880.47	46,738.18	3,978.21	50,716.39

*) Cadrul financiar multianual

Stimularea creșterii economice, accesarea fondurilor europene și accelerarea ritmului de absorbție al acestora, măsuri ferme de combatere a risipei în utilizarea banului public, eficientizarea cheltuielilor, reducerea deficitului bugetar pe orizontul de referință, asigurarea securității sociale reprezintă priorități ale construcției bugetare pe anul 2023 și perspectiva 2024-2026.

MINISTRUL FINANTELOR,

Adrian Căciu

AVIZAT,

VICEPRIM-MINISTRU

MINISTRUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

Sorin Mihai Grindeanu

SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI

Secretar General al Guvernului

Marian Neacșu

Comisia Națională de Strategie și Prognoză,

Președinte,

Cristian Nicolae Stănică

MINISTRUL JUSTIȚIEI

Marian-Cătălin Predoiu